

kasvata

kaitse

KALAVETE KAITSEL

ja püüa
arukalt

TUTVUGE NENDE RAAMATUTEGA!

I. KASK

EESTI NSV JÄRVEDE NIMESTIK

224 lk., hind rbl. 1.12

Käesolevas töös esitatakse Eesti NSV järvede nimestik koos lühiaandmetega nende asukoha, suuruse, sügavuse jne. kohta. Käesoleva nimestiku registris on 1114 järve.

K. ARUSOO jt.

UJUMINE

476 lk., hind rbl. 1.61

Käesolev teos annab ülevaate sellest, kuidas ujumine arenes rakenduslikust alast kaasaja üheks populaarsemaks spordialaks. Autorid kirjeldavad ujumise evolutsiooni olümpiamängude taustal ja tutvustavad silmapaistvamaid veesportlasi. Raamatut on rikkalikult fotodega illustreeritud.

H. ALEKÕRS jt.

UISUTAMINE

364 lk., hind rbl. 1.31

Raamatus kirjeldatakse uiskude kasutamist kaugemas ja lähemas minevikus, teed, mille uisutamine läbi käis, enne kui sellest sai kaasaegne spordiala. Käsitletakse uisuspordi arengut maailmas, revolutsiooni-eelsel Venemaal ja NSV Liidus, kodanlikus Eestis ja Eesti NSV-s, kõneldakse kiir- ja iluisutajate esinemisest ning saavutustest maailma- ja Euroopa meistrivõistlustel ning taliolümpiamängudel. Teos on varustatud statistiliste andmetega ja rikkalikult illustreeritud.

Need teosed on saadaval raamatukauplustes, aga samuti on võimalik neid tellida ka postiga, aadressil:

Tallinn, pk. 199 või Tartu, pk. 85
«RAAMAT POSTIGA»

VABARIIKLIK RAAMATUKAUBASTU

A-26 885₁₁

EESTI NSV SPORDIÜHINGUTE JA -ORGANISATSIOONIDE LIIDU
KALASPORDIFÖDERATSIOON
VSÜ „KALEV“ TALLINNA KALASPORDIKLUBI

Kalavete kaitsel

KALASPORDI
JUHENDMATERJALE

KIRJASTUS „EESTI RAAMAT“
TALLINN, 1965

Kaane kujundanud H. Hiibus

Охрана рыбных богатств в водоемах Эстонской ССР
На эстонском языке
Оформление Х. Хийбуса
Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

Toimetajad A. Kuusk, A. Mäting
Kunstiline toimetaja H. Tikand
Tehniline toimetaja A. Plaks
Korrektorid M. Maksing, A. Suurvärav

Ladumisele antud 1. III 1965. Trükkimisele antud 12. VI 1965. Paber 70×108¹/₁₆.
Trükipoognaid 8,5. Tingtrükipoognaid 11,9. Arvestuspoognaid 11,47. Tiraaž 10 000,
MB-05268. Tellimise nr. 693.

Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk 40/42.

Hind 34 kop.

E. MARTINSON,
Sisevete Kalamajanduse
Valitsuse juhataja

IGA KALASPORTLANE KALA KASVATAMA!

Teatavasti kuulutas Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Kalasportiföderatsiooni pleenum 1965. aasta kalasportlaste kalakasvatusaastaks. Mida ja kuidas teha, et see üritus annaks loodetud tulemusi ning et meie kalaveed muutuksid kalarikkaks? Et see ettevõtmine on otseselt seotud ka riiklike kalakaitseorganite tegevusega, oleks endastmõistetav, et kogu kalakasvatusalane töö, mida teevad kalasportlased, toimuks tihedas kontaktis Sisevete Kalamajanduse Valitsusega, kellel on selleks nii suuremaid praktilisi kogemusi kui ka teoreetilisi teadmisi.

Niisiis, lähtudes äsja märgitud kaalutlustest, lubagem siinkohal avaldada mõningaid mõtteid, mis aitaksid leida vastuse tõstatatud küsimusele.

Kõigepealt on vaja teha kindlaks, mida mõista mõistete «kalakasvatus» ja «kalakasvatusaasta» all.

Kalakasvatuse mõistet on selgitatud juba varasemates bülletäänides. Meeldetuletuseks olgu märgitud niipalju, et kalakasvatus ei tähenda üksnes inkubaatorites inkubeeritud kalamaimude laskmist veekogudesse, vaid kogu nende abinõude süsteemi, mille eesmärgiks on meie kalavete rikastamine. Järelikult kuuluvad kalakasvatuse alla ka kalakaitseabinõud, võitlus veekogude ummuksisse jäämise vastu, kalamaimude päästmine kuivavatest luhaveekogudest, uute kalaliikide aklimatiseerimine, kalakasvatustlikud melioratsioonitööd ja lõpuks, nii paradoksaalne kui see ka tundub, kalavarusid reguleeriv töenduslik püük.

Mis puutub kalakasvatusaastasse, siis seda ei tule võtta lühiajalise kampaania. Veekogud ei saa kalarikkaks ühe aastaga. Kalakasvatus on pidev, konkreetse ja tea-

õuslikult põhjendatud plaani järgi korraldatud töö, kus tulemused hakkavad avalduma alles 4—5 aasta pärast. Seetõttu tulebki kalakasvatuse aastast rääkida rohkem sümbolises mõttes, mis tegelikult tähendaks tõelise kalakasvatuse algust kalaspordiorganisatsioonides ja ületaks kõik senise nii oma ulatuse kui ka massilisuse poolest loosungi all: «Iga kalasportlane kala kasvatama!»

Nagu öeldud, peab kalakasvatusalane töö käima konkreetse plaani järgi ja olema teaduslikult igati põhjendatud. Ülepeakaela tegutsemisega võib siin asja ainult rikkuda. Paljast heast tahtmisest on veel vähe selleks, et tagada kalakasvatuseaasta kordaminek, kuigi ka see kuulub põhiliste tingimuste hulka.

Teatavasti kehtib kord, et iga veekogu valdaja on kohustatud välja töötama oma veekogu majandamise plaani. Paljudel kalaspordiorganisatsioonidel on niisugused plaanid olemas, kuid nende täitmisele on seni vähe mõeldud. Et asja parandada, tuleb kalakasvatuseaasta tööde plaani koostamisel lähtuda just veekogude majandamise plaanidest, täiendades ja laiendades neid vastavalt kalakasvatuseaasta nõuetele. Muide oleks hea, kui kalakasvatuseaasta tööde plaan ei piirduks ainult kalaspordiklubidele ja -seksioonidele kinnistatud veekogudega, vaid hõlmaks ka teisi jõgesid ja järvi, kus käiakse kalastamas. Näiteks paljudes kalaspordiorganisatsioonides tuleks kõne alla kalakaitse korraldamine kalade massilise kudemise ajal Peipsi järvel, Võrtsjärvel, Narva veehoidlal, Emajõe luhal, Kasari jõel ja mitmel teisel suuremal veekogul.

Sissejuhatuseks kalakasvatuseaastasse peaks kujunema võitlus veekogude ummukisse jäämise vastu, sest tänavuse madala veeseisu tõttu võib seda kergesti juhtuda. Millised on veekogude ummukisse jäämise tunnused ja kuidas seda vältida, sellest on juba palju kirjutatud ja arvatavasti ei vaja see kordamist. Täiendavalt võiks lisada vaid mõningaid uusi seisukohti, millega tuleks arvestada. Nimelt peeti senini

1964. a. maikuu tabati Koigi järve ääres röövpüüdjä Lehtsalu koos mõrra ja jahipüssiga, millega ta kudevat kala «küttis».

F. TEDRE foto

lihtsamaks abinõuks ummuksisse jäämise vastu võitlemisel jääkattesse aukude raiumist. Nagu nüüd on selgunud, tuleb sellesse võttesse suhtuda teatava ettevaatusega, sest aukude raiumine võib häirida kalade talverahu, mille tagajärjel kiireneb neil ainevahetus ja tekib kõrgendatud hapnikuvajadus. Nii et loodetud tulemuse asemel võime saavutada hoopis vastupidise.

Aukude raiumine jäässe annab positiivseid tagajärgi siis, kui seda tehakse külma-perioodi lõpul, 8—14 päeva enne veekogu jääkattest vabanemist, millal lahustunud hapniku sisaldus vees on kõige väiksem. Paremaid tulemusi annavad sel puhul 15—30 m pikad ja 1,5—2 m laiad raiutud või saetud augud.

Kõige sobivamaks võtteks võitluses veekogu ummuksisse jäämise vastu on jääkatte puhastamine lumest. Kuid siinjuures on vaja silmas pidada, et puhastataks kohal, kus on olemas veevalune taimestik. Et jää oleks hästi läbipaistev, valagem puhastatud kohad üle veega, sest valgus äratab jää all taimedes uuesti assimilatsiooniprotsessi.

Hästi rikastab vett hapnikuga ka aereerimine pumpade abil.

Peamine tähelepanu peaks kalakasvatusaastal koonduma haugide arvukuse suurendamisele kalasportdiks kasutatavais veekogudes. Mõeldud on nii siseveekogusid kui ka merelahtesid. Silmas ei tarvitse siin pidada üksnes haugi kui spordikala eelseid, vaid samuti tema väljapaistvaid melioraatoriomadusi veekogu puhastamisel liigest prügikalast.

Prügikala veekogus on sama mis umbrohi põllul. Seal, kus tema vallutustungi ei piirata, pole loota kõrgeid saake. Et aga paljud veekogud on prügikaladest vallutatud, selles on süüdi kalasportlased ise, nad majandavad oma veekogusid ühekülgselt. Haugi ja teiste hinnaliste kalade intensiivse püügiga olete viinud veekogud bioloogilisest tasakaalust välja ja andnud nii-öelda ruumi prügikaladele arenemiseks.

Prügikalad on iseendast väga aeglaselt kasvavateks kaladeks. Näiteks 10-aastane ahven ja särg kaaluvad paremal juhul 300 g, kuna niisama vana latikas kaalub 1 kg ümber, haug ja koha koguni 3—4 kg. Pealegi on prügikalad suured kalatoidu raiskajad. Nii kulutavad nad ühe kilogrammi kaalus juurdevõtmiseks kuni kuus korda rohkem toitu kui hinnalised kalaliigid. Seepärast jäävadki need veekogud, kus ülekaalus on prügikalad, paratamatult kalavaesteks.

Paremaks vastukaaluks prügikalade levikule on, nagu eespool juba vihjatud, haugide arvukuse suurendamine veekogus. Selle probleemi kõige üldisematel printsiipidel tahaksingi siinkohal lähemalt peatuda.

Võib-olla alustame varem tehtud ettepanekutest, mis puudutavad haugipüügi piiramist. Olgu aluseks kas või needsamad kõrgekskiidetud juhtumid, kus ühe spinningumehe päevaseks saagiks arvestati poolsada haugi. Kuigi jutt on üksikutest juhtumitest, lubavad nende taustal tehtud järeldused hinnata kalasportlaste haugipüügi tulemusi tunduvalt suuremateks, kui sellest räägitakse. Igatahes haugivarude praegune seisukord vabariigis nõuab tungivalt haugipüügi normeerimist. Et asi on pakiline, tuleks küsimus kalakasvatusaasta raames Kalasportdiferatsiooni presiidiumis uuesti päevakorda võtta.

Nagu varemgi, peab kalakasvatusaastal jääma esiplaanile võitlus röövpüüdjate vastu. Ikka veel luusib meie kalavetel västra- ja püssimehi. Näiteks 1964. aasta kevadel tabasid sisevete kalakaitse organid 126 niisugust «kalameest». Eriti aktiivseteks abimeesteks kalakaitseorganitele selles tegevuses olid Viljandi ja Tallinna kalasportlased.

Kuidas veekogudel kalakaitset organiseerida, see arvatavasti ei vaja selgitamist.

Paljudel kalaspordiklubidel ja -seksioonidel on sellel alal häid kogemusi. Tahaks vaid rõhutada üht — mida rohkem kontrollretki kalavetele korraldame, seda parem. Kohtla-Järve, Narva ja mõnede teiste keskuste kalasportlastele aga olgu meenutatud, et isiklik osavõtt kalavarude kaitsmisest on iga kalasportlase püha kohus!

Mõjuv «rohi» röövpüüki põdevate isikute arstimisel on nende tegude paljastamine ja avalikkuse ette toomine ajakirjanduses. Veel paremini mõjub aga see, kui röövpüüdjale endale antakse võimalus imetleda ennast satiirilehest kaupluse vitriinis. Selliseid satiirilehti on perioodiliselt ilmunud Tallinnas, Kingissepas, Haapsalus ja Viljandis. Tervitatav oleks, kui neid hakkaks kalakasvatusaastal ilmuma ka Kohtla-Järvel, Narvas, Tartus, Võrus ja mujal. Koos metsamajandite ja täitevkomiteede juures tegutsevate ühiskondlike looduskaitsekomisjonidega ei tohiks see kusagil üle jõu käia.

Alates 1957. aastast on meil hakatud haugi kasvatama ka kunstlikult. Ehkki see on piirdunud marja inkubeerimisega, võib viimast pidada, nagu Saksa Demokraatliku Vabariigi kalakasvatavate kogemused näitavad, võrdlemisi tagajärjekaks, kui haugivastseid lastakse looduslikesse veekogudesse suurtes kogustes ja hästi hajutatult piki madalat kaldavett, et vältida liigikaaslaste poolt üksteise ärasöömist (kannibalismi).

Möödunud kevadel lasksid Sisevete Kalamajanduse Valitsus ja Tallinna Kalaspordiklubi sisevetesse ühtekokku ligi 10 miljonit haugimaimu. See arv võiks olla märksa suurem, kui kunstlikust haugikasvatusest võtaks osa rohkem kalaspordiorganisatsioon. Igatahes kalakasvatusaastal peaks kalasportlaste panus olema vähemalt 8—10 miljonit haugimaimu!

Haugimarja võtmise ja viljastamise biotehnika pole lõppude lõpuks nii keerukas, et seda ei saaks ära õppida. Mitmetes kalaspordiklubides (Tallinna, Viljandi, Pärnu, Võru ja Tartu) ollakse sellega juba enam-vähem tuttavad. Palju õpetlikku leidub kunstliku haugikasvatuse kohta asjahuvilistele ka Äksi kalakasvatusemaja juhataja E. Alevi artiklis, mis ilmus eelmises bülletäänis («Jõekaldal...»). Täienduseks neile mõtetele lisaksin vaid mõned pisiasjad isiklikest kogemustest.

Kõigepealt tahaksin rõhutada, et haugimari on väga tundlik igasuguse välise põrutuse, muljumise, hõõrumise ja muu selletaolise vastu. Sellega tuleb arvestada juba sugukalade püüdmisel ja hoidmisel. Marja võtke ainult elusatelt või äsja surnud küpse marjaga kaladelt, nii et kergel surumisel kala kõhule mari vabalt välja voolaks.

Marja võtmisel, ümbertõstmisel ja transportimisel tuleb teraselt jälgida, et mari ei kukuks kõrgelt (üle 5—6 sm). Ühekordseks viljastamiseks piisab 0,5—1,0 liitrit marjast, sest paksus marjakihis saavad alumised marjaterad ülemiste rõhumise all kannatada. Soovitav on viljastamisel niisa marjaga segamisel lisada veidi vett, millega pehmemdate marjaterade hõõrumist nii üksteise kui ka nõu põhja vastu. Ühesõnaga, haugimarja võtmist, viljastamist ja transportimist tuleb teha äärmise ettevaatusega. Väiksemgi hooletus siin maksab end hiljem valusalt kätte. Just sellega ongi seletatavad mitmed ebaõnnestumised kalasportlaste kogutud marja inkubeerimisel.

Hauge tuleb kunstlikult kasvatada ainult töenduslikest püükidest saadava marja arvel. Mingisuguseid spetsiaalpüüke selleks otstarbeks korraldada ei ole vaja. Palju lihtsam ja efektiivsem on lasta haugidel paljuneda looduslikes tingimustes.

Samuti pole mõeldav kunstlikult viljastatud haugimarja inkubeerida substraatidel

Riikliku kalakaitse inspektor sm. Tulk koos ühiskondliku kalakaitse inspektori sm. Tammega vabastab Nasva jõge ebaseaduslikult püügile asetatud mõrdadest.

F. TEDRE foto

otse veekogus, sest on teada, et haugimari kaotab mõne aja pärast kleepuvuse ja langeb põhja, kus ta võib sattuda mudasse ja hukkuda.

Kalakasvatusaastal ei tohi unustada ka hõbekokri. Vaatamata sellele, et neid on korduvalt viidud paljudesse kalasportlaste majandada olevatesse veekogudesse, pole massilist järelkasvu kusagil märgata. Peale Maardu järve on kogred vallutanud ainult Kahala ja Mähe järve, kusjuures nii üks kui teine ei kuulu kalasportlastele. Nähtavasti on eksitud hõbekokrede sissetoomisel veekogu valikuga või patustatud nende aklimatiseerimist eeldavate nõuete vastu.

Teatavasti on hõbekogred nagu kõik karplased soojalembelised kalad, kes hästi sigivad ja kasvavad madalates, suvel põhjani soojenevates, rikka veeluse taimestikuga järvedes. Nende kurjemateks vaenlasteks on haug ja ahven. Vene vanasõna ütleb: «Selleks ongi haug meres, et koger ei tukuks.» Ja tõepoolest, veekogus, kus juba haug sees, ei anna hõbekokrede sissetoomine tulemusi. Kuna võib oletada, et meie hõbekokrede varud koosnevad ainult emassugupooltest, siis tuleb nende sissetoomisel jälgida, et veekogus ei puuduks kuldkoger või linask, kellega ristamisel hõbekogred annavad järglasi, kusjuures viimased on jällegi emaskalad.

Et kõik äsja nimetatud kala (linask, kuld- ja hõbekoger) on elamistingimuste

suhtes vähenõudlikud ja erinevad tunduvalt üksteisest toiduvaliku poolest, võimaldab nende koosasustamine täielikult ära kasutada isegi selliste veekogude toiduresursse, kus teised kalad välja surevad.

Vahemärkusena olgu nimetatud, et veekogude valik hõbekokrede ja samuti teiste kalade sissetoomiseks tuleb vastavalt kehtivatele kalapüügi eeskirjadele kooskõlastada eelnevalt Sisevete Kalamajanduse Valitsusega.

Viimastel aastatel on Nõukogude Liidus hakatud laialdaselt praktiseerima madala kalaproduktiivsusega järvedes kogu olemasoleva kalastiku hävitamist keemiliste vahenditega ja saavutatud hiljem nende asustamisel kiirelt kasvavate hinnaliste kaladega (karpkala, peled jt.) silmapaistvaid tulemusi. Paraku on seda võimalik teha ainult kinnistes või nõrga läbivooluga järvedes, kus sisse- ja väljavoolu saab ajutiselt sulgeda.

Ka meie vabariigis nähakse lähematel aastatel ette mitmete järvede kalaproduktiivsuse tõstmiseks rakendada keemiat. Esimesed kogemused sel alal on juba olemas, kuigi sedapuhku ei peetud otseselt silmas veekogu kalavarude rikastamist. Jutt on Lohja järve kalastiku mürgitamisest 1963. aastal, mille eesmärgiks oli kasutada järve Keila-Joa kalakasvatustamiskoorunud lõhevastsete järelkasvatamiseks kuni nende merrelaskmise staadiumini.

Samuti vajavad mitmed kalasportlaste majandada olevad järved keemilist puhastamist ebasoovitavast kalast, et parandada kalastiku liigilist koosseisu. Juba käesoleval aastal võiks kõne alla tulla Tallinna Kalaspordiklubile kuuluva Tammetalu järve kalastiku mürgitamine kiirelt kasvava karpkala ja hõbekogre kasuks.

Karpkalu on soovitatav sisse tuua ka mõningaisse keemiliselt ettevalmistamata järvedesse. Et haugid neile seal liiga ei teeks, tuleb asustusmaterjaliks valida kahe suve vanuseid kalu (kaalult vähemalt 200—300 g). Näiteks kasvasid Kaiavere ja Pikkjärve (Jõgeva rajoonis) 1960. aastal sissetoodud noorkarbid nelja aastaga kuni 4—5-kilogrammisteks. On endastmõistetav, et selliste kalade õngitsemine pakub huvi ja mõnu igale kalasportlasele.

Peale nimetatute peaksid kalakasvatusaasta programmi mahtuma veel kalade sigimise- ja kasvamistingimuste parandamiseks rakendatavad abinõud, nagu kunstlike koelmute ehitamine, pilliroo ja kõrkjate niitmine, luha-veekogude sidenõvade puhastamine, ogalikupüük siirdetalade kudemiskohtadel jne. Võru kalasportlastele tahaks aga meenutada Loosu järve, mis on veealustest taimedest niivõrd täis kasvanud, et talvel hakkavad lämbuma isegi kogred.

Lõpuks olgu märgitud, et Sisevete Kalamajanduse Valitsusel on kalasportlaste kalakasvatusaasta puhul kavatsusel oma-poolse panusena tuua vabariigi sisevetesse aklimatiseerimiseks Põhja-Kaukaasias asuvast Abrau järvest meile seni tundmatut spordikala forellahvenat. Kuulu järgi olevat forellahven paljude maade kalasportlaste hulgas võitnud suure populaarsuse, eriti aga oma kodumaal Ameerika Ühendriikides.

Kuigi kalakasvatusaasta on, piltlikult öeldes, üle ukسلäve astunud ning kalaspordiklubides ja -sektioonides vastavad plaanid ammu koostatud, ei tohiks see veel takistada käesolevas artiklis avaldatud mõtteid arutamast ja üht-teist, mis kahe silma vahele jäänud, plaanidesse sisse võtmast või muutmast. Peaasi, et kõik see, mis me kavatseme ja teeme, oleks asjale kasuks. Selleks kivi kotti!

MÕNINGAID KALAKASVATUSAASTA PROBLEEME

Kalakasvatus hakkab kalasportlaste hulgas juuri ajama. Kui veel mõned aastad tagasi levis kalasportlaste seas arvamine, et kalakasvatus pole nende asi, siis nüüd oleme jõudnud juba kalakasvatusaastani. «Häda ajab härja kaevu!» ütleb vanasõna. Igal aastal järjest väiksem saak on pannud kalamehed mõtlema.

Aastavahetuseks Kalaspordiföderatsiooni presiidiumile saabunud klubide visandplaani kalakasvatusaasta ürituste kohta räägivad selget keelt sellest, et kalavarude taastamine tahetakse tõsiselt kätte võtta ning et juba 1964. aastal tehti selleks palju ära.

Erilist rõhku on pandud haugivarude suurendamisele. 1964. aastal lasksid aruande saatnud klubid veekogudesse umbes neli miljonit haugimaimu. 1965. aastal on nõuks võetud lasta majandada olevaisse jõgedesse ja järvedesse seitse miljonit haugi. Lisaks haugidele lasti 1964. a. vette 15 000 ühe- kuni kaheaastast vikerforelli, 13 000 jõforelli, 1225 hõbekogre sugukala, 5000 angerjamaimu, üks miljon siiamaimu, vähemal hulgal latikat, koha ja teisi kalu. 1965. aasta plaanides on need arvud tunduvalt suuremad. Kalakasvatustöödeks tahetakse teha suuri kulutusi. Nii näiteks määras Viljandi Kalaspordiklubi selleks otstarbeks 2000 rubla, Tapa klubi ühe kolmandiku oma eelarvest, Elva klubi 50% ja Paide klubi koguni 55% oma eelarvesummadest! Kavva on võetud melioratiivse püügi korraldamine, puhastatakse ja uuritakse

veekogusid, ehitatakse tehiskoelmuid jne. Nii et — asi liigub! Kalakasvatusaasta on kalasportlastele kindlasti suureks eksamiiks ja paneb hea aluse meie kalakasvatustööle tulevikus.

Kuid juba nüüd on näha ka mõningaid kitsaskohti, mis kalakasvatusaastal tuleb kõrvaldada. Kõigepealt kummitab vana viga — *passiivsus!* Umbes pool kalaspordiklubidest ei esitanud föderatsiooni presiidiumile ei ülevaadet senisest tööst ega ka plaane edaspidise tegevuse kohta. Arvata võib, et ka nendes klubides on midagi tehtud kalakasvatuse arendamiseks, kuid vististi siiski nii vähe, et häbenetakse sellest kõnelda. Aga loodame, et passiivsusejää murdub peagi ka nendes klubides.

Üks pidurdavaid asjaolusid on see, et puuduvad oskused ja kogemused. See pärast on kõigiti arusaadav Tõrva kalameeste mure, kes kirjutasiid:

«1964. aastal kalakasvatuse alal midagi ette võtta ei saanud, sest klubil puudub niisuguste oskustega inimene, kes võiks kalakasvatustööd juhendada. Me vajame inimest, kes oskab kalamarja võtta, seda inkubeerida, kunstlikke koelmuid ehitada jne. Tuleks korraldada vastav kursus, kuhu võiksime saata oma inimesi selliseid oskusi omandama.»

Tõrva meeste jutt on õige, niisuguseid kursusi tuleb korraldada. See ülesanne lasub Sisevete Kalamajanduse Valitsuse ja Kalaspordiföderatsiooni presiidiumi õlgadel, ning võin öelda, et sellised kur-

sused ongi kavas 1965. aastal. Kui iga klubi saadab nendele kursustele oma inimesi, lahendame korrapealt paljud küsimused.

Otstarbekohane on haugivastseid enne jõgedesse ja järvedesse laskmist suuremaks kasvatada. On kindlaks tehtud, et suuremate maimude vettelaskmise korral on hukkumisprotsent väiksem. Kus maimu kasvatada? Tõuseb päevakorda tiikide probleem. Vastavad järelkasvatustiigid peaksid olema iga haudemaja juures või iga kalaspordiklubi käsutuses. VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubi kalakasvatajad kavatsevad selliseid tiike luua sobivates paikades veekogude ääres, kus looduslikud eeldused on juba olemas. Kasutusele tuleks võtta ka vanad kalakasvatustiigid, mis seni mitmesugustel põhjustel seisavad kasutamata. Järelkasvatustiikideks annavad sobitada ka vanad veskite paisupealsed. Tegelikult peaksid igal klubil olema tiik või tiigid kalakasvatuse jaoks. Peale haugimaimude kasvatamise vajame neid ka teiste kalaliikide jaoks. Näiteks on tänavu head väljavaated saada forellahvena ehk

musta ahvena sugukalu. See on kallis kala ja tema paljundamisse ei tohi suhtuda hooletult, kergekäeliselt. Kuhu me paigutame sugukalad aklimatiseeruma ja järglasi tooma? Kõige sobivam koht on korralik ja valvatav kalakasvatustiik, kust hiljem noorkalad elujõulistena ja võitlusvõimelistena püügivesesse võime lasta.

Aga ka tiikide rajamisel puutume kokku väljaõppe küsimustega. Näiteks Pärnu klubi aruandes kirjutatakse: «Praegu teeme katsetusi tiigimajanduse rajamisega. Tahame kasutada Lodja Keraamikatehase tiike, Lavassaare vanu karjääre, Tootsi basseini ja Audru Karusloomakasvatuse ehitatavat tiiki. Peamiseks raskuseks on kogemuste puudumine majandamisplaani koostamiseks. Siin oleks vaja spetsialistide abi, nõu ja koostööd, mida seni kahjuks ei ole.»

Marja hankimisel ja vedamisel pörkame endiselt kokku transpordiraskustega. Saadakse ju haugimarja kevadise teedelagunemise perioodil. Kuid transpordivahendite saamisega on klubidel raskusi.

Pidula forellijõgi Saaremaal.

R. LUUSI foto

Siia tuleb lõhetõke (Pirita jões).

B. BULGAKOVI foto

Haugimarja võtmine ja viljastamine peaksid toimuma klubide lähedal. Selleks tuleks luua juurde uusi marjavõtmisspunkte. Praegused marjavõtmisspunktid Praagal ja Meerapalul Peipsi ääres ei rahulda kalasportlasi. Nad on kõigepealt liiga kaugel ja teoolud sinna, eriti kevaditi, on halvad. «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubil näiteks riknes 1964. aastal suur osa hangitud kalamarjast teel Keila ja Sindi haudemajja. Ka peaks marja võtma ainult eluskaladelt, mis annab paremaid tulemusi. Samuti tuleks rajada juurde uusi haudemaju.

Kerkib üles veel teisigi probleeme. Väga vajalik oleks näiteks koostöö kalasportlaste ja kutseliste kalurite vahel meie merelahtede ja rannavete haugivarude suurendamiseks. Rannaveed aga on viimastel aastatel haugivaeseks jäänud. Ega haugi ulgumerelt juurde ei tule,

ta elab ja kasvab siinsamas rannapiirkonnas, kust me teda püüame. Kõiki neid ja teisi kalakasvatusega seoses olevaid probleeme peame lahendama koos Sisevete Kalamajanduse Valitsusega. Siinsed töötajad on kindlasti huvitatud koostööst kalasportlastega, sest see aitab neilgi oma otseseid ülesandeid paremini täita. On ju kalasportlasi arvukalt igal pool üle vabariigi, nende hulgast võib välja valida hea aktiivi laialdaseks kalakasvatustööks. Et kalasportlaste aktiiv võib palju korda saata, näitab ühiskondlike kalakaitseinspektorite aktiivne tegevus. Ega ühiskondlikud kalakasvatadki halvemini töötama hakka!

Kõigest eeltoodust võib teha kokkuvõtte: meie ühiskondlik kalakasvatus hakkab jalgu alla võtma. Millise hoo ja ulatuse see saab edaspidi, peab näitama kalakasvatusaasta. Tehkem siis see ek-sam hästi läbi!

EES SEISAVAD SUURED TÖÖD

Vastavad kalaspordiklubide juhatuste esindajad

Ühenduses sellega, et Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Kalaspordiföderatsiooni III pleenum kuulutas 1965. aasta kalasportlaste kalakasvatuse aastaks, palusime mõnedel kalaspordiklubide juhatuste esimeestel vastata kahele küsimusele:

1. Mida tehti teie klubis kalakasvatuse ja -kaitse alal 1964. aastal?

2. Mida on kavas teha selles valdkonnas 1965. aastal?

Siin nende vastused ongi.

A. IVASK, Võru Kalandusklubi
juhatuse esimees.

1. Võru Kalandusklubi majandada on praegu 10 järve, jõgedest Võhandu, Pärlijõgi ja Mustjõgi ning osa Piusa jõest. Peale selle majandab meie klubi koos Põlva ja Tartu klubiga veel osa Ahja (Taevaskoja) forellijõest, kuni Kiidjärveni. Juba mitu aastat oleme lasknud forellijõgedesse — Pühajökke (Võhandu ülemjooks), Pärlijökke ja Ahja jõkke — forellimaime ning korraldame neil jõgedel järelevalvet püügieeskirjadest kinnipidamise üle. Nimelt oleme forellide püügi neist jõgedest limiteerinud — spinninguga üle kolme forelli päevas püüda ei tohi, ussiga püüdmise aga keelasime hoopiski, et kaitsta alamõõdulisi isendeid. Peab aga mainima, et «keelatud vilja» armastatakse ikka maitsta, ning nii leidub ka veel püügieeskirjade rikkujaid.

Kahel korral on meil õnnestunud tuua Tamula järve noori angerjaid, sealhulgas 1964. aastal 5000 isendit. Esimesel korral toodud angerjad on kasvanud juba püügimõõdulisteks, nad on umbes 55 sm pikad ning kaaluvad kuni 400 grammi.

Mullu õnnestus meil saada Võrtsjärve baasist ka 3500 kaheaastast koha, keda me verevärskenduseks laskime Vagulasse ja Tamulasse. Koha kudemiskohad järvedes on muudetud keelualaks ning püügigi limiteerisime — kolm isendit päevas. Peale selle on Vagulal spetsiaalne kohapüük (päikese loojangust tõusuni) kuni 1966. aastani keelatud.

Havilarve laskime 1964. aastal veekogudesse järgmiselt: Tamulasse 170 000, Verijärve 200 000 ja Kirikumäe järve (Vastseliina lähistel) 110 000 tükki. Peale selle on aktiivse kalakasvataja Hugo Samossooni eestvõtmisel jätkatud hõbekokrede siirdasustamist Loosu järve ning teistesse väiksematesse järvedesse ja karjääridesse. Üldse on toodud siinsetesse veekogudesse Maardu ja Mähe järvest 7000—8000 hõbekokre.

Oleme valmistanud ette ka ühiskondlikke kalakaitseinspektoreid ja korraldanud neile kaks seminari. Õpetaja Aare-Vello Mikelsaar tegi keskkooliõpilastega retke Võhandule röövpüüdjate tabamiseks ning nende paigutatud püüniste hävitamiseks.

Meie forellijõgede nuhtluseks on saar-mad, keda siiakanti arvukalt on sigine-

nud. Saarmate röövretked ulatuvad ot-saga juba Tamula ja Vagula järve.

Ka ondatrate arv on viimasel ajal tun-duvalt suurenenud ning kalasportlaste tähelepanekute järgi hävitavad nad vähke ja esegi kalu. Seda oletust kinni-tab 1964. a. kevadel asetleidnud juhtum, et ondatra oli Lämmijärvel elussöödaga varustatud unna otsa jäänud. Teadlased peaksid ütlema selles küsimuses oma kindla sõna, et vältida võimalikke kah-jusid.

Et ergutada jahisportlasi saarmate küt-timisele, otsustas Võru kalandusklubi maksta rahalise preemia igale saarma-laskjale. Ent sellest abinõust üksi on vähe. Kaasa peaksid aitama ka riiklikud jahimajanduse ja looduskaitse organid. Võrulaste ettepanekud on niisugused:

1) tõsta saarma ja ondatra naha kokku-ostuhinda;

2) anda jahindusorganisatsioonides saarmalaskjaile rohkem punkte;

3) kuulutada saarmas forellijõgedes «lindpriiks», s. o. lubada saarmaid hävi-tada ka kevadise suurvee ajal, millal see kõige paremaid tulemusi annab;

4) uurida, kas pole võimalik peletada saarmast eemale veekogudest kemikaali-dega, mis ei tee kahju kaladele.

Üks raskemaid probleeme, mille lahendamine käib kalasportlastel üle jõu, on võitlus järvede intensiivse kinnikasvamise ja mudastumise vastu. See «nuht-lus» esineb enamikus meie järvedes. Ilm-selt tuleks tööle rakendada võimas muda-pump, millele jätkuks tööd aastaks. Pea-legi saaks järvemuda kasutada põllu-rammuna. Meie klubi on valmis nõu, jõu ja rahadega niisugust aktsiooni toetama.

Samuti on meil vaja teadlaste abi jär-vede ja teiste veekogude majandamise plaani koostamisel, sest umbropsu talita-des (nagu oleme teinud seni) kulutame küll rahasid ja vaevame inimesi, kuid loodetud tulemusi see tegevus ikkagi ei anna.

2. 1965. aastal tahaksime just eespool

mainitud probleemide lahendamisele kaasa aidata ja tugevdada sel eesmärgil sidemeid riiklike kala- ja looduskaitse-organite töötajatega.

● Tänavu tahame teha lõpu rööv-püügijuhtumitele ka rajooni kaugemates osades, täita veekogude majandamise plaanid ning lasta Tamulast püüda mitu tonni alamõõdulist latikat ja prügikala, et jääks rohkem toitu ja ruumi anger-jale, kohale ja «pärislatikale».

● Seoses Võru uue kultuurimaja val-mimisega laheneb arvatavasti ruumide probleem, sest siis saame kasutada sealseid ruume loengute ja koosole-kute pidamiseks ning vajalikuks välja-õppeks.

● Kavas on elustada noortesektiooni tegevust.

● Seame korda kalamaimude eelkasva-tuse tiigid, muretseme ja laseme vee-kogudesse kala- ja angerjamaime opti-maalsel määral, vastavalt teadlaste ja asjatundjate soovitudele.

● Abistame kanali kaevamisel Vagula ja Tamula vahel Vagula liigvee juhti-miseks Tamulasse.

● Kavas on rajada püügibaasid Haanja Kurgjärvele ja Vaikjärvele.

E. RIIMAK, Viljandi Kalasportdi-klubi juhatusel liige.

1. Kalakaitsealane tegevus Viljandi Kalasportklubis algas mullu juba talve-kuudel, siis kui veekogud olid alles jää-kattes. Klubi juhatus organiseeris kont-rollretki Viljandi järvele ja ka rajooni teistele veekogudele. Nendel retkedel tuli ilmsiks nii mõnigi sportliku kalapüügi eeskirjade rikkumise juhtum. Mõni mees harrastas hoolega jääalust sikutipüüki, endal aga kalasportlase piletit polnudki. Teine jällegi kasutas undi jääaluseks püügiks jne. Eeskirjade rikkujatele tehti hoiatus ja mõnel tuli sellele lisaks tasuda veel 3—5 rubla «lõbustusmaksu» trahvi

Järjekordne kogus haugimaime on saabunud Viljandi paadisadama sillale.

E. RIIMAKU foto

näol. Nii sellised kontrollretked ja vastavasisulised kirjutised kohalikus ajalehes kui ka selgitavad ettekanded iga nädal toimuvatel klubiõhtutel aitasid suuresti kaasa, et nõndanimetatud metsikutest said organiseerunud ja teadlikud kalasportlased. Mõne kuuga kasvas klubi liikmete arv 1200-lt 1700-ni.

Varakevadel korraldasime klubis kalasportseksioonide esimeestele ja aktivistidele nõupidamise kalakasvatuse ja -kaitse küsimustes. Siin kavandasime täpse tegevusplaani sektiioonidele haugide kudemisperiodiks. Ka maal asuvatele sektiioonidele kinnistasime veekogud, kus neil tuli korraldada kalakaitset. Kevadel (alates jäälagunemisest kuni latika kudemiseni) kalakasvatuse ja -kaitse tööd paremaid tulemusi saavu-

tanud sektiioonile pani klubi juhatus preemiaks välja sõudepaadi.

Kui veekogud hakkasid juba jääkattest vabanema, olid pidevalt väljas kalasportlaste valvepatrullid. Sellega vältisime varematel aastatel massiliselt esinenud västragapüüki Viljandi järvel ning haug sai rahulikult kudededa. Kuid ega seetõttu västrameeste seisus veel täielikult kadunud ole. Klubi ühiskondlik kalakaitseinspektor Henn Moora tabas Mädajärvelt västramehe Jakob Metsa. Inspektorid O. Ama, E. Mutli ja V. Laatsi võtsid kinni västramehed Võrtsjärve ääres. Selgus, et sellist röövpüüki armastasid teha Tartu MIK autojuht Villem Kooskora ning Elva Metsamajandi töölised Alfred Kaup ja Otto Milk. Igal mehel tuli tasuda trahvi 30 rubla.

«Öitsengu» kolhoosi traktorist Ivan Hrabrov tulistas kudevaid hauge Tänas-silma jõel. Seda juhtus nägema Uusna kalaspordisektsiooni ühiskondlik kalakaitseinspektor Valdeko Tinn. Haviküti Ivan Hrabrovi «jahiretk» lõppes sellega, et tal tuli tasuda 30 rubla trahvi ja jääda ilma ka oma jahipüssist.

Klubi liige Olev Peet avastas Vana-Kariste järvel isegi Autotranspordibaasi nr. 8 Abja filiaali autojuhtide Jaan Lippert ja Lembit Leppa loodud «kalapüügiartelli». Kuid neil mõlemal tuli maksta riigikassasse 30 rubla ning ilma jääda ka võrkudest, mis neilt konfiskeeriti.

Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» Ramsi osakonna töökodade juhataja Meinhard Kristov pidi aga kergendama oma rahakotti 20 rubla võrra selle eest, et temale alluva asutuse masinatepesu-vesi lasti vabalt voolata Sinialliku oja. Sama töökoja peainsenerile tehti hoiatus.

Koos Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee looduskaitsekomisjoniga valmistasime satiirilehe «Päkkadele valu!», mis paigutati Viljandi sporditarvete kaupluse vaateaknale ning milles pidevalt piitsutatakse neid, kes raskesti eksivad püügieskirjade vastu.

Klubi majandada olevate veekogude haugivarude suurendamiseks oleme igal aastal toonud Äksi kalakasvatamajast ligi miljon haugimaimu. Seejuures käisid mitmed klubi liikmed Peipsi ääres Praagal ja olid abiks haugimarja võtmisel. Mõõdunud kevadel aga öeldi meie meeste abist ära ning mullu eraldati meile vaid 400 000 haugimaimu. Need lasksime Viljandi ja Karula järve ning osa Tänas-silma, Kõpu ja Raudna jõkke.

Juba kolmandat aastat järjest oleme Põlula kalamajandist ostnud aastasi vikerforelle. Mullu saime neid 5000. Paigutasime forellimaimud Sinialliku järve ning Loodi-Sinialliku ja Lopa ojasse. Forellidele paremate kasvutingimuste loomiseks taastasid klubi aktivistid Lopa ojal vana lagunenud veskipaisu. Loodi-

Sinialliku ja Lopa ojas kehtestasime teatud lõikudes täieliku kalapüügieelu ja panime välja ka vastavad tähised. Kala võib nendes ojades püüda ainult erilubade alusel.

Hõbekogre sugukala saamiseks korraldasime õngitsemisvõistluse Maardu järvel. Sellel võistlusel püüti kokku ligi tuhat hõbekogre. Need paigutasime Parika ja Suure-Jaani järve, kuhu rajame hõbekogre kasvubaasi.

Kui klubi juhatus tegi kokkuvõtte kalakaitse- ja -kasvatustegevusest möödunud aasta kevadel, siis selgus, et kõige tõhusamaid tulemusi olid sel alal saavutanud Viljandi Linaketrus- ja Kudumisvabriku kalasportlased, kus sektsiooni «hingeks» on selle esimees Robert Palm. Selle sektsiooni liikmed koostasid 13 akti püügieskirjade rikkujatele, toimetasid klubisse 8 mõrda, ühe võrgu ja 5 harkunda, mis nad olid rõõvpuüdjatelt konfiskeerinud. Hõbekokrede sugukala püügi võistlusel ning haugi- ja vikerforellimaimude vettelaskmisel olid samuti aktiivsemad linavabriku kalasportlased. Seepärast otsustaski klubi juhatus preemiaks väljapandud sõudepaadi anda linavabriku sektsioonile. Märkimist vääris ka Tohvre, Suure-Jaani, Vastemõisa, Viljandi Metsamajandi ja mõne teise sektsiooni tubli töö kalakaitsele. Parima ühiskondliku kalakaitseinspektorina tõstis klubi juhatus esile Hermann Kiini linavabriku sektsioonist. Ka sotsialistlikus võistluses oli pearõhk asetatud kalakaitsele ja -kasvatusele.

2. Arvan, et tänavu tegutsevad meie klubi liikmed kalavete kaitsmisel niisama aktiivselt nagu mullugi.

Veekogude kalavarude täiendamiseks tellis klubi juhatus 1,5 miljonit haugimaimu, 5000 ühe- kuni kaheaastast vikerforelli, 3000 jõeforelli, 3000 angerjamaimu ja 300 hõbekogre sugukala.

Kavasse on võetud ka Kehklase järve (9 km Viljandist) paisu taastamine ja selle järve põhja puhastamine võsast.

Siin näitab Leo Kiisla 1,5-kilost forelli, mille ta Võhandu jõest kinni püüdis.

L. KIISLA foto

[L. KIISLA,] Tartu Kalaspordiklubi juhatause esimees.

1. Aastatel 1961—1964 ostis Tartu Kalaspordiklubi Põlula kalamajandist ja paigutas Ahjasse ning selle harujõgedesse 36 000 jõeforellimaimu ja 4000 üheaastast vikerforelli. Selle töö on peamiselt teinud nende ridade kirjutaja ja klubi liikmed Ü. Torpats ning V. Ulst. Varasematel aastatel oleme toonud Põlula kalamajandist vähesel määral ka forellimarja ning inkubeerinud seda omakonstrueeritud inkubaatoris, kuid möödunud aastal ei õnnestunud marja saada. Marja hooldaja ja inkubeerija on olnud Ü. Torpats.

Klubi liikmed on mitmel korral abistanud Äksi kalakasvatusemajade töötajaid haugimarja võtmisel ja maimude transportimisel veekogudesse. Klubi liikmed on igal aastal päästnud ka Emajõe ülemjooksul nn. vanajõe sonnidest hulgaliselt kuivamisohu jäänud noorkalu.

Kuni 1960. aastani arenes kalakaitsetöö meie klubis ebarahuldavalt. Võitlus röövpüüdjate vastu, nende püüniste väljavõtmine ja hävitamine oli juhuslik. 1962. ja 1963. aastal aga muutus kalakaitsetegevus hoopiski aktiivsemaks. Nii Emajõgi koos oma harujõgedega kui ka Ahja jõgi oli kalade kudemisperioodil kalasportlaste valve all. Jõgedest ja teistest veekogudest korjati ära üle 70 mitmesuguse võrkpüünise, üle 50 harkunna ja ridaõngede komplekti. Teolt tabati mitu västrameest ning 4 «jahimeest».

Ka mullu moodustati enamikus sektioonides ühiskondlikud kalakaitsebrigaadid. Et mullu kevadel polnud kevadist suurvett, jäid jõgedeäärsed luhad kuivaks ning haug kudes peamiselt Peipsi ja Võrtsjärve rannavetes. Seetõttu polnud Emajõe ääres «lööki» ka västrameestel. Ainult Lahepera järve väljavoolukanalil katsetasid nad röövpüüki teha, kuid Tartu Piirkonna Kalakaitseinspeksiooni töötajad ja klubi Alatskivi sektiooni liikmed tegid röövpüügile kiire lõpu. Havi sissetung madalasse järve oli nii suur, et üks röövpüüdjaist pildus neid jalaga veest kaldale!

Möödunud aasta kevadel ja suvel korjasid klubi liikmed Emajõe harujõgedelt ja järvedelt kümneid võrke, mõrdu, ridaõngi ja harkundi.

See oleks põgus pilk kalakasvatuse- ja -kaitsetegevusele. Üht-teist on muidugi tehtud, kuid peab ütleva, et teha oleks võinud hoopis rohkem, kui kõik üle 2500 klubi liikme oleksid sellest tööst aktiivselt osa võtnud. Paraku jäi enamik klubi liikmeskonnast sellest tegevusest kõrvale.

2. Tartu Kalaspordiklubi hooldamisel on praegu 5 väikest soostunud kallastega järvekest: Aardla, Vasula, Lavatsi, Poka ja Mälitsjärv. Kala saab neil püüda üksnes paadist. Kalasportlaste andmeil on neis veekogudes haige, ahvenaid, särgi ja mõnes ka latikaid, kokri ning linaskeid. Klubi neid järvi lähemalt uurinud ei ole ega ole koostanud seni ka järvede majandamise plaane. Peale selle majandame koos Võru ja Põlva kalasportlastega Ahja, Vöhandu ja Pärlijõe, mis on peamiselt forellijõed.

Tänavu on Tartu Kalaspordiklubil kavas:

- Uurida põhjalikult meie hooldada olevaid järvi ning vastavalt sellele koostada majandamisplaane. Selleks kinnitada igale järvele tööde tegijaks kas sektsiooni või hooldajate grupi mitmest sektsioonist.

- Revideerida majandatavate forellijõgede püügirežiime ja leida mooduseid forellimarja inkubeerimiseks koos maimude järelkasvatamisega forellivete vahetus läheduses.

- Abistada Äksi kalakasvatustamaja haugimarja võtmisel ja maimude sisse-laskmisel veekogudesse ning organiseerida haugimaimude järelkasvatamist Emajõe vanades käärudes.

- Valmistada ja asetada veekogudesse kunstlikke koelmuid vastavalt ihtüoloogide näpunäidetele.

- Moodustada ühiskondlike kalakaitseinspektorite kindlad brigaadid ja kinnitada neile veekogud, kus nad kalakaitset korraldavad. Enne kevadise kudemisperioodi algust korraldada kalakaitseinspektoreile vastav seminar.

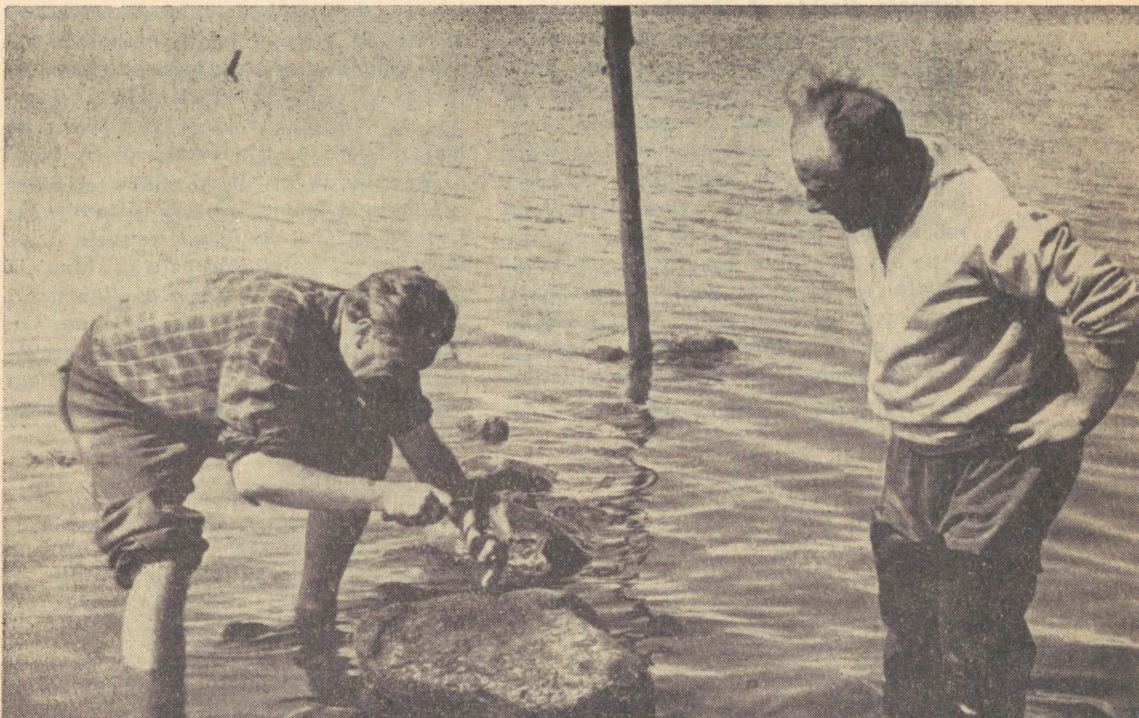
- Korraldada ühiskondlike kalakasvatajate seminar.

- Organiseerida koolide juurde noorte kalasportlaste sektsioonid.

- Kalakasvatus- ja -kaitsealase propaganda tegemiseks kasutada kohalikku ajalehte ja translatsioonivõrku. Esineda kalakasvatus- ja -kaitsealaste loengutega ettevõtete klubides ning seada üles selgitavaid stende. Suurendada kalakasvatuse ja -kaitse osatähtsust klubi sektsioonidevahelises sotsialistlikus võistluses.

Tartilased Olev Ehelaid ja Elmar Sternfeldt panid Puise paadisadama muuli sisse mälestuskivi, millele parajasti raiutakse sõnad: «Tartu Kalaspordiklubi».

L. KIISLA foto

JUTUPUHUMISI SINDI PAISU JUURES

Kalaspordlased peavad Pärnu ranniku lahesoppe ja Pärnu jõe laialdast vesikonda töötatud maaks. Ja tavaliselt ei tule lootustes pettuda. Kui just mitmekilost havipurikat ei õnnestu kätte saada, siis ahvenapoi, sõrmeplikuse särje või punnsilmalise kiisa võid ikkagi kassile koju viia. Niisiis, Pärnu ja tema veterikas ümbrus on laialt tuntud.

Märksa vähem leidub aga neid, kes on lähemat tutvust teinud Pärnu jões Sindi paisu juures paikneva omapärase ettevõttega, tagasihoidliku hoonega, mille uksele silt: Sindi kalakasvatustehas. Pole ka imetada — inimesel, kes kalapüügi vastu huvi ei tunne, sinna asja ei ole. Kuid ka sportlikel kalameestel, välja arvatud Sindi sektsiooni liikmed, ei ole kalakasvatustehasega seni põhjust olnud eriti sooje suhteid luua.

Miks see nii on, kellest see oleneb ja kas teisiti ei võiks? Neid küsimusi tahamegi jutupuhumisel Sindi paisu juures puudutada. Mu vestluskaaslasteks on kohalik kalaspordilane ja ühiskondlik kalakaitseinspektor H. Mitt ning kalakasvatustehase direktor A. Jakobson.

Kõigepealt pisut Sindi kalaspordilaste. Nende sektsioon on Pärnu klubi piirkonnas üks võimekamaid. Sellesse on koondunud ligemale poolteistsada spinningisti ja õngemeest peamiselt kohaliku tekstiilivabrikü «1. Detsember» töötajaskonnast. Sektsiooni tegevuse algusest on möödunud jümmarguselt kuus aastat. Selle aja jooksul on osa võetud paljudest võistlustest ja klubi muudest üritustest. Kasvanud on sportlaste meisterlikkus, nende osavõtt kalakaitsealasest tegevusest ja loomulikult on tugevnenud ka sektsiooni materiaalne baas. Praegu on

sektsiooni käsutuses kaheksa paati, peale selle on paljudel isiklikud veesõidukid. Nii et terve laevastik. Ehitati püügivahendite kuur ja selle juurde 1964. aastal tiik söödakala kasvatamiseks. Tõsi küll, viimase rajamisel talitati vist pisut mõtlematult. Sest lasta mõneruutmeetrisel veepinnaga tiiki kolmsada hõbekokre pole just eriti kaalutud samm. Aga olgu see öeldud suusoojaks, küllap sektsiooni liikmed ise teavad, kuidas kokrede eluruumi laiendada.

Rääkida tahaksin eelkõige sellest, mida Sindi kalaspordlased on ette võtnud, et neil ikka midagi ka piüda oleks. Pärnu asjaarmastajad kalamehed kipuvad viimasel ajal rohkem mere poole, mida näitab seegi, et Tõstamaa lahe kaldale ehitati väljasõidubaas. Et sindilastele jääb see kant kaugeks, on nad mõelnud kalavarude täiendamisele esmajoonel oma koduümbruses. Nende hoole all on jõeosa Sindi paisust Virula paisuni. Püügirajooni on toimetatud latikaid ja muid kalaliike, söödakalana ka särge. Uhtlasi on hoolitsetud selle eest, et särjetele ka «tarbijaid» leiduks. Nimelt saadi möödunud kevadel teada, et üks Pärnu mees püüdnud rohkem havisid, kui parajasti vaja olnud. Ülejäänud kalad lasknud ta tiiki tagavaraks, kus havid ka marja heitnud. Sindi mehed H. Mitt, E. Metsaots ja sektsiooni esimees J. Somson istunud mootorpaati ja sõitnud vaatama. Kohapeal saadudki kaubale. Paar tuhat havipoeaga püütud kahvaga kinni ja viidud kiires korras jõkke. Küllap peagi võib neile juba landi järele lennutada. Mõni aeg tagasi lastud vette ka forellimaime. Viimasel ajal pole neid enam näha olnud, nähtavasti tõttasid forelli-

pojad jõge mööda ülespoole, otsima kärestikulisi ja allikarikkamaid paiku.

H. Miti jutt tekitab naljakaid mõtteid. Sindilaste püügirajoon algab peaaegu kalakasvatusemaja akna alt. Kuid kalavarude suurendamine jões on rajatud ikkagi juhusele. Hea see, et Pärnu mehe ebatavalisest püügiõnnest teada saadi, muidu oleks jõgi praegu kahe tuhande havi võrra vaesem. Kas kalakasvatusemaja kaasabil ei oleks mõeldav sisevete kalarikkuste suurendamine muuta plaanipärasemaks? Ja kas havimarja inkubeerimine on suur kunst?

«Kunsti pole siin mingisugust ja seda oleme mõningal määral ka teinud,» sõnab sm. Jakobson. Kuid selgitab samas, et asi on siiski seotud mõningate «agadega». Nimelt sellepärast, et kohapeal pole havimarja kogumist organiseeritud. Seda on toodud Peipsi meestelt Meerapalust. Kui mari toimetati laevaga Tartu ja sealt edasi Pärnu, õnnestus inkubeerimine hästi. Kui aga kogu pika teekonna vältel loksutati havimarja autobussis, ei tulnud asjast suuremat välja. Mari oli läbi klopitud ja päralejõudmisel valdavas osas riknenud.

Mida ette võtta? Keerulist siin midagi pole, tuleks vaid kohapeal, võib-olla kalasportlaste endi kaasabil, marja kogumist alustada. Pärnu kalaspordiklubi võiks selle enda hooleks võtta. Küllap kalakasvatusemaja võimalusi leiab havimarja väljahaudumiseks. Vajadus selle järele on suur ja kasvab veelgi. Sest tervislik ja huvitav puhkuse vorm — kalapüük — leiab järjest rohkem pooldajaid. Samal ajal tuleb meeles pidada, et spinningistide peamiseks püügikalaks on ikkagi haug. Otse hädavajalik oleks nende varude suurendamine, sest loomulik paljunemine ei suuda enam kõigi kalameeste kotti märjaks teha. «Pärnuranna» vana kalur Hermann Paalberg, pidades silmas kalasportlaste huvisid rannavetes, soovitab isegi Tõstamaa lahte havimaimusid sisse lasta.

Teiseks — sellisel viisil saaks kalakasvatusemaja pisutki abistada asjaarmastajaid kalamehi. Praegu läheb haudejaama kogu «toodang» ainult elukutselistele kalameestele, kelle tegevusväljaks on meri. Pole veel kuulnud, et spinningu või õngemehed oleksid Pärnu kandist kuigi nimetamisväärselt lõhet, meriforelli või siiga kätte saanud. Praktiliselt ei ole see ka üldse võimalik, sest ajal, mil lõhe ja siig alustavad teekonda kudealadele, algab jõgedes keeluperiood. Suurest merest nende maiuspalade tabamine on juba elukutselisele kalurilegi õnnelik juhus, asjaarmastajast kalamehest rääkimata.

Kui selle probleemi ümber mõtteid edasi heietada, muutub asi veelgi imelikumaks. Sindi kalakasvatusemaja kuulub Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse Sisevete Kalamajanduse Valitsuse alluvusse. Kuid hoolitseb peamiselt selle eest, et meri oleks päriskalamehele heldem. See on muidugi hea! Aga siiski — kuidas seda nimetada? Koopereerimiseks? Ei, koopereerimine on teatavasti kahepoolselt kasulik tehing. «Maamehed», s. t. kalasportlased praegusel juhul otsest kasu ei saa, kui vahest ainult nii palju nagu tavalisedki tarbijad, kes teinekord kaupluseletil siiga kohtavad. Tekib mõte: kas merekalapüügi organiseerijad ja merekalakaitse ei peaks senisest suuremat huvi tundma, kuidas kalakasvatusega lood on. Pealegi oleks Sindi kalakasvatusemajale nende abi hädasti vaja.

Lugu on selles, et Sindi paisu alune hakkab ikka rohkem ja rohkem oma kuulsust kudealana kaotama. Põhjusi on mitmeid, õigemini üks põhjustab teise. Nimelt: hiljutises minevikus kasutati Pärnu jõge veel palgiparvetuseks. Aastate vältel kogunes jõepõhja tohutul hulgal uppunud puitu. Palgid ja propsid suudeti küll suuremalt jaolt välja tirida, kuid kooded ja muu peenem puru settis lademena põhja. Näib, et see muutus omamoodi väetiseks, mis lõi suurepärase kasvuala veetaimestikule. Suviti on nüüd

jõgi paisualusest kuni mitme kilomeetri kaugusel asuva Sindi-Lodjani täis kasvanud. Eriliseks nuhtluseks on kõrkjas (eriti paisu all ja Tindi saarte ümbruses), mis meenutab rohelist metsafihnikut. Ainult üks kitsuke nire on vabaks jäänud, aga kas kudema rändav kala just sinna trehvb, on küsitav. Karta on, et suurem osa kalaparvedest tagasi pöörduvad. Järelikult tuleks «teetegemisele» kiiresti mõelda.

Tegelikult on seda tööd kalakasvatusemaja initsiatiivil paisu ligidal juba alustatud. 1963. aastal andis Kilingi-Nõmme Metsamajand mehanismid. Mullu kasutati Pärnu Metsamajandi buldooseri ja kännujuurijat, millega kõrkjate juurestik segamini lõhuti. Hea see, et viimasel aastal ka Kalurikolhooside Liit asja vastu huvi tundis ja kulud kinni maksis. Kõrkja niitmisel ja jõe puhastamisel olid tublideks abimeesteks paljud Sindi kalasportlased. Vastutasuks anti parematele töömeestele õigus paisu juurest keelualalt mõned havid kinni püüda. Aga vaevalt suudetakse omal jõul nii pikka jõeosa vajalikult puhastada. Senisest rohkem peaksid abistama need organid, kes otseselt vastutavad selle eest, et meri tulevikus rohkem vääriskala annaks.

Kõrkjas takistab kalade rännet, kuid tal on veel teinegi, ja võib-olla isegi halvem omadus. Ta annab varju ja loob head pesitemispaigad meie rannavete ja jõgede suurimale röövikule — ogalikule. Võitlus selle okkalise eluka vastu ei võtnud pikka aega vedu, mistõttu ogalik paljunes kohutava kiirusega. Ja nii ime-lik kui see ka ei ole, laskis kalakaitse ise lahti omamoodi bumerangi, mis hiljem tema enda tööd takistama kippus. Sm. Jakobson teab rääkida, et aastaid tagasi, kui kalakaitsealane tegevus alles lapsekingades oli, püüdsid jõeäärsed talumehed mõrdadega suurtes kogustes ogalikku loomasöödaks. Sellele pandi punkt, kui kalakaitse mõrrapüügi õiguse ainult kutselistele kaluritele jättis. Kalurikol-

hoosid ei olnud ogalikupüügist huvitatud, sest tulu andis see vähe. Nii olid ogalikule loodud meie vete kaladest paljunemiseks kõige paremad võimalused. Aga mida rohkem neid on, seda rohkem vajavad nad toitu — söövad nad aga teiste kalade marja ja maime. Kokku võttes pole meie kalakasvatusele ogalike tekitatud kahju sugugi väike.

Jällegi tuleb Pärnu ja eriti Sindi kalasportlastele öelda: olge meheks, et lahingu ogalikuga vastu võtsite! 1963. aastal püüdsid sindilased välja umbes kaheksa tonni ja järgmisel aastal kaheksa kuni kümme tonni ogalikku. Kolhoos andis võrgulina, mõrrad valmistati kohapeal. Töö tasus ära — mõned mehed teenisid 4—5 rubla päevas. 1964. aastal tegutses Sindis juba viis-kuus ogalikupüüdjate brigaadi. Eriti tublid olid H. Vainomäe, E. Piile, E. Metsaots, E. Vösa ja mitmed teised. Kui kusagil mujal ogalikuga hädas ollakse, siis võib Sindi meestelt häid kogemusi küsida.

Meie jutujärg pöördub kalakasvatusemaja juurde tagasi. Aastate vältel on käinud siin omamoodi jõukatsumine — üks kasvatab maimud üles, teine hävitab need kohe ära. Hävitajaks on olnud Sindi tekstiilivabrik «1. Detsember», kes iga aastaga ikka rohkem saatis jõkke jäätmetega reostatud tööstuslikku vett. Piiri ei suudetud panna, kuigi seda püüti teha. Kohapeal räägitakse paaristsajast tuhandest rublast, mis kulutati bioloogilisel menetlusel töötava puhastusjaama ehitamiseks. Aga tulu ei olnud nendest kulutustest karvavõrdki. Kubatuurilt tohtu hoone seisab peaaegu kasutamata. Hiljuti ehitati selle kõrvale teine, väiksem puhastusjaam. Vabriku kuldesse kantakse nüüd üsna soliidne summa — puhastusjaama personali ja autojuhi palk, veoauto majandamine ja lõpuks puhastamiseks vajaliku lubja ning rauavetrioli muretsemine. Trahve vee reostamise eest enam maksta ei tule, sest

puhastusjaam ju töötab. Aga kui palju sellest kalakasvatusele kasu tuleb, selle üle võib vaielda. Sest pumbajaam laseb ööpäevas läbi umbes 1500 kantmeetrit vett, vabrikust tuleb seda kuni kolm korda rohkem.

Kalakasvatustamaja peab aga edasi töötama ja töötabki. Plaani kohaselt tuli 1964. aasta sügisel koguda sada tuhat lõhe ja meriforelli marjatera, tegelikult koguti 260 000. Eriti hästi andis meriforelli Timmkanal. Lisaks eeltoodule pandi sügisel inkubaatorisse üheksa ja pool miljonit siamarja. Siig koorub tavaliselt kevadel jäämineku ajal. Seda momenti kasutatakse ära ja maimud saadetakse kohe suure veega merre. Sel juhul on siiapogade hukkumise ohf väiksem. Vaja oleks mõelda siamaimude järelkasvatamisele. Aga kus ja kuidas seda teha, selle üle peaksid asjaosalised aru pidama.

Kui siiapogad suudetakse suurvee abil kuidagimoodi päästa, siis lõhedega on lugu märksa täbaram. Lõhepogad viibi-

Siit peab kala välja tulema!

P. VIIIL foto

vad ju jões kuni kolm aastat. Kui palju neist hiljem merre jõudis, kui palju hukkus, selle üle on raske arvestust teha. Kalakasvatustamaja hakkas väljapääsu otsima ja näib, et see on, ka leitud. Kilingi-Nõmmel «avastati» kunagine paisjärv. See puhastati ja kohandati kalakasvatustiigiks. Kevadel võtab allikalise veega kolme ja poole hektarine tiik vastu 150 000 lõhe- ja meriforellipoega. Tiigis loodetakse need poole kiiremini üles kasvatada kui jões, kusjuures ka säilimisprotsent peaks olema märksa suurem. Kui paras aeg kätte jõuab, lastakse osa neist Reiu jõkke, osa toimetatakse kohe merre. Ülejäänud saja kümnest tuhandest marjaterast koorunud kalapogad teevad järelkasvamise läbi inkubeerimissuures ja jões kastide sees. Hiljem toimetatakse noored meriforellid Timmkanalisse. Kõik need abinõud on mõeldud selleks, et meri oleks tulevikus vääriskaiade poolest rikkam...

Jällegi jõudsimme jutuga sinnamaale, et meri saab kogu toodangu. Aga siseveed? Kalakasvatustamaja direktori järgmised sõnad valmistavad rõõmu: «1965. aastal on järg ka sisevete käes!» Tõepoolest, plaanid on toredad, nii kuidas kalakaitse- ja -kasvatustamajale kohane. Algust tehakse pindalalt üsna suure Ermistu järvega. Kavatsus on see korraks tühjaks lasta, milleks kaevatakse järvest kanal merre. Projekt on olemas ja tööde maksumuski teada — 40 000 rubla. Milleks see vajalik ja kas tööd tasuvad end?

Vajalik selleks, et kangujäänud ja mitte mingisugust tulu andev prügikala välja püüda ning seejärel suurejooneline karpkalakasvatus organiseerida. Sm. Jakobsoni arvestuste kohaselt peaks see end juba mõne aastaga ära tasuma. Et kanal rajatakse tammide süsteemiga, siis on võimalik ka hiljem veeseisu reguleerida, nii kuidas parajasti vajalik on kas järvepõhja puhastamiseks või teisteks töödeks.

Teatavasti toodi mõni aasta tagasi

Ermistu järve hõbekokri. Mis nendest on saanud ja kuidas uusasukad kohanesid? Järv anti Pärnu kalurikolhoosi «Jahta» hooldusele. Sm. Jakobsoni seletus ei tee «Jahta» meestele just au. Nende kohuseks oli aasta jooksul vähemalt 4—5 tonni prügikala välja püüda, et hõbekokredele elamiseks ruumi teha. «Jahta» unustas oma lepingulised ülesanded. Näiteks eelmisel talvel püüti välja vaid paarsada kilogrammi kala. Piltlikult öeldes, ei saadud sedagi õieti teada, kuidas hõbekoger end järves tundis. Sm. Jakobsoni arvates on hõbekoger seal mõningal määral siiski paljunenud. Üheaegselt Ermistu kuivaklaskmisega tuleks mõelda teiste Pärnu ümbruse veekogude asustamisele. Ermistust võiks hõbekokri viia Lavassaare järve, samuti Kaismale, kus tingimused selle kalaliigi kasvuks peaksid küllaltki soodsad olema. Kõne all on olnud veel teistegi veekogude tulevik. Näiteks Tõlla sovhoosi territooriumil asub kaheksahektarine paisjärv. Miks ei võiks seegi edaspidi tulu anda nii sovhoosile kui ka asjaarmastajatele kalameestele?

* * *

Meie jutuaamine Sindi kalasportlase H. Miti ja kalakasvatusemajade direktori A. Jakobsoniga jäi pisut hüppeliseks ja pinnapealseks. Kuid tegelikult polnud suuremat üksikasjalikkust plaaniski. Tahtsime anda vaid põgusa pildi sellest, milline on sportlike kalameeste ja kalakasvatusemajade koostöö praegu, milliseks võiks see kujuneda ja millist tulu see annab. Probleeme on palju. Ja üks neist — tihendada siseveekogude valdajate ning merest kalapüügi organiseerijate koostööd. Jäägu seejuures keskseks baasiks Sindi kalakasvatusemaja, mis õige organiseerimise juures oleks võimeline senisest tõhusamalt varustama nii järvi ja jõgesid kui ka suurt merd. Mida konkreetselt ette võtta, selle üle peaksid asjatundjad ja asjahuvilised ühiselt aru pidama. Küsimus huvitab elukutselisi

kalamehi, kalasportlasi ja eelkõige tarbijaid. Harva on meil siiga müügil, peaaegu üldse mitte lõhet ja meriforelli. Karpkala, mis on samuti tõeliseks maiuspalaks, meil vaevalt tuntakse. Ometi on seda juba vanal ajal hea eduga mõisatiikides kasvatatud. Miks ta siis nüüd meie järvedes ja tiikides kasvama ei peaks!

* * *

Enne kui oma lookesele lõplikult punkti panen, tahaksin paar sõna pühendada veel ühele kalale, õigemini küllalisele, kes kalakasvatusemaja klaasbasseinid üsna lõbusalt ringi tiirutas. Jutt on tuurakalast, kelle «Partisani» kolhoosi kalur Endel Lille Timmkanali lähedalt Irmargadi madalikult kinni püüdis. Teine tuurakala, kelle püüdis Lille kaaslane Aleksei Aaspalu, oli juba mereihtioloogiajaamale üle antud. Sm. Jakobson teab rääkida, et lätlased olevat tuurakala katseliselt oma vetesse lasknud. Üks nendest oligi siis oma teekonnaga kalakasvatusemajja jõudnud.

Selle haruldase kalaga on Pärnu kandi mehed varemgi kokku puutunud. Aastat kolmkümmend tagasi saanud üks Rae küla kalur kätte kaheksakümnekilose tuurakala. Kalade eksportöör Born kasutanud kohe juhust äritegemiseks. Ostnud kalurilt tuura 160 krooni eest ja müünud ühele Tallinna kohvikule 300 krooni eest edasi. Kohvik omakorda teinud head reklaami ja kuulutanud välja tuurasõtmise õhtu. Võib arvata, et kohvikumaniku tulud ületasid kaluri ja eksportööri oma mitmekordselt.

Kes teab, võib-olla jõuab maitsev tuurakala varsti ka meie toidulauale. Ja mitte juhuse tõttu, vaid sihhipäraselt organiseeritud püügi tulemusena meie omast Balti merest.

* * *

Niipaljukest meie jutupuhumisest Sindi paisu juures. Kui sellest kuigivõrd kasu tuleks, oleks hea.

SPORT JA HASART

Tuttavad mõisted, eks ole! Esimesel pilgul paistab, et nad on kuidagi väga lähedased, võib-olla isegi mingil kombel suguluses. Seda lähedust süvendab veelgi asjaolu, et sõnad nähtavasti riimuvad pisut. Viimast ma ei julge küll 100-protsendiliselt kinnitada, sest värsiseadmise pattu minu hinge peal seni pole. Muus osas aga jään öeldule kindlaks. Tuletage meelde, kui sageli räägitakse «hasartne sport» või hoopis «sportlik hasart» või koguni kiputakse neid mõisteid segi ajama. Näiteks siis, kui sporti võetakse mingi hasardina, hasarti aga samastatakse tõelise spordiga.

Ma ei kavatsengi hakata siin midagi tõestama või hoopiski uut avastama. Sel lihtsal põhjusel, et ei olegi midagi avastada. Kõik on nii, nagu olema peab. Sport võib olla hasartne ja isegi hasart võib olla sportlik, aga... Jah, just selle «aga» ümber tahaksingi natuke juttu teha. Kuid enne panen kirja ühe tõesti-sündinud loo mullusuvistelt kalavetelt.

...Madal lahesopp. Vohava pilliroo taha peitunud saarekesed, kivised kaldad, eemal mitu kiviseljandikku ja veel kaugemal karid. Paras jagu lainet ja paras jagu tuult. Aga kala ei taha sugugi võtta. Olen siin esmakordselt. Koht on suurepärane. Ma pole küll kuigi suur kalamees, ent lausa tunnen (ikka sellisama kuuenda meelega), et kala peab siin kusagil olema, võib-olla hiilib mõni purikas praegu isegi paadi all. Mu sõber, kes mind siia vedas ja kelle paadis me lähel halsse teeme, kinnitab samuti, et kalu on, ja isegi suuri. Alles kaks päeva tagasi tirinud ta viiekilose paati. Jutt muidugi kütab mind tagant. Tahaksin oma silmaga näha, kuidas selline elukas

voib ka konksu otsas luuslanki liüa. Aga võta näpust! Sõber traalib hoolega kõik paremad kohad läbi, vahetab lante, kirub rumalat kala, kes ei mõista heast kalailmast lugu pidada, ja heidab raugematu hooga spinningut. Lõpuks oleme mõlemad väsinud. Vastutuult sõudmine võtab võhma välja. Vahepeal oli üks tugev haare (nii mu sõber igatahes väitis), mis lõi meile mõneks ajaks uuesti elu sisse. Kuid kõik pingutused olid asjatud. Kala jäi saamata ja isegi nägemata. Mis parata! Kõik võib olla reeglite kohane — koht, püügitehnika, ilm, aeg pluss kaljukindel teadmine kala olemasolust. Ja ikkagi ei võta.

Sõudsiime kaldale. Keetsime lõkketulel teed ja sõime oma võileivad. Traditsioonilisest uhhaast jäime ilma. Kuid ega see meie tuju rikkunud. Ees oli ju veel õhtune püügiperiood. Sõber oli kuidagi mõttesse vajunud, pikutas kadakapõõsa varjus, suitsetas ja silmitses hajameelselt merd. Sellistel silmapilkudel temalt sõna suust välja ei meelita! Niipalju ma teda juba tunnen. Seepärast seadsin ennastki mugavamasse asendisse ja valmistusin tukastama.

Mere mühin oli me ümber. Aeg-ajalt kostis lainete kohal kajakate karjeid. Päikese rammestust leevendas reibas adrulõhnane tuul. Äkki tõusis sõber püsti ja jäi teraselt merd silmitsema.

«Tead,» ütles ta seejärel rahulikult. «Me oleme ühed igavesed eeslid!»

«Kuidas?» püüdsin ma loojuvat silma vägisi lahti ajada. Ohoo! Sõber hakkas rääkima. See juba tähendas midagi. Näis, mis ta nüüd välja mõtles!

Sõber pani sigareti põlema ja jätkas: «Täna oleks pidanud alustama just

lahesuust, aga mitte siin sapis müdistama. Kuidas ma seda lihtsat asja hommikul kohe ei taibanud. Tuul on ju sellise kandi pealt, et kala on lahesuu karide vahel. Eeslid, muud midagi! Noh, pole viga. Tunni aja pärast peame hakkama liikuma, minek võtab aega, tuul poolenisti vastu. Ja õhtul, ütlen ma sulle, on meil vägev uhha! ...»

Ka see plaan tundus mulle väga arukas olevat, nagu muides ka meie hommikune plaan. Üldse on minu arvates kõik kalapüüdmise ja linnulaskmise plaanid ülepea ühed toredad asjad. Eriti see otsustamise protsess ise, need harukordsed avastused, leidlikud mõttekäigud ja eredad ideesähvatused. Kalapüügi asjus ei saa ma muidugi kuigi palju kaasa rääkida, aga jahiplaanide tegemisest võtan ma alati suure mõnuga osa.

Niisiis, plaan oli tehtud ja heaks kiidetud. Tegime siis aega parajaks. Sõber valis paremaid lante, nühhkis neid läikima ja viilis konkse teravamaks. Mina panin seljakotti kokku.

«Näe,» osutas sõber käega merele. «Üks tuleb lahesuust siia poole. Kes see võiks olla? Paat teisel kuidagi imelikult madal, pole säärast enne näinud. Las tuleb lähemale, vahest kuuleb, kuidas lahesuus võttis.»

Paat lähenes aeglaselt. Kuigi paistis, et mees sõudis kõigest väest. Mõne aja pärast keeras tundmatu sõudja paadi nina meie laagriplatsi suunas. Nüüd paistis selgesti, kuidas mees oma imeliku paadiga hädas oli. Mõni kõrgem laine piilus isegi üle paadi ääre.

Mees vajutas tugevasti aerudele. Lõpuks jõudis paat saarekese varju ja mees laskis aerud vette. Ta kuivatas nägu, pani suitsu ette ja suunas siis paadi meie poole. Paat istus tõepoolest sügavasti vees. Ta hakkas põhja riivama juba seal, kus meie oma paadiga täiesti vabalt triivisime.

«Läheme appi,» ütles sõber ja tõmbas kummisaabaste sääred üles. Tegin seda-

sama ja me astusime vette. Sammusime paadile vastu. Tundmatu kalamees oli juba sõudmisest loobunud ja tõukas nüüd aeruga paadipärast. Aga sellestki polnud suurt abi ja mees ronis samuti vette.

Olime juba paadi ligidal ja vististi üheaegselt vaatasime paadi sisse... Mäletan, et me mõlemad jääme soolasambana seisma. Ja väljanägemine võis meil olla ühtemoodi totter. Sest kui ma jälle jagama hakkasin ja sõbra otsa vaatasin, siis tema ilme oli küll kirjeldamatu.

«Noh, mis ütlete, ah?» kuulsime äkki kalamehe häält. Ta oli ennegi juba midagi öelnud, kuid me nagu ei pannud seda tähele. Olime tervenisti vaatepildi lummuses. Sest paat oli peaaegu ääreni täis suuri vöödilisi merehavisid. Paljud olid veel elus, peksid jõulise sabaga, nii et lima lendas. Mõned, jämedad nagu pakuotsad, ajasid laiali oma tohutuid saehambulisi lõugu... Kollakasvalged kõhud, tumedad seljad, laiaumelised sabad, pead, silmad...

Tundmatu kalamehe hingeldav hääl päästis meid lummuse kütkeist. Nüüd vaatasime meest. Mulle oli ta võõras, samuti sõbrale. Pikakasvulise ja koguka noore mehe meeldiv nägu oli kuidagi palavikuliselt laiguline. Ka silmad läikisid imelikult.

Sõber sai esimesena kõnevõime tagasi, astus pika sammuga hoolimatult vett pritsides paadi juurde ja küsis:

«Kuidas te nad kätte saite?»

«Eks ikka sellega!» Mees haaras paadi pärast spinninguridva ja vibutas seda võidurõõmsalt. «Einoh, kus oli alles rabamine! Hommikust saadik, nagu välja läksin, muud ei olnud kui vise ja võtmine, vise ja võtmine... Elus pole veel sellist lugu juhtunud! Ja kui palju veel ära läks...»

Ta käed värisesid erutusest ja ta ise värises üleni, nagu oleks veel praegugi selle meeletu võtmise ja rabamise sees. Ta rääkis kiirustades ja katkendlikult, neelates sõnade lõppe.

«Kus?» küsis sõber. «Karide juures?»

«Jajah, seal, ja kaugeimal veel, kivi-
seljandike ümber... Kus ikka jah...
Üks ilmatu suur, vist nii poolepuudane
või rohkem, pidi ridva katki tõmbama...
ära läks. Neljakümne juures läks mul
arvepidamine sassi... Einoh, siin muud
ei olnud kui viska ja tõmba... Kus on
ikka koht... Homme hommikul peab
uuesti varakult platsis olema... Aga
käsi, sinder, on valus, sõrmed kõik veri-
sed, polnud ju aega korralikult konksu
otsast ära võtta. Havihambad, teate
isegi, nagu pisut külge puutud, kohe
veri taga...»

Mees rääkis ja rääkis, vehkis kätega,
imiteeris viset, haakimist ja kerimist.
Palavikuline läige tema silmades oleks
just nagu ikka enam ja enam lõkkele
lõõnud.

«...Punkt kell üks päeval, vaatasin
just kella, pidin püüdmise pooleli jätma.
Kahju oli, süda tilkus verd, aga midagi
polnud parata. See va paadiniru nii
pisike... Tagasiteel pidin peaaegu põhja
minema. Kui sealt neeme varjust laine
kätte sattusin... võttis südame alt kül-
maks... Aga ära tulin...»

Sammusime sõbraga sõnatult paadi

järel kalda poole. Vaikisime masendatult.
Teise mehe usumatult helde kalaõnn löi
tummaks. Ühelt poolt oli selles inimlikku
kadedust ja siirast imetlust, teiselt poolt
aga tajusid midagi röövellikku, saagi-
ahnet, inetut-alatut, mida on raske sobi-
tada kokku mõistega sport, sportlik kala-
püük.

Ja ongi jutul lõpp. Vahest veel niipalju,
et kaldal lugesime kalad üle. Kokku oli
neid sada kakskümmend üheksa!! Ja
ükski ei kaalunud alla kaheksasaja
grammi...

Muidugi, ega too mees kõiki kalu jõud-
nud välja püüda. Õhtul saime meiegi.
Jätkus rammusaks uhhaaks ja mõne vii-
sime kojugi. Viiekilost küll ei trehvanud,
aga neljakilosest saime jagu. Nii et päev
oli meil ikkagi korda läinud.

Paraku jäi aga hinge mingi sade. Siin
vististi ikka peitub see «aga», millest loo
algul juttu oli. Teadagi, kalamehe õnn
on muutlik. Täna on, aga homme ei ole.
Ja lugu ei seisne mitte kadeduses teise
mehe õnne pärast. Lugu on hoopis sel-
les, et sõgeda hasardi poolt üleskõetud
inimlikul ahnusel ei ole piire. Aga
ahnust peab piirama! Tingi-
mata peab!

Kaunis Uhtjärv (Valga rajoonis) on sügav ja kääruderohke.

H. JÄRVITSA foto

JÕEVÄHK VAJAB KAITSET!

Tänapäeva õngemehed meenutavad sageli oma isaisade jutustusi. Kus siis olevat kalu olnud! Ja veel missuguseid põrakaid! Vähkidest ei maksa rääkidagi. Jões ja järved aina kubisenud neist. Panid nata sisse, paari minutiga kuhi peal! Pealegi veel suured teised nagu labakindad!

Jutt jutuks, kuid umbes seitseküm-
mend aastat tagasi oli meie maismaa vee-
kogudes vähki tõesti palju. Siis aga hak-
kas levima vähikatki, mis tegi põhjaliku
laastamistö. Haigetele vähkidele on ise-
loomulikud pruunid laigud koorikul ning
vähkide viibimine päeval väljaspool
urgu. Vähkide rasket töö pole me
suutnud likvideerida tänaseni. Miks?

Tolle küsimuse peaks endale esitama
iga vähipüüdja, kui ta järjekordselt ret-
kelt tühja kotiga koju tuleb. Ja mitte
ainult küsima, vaid selle üle ka tõsiselt
mõtleva. Siis ehk meenub talle, et tema
või ta sõber püüdis eelmisel aastal samast
veekogust maitsvat vähki desinfit-
seerimata nattadega. Just desin-
fitseerimata püüdis ongi see,
millega kantakse vähikatku
ühelt veekogust teisele! Ka möö-
dunud suvel suri mitmes veekogus vähke
vähikatku, massiliselt näiteks Must-
ojal.

Kahjuks on meil hooletuid, õigemini
vastutustundetuid vähipüüdjaid üsna
palju. Neil on raske vähipüüniseid pärast
püüki kaks-kolm korda keeva veega üle
valada või lubjapiimaga pesta. Ja niiviisi
nad tassivadki vähikatku ühest veekogust
teise.

Vähivarude vähenemist on mõningal
määral põhjustanud ka üksikute vee-

kogude reostamine, mille tagajärjel vähid
on hävinud.

Vähivarude vähenemise üks põhjusi
seisab selles, et ei peeta kinni vähipüügi
eeskirjadest: kasutatakse lubamatuid
püügiviise, püütakse keelualjal ning pis-
tetakse kotti ka alamöödulised vähid.
Seega üks vahend vähivarude taastami-
seks on: iga kalasportlane
vähipüüdja täitku kõigepealt
ise vastavaid eeskirju ning
nõudku seda ka oma kaaslas-
telt!

Tuletagem meelde, et vähki võib
meil püüda ainult 26. juulist
15. septembrini.

Kümme sentimeetrit. See pikkusühik
peab igale vähipüüdjale mällu sööbima.
See on vähi alamööd. Nii pikk vähk
saab tavaliselt suguküpsiks ja annab
vähemalt üks kord järglasi. Seepärast ei
lubatagi alla kümne sentimeetri pikkust
vähki kotti pista.

Vähki võib püüda ainult nataga.
Igasugune muu püügiviis on eeskirjadega
keelatud.

Et panna piir vähihaiguste levikule
ning tagada vähivarude suurenemine, on
paljudes veekogudes vähipüük keelatud.
Täiesti on vähipüük keelatud järgmistes
veekogudes: Kalijärves, Noodasjärves,
Kisejärves (Võru rajoonis); Karu- ehk
Järvemetsa järves (Kingissepa rajoonis);
Tänavjärves (Harju ja Haapsalu rajoo-
nis); Soova jões (Tartu rajoonis).

Hiiumaa ja Saaremaa veekogudes või-
vad asjaarmastajad-kalaspordlased vähki
püüda üksnes kohalike kalakaitseorganite
lubade alusel.

Seoses vähivarude vähenemisega peeti

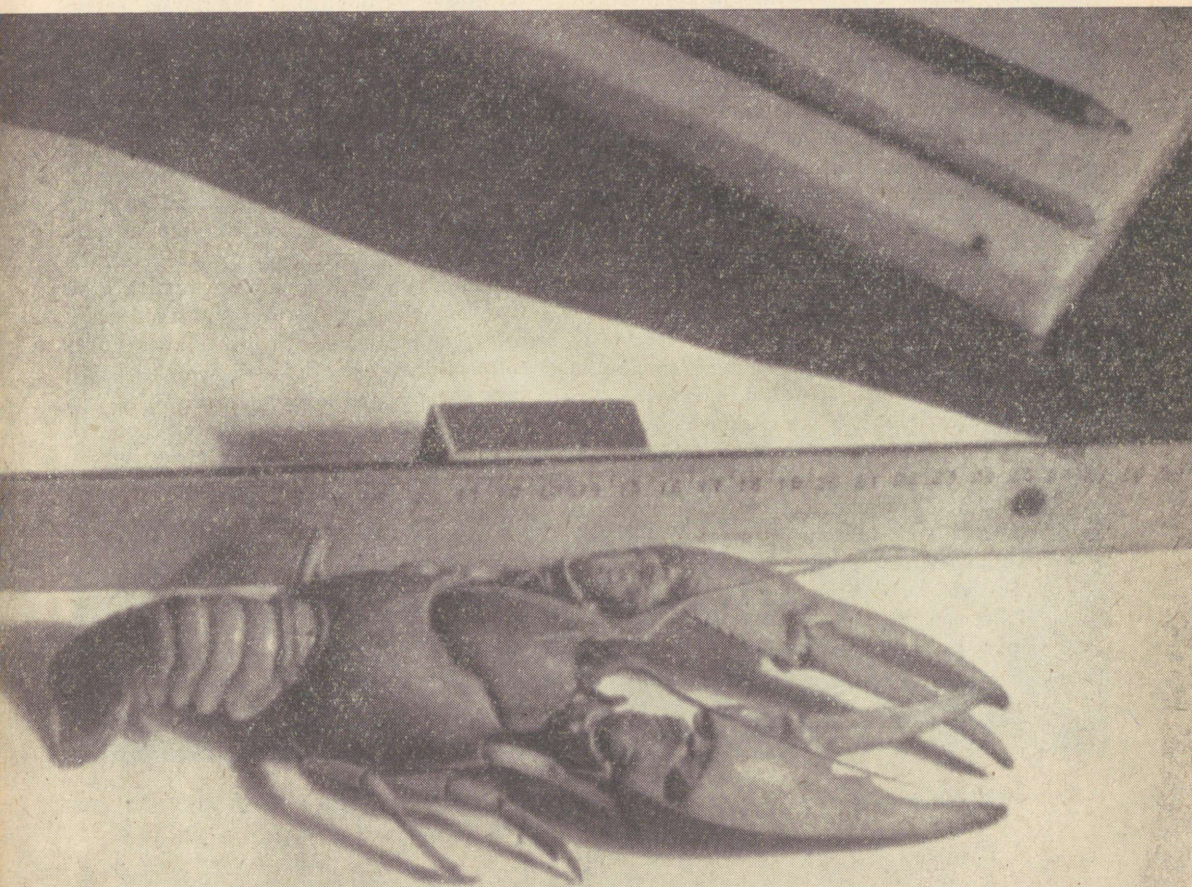
vajalikuks keelata ajutiselt, kuni 1969. aastani, vähipüük ka järgmistes veekogudes: Palivere jões (Haapsalu rajoonis), Vihterpalu jões (Harju ja Haapsalu rajoonis), Paunküla veehooldlas koos Piritajõe ja Vasalemma jões, Pudisoo jões koos Tolde ja Männiku lisajõgedega (Harju rajoonis), Kuremaa järves, Raigastvere järves, Kaave, Pikknurme, Umbusi, Põltsamaa ja Kääpa jões, Saare järves (Jõgeva rajoonis), Saadjärves (Jõgeva ja Tartu rajoonis), Kurtna Suurjärves, Nõmme, Räätsma ja Konsu järves, Rannapungerja-Roostoja jões (Kohtla-Järve rajoonis), Lutsu jões (Põlva rajoonis), Kaisma Suurjärves, Lähkma jões, Vaskjões, Alva jões (Pärnu rajoonis), Selja ja Kunda jões (Rakvere rajoonis), Kaarna

järves, Pikkjärves, Turujärves, Nüpli järves, Karula Pikkjärves (Valga rajoonis), Sinialliku järves koos Loodi-Sini-alliku ojaga, Ruhijärves koos Ulju jõega, Öisu järves koos Öisu ja Kaarli jõega, Võistre, Holstre ja Mäeküla järves, Ärma jões (Viljandi rajoonis), Navesti jões koos Saarjõega (Viljandi ja Paide rajoonis), Välgita ojas (Tänassilma jõe lisajõgi Viljandi rajoonis), Halliste jões Vanakariste järvest kuni Kullisillani (Viljandi ja Pärnu rajoonis), Agali, Pangodi, Vasula, Kuningvere järves ja Mustjärves ning Reola jões (Tartu rajoonis).

Kui peame kinni püügieeskirjadest, hoolitseme vähivarude suurendamise ja kaitsmise eest, siis võime peagi nautida mõnu, mida pakub vähipüük.

Nagu ise veenduda võite, on see ihtüoloogi laual asetsev vähk oma 25 sentimeetrit pikk!

R. LUUSI foto

VEEKOGUD OLGU PUHTAD!

Meie looduse ilu koostisosadeks on kaudid merelähed, jõed ja järved. Enamikkult jõgesid ja järvi kasutatakse kalamajanduslikult, osa neist teenindab aga rahvast veevarustuse allikaina.

Suur osa elanikest veedab oma puhkehetki mingi veekogu ääres, nautides looduse ilu. Onge- ja spinningumehed aga lähuvad jõgede ning järvede äärde lootuses, et ehk näkkab. Kuid alati ei näkka ühtigi!

Meie veekogud on jäänud vaesemaks just hinnalisemate kalaliikide poolest. Üks tegureid, mis avaldab negatiivset mõju eriti jõgede kalastikule, on veekogude reostamine. Nagu teada, suunavad paljud meie tööstus- ja kommunaal-ettevõtted looduslikesse veekogudesse suurel hulgal puhastamata reovett, mis tekitab kalamajandusele suurt kahju mitte üksnes kalade otsese suremise, vaid ka nende toidu- ja kudemiskohtade ning üldiste elutingimuste halvenemise tagajärjel. Sageli ütlevad niisuguste ettevõtete juhid, et meie ei lase veekogusse kaladele kahjulikke mürgiseid aineid. Samas aga unustavad nad, et kalad ja teised veeloomad hävivad mitte üksnes reovetes leiduvate mürgiste ainete tõttu, vaid ka hapniku puudumise tagajärjel, sest vees oleva hapniku kasutavad ära reovetes leiduvad orgaanilised ained hapendumiseks. Seetõttu ei tohiks lasta looduslikesse veekogudesse suures koguses ka mitmesuguseid orgaanilisi aineid.

Tavaliselt toimub igas veekogus isepuhastumine, s. t. reovesi lahjendub jõe- või mereveega segunedes ja teatud kaugusel reostumise punktist on vesi juba puhas. Kuid mõnikord on reosta-

mine niivõrd tugev, et ei pääse mõjule ka veekogu isepuhastumine, ning siis muutubki jõgi või järv eluks täiesti kõlbmatuks.

1964. aastal esines kalade suremist mitmes veekogus just tugeva reostamise tagajärjel, nagu näiteks Selja, Pirita jt. jõgedes. Mõned tööstusettevõtete juhtivad töötajad ja kohalike nõukogude täitevkomiteed aga suhtuvad ükskõikselt meie loodusrikkuste kaitsmisesse ega pööra küllaldast tähelepanu reostamise ärahoidmisele. Võtame näiteks Kehra Tselluloosi- ja Paberikombinaadi. See kombinaat reostab juba pikemat aega Jägala jõge. Kombinaadi seadmete mitteõigeaegse remontimise tagajärjel sattus mullu kanalisatsiooni suurel hulgal leelist, mille tagajärjel suri elu jões kuni mereni.

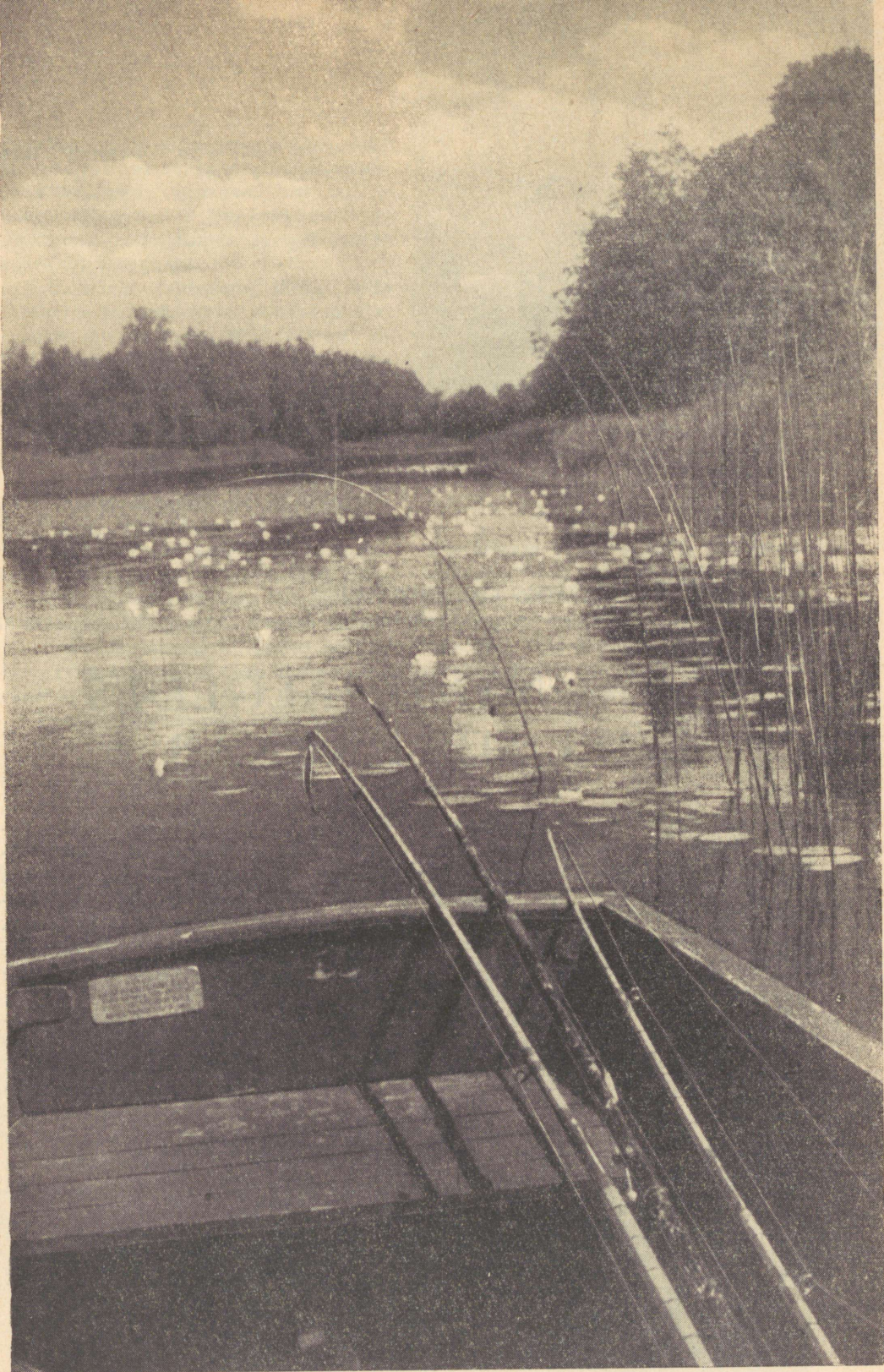
Jõe loomastiku hävimiseks piisab sageli ettevõtte ühestainsast avariiväljalaskest, elu taastamiseks jões aga kulub aastaid! Seepärast on eriti oluline hoida meie veekogud puhtad, säilitada nendes elu.

Oleks hea, kui iga kodanik aitaks kaitsta meie veekogusid reostamise eest. Ka meie kalaspordiorganisatsioonidel tuleks suuremates ettevõtetes luua kontrollpostid. Nende ülesandeks oleks:

- pidada järelevalvet selle üle, kas heitvete puhastamine on küllaldane või suhtutakse sellesse formaalselt;

- teatada igast väärnähtusest või avariiväljalaskest kalakaitse- või sanitaarorganitele;

- võtta tarvitusele kõik võimalikud abinõud, et kalamajanduslikesse veekogudesse satuks võimalikult vähem puhastamata heitvett.

Siis, kui kala ei võta. (Halliste jõgi Riisal.)

B. BULGAKOVI foto

Niisugune näeb välja Võrtsjärve Limnoloogiajaama peahoone.

B. MURRU foto

A. TÜVI

Teadusmees õngemehele:

„KÄI MINU JÄLGEDES, KÜLL SIIS NÄKKAB..“

Kui loodetormist keeratud lühikesed ja järsud lained jõuavad Võrtsjärve kõrge idakalda alla, purunevad nad imestusega tuhandeteks piiskadeks: üles kaldapealsele on kerkinud terve valgetest majadest asula. Lained vajuvad kildudeks, jõudes vaevalt mõelda: seda need kajakad rääkisid, et inimesed on sinna mastimändide vahele elama asunud, ainult meie, rumalad, ei uskunud. Veest pistavad ninad välja latikad ja havinolgid ning jõllitavad oma liikumatute kalasilmadega sügispäikeses peesitavale teaduslinnakesele, arutades igaüks omaette: Uurivad kalu? Uurigu! Ainult mitte minu nahal!

Jah, siinsed inimesed, Võrtsjärve Limnoloogiajaama töötajad, uurivad tõepoolest kalu. Aga mitte üksnes kalu, sest tähendab ju sõna «limnoloogia» mageveeteadust. Uue asutuse ees on suured

ülesanded. Üks nendest on kalade toiteorganismide kasvatamise meetodika väljatöötamine. Selleks uuritakse sadu järvi, valitakse organisme, mis on kõige sobivamad ja paremad. Näiteks vesikirbud. Neid on väga palju liike. Uuritakse, millised vesikirbud ühtedes või teistes tingimustes kõige paremini arenevad.

Eks söödaprobleem huvita ka õngemeest. Esiteks sellest küljest, mida õngekonksu otsa torgata, et kala kõige ahnemalt neelaks. Päris hea, kui teadusmehed kalade maitse kindlaks teevad. Siis pole endal muud, kui ainult vibuta ritva. Teiseks aga on tore, kui järvedes üldse palju kalade söögipoolist leidub. Küllap siis ka sööjaid sigineb.

Teiseks põhisuunaks jaama töös on kalade tõulisuse hindamise meetodika arendamine. Selleks asuti ehitama akvaa-

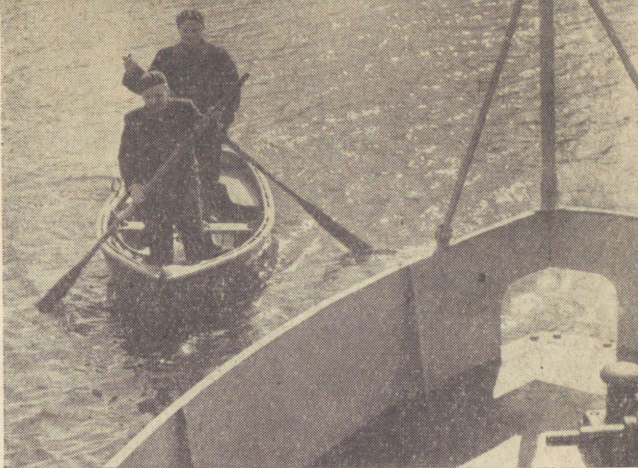
riumide ruumi, mis aga paraku oleks pidanud juba ammu valmis saama. Teadlaste südamed valutavad, sest on ju kalade tõuaretus ja boniteerimine alles üleskündmata uudismaa ja kahtlemata suure tulevikuga asi.

Kolmandaks suuremaks tööks, mille juhtimine on sedapuhku usaldatud bioloogiakandidaat Ervin Pihu kätte, on Peipsi ning Võrtsjärve kalavarude hindamine. See on tegevusloik, millest kõige rutem saavad kasu meie kalurid, aga muidugi ka õnge- ja spinningumehed ning uhhaa ja praekala tulised austajad. Et asi puudutab põhiliselt latikat ja koha, siis on üldsuse huvi töö tulemuste vastu igati arusaadav.

Muidugi on töö keeruline ja kompleksne. Ametis on mikrobioloogid, hüdroloogid, hüdrokeemikud, biokeemikud, ihtioloogid, füsioloogid. Ainult paljude teadusharude esindajate ühiste ponnistuste tulemusena võib anda vastuse keerukatele ja komplekssetele küsimustele.

Kõigest eeltoodust võib teha järelduse,

Mõne hetke pärast algab traalimine.

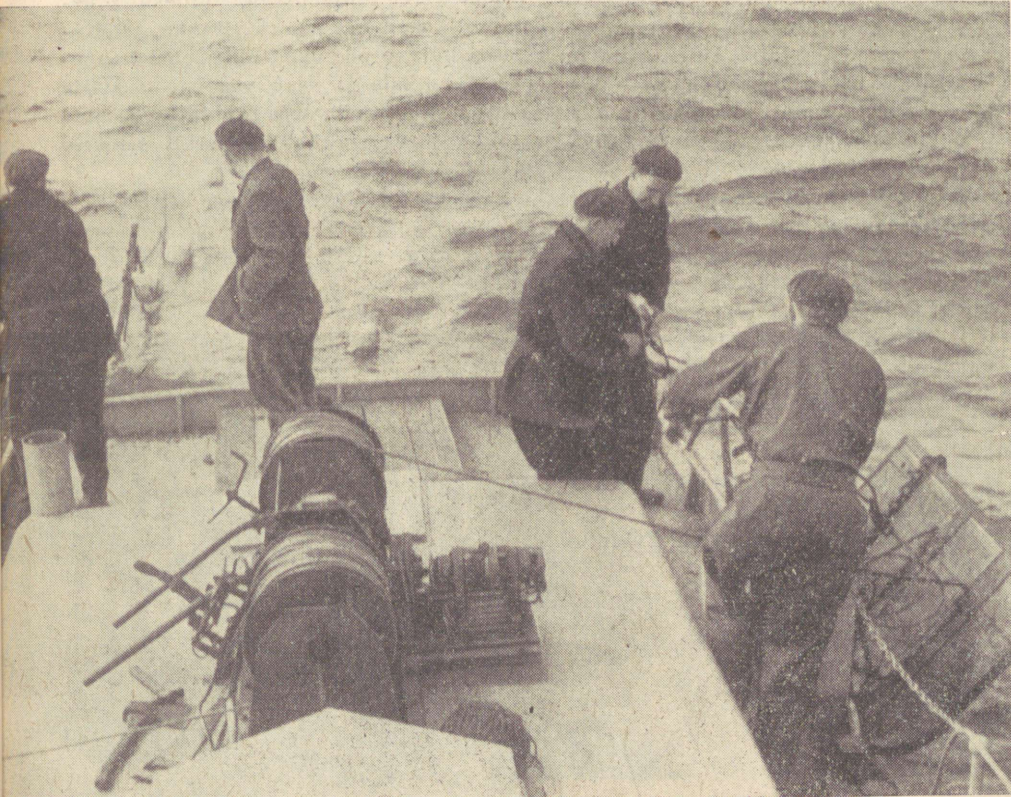

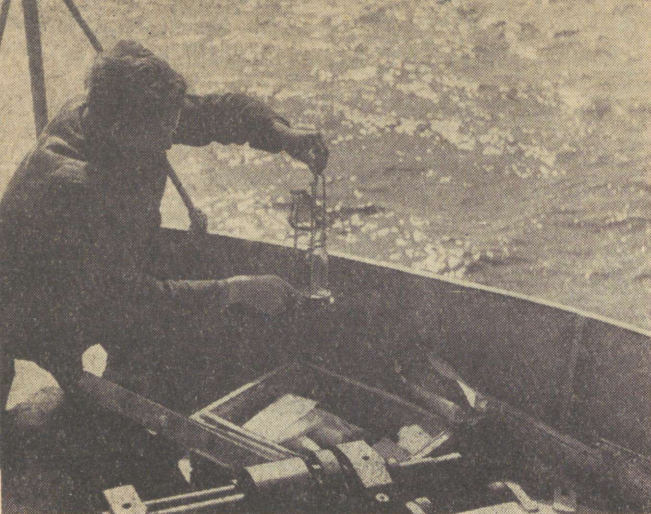
Aare Kirsipuu ja Henn Haberman pöörduvad Pähkasaarelt laevale tagasi.

B. MURRU foto

et avastused ei sünni mitte kabinetide vaikusel, vaid ennekõike veekogudel. Oma uurimistöödel kasutavad teadlased mootorpaate ning eelkõige Zoologia ja Botaanika Instituudi 150-hobujõulist «Bioloog II». Ja kui teil, kalasportlased, nüüd kahe neelamise vahel terake aega üle jääb, siis teeme ühe sõidu «Bioloog

B. MURRU foto

Nii saavad mikrobioloogid proove Vörtsjärve veega.

B. MURRU foto

II» peal üle Vörtsjärve turritavate lainete.

...Juba pöörlebki vint, pannes kobrutama Vörtsu vee. Kiiluvees tantsib julla, nina sõjakalt püsti. Ei ole siinsetel laevameestel kuldsete viirudega kuubi ega laiaservalisi kaptenimütse. Pole ka soliidset iga ega rõngas meremehehabet. Aga pluusi alt välgatab aeg-ajalt siiski sinivalgetriibuline «mere hing», nagu meremehed oma särki hellitavalt kutsuvad.

«Bioloog II» surub end otsejoones järve lõunaosasse, et võtta sealt proove mikrobioloogide jaoks. Sõidul sinnakanti on veel teinegi põhjus. Nimelt huvitab bioloogiakandidaat Henn Habermani ja Aare Kirsipuud, mida teab Pähksaare rahvas latikate liikumisest. Nad seal üleni järve sees, küllap kuulevad ja näevad asju, mis teistele kipuvad varjatuks jääma. Muide, Henn Habermani kandidaaditöö objektiks oligi just latikas, toosama kala, kes suitsutatult võib võistelda angerjaga ja uhhaas on nii maitsev, et kas või nuta.

Kui nüüd uudised on kuulnud ja veeproovid pudelites, võib hakata traaliga kalaõnne katsuma, püüdma laine alt lihtsameelseid. Ja siis, kui põhjakalda triip muutub siniseks, lastaksegi traalnoot sisse.

Esimene traaling — pole viga! Teine —

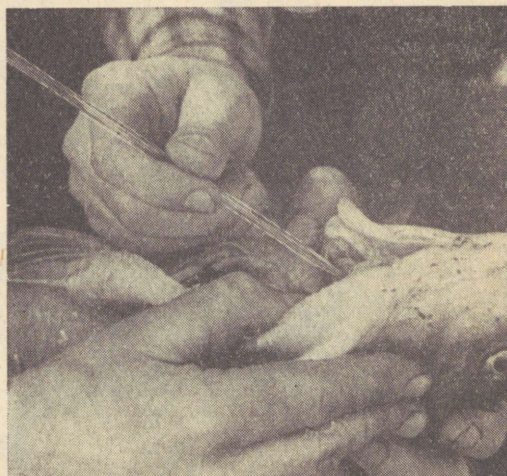
nooda väljavõtmisel juhtub viperus ja paar latikapoega ongi kogu noos. Kolmas. Aga just nüüd keerab tuul sinakamusta pilve üles. Valgete lakkadega laineratsud tormavad galopis — kust pagan niisugune järv selliseid mürakaid küll võtab! Pilv kallab oma vihmatööb- reid, traal jääb põhja kinni ja mehed nõretavad veest. Ei saa Aare Kirsipuu võrgusilmadest kedagi, kellelt verd pipetti imeda. Tuleb olla rahul esimese loomusega...

Eks ole, sõbrad kalasportlased, ka teadlastel juhtub nagu teilgi. Kõige suuremad kalad kipuvad ikka vette tagasi minema!

Eesti NSV-s on tublisti üle 1000 järve. Aga või siis kõik neist kalapiügiks kõlbavad. Paljud järved on täidetud väheväärtusliku prügikalaga, kes ei lase kasulikke liike paljuneda. Kuid nende jaoks leiavad rohtu limnoloogid. Nii mürgitati Loksa lähedal asuva Lohja järve vesi ja avati seal võimalus väärtuslike kalade kasvatamiseks. Samuti leidub meil hulgaliselt järvi, mille vesi on happeline ja mis pole jälle seepärast kaladele elamiseks soodne. Ka sellest loodetakse üle saada vete lupjamisega, milleks tahetakse kasutada põlevkivituhka. Põllumees külvab põlevkivituhka oma happelisele mullale ja saab vägevat teravilja ning ristikut, kalamees raputab sedasama tuhka järve ja hakkab sealt selliseid

Uurimistöö juures läheb tarvis ka kalade vereproove.

B. MURRU foto

kalu välja sikutama, et ritv ragiseb! Esimesi aitavad agrokeemikud, teisi hüdrokeemikud.

Limnoloogide ülesannete hulka kuulub veel üks tööloik, mille juures saavad hästi kaasa aidata ka kalasportlased. Nimelt otsivad limnoloogid vahendeid kalade parasiitide vastu. Õngemehed aga teavad omast käest, et kõige ohtlikum parasiit on mõni *homo sapiens*, kahejalgne, kes ei tunnista mingeid püügieeskirju, ei anna kaladele asu kudemise ajal, tõkestab nende rändeteid võrkudega ja raiub ahinguga. Ja limnoloogiajaama töötajad loodavadki, et õngesportlased «tragivad» veekogudest eemale viimase kui ühe röövpüüdja. See on väga kasulik: kõigepealt kaladele, siis teadlastele ja õngesportlastele ning lõpuks... kõigile kalaprae austajatele.

Uurimistööde kompleksis on oma osa ka hüdrobioloog Tarmo Timmil.

B. MURRU foto

Kaks pead on ikka kaks pead. Nii arvavad vanemlaborant Juta Haberman ja Aare Kirsipuu.

B. MURRU foto

R. TRUVE,

VSÜ „Kalev“ Tallinna Kalaspordiklubi
juhatuse ühiskondlik esimees

MITU PEAD ON IKKA MITU PEAD!

Kollektiivse juhtimise kogemusi VSÜ „Kalev“ Tallinna Kalaspordiklubi

Ka möödunud aastal jätkati Tallinna Kalaspordiklubi seniseid traditsioone: klubi liikmete laialdasele initsiatiivile tuginedes süvendati veelgi kalaspordialast tegevust ning saavutati uusi silmapaistvaid tulemusi, mida märgiti ka klubi VII konverentsil.

Praegu kuulub klubisse 180 kalaspordisektsiooni. See tähendab, et peaaegu igas VSÜ «Kalev» Tallinna Linnanõukogu kehakultuurikollektiivis tegutseb ka kalaspordisektsioon. Aastavahetusel oli klubil 5717 liiget. Endastmõistetavalt ei ole nii suure kollektiivi tegevuse organiseerimine ja juhtimine kerge ülesanne. Vaevalt et klubi ühiskondlik juhatus oleks üksnes mõnede koosseisuliste töötajate ja üksikute hooajaliselt tegutsevate komisjonide kaasabil selle ülesandega toime tulnud. Jäi üle ainuõige tee: süvendada veelgi kollektiivset juhtimist, tõmmata sellesse töösse kaasa laialdane aktiiv, sest ütleb ju rahvasõnagi — mitu pead on ikka mitu pead! Kõigest sellest lähtudes moodustaski klubi juhatus möödunud tegevusaasta algul 23 alaliselt tegutsevat komisjoni, kuhu kuulub üle 100 inimese. Seega võtab klubi tegevuse organiseerimisest ja juhtimisest vahetult osa ligi poolteistsada klubi liiget. See abinõu aitas klubi organisatsioonilist tööd tunduvat parandada ja muuta tegevuse sisukamaks ning elavamaks.

Flooralaste kokkutuleku-võistluse käisemärk.

Keila-Joa haudejaamas võetakse inkubatorist haugimaine...

I. PROOSO foto

Vastavalt klubi tegevuskavale koostas iga komisjon tööplaani ja asus seda oma aktiivi ning seksioonide kaasabil ellu viima. Mida võiks siis märkida komisjonide tegevuse iseloomustamiseks?

Võtame propaganda- ja agitatsioonikomisjoni. Et kõik klubi korraldatud üritused kujunesid sisukaiks ning neiks valmistuti õigeaegselt, selles on suuri teeneid propaganda- ja agitatsioonikomisjonil. Pidevalt avaldati klubi tegevusest informatsiooni ajakirjanduses. Sageli ilmusid kalaspordialased artiklid ja fotod «Õhtulehes», «Spordilehes», ajakirjas «Kehakultuur» ning

teistes ajalehtedes ja ajakirjades. Järjekindlalt ja operatiivselt anti kalaspordialaseid sündmusi edasi Tallinna Televisioonistuudio saadetes «Aktuaalne Kaamera», Eesti Raadio aga andis iga kuu eetrisse kalasportlaste saate «Kalakott». Sageli esinesid selles saates Tallinna Kalaspordiklubi liikmed, teadlased, riikliku kalakaitse organite esindajad ja kalakasvatavad. Suur oli komisjoni abi ka VSÜ «Kalev» kalasportlaste kokkutulekul Viljandis korraldatud ulatusliku näituse ettevalmistamisel, kus eksponeeriti hulgaliselt klubi tegevust kajastavaid materjale. Mainitud näitust külastas üle 700 inimese.

Kolmapäeviti toimuvate klubiõhtute sisukamaks muutmiseks kutsuti esinema tuntud kirjanikke, kunstnikke ja teadlasi. Klubiõhtutel esinesid huvitavate loengutega kirjanikud Juhan Smuul ja Rudolf Sirge, kunstnik Märt Laarman, ihtioloog Ülo Tootsen jt. Palju aitas kalaspordialasele propagandale kaasa järjekordne bületään «Jõekaldal...» ja Kalavarude Kaitse Valitsuse Tallinna Piirkonna Inspeksiooniga ühiselt väljaantud satiirileht «Ogalik».

Kalaspordialast propagandat süvendati mullu ka seksioonides. Nii korraldati seksioonides 312 mitmesugust koosolekut, 61 loengut, 21 korral organiseeriti seksioonides oma kollektiividele kalaspordialaseid kokkutulekuid, paljudes ettevõtetes anti välja vastavasisulisi seina- ja fotolehti jne.

Suure töö tegi möödunud tegevusaastal ära kalaspordikomisjon. Seetõttu oli sportlik tegevus antud perioodil mitmekesine. Korraldati rohkesti võistlusi ja väljasõite. Toimusid naiskalasportlaste ja noorte kokkutulekud. Klubidevahelistest ja vabariiklikest võistlustest võeti osa 12 korral, kusjuures 8 korral võideti esikoht. Regulaarselt käidi spinninguheidete treeninguil.

Komisjoni kaasabil süvenes kalaspordialane tegevus ka seksioonides, kus kor-

raldati rohkem kui 110 seksioonidesisest ja seksioonidevahelist kalaspordivõistlust. Need toimusid võistlusmäärustele tuginevate ja spordikomisjoni kinnitatud juhendite alusel.

Püügiretki korraldati 1964. a. mitmetäielikel andmeil 738 korral. Sealjuures organiseerisid seksioonid oma kollektiividele väljasõite 699 korral. Käidi Pui-ses, Paunkülas, Riisal, Saunjas, Kasaril ja mujal. Suuremateks püütud kaladeks olid 15,4-kilone lõhe, 10,5-kilone haug, 3,2-kilone latikas ja 2-kilone ahven.

Spinninguspordi arendamiseks kehtestas juhatus spordikomisjoni ettepanekul klubisiseseid järgunormid spinninguheitetehnikas. Need normid on küllalgi kõrged, sest isegi kolmanda järgu täitmine nõuab kogenud spinningistidelt pidevat treenimist. Seda kinnitab ka asjaolu, et meistrijärguni jõudis ainult üks kalasportlane, Ilmar Uukivi. Esimese järgu suutsid täita vaid kolm kalasportlast.

Võistluste heaks kordaminekuks aitas oma tööga kaasa klubi kalaspordikohtunike kogu. Praegu on klubis 85 kalaspordikohtunikku ja kohtuniku kandidaati. Nad võtsid võistlustest kohtunike-na osa 310 korral. Kahel korral korraldati kohtunikele nende teadmiste täiendamiseks seminarid, kusjuures seminaridel oli kohtunikke ka väljastpoolt klubi. Kohtunikekogu korraldas kohtunikevahelise spinninguspordi kompleksvõistluse.

Et klubi korraldatud võistlused ja püügiretked korda läksid, selles on suuri teeneid transpordikomisjonil ja väljasõitude korraldamise komisjonil. Nad organiseerisid transpordivahendid ka materjalide ning varustuse vedamiseks kalaspordibaasidesse ning muudeks vajadusteks. Nii saadi veoautosid ja autobusse transpordibaaside kaudu 138 korral. Samuti aitasid paljud individuaalautode omanikud-klubi liikmed oma autodega lahendada operatiivseid ülesandeid, nagu näiteks inspek-

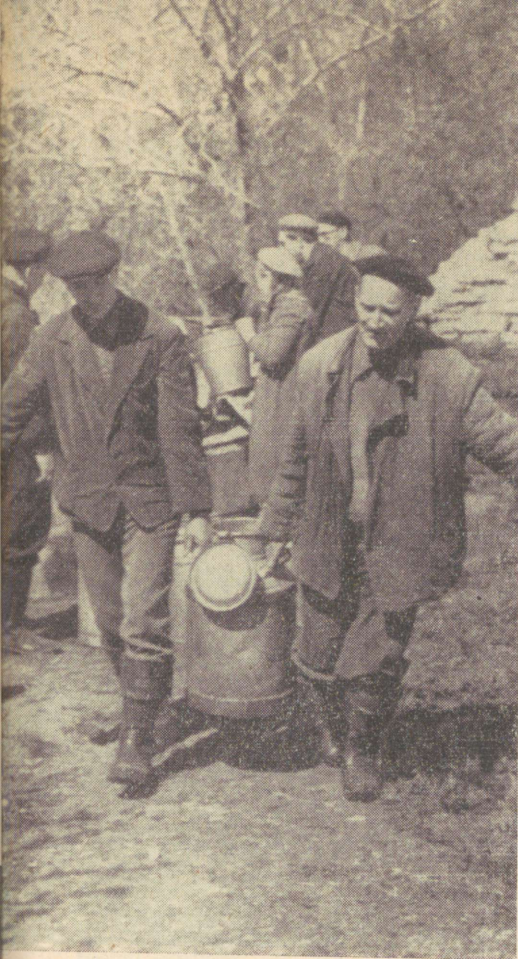
torite sõidutamine kontrollretkedele, kalamarja transportimine jms. Transpordikomisjoni viljaka töö tulemusena saadi ka vastavat tehnikat talvel järve-jää puhastamiseks lumest, samuti baasides planeerimis- ja süvendustööde tege-miseks.

Aktiivselt töötas läinud aastal kalakasvatuskomisjon. Kevadel käidi Meerapalus haugimarja võtmas ja viljastamas, millest inkubeeriti 2,7 miljonit haugimaimu. Need lasti nii klubi majandamisel olevatesse kui ka teistesse vee-kogudesse. Peale selle lasti Pirita jõkke 75 000 meriforellimaimu ja Paunküla veehoidlasse 5000 angerjamaimu. Lisaks mainitule inkubeeriti Pirita jõel (Vaskjala paisu all) veel kaks liitrit viker-

...kallatakse need ettevaatlikult piima-nõudesse...

I. PROOSO foto

...piimanõud (igapähe mitukümmend tuhat haugimaimu) kantakse autosse...
I. PROOSO foto

forelli silmastaadiumis marjatera. Paunküla veehoidlasse, Aegviidu järvedesse ja mujale lasti vähesel hulgal veel hõbekokri, linaskeid ja kuldkokri.

Veekogude rikastamise kõrval tegeles kalakasvatuskomisjon tõsiselt klubi majandada olevate veekogude uurimise ja paremate majandamisviiside väljaselgitamisega. Seda tööd jätkatakse intensiivselt tänava, kalakasvatusaastal.

Suure töö kalavarude kaitsmisel tegi klubi ühiskondlik kalakaitse inspeksioon oma aktiiviga, kes korraldas tegevuse tihedas koostöös riik-

liku kalakaitse ja looduskaitse organitega. Seejuures ei piiratud üksnes klubi majandada olevate veekogude kontrollimisega, vaid seda tehti Riikliku Kalakaitse Valitsuse ja teiste organite abistamise korras ka teistel veekogudel. Ühiskondlikud kalakaitseinspektorid avastasid 171 kalapüügi eeskirjade rikkumise juhtu, mille kohta koostati aktid. Süüdlased tehti kindlaks 102 juhul, neilt väljamõistetud trahvisumma moodustab 1156 rubla. Ainuüksi Pirita jõest võeti välja 38 võrku ning tabati 10 röövpiüdjat võrkude ning ahingutega. Selle kõrval tegid ühiskondliku kalakaitse inspeksiooni liikmed ka laialdast selgitustööd elanikkonna hulgas kalavarude kaitse tähtsusest ja püügieeskirjadest kinnipidamise vajalikkusest.

Tähtis koht klubi tegevuses on majandusküsimustel ja kalaspordibaasidel. Seda tööd organiseerisid ja juhtisid majanduskomisjon ja baaside komisjon. Mullu jätkati olemasolevate baaside väljaehitamist ja nende varustamist vajaliku inventariga. Baasidesse muretseti korralik sisustus, hangiti juurde telke ja muud varustust. Organiseeriti ühiskondlikus korras paatide remontimist jne. Kuigi peamised baasid — Puise ja Paunküla — saadi anda kalasportlaste teenistusse alles hooaja keskel, oli nende kasutamine intensiivne. Nimetatud baasides veetsid läinud suvel oma puhkuse 56 perekonda. Riisa baasis käis puhkust veetmas 41 kalasportlast. Mitteamielikel andmeil kasutasid ühepäevasteks väljasõitudeks ja puhkepäevade veetmiseks klubi baase üle 5800 kalasportlase. Hea ettevalmistuse ja organisatsioonilise taseme tõttu majandasid kõik klubi baasid end täielikult.

Sotsialistliku võistluse komisjoni juhtimisel korraldati klubisisene VII sotsialistlik võistlus. See oli pingelisem kui eelmised. Võistluse käigus tegid klubi liikmed mitmesuguse tegevuse kõrval ühiskondlikku tööd 58 100

tundi, mis teeb iga klubi liikme kohta 10,2 tundi.

Sotsialistliku võistluse võitjaks tuli tarbekeemia tootmiskoondise «Flora» kalaspordisektsioon 670,6 punktiga iga liikme kohta. Teise koha saavutas Eesti NSV Rahandusministeeriumi kalaspordisektsioon 473,5 punktiga ja kolmanda koha Tallinna Puhastuskontori kalaspordisektsioon 424,4 punktiga.

Individuaalselt osutus parimaks «Flora» sektsiooni esimees R. Salukivi 3373,5 punktiga. Teiseks jäi 3265,5 punktiga H. Truuste Põhja Kõrgepingevõrkude sektsioonist ja kolmandaks 2807 punktiga J. Elango «Flora» sektsioonist.

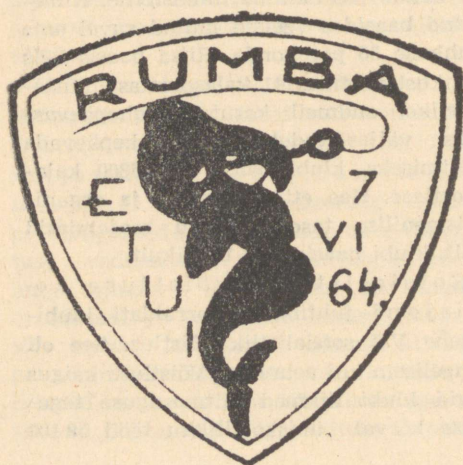
Peale eespool mainitud komisjonide töötasid edukalt ka naiskomisjon, noortekomisjon, liikmete vastuvõtu komisjon, ühiskondlike instruktorite nõukogu, Piritajõe komisjon ja mitmed teised. Kõigi nende tööst põgusagi ülevaate andmine läheks pikale ning nõuaks palju ruumi, mida aga antud bülletään ei võimalda.

Aastase tegevuse põhjal tuleb märkida, et alaliselt tegutsevate komisjonide moodustamine ning töö organiseerimise ja juhtimise andmine aktiivi kätte oli õige ja vajalik samm. Kogemused näitavad, et selles töös tuleb veel üht-teist muuta ja parandada, mõnda komisjoni teise analoogilisega ühendada, mõne ko-

... ja juba nad ongi otsaga Paunküla veehoidla juures, kus pensionäride sektsiooni liige Roman Munter nad ettevaatlikult veehoidlasse laseb.

A. KÜUSE foto

Elektrotehnika Teadusliku Uurimise Instituudi kalaspordisektsioon korraldab oma rahvale võistluse-väljasõidu (sellest võtsid osa ka paljud mittekalasportlased) Rumbale. Väljasõidust osavõtjad said nüüsguse käisemärgi.

I. PROOSO foto

misjoni liikmete arvu suurendada, teises jälle vähendada jne., et tööd veelgi konkreetsemaks muuta. Peamine on aga see, et juhatus leidis töö parandamiseks õige lahenduse. Edasises töös tuleb juhatusel pöörata veelgi suuremat tähelepanu komisjonide tegevusele ja neid igakülgelt abistada.

Soovitame teistelgi klubidel katsetada sellesamaga, sest kollektiivi kaasatõmbamine töö juhtimisele ja organiseerimisele muudab tegevuse sisukamaks ja operatiivsemaks.

SEDA PUHKUSEVORMI TEISE VASTU EI VAHETA

Alles lähemas minevikus oli sportlik kalapüük meespere eesõiguseks. Meie, naiste ülesandeks jäi ainult teeleasujale leivakoti sidumine ja hiljem saagi rappimine (muidugi sel juhul, kui koju tuldi saagiga). Sageli tuli aga tubli tunnike kuulata lugusid neist «suurtest, mis ot-sast ära läksid». Ja nii ikka päevast päeva, kuust kuusse, aastast aastasse...

Ent aeg töötas meie kasuks. Suure-meelselt lubame nüüd järvekurudesse armunud kodupõlguritel paadipäras kor-rastada oma õngekomplekte ja erilise lahkuse rõhutamiseks vastavail nõrkus-hetkil neil isegi vingerdavat ussikest õngekonksu otsa ajada. Meestele ju meel-dib väga, kui teinekord vajame nende abi! Ja miks mitte neile seda väikest teenet osutada.

Kuid vajaduse korral suudame olla ka iseseisvad. Nende eemal olles tuleme toi-me koguni spinningurullile tekkinud «pa-ruka» «lahtimõtestamisega», vajaduse korral haarame pihku aerud, ületame jõkke suubuvatele kraavidele meisterda-tud purdeid ilma nende abita, unustades sealjuures isegi naiselikult kiljatamast. Mentaliteet provotseerib väarikust! Ka ei tule puudu meil käte siruulatusest, kui on tarvis näidata eilse kala pikkust. Nii on naistelgi olemas kõik eeldused saada päris ehtsaks kalasportlaseks.

Ja seda võimalust kasutamata ei jäeta! Momendil kuulub «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubisse üle saja naise, kes püügivetel annavad sageli selles kunstis meestele silmad ette. Ja mitte üksnes seal. Ka stendil on meie tublid nais-

spinningistid-täpsusheitjad näidanud ta-gajärgi, milleni paljud «tugevama soo esindajad» pole küündinud.

Möödunud aastal sai teoks mõte moo-dustada klubi juurde naiskomisjon. See komisjon koordineerib nüüd klubi nais-liikmete «erialast» tegevust, organiseerib neile võistlusi ja korraldab treeninguid, abistab klubi juhatust majandusproblee-mide lahendamisel ning hoolitseb kala-meeste kokkutulekutel muidugi ka selle eest, et uhhaa saaks maitsev ning seda jätkuks kõigile.

Suvekuudel on kaks korda nädalas hi-podroomil vilunud treenerite juhenda-misel kaugus- ja täpsusheitetreeningud. Liikmete üldarvuga võrreldes on nendest osavõtt esialgu küll pisut tagasihoidlik (kodused perenaisekohustused!), kuid al-gus on siiski tehtud. Häid tulemusi on siin näidanud Henriette Lind, kellel on kalaspordi «kuival alal» käes juba teine spordijärk. Ainult ühe astme võrra ma-dalamale jäi meie klubi veteran ja üks esimesi naiskalasportlasi Salme Aabjävrv ja 1964. aastal stendil märkimisväärseid edusamme teinud Ella Iisjan. Järgusport-lase austava nimetuse poole püüvad veel Hulda Vuks, Evi Kalmus ja mitmed teis-ed. Neid ja paljusid teisi on hea töö eest kalaspordi arendamisel autasustatud korduvalt diplomite ja aukirjadega.

Kalaspordi kohtunikena tegutsevad klubi juures Astrid Pääbus, Aile Toim, Elfriede Kalda ja Ella Iisjan.

Klubisiseses töös on hea tahtega silma paistnud aktivistid Aino Siiak, Amanda Sõmera, Salme Ehari jt. Need tublid

naised ei jää kunagi pealtvaatajateks, kui klubis on tekkinud vajadus hoolitseva ja korrastava naisekäe järele. Näiteks ühistööna sai korraliku «näo» Paunküla suvekodu ja selle ümbrus, naiste käed olid abiks ka klubi uute ruumide sisustamisel ja sisseseade muretsemisel. Kalameeste kokkutulekutel võeti endile perenaisekohustused, süstemaatiliselt antakse omapoolne panus klubiõhtute heaks kordaminekuks. Kui lõhe ja meriforell jõudsid oma kuderännul otsaga Piritä jõkke, olid paljud naised röövpüüdjatele tõsiseks nuhtluseks. Kui uskuda meeste sõnu, siis naisliikmete kaasalöömine klubi mitmepalgelises tegevuses olevat asjale igati kasuks tulnud. Meil pole muidugi põhjust nende hinnangus kahelda — mehed luiskavad ju nii harva...

Mullu korraldati naistele üsna mitu kalapüügivõistlust, kus ei puudunud ka diplomid ja väikesed mälestusesemed. Sikutipüügis tuli pealinna meistriks Linda Laanemets ja õngitsemises Amanda Sõmera. Juunis Riisale tehtud väljasõidul oli aga õngenaistest omakorda edukam Evi Kalmus, spinningistidest

võistlejale endalegi ootamatult Helve Lumiste. Hea näide sellest, et kunagi ei maksa oma võimeid alahinnata! Spinninguspordis riialastega kohtumisel jätkas seekord oma eelkäijate traditsioone Ella Ilsjan, kindlustades klubi esindusele väärtusliku võidupunkti.

Lisaks eespool märgitud üritustele võime oma naiskomisjoni tegevuse aastabilanssi kanda veel rea omavahelisi kalapüügi- ja kvalifikatsioonivõistlusi, kokkutulekuid ja väljasõite, mis tervikuna on meie suvemälestustes reserveerinud endale kindla koha. On rõõmustav märkida, et huvi kalaspordi vastu meie naiste seas järjest laieneb ning pole kahtlust, et esimesed astunud sammud sellel teel viivad välja avarale peamagistraalile. Selleks aga ootame oma sooja mõttekaaslastelt veelgi tihedamat koostööd, veelgi rohkem monoliitsust ja head tahet ühiselt ületada esimesed kasvuraskused. Kõhklejatele olgu öeldud, et need, kes juba kord on sellele teele astunud, ei pöördu enam kunagi tagasi. Kalaspord on selleks liiga tore puhkus, et seda mõne teise vaba aja veetmise vormi vastu vahetada!

«Lõkkeõhtu» Kasari jõe ääres. Selle tegid «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubi naiskalasportlased oma kokkutuleku ajal.

B. BULGAKOVI foto

PEETER SEPP,

VSÜ „Kalev“ Tallinna Kalaspordiklubi
noorte aktiivi nõukogu esimees

NOORTEL ENERGIAT JÄTKUB

Kes algataja oli, seda ma õieti öelda enam ei mäletagi. Aga möödunud aasta märtsikuus sai mõte teoks — loodi noorte aktiivi nõukogu. Praktiliselt käis see nii, et ühel õhtul kogunesid aktiivsemad noored kalaspordilased klubisse; siin vaeti mõtet seda- ja teistpidi ning lõpuks valitigi hääletamise teel neljaliikmeline «eestseisus». Sinna kuuluvad allakirjutanu, Maido Merisaar (aseesimees), Lembit Kiiver (sekretär) ja Rein Mäelt (liige).

Kas ja milleks niisugust kõlava nimega organit vaja oli? Oli! Oli vaja selleks, et noored ise aitaksid klubi juhatusel noorliikmete seas sportlikku tegevust paremini ja noortepärasemalt korraldada. Selleks ajaks oli klubis ligi paarsada noorliiget, see on juba omaette väike klubi! Noorte tegevus aga kannatas ühekülgse all: nokitseti omaette, klubi korraldas noortele vaid mõned võistlused aastas — ja see oligi kõik.

Nüüd siis oli olemas aktiivi nõukogu. Ja nagu ikka uue asjaga, nii tuli ka meil hakata nuputama: mida ette võtta, et tegevus muutuks veidigi mitmekesisemaks. Siis tulimegi otsusele korraldada teisi-päeviti (üle ühe) noorte klubiõhtu (analoomiliselt «vanade» klubiõhtuga).

Mida me neil õhtutel oleme siis teinud? Oleme arutanud oma muresid ja vajadusi, kohtunud kalaspordiveteranidega, kuulanud nende vestlusi ja nõuandeid ning näpunäiteid. Näiteks «vanameister» E. Tsohel vestles meiega õngitsemise mõnudest ja võludest, spinningu käsitlemise saladustesse pühendas meid

aga A. Mölder. Suur lendõnge sõber M. Laarman õpetas, kuidas õngitseda lendõngega, kuidas lendõnge ja kunstliku liblikat valmistada. Spinningusporti

Kolmekilose haugi püüdis Riisal klubi noorliige Tõnu Ritsberg.

B. BULGAKOVI foto

Nendest saab kindlasti järelkasvu veteranidele.

A. IVASKI foto

tutvustas meile V. Pääbus, jne. Ja nii mõnigi noor kalaspordihuviline leidis neilt klubiõhtutelt endale sõbra, kellega järgmine kalastusretk juba koos ette võeti.

Kui kevad kätte jõudis, aitasid noored jõudumööda kaasa ka klubi kalaspordibaaside korrastamisel. Nad värvisid paate, remontisid paadisildu, lõid käed külge puhkemajade ehitamisel jne. Agaramad selles töös olid Maido Merisaar, Rein Mäelt, Alo Vimmsaare ja mitmed teised.

Peab ütlema, et noored on püüdnud oma jõu kohaselt kõigis klubi ettevõtmistes kaasa lüüa. Nad on olnud klubi majandada oleva Piritä jõe valves lõhe ja meriforelli kudemise ajal (Rein Mäelt, Aleksander Märkson, Arvi Marist jt.), on võtnud osa retkedest veekogude äärde röövpüüdjate tabamiseks, rääkimata ühistest püügiretkedest. Alati kui klubil

on seisnud ees mingi võistlus, olgu see siis klubisisene või vabariiklik, on klubi meeskonnas olnud ka noored õngemehed. Tuleb tähendada, et noored on esinenud küllaltki edukalt. Näiteks kalevlastest kalasportlaste mullusel kokkutulekul Viljandis saavutas noorliige Maido Merisaar spinninguvõistlusel teise koha. Noortele on korraldatud ka spetsiaalsed võistlused õngitsemises ja tirtgutamises.

Noori kalaspordihuvilisi on nii tehas-tes kui ka koolides, õppiva noorsoo hulgas. Üldiselt on aga koolides veel vähe kalaspordisektsioone. See tähendab, et peame sidemeid koolinoortega tugevdama ja neile kalaspordi mõnused paremini tutvustama. Eks seda eesmärki teenis ka noorte kalasportlaste õhtu Tallinna 20. keskkoolis, mille me selle kooli kalaspordisektsiooniga ühiselt korraldasime. Õhtu meeldis kõigile, sest mõnused kalamehejutud ja naljad vaheldusid pilli-

lugude ning jalakeerutusega. Kavas on korraldada selliseid õhtuid ka teistes koolides, kusjuures need peavad muutuma veelgi sisutihedamaks.

Jalgu hakkab alla võtma ka noorte foto- ja kitsasfilmiamatööride ring. Käsil on pimiku ehitamine ja sisustamine. Niipea kui pimik korda saab, tahame hakata välja andma oma fotolehte.

Mis on kavas edaspidi? Püüame ikka selle poole, et meie tegevus muutuks järjest mitmekesisemaks, huvitavamaks ja noortepärasemaks. Näiteks tahame suvel korraldada noortele õngemeestele kusagil kauni jõe või järve ääres nädalase või mõnepäevase telklaagri, kus peale kalapüüdmise tahame kavassee võtta ka teisi sportlikke võistlusi ja mängu (näiteks ujumine, võrkpall, orienteerumine maastikul, looduse tundmaõppimine jms.). Eespool juba mainisin sidemete tugevdamist koolinoortega. See peab kujunema meie keskseks tegevuseks, et haarata kalaspordi harrastamisele võimalikult rohkem õppivat noorsugu.

Väga tore oleks, kui igas kalaspordiklubis oleks oma noortering, nõukogu või kuidas seda kusagil nimetatakse, ning saaks nendega sidemed luua, et vahetada kogemusi, õppida üksteiselt või mis kõige tähtsam — katsuda omavahel jõudu püügitel ja staadioni heiteradadel! Igatahes omalt poolt püüame teha kõik, et olla ise algatajaiks sidemete loomisel teiste klubide noortega.

Julgen väita — meie noortel energiat jätkub, et muuta oma tegevus veelgi mitmekülgsemaks ja huvitavamaks.

Fotol ülal:

Vaadake! See on minu esimene kala!

R. KULLA foto

All:

Pontu: «Kuidas näkkab?»

Poiss: «Pole viiga. Kaks tükki juba käes!»

B. BULGAKOVI fotoetüüd

Kalasportlaste IX kokkutulekust osavõtjaid said sellise käisemärgi.

I. PROOSO foto

H. HANSEN

TORE OLI!

Mõttekilde VSÜ „Kalev” kalasportlaste IX kokkutuleku laagrilõkke äärest, võistluspaikadelt ja mujaltki

Kalasporti kui tervistava kehakultuuriharu ja puhkeaja aktiivse veetmise vormi populariseerimise üks mooduseid on kalasportlaste traditsioonilised kokkutulekud. Tavaliselt eelnevad kokkutulekutele mitmesugused kalasportlikud üritused kehakultuurikollektiivides ja kalasportklubides.

Möödunud aastal võtsid vabariikliku

kokkutuleku korraldamisega seotud asjeldused enda peale südid viljandlased. Nad olid teinud kõik vajalikud ettevalmistused kalasportklubide esindajate ja külaliste vastuvõtmiseks. Eelmine, kaheksas kokkutulek oli sõbralikus Paines. Järgmiseks, X kokkutulekuks valmistub külalislahke Tartu.

Juba mõnda aega enne kokkutuleku

Kalaspordilaste IX kokkutuleku laagrilipp Viljandi järve kaldal on heisatud!

A. KIISLA foto

algust olid rannahoones ametis Viljandi ja Tallinna klubi esindajad. Nad valmistasid ja seadsid üles kalaspordialase näituse eksponaate.

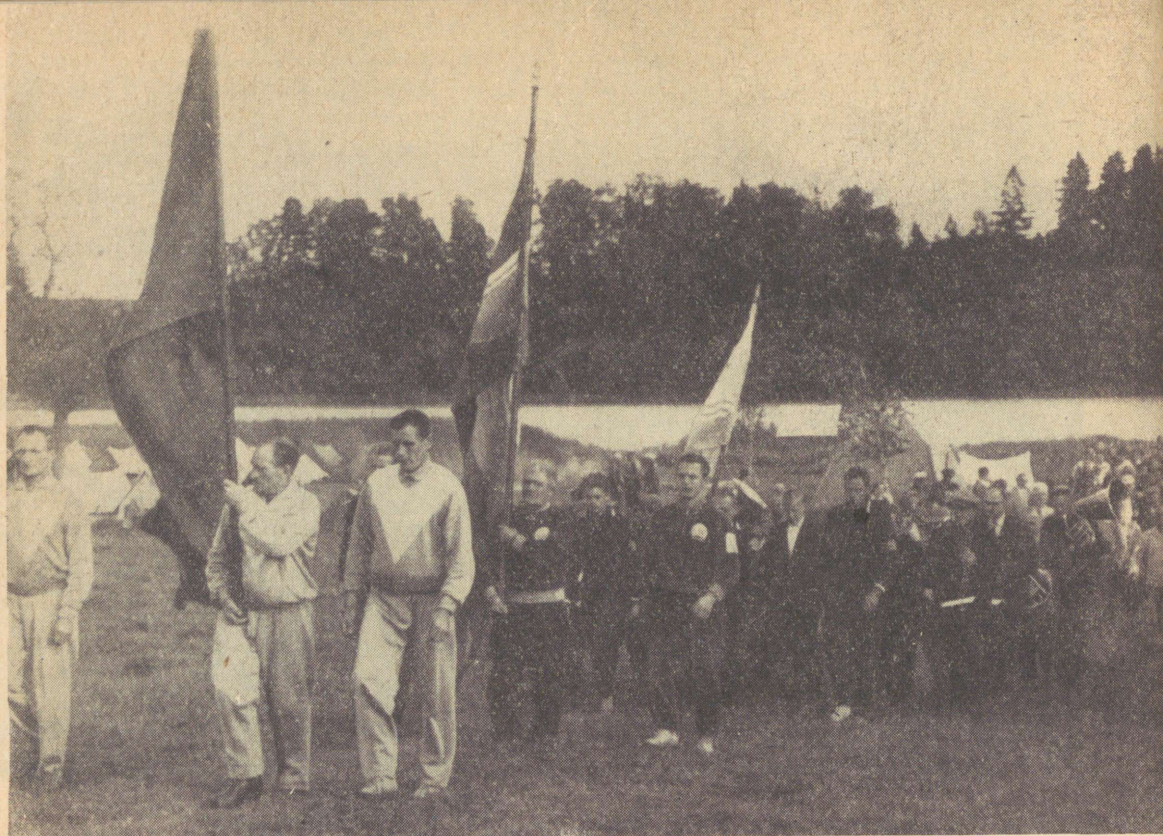
21. augusti õhtul jõudsid kohale klubide võistkonnad ja külalised Lätist. Samuti saabusid päralt mitmesugused «ametimehed», alates kokkutuleku staabi liikmetest ja lõpetades kalaspordi-kohtunike kolleegiumiga. Vaikse Viljandi järve kaldale kerkis kiiresti telklinnake ja peagi lõi praksuma laagrilõke.

Järgmise päeva varahommikul asusid stardijoonele kõigi kokkutulekust osavõtva kaheksa kalaspordiklubi võistkonnad. Igast klubist kümme spinningisti ja kaks tirutajat sõitsid Navestile, Hallistele ja Vändra Suurejõe. Kolm õngitsejat igast klubist võistlesid Viljandi järvel.

Spinningusportlaste autasustamine.
Vasakult: M. Merisaar (Tallinna Kalaspordiklubist), A. Kaur (Viljandi Kalaspordiklubist) ja V. Sinivee (Tallinna Kalaspordiklubist).

E. RIIMAKU foto

Kalaspordilaste IX kokkutulekust osavõtjad sammuvad pidulikus rongkäigus järvekaldal olevast laagrist lauluväljakule.

E. RIIMAKU foto

Keskpäeval jõudsid võistlejad jõgedelt ja järvedelt tagasi. Kaaluti saadud kalad. Samal ajal podises tulelõkkel suured katel ja valgetes kitlites uhaameistrid askeldasid selle ümber.

Õhtul rivistus enam kui 150 kalaspordilast laagriplatsile ja siis astuti reipal marsisammul Viljandi lauluväljakule. Endastmõistetavalt mürtsus kolonni ees puhkpilliorkester. Lauluväljakul oli kokkutuleku pidulik avamine ja lõkkeõhtu koos kontserdiga. Tallinlased tõid Viljandisse kaasa klubikaaslasest laulumehe Artur Rinne ja helilooja Aarne Oidi. Aga kukkus välja nii, et neil tuligi täita kontserdi peategelaste osa. Muhe jutt ja populaarsed laulud meeldisid viljandlastele. Jäi mulje, et tuhanded kuulajad

olid kontserdiga rahul. Kontserdil esinesid samuti isetegevuslased ja õhtupimeduses vaadati filmi «Vana õngemehe saladus». Peab ütleva, et tants kestis Viljandis ikka oma aja.

Pühapäeva ennelõunal olid Viljandi staadionil heitetehnikavõistlused spinningistidele.

Nagu juba eespool märgitud, oli rannahoones avatud kalaspordialane näitus. Registreeritud andmeil külastas seda 736 spordihuvilist. Hulgaliselt oli eksponeeritud materjale VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubist. Siia oli välja pandud ülevaade kalaspordivõistlustest ja nende tulemustest, materjale kalakasvatusest ja kalakaitsest, rikkalikult kroonikat sõnas ja pildis, satiirilehti, fotostende ka-

lasportdibaasidest, kodumaiste kalade värvitrukis jooniseid, samuti sportliku kalapüügi vahendeid, mida kasutavad ja on ise valmistanud Harri Ohtla, Heino Saluste ja Ernst Tsobel. Suurt tähelepanu äratas ka August Möldri püütud 25,8-kilose lõhe pea, mis oli näitusel eksponeeritud. Välja oli pandud ka rida huvitavaid kunstlike koelmute näidiseid. Viljandi kalasportlased «panid välja» toreda telgi koos «lõkkega» ja klubi tööd kajastavaid materjale. Tartlased tõid kaasa seinalehe ja fotolehe.

Külasteraamatus on mitmeid tunnustavaid märkusi. Näiteks Tartu 2. keskkooli õpetaja T. Loko märgib, et näitus on väga huvitavalt kujundatud ning et säärased üritused aitavad kaasa tömmata noori harrastama tervislikku ja kaunist sporti. Mitmed kalasportlased ja teised näituse külastajad avaldavad soovi, et taolisi näitusi korraldataks ka edaspidi.

Pühapäeva pärastlõunal autasustati võitjaid, mille järel kuulutati kokkutulek lõppenuks. Kõigi kavas olnud võistlusalade kokkuvõttes kogus VSÜ «Kalev» Viljandi Kalasportklubi 476,5 punkti ja võitis esikoha. Viljandlaste võidukasse esindusse kuulusid õngitsejad J. Puusild, H. Naarits ja E. Lust, tirtutajad O. Talu ja E. Rande, spinningistid A. Kaur, R. Mering, V. Jaska, E. Kohv, V. Taar, A. Kull, O. Schvede, E. Vendel, A. Vorobjov ja P. Lindepuu.

Teisele kohale tuli eelmise kokkutuleku võitja VSÜ «Kalev» Tallinna Kalasportklubi 399 punktiga. Tallinna esindasid õngitsejad E. Kalmus, E. Vikat ja H. Saluste, tirtutajad E. Tsobel ja J. Kanarbik ning spinningistid V. Pääbus, V. Sinivee, I. Uukivi, R. Mäelt, M. Merisaar, B. Eimre, E. Maslin, T. Loose, U. Toomsalu ja L. Kliiver.

Paide Kalasportklubi oli 378,15 punktiga kolmas.

Individuaalselt tuli esikohale ja omandas meistritiitli erakordselt hästi esinenud viljandlane Avo Kaur (63 punkti),

Viljandi Kalasportklubi meeskond VSÜ «Kalev» kalasportlaste IX kokkutulekul.
E. RIIMAKU foto

VSÜ «Kalev» Tallinna Kalasportklubi võistkond.

E. RUUSE foto

teise ja kolmanda koha võitsid tallinlased M. Merisaar (49,25) ja I. Uukivi (47,75 punkti).

Kokkutuleku hea kordamineku eest suur tänu organiseerimiskomiteele, kalasportikohtunike kolleegiumile ja külalisi lahkelt vastu võtnud viljandlastele!

NORUTAMATA, OPTIMISTLIKULT

Teeninduskombinaadi «Edu» sektsiooni liikmeskond kasvas möödunud aasta jooksul ligemale kolmekordseks, s. o. 26 liikmelt 74 liikmeni. Eriti rõõmustab, et kalaspordipisik on nakatanud juba ka meie asutuse õrnema soo esindajaid. Esialgul küll vaid kolme, kuid üks neist, nimelt Aino Kuusik, tuli VSÜ «Kalev» Tartu Kalaspordiklubi heitetechnika-esivõistlustel Tartu «spinningunaiste» hulgas II kohale.

Püügiretki korraldame peamiselt Tartu lähistele, kuid sageli ulatuvad need Pühajärvest Narva mereni ning Peipsist Võrtsjärveni, mõnikord kaugemalegi. Kalal käime enamasti kollektiivselt, eriti sikuti- ja spinningupüügil. Kollektiivseid üritusi on meil olnud keskmiselt üks kuni kaks korda kuus. Sageli on neist osa võtnud ka mittekalasportlased.

Oma sektsioonis oleme korraldanud nii individuaal- kui ka tsehhidevahelisi võistkondlikke võistlusi. Parimatele tsehhidele on välja pandud rändvimplid. Tublimateks on seni olnud ehitus- ja remondi- ning õmblustsehhi.

Klubi korraldatud spinninguspordi kompleksvõistluses saavutas meie sektsioon II koha. Auhinnalisi kohti on saanud ka mitmed individuaalvõistlejad.

Sektsiooni parim õngemees E. Põvvat on pidevalt kuulunud klubi koondise põhikoosseisu. Ka parimad sikutimehed E. Bendrot ja A. Paide on alatised klubi koondvõistkonna liikmed (viimane ka parima spinningistina). Kokku on klubi koondvõistkondadesse kuulunud 9 meie sektsiooni liiget. Sektsioonil on ka oma

kohtunikekaader — kolm järkuomavat kohtunikku. Agaraim neist on osa võtnud juba 12 võistlusest.

Püügi- ja võistlusretkil pole me unustanud ka kalakaitset. Sektsiooni liikmed on konfiskeerinud ja klubile üle andnud või kohapeal hävitanud 6 võrku, 4 mõrda, 3 ridaõnge ja 7 harkunda.

Sektsioonis tegutseb ka kolmeliikmeline ühiskondlike looduskaitseinspektorite grupp, kes on korraldanud kontrollretki veekogudele ning kelle initsiatiivil on kombinaadis ära tehtud suur töö võitluses kalavete saastamise vastu reovetega. Nimelt on lõpetamisel filterseadmete ehitamine Tartu suurimale pesumajale-saunale ning 1965. a. suvel ehitatakse niisamasugune puhastusseade ka «Emajõe» saunale ja õlipüüdja autoremondi osakonnale.

Kõige muu kõrval on püütud luua sektsiooni liikmetele kalaspordiga tegelemiseks paremaid tingimusi. Mullu kevadel remonditi kombinaadi laenutuspunktis mahakantud 12 kõlbatut paati ja toimetati need Tartu ümbruses looduslikult kaunistametele ja kalarikkamatele veekogudele. Käesoleval aastal alustati ühiskondliku töö korras 20-kohalise puhkekodu ja paadisadama ehitamist Vehendisse, Võrtsjärve kaunile kaldale. See töö lõpetatakse loodetavasti 1965. aasta suvel. Nimetatuga paralleelselt on veel kavas, samuti ühiskondlikus korras, välja ehitada väiksem baas Poka järve äärde. Järv, mille sügavus on 18,5 m, asub looduslikult väga ilusas kohas ning tiheda autobussiliikluse tõttu saavad sinna sõita

ka need kalasportlased, kelle isiklikku sõiduvahendit ei ole. Käesoleva aasta suvel on kavas koos Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituudi töötajatega teha seal ihtüoloogilis-bioloogilisi vaatlusi, mille alusel saaks edaspidi rakendada abinõusid järve kalarikkuste suurendamiseks.

Ühiselt on kokku tuldud, vahetatud kogemusi, nuputatud ja valmistatud lante ning mõnigi elutark ja kogunud havi-purikas on ühisloomingulisest landist end petta lasknud. Valmimisel on vitriinhooaja parimate lantide näidistega.

Sektsioonil on oma seinaleht «Kivi Kotti» ja päevik, kuhu on kirja pandud kõik aasta jooksul tehtud hea ja halb,

Päikesetõusu eel Saunja lähel.

ning koostamisel sektsiooni tegevust sõnas ja pildis kajastav album. Kalaspordi-alaseid artikleid, följetone ja karikatüüre on avaldatud ka kohalikus ajalehes. Sektsiooni edukaima propagandisti kalasportlase P. Vassari tegevus on ulatunud isegi väljapoole kodulinna Tartut. E. Põvvat on aga asendamatu «hambamees» ja «kalamehejutu» puhuja klubi suuremate ürituste lõkketulede ääres. Kalaspordi propageerimiseks oleme kasutanud ka kombinaadi raadiosõlme, kus laupäeviti antakse kalaspordialast informatsiooni, ning kord kuus ilmub raadioleht «Kalamees Vestleb».

Ja nii me elamegi, norutamata, optimistlikult.

G. LOSSI foto

SELLISED LATAKAD, ET OLE MEES JA TÕMBA VÄLJA

«Aegviidu!» teadustatakse valjuhääldajast järgmine peatus. Vagunirattad aeglustavad pökukohtade lugemise tempot, rong peatub. Tallinn-Väikese jaama rongikoostaja, elupõline kalamees Vambola Saks haarab puudase seljakoti, kimbu õngeritvu ja hüppab perroonile. Mina ruttan talle järele. Meid ootab ees kohalik õngemees Evald Vikat. Kuhu minna? Aegviidus on ju järvi terve trobikond.

Pikka arutamist meil ei ole. Evald soovitab katsuda ahvenat Nikerjärvel. Nüüd, hilissügisel, võtvat seal sellised latakad, et ole mees ja tõmba välja! Kui nii, siis muidugi sinna, on ühine otsus.

Esimene püügiärevus on möödas. Kalaõnne on katsutud küll veevõtukohas, küll vana silla rampade vahel ja mujalgi, aga Evaldi tõotatud «latakad» ei taha ega taha õnge võtta. Suure vaevaga saame kassikala kätte. Hea seegi, sest kail ootab meid suur kõuts, saba püsti, nõudes oma osa. Katsu ta ilma jätta, siis on kogu maailm kisa täis!

Laupäeva lühike õhtupoolik supikala ei andnud. Tuli välja otsida kaasatoodud konservipurk ja leivakannikas, et kõhtu vaigistada. Ja oligi käes vana pime ise. Olime tänulikud metsavahi lahkusele ja ronisime lakka. Vihm rabistas katusel, tuuletuhin sasis puudelatvu. See oli muusika, mis une otsekui kotiga pähe surus. Evaldi õpetussõnad homse latikapüügi kohta Urbukse järvel kadusid kuhugi kaugele...

Hommik. Kogu maailm on vaikust täis. Vaevalt nähtaval järvepinnal tantsivad valged uduloorid. Ronin mäeharjale. Idakaar aheta, lööb siis punetama, heites puudele kuldse värvuse. Kas on veel midagi kaunimat kui õngemehe varajane hommik?! Lasen kuuldavale röömsa: «A-le-li-luu-uu!» Mulle vastab mitmekordne kaja, mis rändab justkui lutsukivi üle metsa ja maa.

Minu huilgamine äratab kaaslased. Ongi viimane aeg. Seame sammud Urbukse järve poole. Seal tahame õnge otsa meelitada kavala ja ara latika. Evald alustab jälle juttu «latakatest». Paneme talle «piduri» peale ja ütleme, et püüame enne mõne kinni, eks siis näe, kui suured ja laiad nad on. Kui aga kõne keerab koha valikule ja sissesõotmisele, muutume tähelepanelikuks: Evaldi kui kohaliku õngemehe nõuanded kuluvad marjaks ära.

Ega see püük Urbuksel nii lihtne olegi. Meie pole veel õngeritvu kokkugi saanud, kui järvevaht kohale ilmub. Siinne veekogu on Tallinna Kalaspordiklubi majandada ja ilma eriloata siin püüda ei tohi. Meil load on, ja ujukid lendavad vette. Algavad põnevad ootusminutid. Kork seisab veepinnal nagu tinutatult, seisab pool tundi, tunni. Enam ei kannatanud välja, haaran spinningu ja proovin õnne forelliga. Neid on järves paras jagu, aga kätte ei olevat saadud ühtegi.

Ei saanud minagi. Teinud tiiru ümber

järve ja jõudnud õngeridvani, näen, et ujuk on hoopis teises paigas. Isegi tamiil oleks nagu veidi pingul. Ootan hetke, teise... Haagin. Õng tuleb lupsti kaldale. Vaatan söödaks pandud leivakuuli. See on laiaks vajutatud nagu pannkook. Juurderutanud Evald raputab pead ja sõnab laitvalt: «Maha magasid. Oleksid ridva juures olnud, oleks sul nelja-viiekilone latikas kotis.»

Oleks... Oleks on hea poiss, mõtlen endamisi ja heidan sööda uuesti vette. Otsustan, et enam ma korki silmist ei lase. Kuid juba üsna varsti pean oma otsusest siiski taganema. Süüdlane selles on Vambola. Ta hiilib kaldasse torgatud ridva poole nagu linnujahil olev kass. Mida see tähendab, teab iga kalamees. Ootan. Viimaks teeb Vambola ridvaga

Enne päikesetõusu Halliste jõe ääres.

B. BULGAKOVI foto

järsu liigutuse, ridva ots tõmbub looka. Jooksen juurde. Sööta haaranud kala on vist tõesti «latakas», sest esimesed tõmbed on üsna ägedad. Viimaks veetasukas väsis ja tõuseb pinnale. Latikas! Ahminud korra õhku, muutub ta päris talt-saks ja laseb end kenasti kaldale vedada. Kaal näitab kilo ükssada grammi. Tore saak!

Ühe edu ergutab teisigi. Eriti kehtib see kalameeste kohta. Uue innuga asume püügile. Kuid latikas on täna laisk. Mõnus mõnulemine tungib aegapidi meiegi kontidesse. Nii me siis istume, all pehme vattkuub, ülal soe päike, ees, vasakul ja paremal aga kirju mets, mis on oma lehtedesse korjanud kõik värvitoonid. Tulgu ja katsugu nüüd keegi selgeks teha, et linnamüüride vahel on pareml!

«Sügisel on seitse poega,» tahab ehk mõni vahele torgata.

Jah, juhtub sedagi, et vihma kallab kui oavarrest ja külmgil tikub kontidesse. Aga ega keegi ole jõe või järvega paari pandud. Meie liiklusolude juures võib mõne tunniga kodumaile sõita.

«Kala te niikuinii ei saa, mis te seal ilmaaegu kolate,» toob skeptik oma viimase trumbi välja.

Meie veekogud on tõesti vaeseks jäänud ja kalamehel tuleb tihti kalata koju minna. See talle muidugi rõõmu ei tee. Aga kas kala on ainuke tegur, mis õnge-mehe vee äärde veab?

«Ei ole,» on meie kolme ühine arvamine. Loodus on see võlur, kes inimese välja meelitab, ka sügisel. Eks ütle suur luulemeister Aleksandr Puškingi:

«Küll mõned sügisel ei leia muud kui
laita,
kuid mind ta vaimustab. Sa tunnistama
pead,

mu kallis lugeja, et tas on palju head.»
Päikeseketas vajub metsa veerele. Öhtu on käes. Tuleb koduteele asuda. Üks ilus päev on jälle seljataga. Aga kuidas on kaladega, latakatega?

Nendest räägime siis, kui kätte saame.

PUHKEPÄEV PAATSALU LAHEL

Hommik tabas mehi äkki.

Kes just rannas enne päikesetõusu paadimootori popsuma pani, ei mäleta, kuid mootorimürin oligi see, mis ajas meeste meeled elevile ning sundis avama unekammitsais silmi. Tähenidas ju mootoripopsumine, et on aeg merele minna.

Poolkasukais, vattuubedes ja vihnamantlites mehi vupsas välja igast väikesest majakesest. Neid on siia püstitanud trükikoja «Oktoober», «Punase Reti», ETKVL-i, «Leegi», Paberi- ja Kartonaaživabriku ning Spordilaevade Eksperimentaaltehase kalasportlased. Kui kogu see meestevägi oma õnge- ja spinninguritvade, kahvade, seljakottide ning muu püügivarustusega randa tõttas, tekkis tahtmatult küsimus: kuidas nad küll kõik neisse majakesesse ära mahtusid? Aga ütleb ju rahvasuu, et häid lambaid mahub ühte lauta palju! Nii oli ka nende

tallinlastega, kes olid otsustanud veeta nädalalõpu Paatsalus.

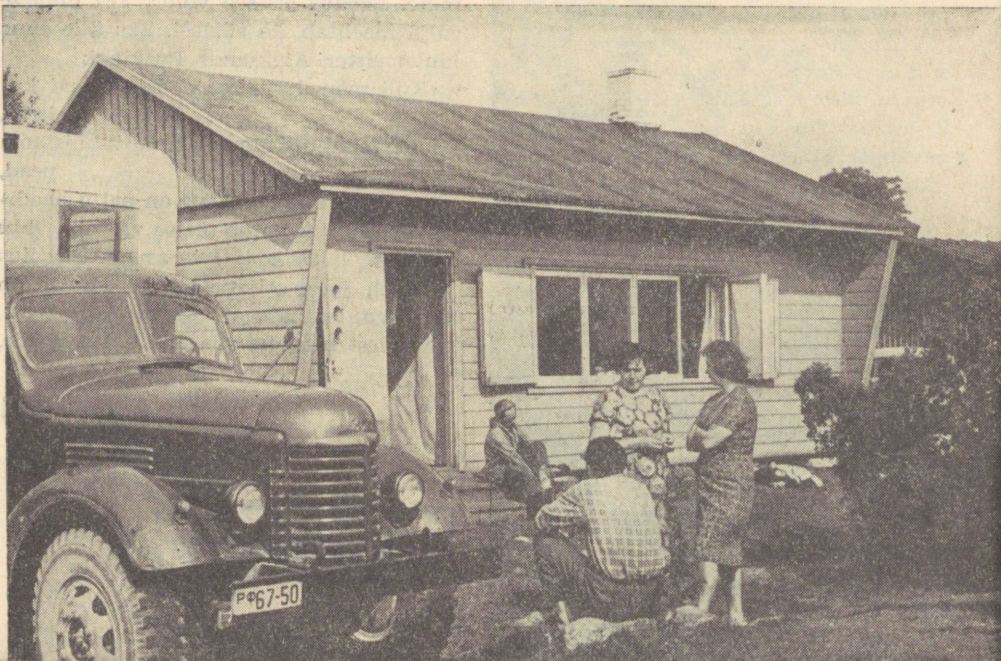
Kõige enne sõitis merele «Oktoobri» meeste paat. Ago Krass võttis oma kaaslase, tehase «Norma» töömehe Rein Kasmaaga kursi avamere poole.

Popp-popp-popp-popp-popp-popp!

Mootor töötas ühtlaselt. Popsumine murdus vastaskaldal ja kandus kajana paadis istujateni tagasi. Hommik oli vaikne, meri sile nagu peegel. Sinikael, kelle lennuvõime jahimehed olid ära röövinud, püüdis paadi eest põgeneda. Ta jättis nagu laev enda järele pika rahutu laineteriba. Nähes, et põgenemine ei õnnestu, sukeldus part vee alla. Ainult väikesed õhumullid ja laialivalguvad laineringid reetsid linnu sukeldumiskoha. Kaugemal merel olid haned. Nad ajasid kaelad õieli ja püüdsid välja uurida, mis suunas paat tüürib. Tajudes, et kalame-

Nüüsguse puhkemaja löid Paatsalus üles Spordilaevade Eksperimentaaltehase kalasportlased.

A. PÄHKLIMÄE foto

hed sõidavad ligemale, kui lubab «rahvusvaheline» kokkulepe, hakkasid linnud tiivadega «aerutama». Nende tiivalöögid olid võimsamad kui partidel. Handed jätsid enda järele vahutava vetevälja ja kadusid kaugusse.

Vahepeal olid oma paadimootorile hääled sisse saanud ka ETKVL-i mehed Ott Saarepera ja Raul Roosimaa ning püüdsid kiire sõiduga kaotatud aega tasa teha. Üle paadi ääre uuris laia vetevälja ka hagijs, kelle Ott Saarepera oli kaasa võtnud, et koeral peremehe äraolekul rannas igav ei oleks.

Kuigi Spordilaevalade Eksperimentaaltehasest sõitis Paatsallu nädalalõppu veetma 12 inimest, olid merelemineku «õiguse» saanud vaid Adolf Udrik, Alfred Kogermann ja Ülo Urmsalu.

«Pane mootor seisma!» hüüdis järsku Ago Krass.

Rein Kasemaa täitis kuulekalt käsu. Selgus, et Ago Krassil oli kala landi otsa haakunud. Mida lähemale paadile Ago Krass oma saaki keris, seda suuremaks «tants» läks. Kuid sellele vaatamata oli merehulgas varsti paadis.

«Neli kilo peaks ära olema!» arvas paadirahvas.

Esimene kala tähendas, et oldi jõutud püügirajooni.

«Näe, vana Järvik ka kohal!»

Uustulnukana pingutasin silmi, et teiste abita selgusele jõuda, kes too Järvik on. Sellest ei tulnud aga midagi välja. Eemal paadis askeldasid vattkuubedes mehed nagu kalamehed ikka!

«Kas Järvik on kõva kalamees?» uudistasin.

«Seda küll!» kinnitas Ago Krass. Ent samas jutustas, et alati «kõvodus» ei aita. Kord veetis Paberi- ja Kartonaazivabriku töömees Erich Järvik koos klubi kaaslaste Hermann Truu ja August Reinastega Paatsalus oma puhkusest kaks nädalat. Kalaõnn oli tookord räbal. Kuigi mehed olid visad ja «traalised» läbi nii Virtsu, Matsalu, Paatsalu kui ka Puise lahe ning jätsid seljataha rohkem kui 400 km mereteed, jäi saak tühiseks.

Järsku jutt katkes. Kõneleja tähelepanu pöördus spinningule, mis kordkorralt sügavamale looka tõmbus. Püüdsin kalameest aidata ja ajasin kahva vette. Ago Krass tüüris visalt landi otsas rabelevat havi kahva poole. Ent see kalale ei meeldinud. Havi viskus üles, veest välja, ja oligi kadunud...

Ridvad paati ja merele!

A. PÄHKLIMÄE foto

«Ah sa sinder!» sügas spinningumees kukalt ja nihutas soni mitu korda edasi-tagasi, enne kui leidis selle õige asendi.

Vahepeal tuli aidata ka Rein Kase-maad kala väljavõtmisel.

Aeg-ajalt kummardusid paadi ääre kohale ka kalamehed naaberpaatidest ja tõstsid veest välja havipurika või suure ahvena.

Ilm oli ilus. Vattkuued, kasukad ja mantlid olid ammugi maha aetud ning mehed «praadisid» oma turja päikese käes. Ja mida kõrgemale päike end upitas, seda selgemini joonistusid välja ranna kontuurid, kus kalasportlaste majakesed pakkusid meeldivat vaadet.

Kui palju rõõmu on need majad mahutanud!

Meestel on tänaseni meeles hooaja avapidu ja jõukatsumine «Paatsalu kari-kale». Ja millise uhhaa keetis pidulistele Ago Krass! Seda sõid ja kiitsid kalamees-tega kaasõitnud elukaaslased ja lapsed. Ja nad kiitsid mitte suusoojaks, vaid uhhaa oli seda tõesti väärt. Pidusid kestis hommikuni...

Paadid ristlesid saarte ja laidude ümber. Mehed otsisid paremaid püügikohti. Ent havi «võttis» väga tagasihoidlikult.

«Kell juba neli!» teatas järsku üks kaaslastest.

Päev oli möödunud kiiresti. Enamik paate triivis juba ranna poole. Kuigi paadis oli vaid viis haugi, oli ka meil aeg minna. Kahju. Kuidas oleks tahtnud kõike otsast uuesti alata.

«Täna meri sile nagu kriitpaber!» sõnas Ago Krass. «Ka tuul puhub hullust kandist. Ega seepärast kala ei võtnudki...»

— — —

«Kuidas näkkas?»

See küsimus huvitas kõiki, kes varem kaldale olid jõudnud. Asitõendid tuli ette näidata.

«Pole viga!» arvasid Spordilaevalde Eksperimentaaltehase mehed. «Meie saime kolme mehe kohta vaid kaks haugi ja ühe ahvena!»

Üks, kaks, kolm, neli ja viis haugi paadi kohta! Sellised olid tol pühapäeval Paatsalu annid. Tipptulemused nad ei olnud, kuid rahuldasiid kõiki. Ka ilm pakkus kompensatsiooni. Sellal kui vihm sundis tallinlased linnas nelja seina vahele, võisid Paatsallu sõitnud end päikese käes pleekida... Juba üksnes selle pärast tasus sõit mereranda ette võtta.

On ja ei ole kah — vaatab Rein Kasemaa (vasakul) oma ainukest kalapoega tollelt püügiretkelt. Mis seal parata. Ütleb vanasõnagi: «Kõik päevad pole saamapäevad!»

A. PÄHKLIMÄE foto

SIBERI KALAVETEL

Vihma krabiseb katusele, nagu kül-vaks sinna keegi herneid. Tuul ulub akna taga otsekui näljane hunt, hüppab vihaselt kord ukse, kord akna kallale, kord kangutab katusel plekist korstnajuppi.

Jakuutia südamaa, mahajäetud kaluri-
onn...

Ilm läks sajule. Äike ratsutab taeva all ringi. Ühest aknalapist paistab lainemõl-lus järv ja musti mäeharju riivavad punnis pilvekõhud, teisest sügav taiga vihmast sasitud lehistega.

Väike bensiinivaadist ahi küttis onni mõnusalts soojaks ja nüüd on hea laisalt lesida.

Tulime siia neljakesi oma baaslaagrist Vorota järve äärest, kus ajasime taga kurikuulsat Jakuutia «kuradit». Tahtsime vaheldust ja võtsime nõuks veidi hulkuda. Siin on tore järv, Nižnoje, kust lootsime ka veidi kala püüda. Rajuilm tõmbas sellele kõigele kriipsu peale. Mehed vinnasid end naridele ja tuule vilina sekka kostab nüüd mõnusalts norskamist.

Mul ei tule und. Hea on niisama vihmahägusesse aknasse vahtida ja mõtteid mõlgutada. Viimased päevad on nii eriskummalised olnud, et ajuti tundub, nagu elaksid unenäos. Ei oska sellest kodus kohe rääkidagi, juba ette näed uskumatuid muigeid. Ei tea, miks küll kala, jahi- ja isegi matkamehi mõnikord luis-kajaiks peetakse? Vahest teeb see kohe meelega nukraks. Aga kas saab siis seda, mis meiegagi on juhtunud, lihtsalt välja mõelda? Kellel jätkuks nii palju fantaasiat?

Kas või see päev Havijärvel...

...Olime jõudmas Labõnkõri järve äärde, viimasesse suuremasse peatusse

enne lõppsihti Vorotat. Öö läbi olime sumanud mööda soid ja rabaservi põlvini samblamättas ja kederluuni külmas vees. Seljakoti rihmad soonisid õlgu, nagu oleks neilt nahka nülitud. Puhata aga polnud kuskil, sest ümberringi nägi silm ainult vett ja märgi mättaid.

Siis äkki hakkasid eespool paistma paar kõrgemat kungast ja nende vahel järved. Viimane jõupingutus andis sammudele pikkust juurde, ja varsti venitasime juba telginööre pingule väikese künka otsas. Päike hakkas parajasti tõusma, esimesed punakad kiired libisesid vaikselt üle uinuva vee pinna. Imeilus hommik.

Kõik tundus äkki kuidagi väga kodu-sena. Kahel pool meie künkakest järved, üks umbes Saadjärve, teine poole Harku järve suurune. Puhaste kallaste ja ime-läbipaistva veega. Isegi telgi juurest oli näha kaldavees iga suurem kivike ja põhja vajunud puutüved. Ainult kaladest polnud märkigi.

Kalameheveri aga ei anna ju surivoodilgi rahu, ja seni kui teised telke üles panid ning lõket hakatasid, võttis Vladimir Rušev spinningu ja kõmpis järve poole.

Ei saanud me veel õiget lõket leegitse-magi, kui Volodja tagasi telkide vahele ilmus, kummaski käes ilmatu havipõra-kas, sabad lohisemas mööda maad.

No mis nüüd sündis!

«Kustkohast?»

«Millise landiga?»

«Kuidas seal kallas on?»

«Mis sa arvad, kas veel on?»

Ei oleks vist sõja ajal õhuhäiregi laagrit kiiremini puhtaks pühkinud kui nüüd need kaks havipõrakat. Danil Vlassov, Vladimir Zavadski ja Vladimir Rušev,

Üks tüüpilisi Sordonknobhi platoo järvi — Ülemine järv.

Autori foto

need kolm kõige agaramat spinningisti, kes Tallinnas lennukile asudes oleksid olnud nõus kõigest loobuma, ainult mitte spinninguritvast ja landikarbist, pühkisid nagu tuul järve poole. Teised silmnäolt nende kannul. Viimaste hulgas ka mina, kes ma alles nüüd taipasin, kui rumal ma ikka olin, et Tallinnas teistele järele andsin ja pagasikaalu huvides oma kõige tähtsama kalamehevarustuse koju jätsin.

Jõudsime järve äärde. Einoh, lausa silmamoondus...! Millist madinat võib küll ainult kolme spinninguga järve ääres teha, kui neist igal on korraga landi

otsas oma nelja-viiekilone pörakas, vöödilise seljaga nagu tiiger! Nagu mees heite tegi, nii jälle pladin lahti läks. Ja ajuti sekka vänge kirumine, kui tamiil mõne meetri ja landi võrra äkki lühemaks jäi ning mees pervele pidi potsatama.

«Sa kuradi hai küll, mu kõige parem lant!»

Ja sina vaene mees ainult vaata! Vaata, ja vannu ennast oma lolluse pärast. Ei, tööpoolest, ega mõistus ole ikka enda teha!

Veidi siiski välgatas. Ükskõik, proovin, vähemalt ei pea niisama teisi vahtima!

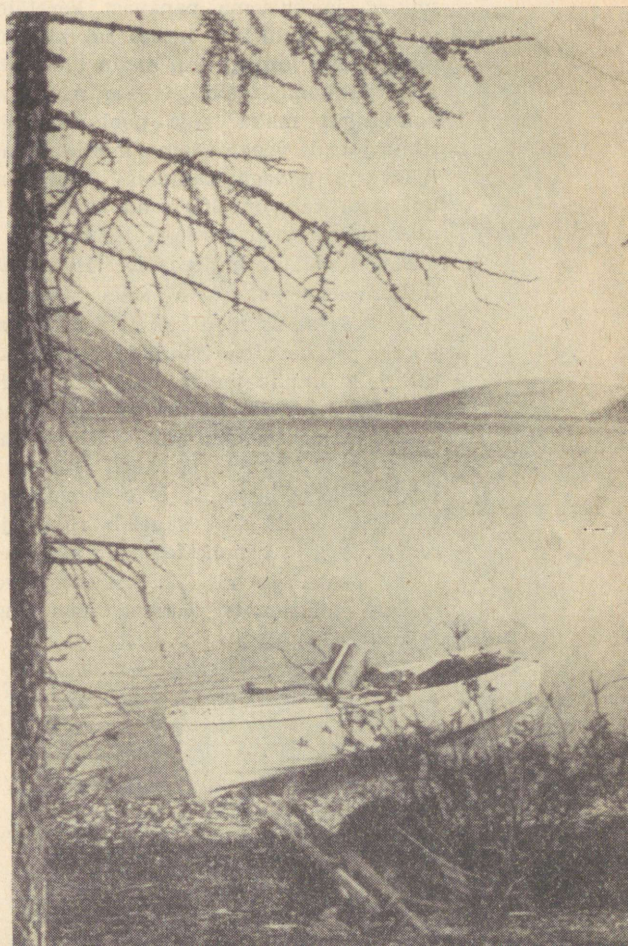
Jooksin tagasi telkide juurde, otsisin oma õngekarbi ja tamiilitagavarad lagedale — neist ei olnud ka mina nõus miski hinna eest loobuma —, valisin paar suuremat lutsukonksu välja ja toekama tamiilirulli ka. Parajaid lehisevibalikke oli ümberringi nii palju kui tahad, ja varsti olin oma ehtkarjapoisiliku õngeridvaga tagasi järve ääres. Pere-naiste käest, kes olid juba esimeste havide kallale asunud, sain söödaks paar suuremat maksa- ja soolejuppi, ning juba hüpleski mu lehisekoorest kork lainetel. Kuid mitte kauaks! Nii äkki, et ma ootamatusest isegi pisut ehmatasin, kadus kork otse sulpsuga vee alla. Rapsasin tõmmata, ja jalamaid oli selge, et on otsas nüüd kes tahes, aga jaksu ja kaalu peab tal päris paras jagu olema. Paar veevalust haaki siia- ja sinnapoole, ning siin ta juba rabeleski. Suur küürakas mustaseljaline süvahven! Tuli neid, ühesuguseid justkui sorteeritud, veel tükki viis-kuus, kui järsku oli tunda üks ägedam rabamine, ja siis jäi tamiilijupp lõdvalt longu. Läks, nagu ikka suuremad lähivad, sest tamiil ei pidanud vastu ja endal polnud osavust. Ega sest midagi. Ongi veel jätkus ja püük läks vanas vaimus edasi. See tähendab, et kuuseitse nii 500—600-grammist ahvenat ja siis jälle väike õnge vahetamise paus. Ühele ahvenale aga tegi üks havist austaja nii elegantse kahe-kolmemetrise õhukaare järele, et kohe tõsiselt ära ehmatas! Mine tea, missugused «kuradid» siin igas järves võivad varitseda...

Peab ütleva, et see eeskujuga nakatas rohkem kui spinningupüük. Varsti olid niisamasuguste ritvadega mu kõrval meie zooloog Lembit Suure Saar, botaanik Jüri Kolk, kokk Niina Zavadskaja ja isegi spinningumees Danil. Sest spinningupüügi vastu kaotati pärast esimest poolt tundi juba igasugune huvi: kala tuli täpselt sealt, kuhu sa landi heitsid, ja peaaegu iga heitega. Kui esimene hoog üle oli, ja poole tunniga 38 kala kaldal,

sai võidu kaine mõistus, õige kalasportlase mõistus, mis ütles, et mis sa neist ikka nii palju välja loobid, ära ei jõua neid mitme päevagagi süüa. Ja sportlikku pinget pole ka mingisugust taga. Või kui, siis ainult ehk selles, et kuidas neid volaskeid palja käega landi otsast lahti saada. Üks toekam, pikkuselt nii meeter paarkümmend sentimeetrit, saigi sellega hakkama, et õigel momendil tegi ühe rabaku, ja paugupealt olid osad vahetatud: Lembit, kes tahtis kala lahti päästa, oli ise pöialtpidi landi otsas, kala aga madistas juba roostikus... Seda mälestust andis Lembitul pool ekspeditsiooni aega kiruda. Tubli ahvenasaak oli siin muidugi mõista päris parajaks lohutuseks.

Vorota järve.

Autori foto

Siin ta on — delikatess mägihörnas!

Autori foto

Havid olid prisked, paksu ja lüheldase kerega, ilmselt väga heade tõu- ja kasvutunnustega. Neist ja mustaseljalistest ahvenatest said selline uhhaa ja praad, millele meist kellelgi polnud endistest mälestustest taolist kõrvale panna.

Rännuväsimusest, erutavast püügihommikust ja ägisema panevast keretäiest roidununa puhkama heites sai kindlaks mõte: mitte kunagi, kui astun üle koduläve pikemale teele, ei jäta ma enam spinningut maha. Aga poolunes hiilis sinna juurde veel ka teine, mõnusalt muhelev ja endaga rahulolev mõttetera: kui ikka kala on, siis saad ta kätte ka niidijupi ja vedrunõelaga...

Meeliülendav püügipäev Havijärvel (hiljem selgus, et just nii seda järve kutsetaksegi) andis mõnusat kõneainet paljudeks järgnevateks rännupäevadeks, kui tuli jälle minna üle rabade, läbi madalate, kuid kiirevooluliste ja jääkülmade ojade, ümber loendamatute väikeste järvede. Puutumatuina seisavad nad ürgse looduse keskel, ja sa otsesid aimad neis tunglevat elu. Käsi sügeleb ridva järele... Aeg ja vähene teemoo aga pressivad peale, ja nii jäid need järved meistki puutumata, ootama oma õiget aega.

Lõpuks — Vorota. Kõrge mäeahelik katkeb ühes kohas sügava sälguna. Kaks servmist mäekoonust moodustavad otsekui tugevad väravasambad, mille vahel sügavas lohus ongi järv. Neli kilomeetrit pikk, pool kilomeetrit lai ja 74 m sügav.

Järv ise oli veel jääs. Ainult mõnekümne meetri laiune kaldariba säras heledas päikeses. Imeläbipaistev vesi! Iga kivike, iga teoke ja parves ujuvad punaselt sillerdavad lepamaimud ning suurte puriimedega harjused on nähtavad otsekui akvaariumis.

Jälle oli kalamees see, kes ei suutnud kutsesele vastu panna. Kui väsinud me ka olime, kuidas ka ei oleks enam tahtnud püsti tõusta, harutas Danil siiski aeglaselt oma ridva jälle lahti, valis kaua lanti ja pani siis lõpuks otsa hoopis lendõnge, ning sammus kaldaperve varjus ujuva mingi tundmatut liiki kalaparve poole.

Sel õhtul sõime maitsevaimat kala, mida loodus kalamehe rõõmuks on loonud — mägihörnast. Vees meenutab ta tublisti vikerforelli. Kere on tal aga täidlasem, ruljam. Oma iseloomult on ta nagu pisut laisavõitu, justkui linask. Ka tema pea ja väikeste lühikeste hammastega suu ei meenuta kuidagi sõjakaid sugulasi lõhilasi.

Aga liha!... Örn pastellroosa, pehmepehme, jahuselt sätendav nagu üleküpse-
nud arbuus. Kuninglik roog!

Kogu meie kuuajalise järvede uuri-
mise aja jooksul ei saanud me neid kalu rohkem kui pisut üle kolmekümne. Nende keskmiseks pikkuseks oli nii 50—60 sm ja kaaluks 2,5—3—3,3 kg.

Oma laagri lõime üles veidi kaugemale väikese künka otsa, teise väiksema jäät vaba järve äärde. See nimetu järveke, mille hiljem ristisime Kalajärveks, saigi meie põhiliseks püügibaasiks.

Siin oli rohkesti hauge, lutse, mägihörnaid, lepamaime ja lenokke.

Lenok on jälle meie kalameestele tundmatu kala. Ka tema kuulub lõhilaste

hulka, on aga veidi saledam kui mägi-hõrnas, suuremate roosakaspunaste laikudega. Veest välja võttes muutub ta värvus kiiresti valkjaks ja siis uuesti tumedaks. Röövkala meenutab lenok veelgi vähem kui mägi-hõrnas ja maoski olid tal lepamaimude asemel (neid oli selles järves sõna otseses mõttes paksult) hoopis... teod koos kodadega (!), suured vesikirbud, taimejäänused. Ometi haaras ta väiksemat lanti päris agarasti. Nende keskmine pikkus oli nii 40—50 sm, kaal 2—2,5 kg.

Kõige aplam aga oli selles järves muidugi jälle haug. Isegi nii ablas, et segas palju maitsvamate lenokkide ja mägi-hõrnaste püüki ja talle hakati vaatama kui väga «ebakultuursele» kalale, kes topib ennast igale poole vahele.

Sportlikus mõttes ei pakkunud need kalaveed varsti enam õiget huvi. On ju suurem mõnu siiski püüdmine ise kui kättesaamine. Siin aga võis kala kätte saada ilma igasuguse püügivaevata. Jõesuus oli kala nii paksult, et enne kui mõni neist jõudis üldse lanti haarata, oli teine lihtsalt juba tragitud läbi kalaparve tuleva konksu otsa.

Hiljem meisterdas meie filmioperaator Anatoli Bogdanov kalasuutsutamise ahju. Kuigi leppi tuli kütteks tuua ligi kolme kilomeetri kauguselt järskudelt mäenõlvadelt, andis see toidule siiski palju vaheldust. Püüdsime kaladest teha kõike, mis antud olukorras üldse võimalik — kuivatasime neid, soolasime, keetsime, praadisime, suitsutasime...

Et kalapüük päris põnevust ei kaotaks, leiutasin uue püügiviisi. Valisin hästi pika ja peene lehisridva, kinnitasin selle külge tamiili nagu tavalise õngelati külge ja tamiili otsa suure lanti. Oliki kõik. Ei mingit rulli ega muud lisaseadet. Siis viskasin lanti vette nagu õnge ja hakkasin teda paraja kiirusega kalda poole tõmbama. Mis seda vahemaad võis olla — nii meetrit 7—8 kõige rohkem. Põnevus oli selles, et kas selle maa peal haarab

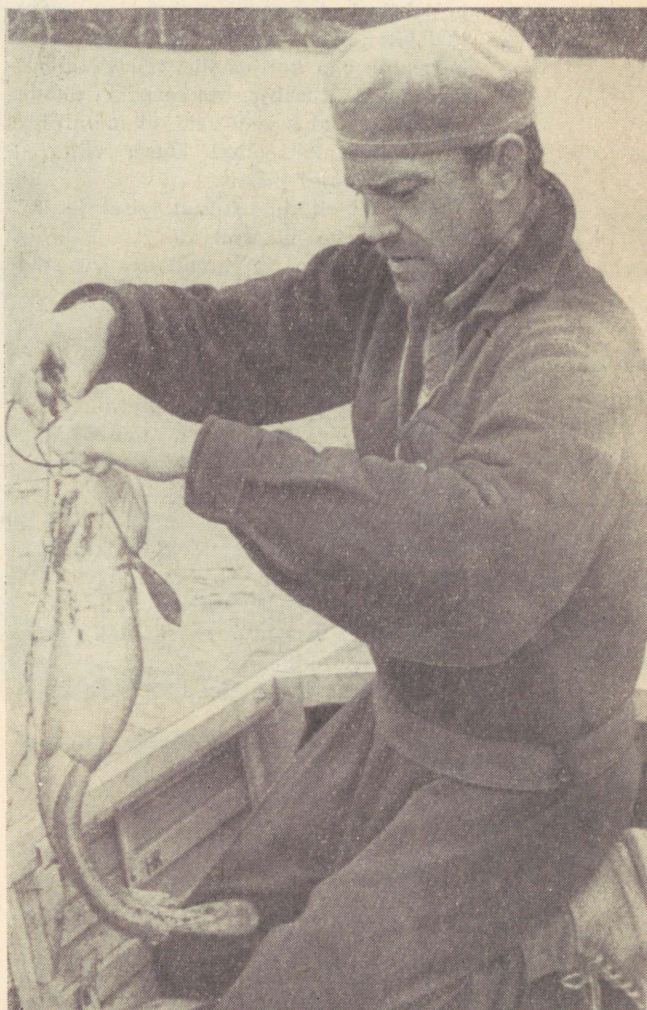
keegilanti või ei. Muidugi haaras, aga palju harvemini. Ja ikkagi tuli kala. Nii palju, et koduvetes oleks vist õige vilunud spinningumehelgi olnud raske järele jõuda.

Nii me neis paigus siis elasime. Tundsiime rõõmu pühast ja puutumatus loodusest, püüdsime küllastada oma kalamehekirge, et koduvetel oleks veidigi aega rahulikum olla. Ja et oleks, mida meenutada, kui päeva lõpuks käsi on lanti loopimisest haige ja kalakott kurvalt tühjana ripub.

Nižnoje järve ääres, 3. juulil 1964. a.

Lembit Suuressaar on hädas lutsudega.

Autori foto

ÕNGERITVADEGA PÕHJALAT „VALLUTAMAS“

Põhjalast ehk teiste sõnadega Karjalast olime kuulnud palju fantastilisi lugusid kui kalasportlaste paradisiist. Eks me siis otsustasimegi maksku mis maksab seal kord ära käia ja oma silmaga kaeda, et mis ja kuidas. Mõödunud suvel see reis siis teoks saigi.

Meid oli ühtekokku terve tosin: üheksa Tartust, kaks Võrust ja üks (kunstnik-graafik) Tallinnast. Kõik mehed, pealegi väga tublid ja üksmeelsed, kes kunagi ei virisenud. Meie käsutuses oli avar buss, mille tühjaksjäänud ruumi ja küljevõrgud täitsid kõikvõimalikud kalastus- ja jahitarbed, varurõivastus, janukustutuslähker maitsva koduõllega jms. Bussi laepealne aga kuhjus täis telke, kummi-paate, suitsutusahje, ussikke ja uhaapadasid. Puudus veel vaid, et mõni oleks suvatsenud küttepuid kaasa võtta — ruumi igatahes jätkus.

See reis oli augustikuu teisel ja kolmandal dekaadil, sest siis on Põhjalas kõige palavam ja tavaliselt ka kõige paremad ilmad ning sääski juba vähevõitu.

Järgmise päeva õhtuks jõudsime ühe kauge tuttava mahitusel metsaderüppe peidetud kalarikka Topasjärve kaldale kaugel Oneega järve taga. Meie ristasime selle järve aga kohe ümber Topaas-järveks, sest nii oli sümboolsem.

Seni kui «kulid» telke üles löid ja kunstnik esimesi visandeid plokki kritseldas, tegime meie Aavoga kihlveo peale spinningutega «esimese raundi» järve saunakerist meenutaval kaldal. Aavol hakkas otsa kilone ahven umbes samal momendil kui minul poolteisekilone havi-

purikas. Temal oli lühem maa kerida ja nii sai ta oma saagi varem kaldale kui mina. Ei mäleta, kui palju tema kalu sai, kuid minul oli anda õhtuseks uhaaks ja suitsutusahju panekuks seitse havi. Toiduvarusid moodustasime peamiselt isevarumise korras, s. o. iga mees pidi midagi välja panema. Seega olid kõik innuga asja juures.

Kõige põnevam oli muidugi tirgupüük. See «kunst» oli igal mehel selge ja ahven ablas neelama. Kõige efektiivsem oli püük kahe ussiga — tirgu kummagi haru otsas uss. Sellist tirku tuli natuke aega põhja ligidal raputada-tirgutada ja siis aegamööda ülespoole tõsta. Järsku muutus tirk tinaraskeks ning siis jäi üle vaid väljakerimise vaev. Ahven on siiski üks kõige «sõnapidavamaid», aga ka üks maitsvamaid uhaakalaid! Spinningistide ja vedelimeeste saagiks langes kaks ligi viiekiilost haugi.

Paari päevaga olid Topasjärve saladused ja kalavarud «ammendatud» ning meie «karavan» suundus «uutele jahimaadele». Seekord peatusime õige kaugel põhjas, vähi- ja kalarikka Päljärve kaldal.

Millised vähid siin olid! Ei meie kodukandis sihukesti tunta. Valge- ja roosatäplilised ja veel mihukeste sõrgadega! Sõrad pikad ja peened just nagu... Süüa polnud sealt tuhkagi. Palja laka pärast me neid püüdma ei hakanudki.

Agas kus oli ahvenaid! Poeg Aadoga püüdsime järve metsiku kalda rohuriba äärest vedruõnge-kirplandiga kahe tunni jooksul ühtekokku kolmsada tükki! Siis tüütas ära.

Aavo tõmbas Topasjärvest (Karjala) välja selliseid «põrakaid».

A. IVASKI foto

Topasjärvel.

A. IVASKI foto

Spinninguga rohuustakute vahelt püüdes (muidugi rohvaba landiga) juhtus nii, et kaugel haakus otsa havi. Rohus rabeles otsast lahti. Ületanud järgmise rohututi, haakus otsa teine, kes rohus samuti lahti rabeles ning alles kolmanda, kes haakus otsa päris paadi ligidal, sai paati tõsta.

Peagi otsustasime pöörduda tagasiteele ning peatuda veel Laadoga ääres, et tutvuda tema rikkustega. Kuid nagu kiuste juhtus see olema just kojusõidu päev, mil me Laadogas selle õige kalastuskoha avastasime. Niinimetatud Mannerheimi suvila lähistel juhtusime ühe skääri juures kohale, kus koha võttis tirku nagu meil ahven.

Ja nüüd ongi selline soov, et suvel tuleks tingimata minna Laadogale kohasid tirkutama. Sealsed kalasportlased pole kadedad. Nad õpetavad ja näitavad, kuidas, kus ja millega püüda. Neil on umbes 10 sm pikkused kalakujulised tirkud (põhjalandid sikutid), mille raskuspunkt on umbes $\frac{2}{3}$ kaugusel «sabast». Seega liugleb pettekala kaugele kõrvale ja koha või ahven haarab seda sageli juba laskumise pealt.

Kõige põnevamad ongi sellised avastusretked. Paarsada fotot aitavad selle esimese retke mälestusi veel paljude aastate pärast värskendada.

Seepärast tänu toredaile «kolleegidele» Tartust!

SÕNAKE AMEERIKA KALAMEHEST

(Reisiveste cest)

Ridvavibutaja, sattugu ta mistahes mandrile või maale, olgu tal kuitahes kiire, huvitub loomulikult soomusekandjaist. Et missugused, kui palju, kui suured, kuidas võtavad...?

Neist ja teistest taolistest küsimustest ei saanud mööda ka mina, kui möödunud sügisel Kanadas Ontario järve või Lawrence'i jõe kallastel kõndisin või lennukil üle Winnipegi avara järvepeegli ja Kaljumägede Vaikse ookeani rannamaade poole kihutasin.

Kuid tänapäeva reisitempo on halasamatu: kiiruste juures ligi 1000 km tunnis ei anna ta sulle kuskil mahti õnge jõkke heita ega lanti liuglema panna. Aina edasi, edasi — olgu töö- või puhkepäev, kumagu kuu või paistku päike, valagu vihma või tormaku tuul... Reaktiivlennuk on niisama kindel kui sõiduplaan, üldse igasugune plaan, mis ei arvesta üksikinimese iga huvi, vaid aina hulkade, üldisi huve.

Niisiis, et reisi planeerijad polnud seda ette näinud, mina ka õnge vette ei saanud. Aga õngemeestega kohtusin küll, jälgisin isegi nende tegevust ja tutvusin püügivahenditega. Nõnda et sõnakese Ameerika kalast ja kalamehest sobib ehk poetada, kuigi, kahjuks jah... Aga miks peaksin just mina too õnneseen olema, kes mitme kontinendi kalad kotti pistab!

Ameerika? Kalasportlase seisukohast on see maailm omaette. Midagi ammen-davat mõne reaga ära ei ütle. Tingimuste ja võimaluste skaala, kalavete mitme-

kesisus on niivõrd suur, et mingist ülevaatlikkusest juttugi ei saa olla. Seepärast üksnes mõned üsna põgusad märkused selle kohta, mis juhuslikult silma hakkas või meelde jäi.

Kõigepealt Kanada. Üksainus pilk kaardile näitab, missugust kalameeste paradiisi see maa enesest kujutab. Tuhanded järved ja järvekesed, meretaolistest kuni tillukeste veesilmadeni tundras. Nendesse ja nende vahel looklevad jõed, voolud, veejoomed. Kusjuures tuleb arvesse võtta, et ligemale 90% Kanada rahvastikust (20 miljonit umbes 10 miljoni ruutkilomeetri kohta) elab maa lõunaosas, kitsal vööndil piki transkontinentaalse raudtee äärt idast läände, ja et sadakond kilomeetrit raudteest põhja pool algavad mõõtmatud asustamata alad, põlised metsa- ja tundramassiivid, kus talviti liigub ainult küti, suviti kalamehe jalg või kanuu... Miljonid ruutkilomeetrid puutumata põlismetsa neitsilikke, tööstusest ja tsivilisatsioonist reostamata vetega, uhkete, ligipääsmatute jõgede ja järvedega... Asjata ei tarvitanud ma väljendit kalameeste paradiis. Kanadalased ise ütlevad sedasama. Ja oskavad hinnata ka selle väärtusi.

Tõepoolest, vist küll mitte kuskil mujal meie maamuna vetes pole säilinud sellist särava jõe- ja järveforelli rikkust kui Kanada nn. loodealadel. Manitoba, Saskatchewan, Alberta ja British Columbia provintside põhjaosas. Ottawas asuva Nõukogude Liidu saatkonna töö-

taja, kes seal mõned korrad on käinud, ütleb lihtsalt:

«Kala on kõvasti. Tihti juhtub, et niipea kui putukas (harrastatakse lendõnge- ja putukapüüki!) veepinnale langeb, on kala küljes. Kehva kala siin keegi kotti ajama ei rutta, see lastakse lahti. Aga võtuilma korral on tunni-paari pärast ikkagi norm täis, pead forellijahi lõpetama, sest päevas lubatakse igal sportlasel püüda ainult kolm forelli... Tahad õngitsemislõbu jätkata, mine üle mõne teise kalaliigi peale teises kohas, sest seal, kus forell elab ja võtab (kärestikes), harilikult muud kala ei ole... Jah, veed on kalarikkad. Aga kord on ka vali. Iga ülemäära püütud forelli pealt tuleb maksta 20 dollarit trahvi. Ning inspektorid ja metsametnikud, kes sõidavad mootorrattastel ringi, kontrollivad iga sõidukit, iga meest, kes ette satub. Trahv nõutakse kohapeal vastuvaidlemata sisse, kauplemist ei ole. Ei maksa kohe, järgneb akt ja sissekasseerimine teises korras, mis läheb veel kallimaks. Umbes niisamuti, nagu meil liiklusmääruste rikkumise puhul... Teiselt poolt hoolitsetakse igati vete kalarikkuse eest. Seadusega on kehtestatud eri kalaliikidele erinevad kaitseajad ja kaitse- või kudemisalad, kus kunagi püüda ei tohi... Eksijaid karistatakse kriminaalkorras ja kõrvaldatakse spordiorganisatsioonidest. Range kord ja kõrge trahv tingivad selle, et keegi naljalt ei kipugi kalakaitse- või püügieeskirju rikkuma...»

Oma silmaga ma toda forellirikkust vaatama ei pääsenud, aga Ottawa linna läbival Rideau' kanalil laevasõitu tehes sattusin ometi veekogule, kus õngemehed parajasti ametis olid. See kanal, mis ühendab Dow' järve Ottawa jõega, olles nõnda veeteeks välja Suurele järvistule ja Lawrence'i jõe, ei ole kuigi sügav ning ta laiuski ei ulatu üle kolmekümne meetri. Kui linna läbiv kanal on ta muidugi surutud kõrgete kivikaide vahele. Kuid kala olevat. Suures looduslikus par-

gis, mida kanal läbib, istus ja askeldas õngedega soojas septembripäikeses weekendipäeval (laupäev) paarkümmend meest. Kõik pluusiväel ja paljapäi (Ottawas oli veel 25 kraadi sooja!), kõik põhjaõnge- või tonkapüügil. Paar-kolm lühikest klaasfiiberritva mehe kohta. Muidugi kaetud, automaatpäästikuga statsionaarrull ja peenike kunstkiud nõõriks. Söödaks, paistis, tarvitati usse, väikseid kartuleid, maisi ja tainast. Õeldi püütavat karbi- või linaskitaolisi põhjakalu ja turba. Viimase väljavõtmist ei näinud, aga kuldkollane karplane toodi turistide silma all lagedale. Tõsi, mitte suur, aga küllalt lihav kala.

Dow' järvel, kus meie oma laevuke-sega pöörderingi tegime, podistas mitu päramootoriga paati, vedades lanti. Kaldakail mõned üksikud spinningumehed. Saadavat vahel ilusaid ahvenaid ja haugi... Oma silmaga ei näinud, kui ilusad nad seal on...

Piki suure Ontario järve kallast Torontost Niagaara koski vaatama sõites ning järvel ainult üksikuid kalastajapaate silmates pärisin noorelt õpetajalt, kirglikult õngemehelt, et milles asi on. Meil kihaks miljonlinna-äärne veekogu puhkepäeval kalasportlaste paatidest, aga siin ainult mõni üksik. Kas Ontarios kala ei ole siis?

«Halb ilm,» (kerge vihm ja tuul!) rabas mind ta esimene lause. «Ei viitsita välja minna... (Vaata sübariite, kriitiseerisin mõttes Toronto õngemehi...) Ja õiged kalakohad siia highwayle ei paisata... (See kõlas juba usutavamalt...) Pealegi loevad paljud pühapäeva-kalamehed hooaja esimese öökülmaga lõpetatuks... (Kõva hallaöö oli neil olnud juba nädal varem...) Arvatakse, et kala on sügavas, ei võta enam, ei tasu jännata...»

Noormehel ei olnud õigus. Järgmisel õhtul kohtasin emigranti-eestlast, kes samal kõnealusel pühapäeval (halva ilmaga!) oli tõmmanud paari-kolme tunni

jooksul «oma jõest» (70 miili Torontost) 13 korralikku purikat, kõik üle kilo kalad... Nii et ilm ei loe, ka Ameerikas mitte. Peab ainult kala ja püügiindu olema... Eestlasest kalamees arvas pealegi, et kehv saak. Vahel pilduvat ta ühestainsast käärust kümnete kaupa ahvenaid välja. Aga pühapäeval ei olevat ahven võtnud... (Vana lugu — ka meil võtab ta pagan teab mis päevadel!) Suvel juhtuvat tema «oma jõel» vahel nõnda, et päev läbi püüda ei saa — kala läheb soojaga raisku. Pead kas vahepeal ära keetma või siis vastu tahtmist ära tulema... Mis sa koorma kalaga ikka teed! (Õige jutt. Ka meie kalamehed peaksid seda meeles pidama, kui satuvad «saagi» peale. Muidugi, kui satuvad...)

Muide, väljendit «oma jõgi» tuleb võtta sõna-sõnalt. Maaomanik või -rentnik on siin eraomandi maal ühtlasi krunti läbiva või sellesse kuuluva veekogu (selle osa) peremeheks. Ning eestlasest kalamehel pidi olema jõe kaldal oma farmike...

Teisiti on lood riiklikel veekogudel, metsareservaatides, tohututel riiklikel pargialadel ja tundras. Seal on veekogusid, eriti pargialadel, kus üldse kala püüda ei lubata. Teisi kas renditakse välja või antakse vastava tasu eest sinna püügilubasid. Toosama eespool mainitud kooliõpetaja aga tõendas, et leiduvat veel ka täitsa vabu järvekesi-jõgesid, kus õngemees ei vaja mingit luba ega paberit. Muudkui mine ja püüa. Ainult retked kaugetele soo- ja tundraaladele õnnestuvat harva. Järsud ilmuuutused andvat seal väga tunda. Lähed, sõidad, kannad kulud, ukerdad päevi raskelt läbitavatel teedel, jõuad järve äärde, aga kala nagu poleks ollagi, midagi ei püüa... Satud koguni näljahätta, ja vaata, kuidas rutem tihnikust välja, tagasi inim-asulate ligidusse saad... Kala ei võta, ei võta mitu päeva järjest... Nad teinud ühe sõbraga kord nädalase retke, eksinud veel ära, toiduvanud saanud otsa ja

Jevgenia Kirdet ei jäta kalaõnn kusagil maha. Nagu näete, ei saa ta ka seekord Saunjäs saagi üle nuriseda. Paljud mehed tema ümber jäid aga hoopis «baranka-meesteks».

G. LOSSI foto

jõudnud viimaks nõrkenutena tagasi indiaanlaste juurde... Mitte midagi ei tee, kui kala ei võta...

Tuntud lugu! Ameerika kalade kombed ei näi Euroopa omadest palju erinevatki. Ja kalameeste omad ka mitte. Alati ollakse valmis minema — kas või päripõrgusse. Saak, püük — see on hoopis iseasi!

Merepüüki juhtusin nägema Vancouveris, San Franciscos (Vaikse ookeani rannavetes) ja New Yorgi ees, Hudsoni jõesuu-lahel. Vaikse ookeani rannik

Vancouveri ümbruses ja siit edasi loode suunas kuni Alaskani on üksainus suur Ameerika «salmonregion» — lõheliste rajoon. Ookeanis liigub ringi mitut liiki punase lihaga kala ning teda tuleb hulganisti sisse ka jõgedesse, et jätta sinna oma järglasi. Niisamuti nagu meil Pirita või Keila jões. Fraseri jõgi Vancouveri külje all oma kärestikuliste vetega on lõhelistele üks eelistatumaid. Selle lõherikkustest jutustavad indiaani legendid imelugusid. Seetõttu toimub ka Vancouveri-eelses ookeanisaarestikus (aga saarestik on siin suurejooneline, mitme tuhande saare ja laiukesega!), väinades ja lahtedes Kanada kõige laialdasem lõhepüük.

Vancouver asub küll umbes 50. laiuskraadi all, aga merehoovuste ja määratu suure vetevälja läheda hinguse tõttu ei lange temperatuur ka südatalvel kuigi võrra alla nulli. Samuti ei ole suvel liiga palav — harva üle kolmekümne. Nii on kliima poolest kalastamine Vaikse ookeani rannaveses võimalik aasta läbi. Kuid aasta läbi siiski lõhelisi ei püüta. Neid lihtsalt igal ajal rannavetest ei leita. Kudemisperiodil aga on lõhe Vancouveri kõige igapäevasem turukala. Võiks öelda: otse massikala, nagu meil kevadine räim, mida igamees ostab, soolab, keedab ja küpsetab nagu oskab. Olin kahe töölispere külaliskes ja maitsesin nende lauas seda Vaikse ookeani maiuspala. Esimesel korral sibulaga keedetult, teisel — õliga praetult. Mulje jäi säärane, et kumbki perenaine ei osanud lõhekala õieti valmistada ega serveerida... Küsimusele, kas oma püütud, vastati, et kus sellega: siinsed jõed on metsikud (tulevad mägedest) ja säärase kala püügiks vajatakse erivarustust.

Loomulik. Ning kui ei olda ise kala-haige või kulinaarsete kalduvustega, kust seda spetsiaalset valmistusviisi siis võtta! Turukala, hinnalt odavam kui liha, läheb kõhutäie ette igati.

Oli võimalus teha sõit ka Vancouveri-

eelsele George'i väinale ja viibida linna paadisadamas. Pikad plankudest tehtud, penoplastist pontoonsillad viivad kait sadakonna meetri kaugusele lahte, jagavad lahekese ruutudeks ja püstkülikuteks. Sildade ääres on veesõidukite lautrikohad (kõik nummerdatud, iga paat oma numbri all ja lukus), aga ka ujuehitustena samast penoplastist kandekedadel paadikuurid, kuhu võidakse sõidukid sisse ajada, neid isegi remontida ja värvida nagu dokis. Massiivsete penoplastist kandekedade tarvitamine on siin ülimalt praktiline, sest ookeani tõusumõõnad ulatuvad 5—6 meetri amplituutidesse, nii et pole mõeldavgi mingite kindlalt põhja kranatud ehituste vette püstitamine. Neid uputaks iga kuue tunni järel korduv tõus. Pontoonsillad ja -kuurid aga, millel on painduvad kett- ja ankrukinnitised, kerkivad-vajuvad koos veepinnaga, jäädes nõnda alati otstarbekohaselt kasutatavateks. Laevukesi oli sadamas igasuguseid — püramootoriga ühemehepaadist kuni kahe masti ja kõrge tekkehitusega aluseni, mis võib peale võtta 15 inimest ning mille jõuallikaks on 80-hobujõuline diiselmootor. Muidugi kajutite ja salongiga. Selle suure «mootorloomaga» tegime ka meie, turistid, oma sõidu ning kaptan-omanik, endine dokimehaanik mr. Warker rääkis, et varustuse ja kütuse panipaikade poolest on tema laev täiskoormusega võimeline ühtejärke mereretkel viibima vähemalt kaks nädalat. Aga kui kala juurde püüda ja kuskil saarel magedat vett lisaks võtta, siis kas või paar kuud. Mr. Warker on muide pensionär, aega tal säärasteks retkedeks jätkub. Ta on ka kõva meistri-mees, kõik laevas olevat oma kätega tehtud, peale väliskorpuse ja mootori. (Nagu ameeriklased ikka ja igal pool asjade hindu nimetada armastavad, seletab temagi, et dokis teha lastes oleks laev maksma läinud 50 000 dollarit, oma tööna olevat see nüüd käes aga 18 000-ga.) Kuid kahjuks, nagu ütleb, ei tundvat ta huvi

õngepüügi vastu ning võtab saarestiku-
retki ette üksnes mõne seltskonna telli-
musel... Traaliga püüki, mida ta oma
tarbeks vahel proovivat, ei lasknud ma
tal enesele seletama hakatagi — selle
tehnikal on seal niisamasugune kui siin.

Jälginis väinasõidul väikest paati, mis
aeglasel käigul ringi tuuritas ning, nagu
ahtris poolpüsti seisvast ridvast paistis,
vedas mootori all lanti. Selle kümme-
konna minuti jooksul, mis ta minu silmis
seisis, ühtegi võttu ei olnud. Sadamas
selgitasid mehed: oli tõus, väinas pea-
aegu puudus vool, seepärast. Mõõna ajal,
kui voolu kiirus väinas on vahel üle 3
miili tunnis, olevat asi teine.

Usutav. Ka Kasari jõesuus pole palju
teha, kui meri vastab.

Sadamas seadis parajasti kahemehe-
line paatkond end püügiretkele. Tugeva
mootoriga madal paat. Üks meestest tali-
tas keskel mootori juures, teine pani
püügikorda spinningut. Umbes 2,5—3
meetri pikkuse ridva pits oli peaaegu
põidrajamedune, rull paraja lapsevankri
ratta läbimõõduga, kodarad kui äkkepul-
gad ja nõõriks vähemalt 1,5-mm hall
lihvitud tamiil. Lantideks olid lihtsad
valged ja kirjud, umbes 30 sm pikkused
ümarad puupulgad väga suurte ja tuge-
vate konksudega. Nagu paadi ahtrisse
monteeritud eriseadis näitas, kinnita-
takse too ülitugev ritv püügil hoidjasse
ning püüdjal ei jää muud teha kui vilet
lüües jälgida nõõri jooksu, valmis olla
võitluseks kalaga, kui see haarab.

Küsimusele, mis kala peale välja min-
nakse, seletasid mehed lahkelt, et min-
davat tuunikala katsuma. Kuid säärast
tagaveetavat lanti haaravat vahel ka
tubli lõhe ja isegi hai. Viimane eelista-
vat küll rohkem kalasõta.

«Kui suuri tuunikalu püüate?»

«Well, on olnud kahesajanaelaseid
(sada kilo) ja suuremaidki...»

«Tükk tööd — niisugust paati tuua,
mis?»

«Oh yes,» muhelesid mõlemad. «Lõbu

on vahel nii laialt, et high voolab!» Kuid
viipasid samas ridvahoidjale ning moo-
torile, et laseme järele, sõidutame moo-
tori all, kuni loom on küps...

Merele nad sõitsid ja küllap ehk tegid
ka mõne tuunikala «küpseks». Polnud
mul aega oodata nende tagasitulekut,
lennuk ootas. Aga mõtlema jäin: päris
kahju, et meil tuunikala või haid ei ole.
Meie spinningistid peaksid vist küll välja
mõtlemata mooduse, kuidas hülgega jõudu
katsuda, sest see on meil mitmes rannas
üsna ülekäte läinud ja hävitab kala kau-
gelt rohkem kui saarmas jõgedes...

San Franciscos, kuulsal Kuldvärava
riipsilla jalamil, juhtusin kogemata nä-
gema hoopis teistsugust pilti, teist laadi
merepüüki. Silla otsatugisammastele on
keelatud läheneda, samuti silla otste alt
läbi käia. Kuid silla kõrvalt kailt kala
püüda ei takista keegi. Sild on umbes
60—70 meetri kõrgusel, alla kaljujala-
mile aga jäävad ilusad kruusatud plat-
sikesed, mida Kuldsarve lahe laine vastu
kindlustavad kolme-nelja meetri kõrgu-
sed järsud kivikaid. Sinna sillajalamile
platsikesele, kaljukalda varju, sõidavad
San Francisco kalamehed ja -naised
autodega, vahel kogu perekonnaga, par-
givad masina mõne meetri kai servast
eemale, jätavad perekonnaliikmed kas
palli mängima või jalutama ja asuvad
ise sealtastast kai pealt asja juurde.
Püügiriistaks on muidugi spinning. Ka-
lahaige haarab oma ridva ja söödanõu,
surub enese kail reas seisjate vahele ja
saadab ridva pealt tubli raskusega varus-
tatud tonka otse mähisevasse, paari
meetri kõrguse lainega kivikaid peks-
vasse ja vahtu vastu silmi lennutavasse
ookeanilahte. Inimene on nõnda maa-
ilmamerega sülitse koos...

Tollel päikeseloojangu-eelsel ajal, kui
mind sinna sõidutati, «töötas» seal para-
jasti paarkümmend neegrit, kümme-kond
valget ja mõned mulatitarid. Kõik ühte-
moodi kolmekonksuliste tonkadega, kus
söödaks valge kalatükk... Vesi seal all

kailõukas loksuh, keerleb, vulksuh, mulksuh ja vahutab nagu hiiglakatlas. Vahel ajab end kiviseina najale püsti, lakub kalameeste jalgu ja käsigi, vahel vajub tagasi, nõnda et paljastub sile kruusapõhi. Väga rahutu, tinagi kergitab põhjast üles ja tõmbab nõõri lahti... Kuid kogunud käega kalastajad toovad kihisevatest voogudest siiski kalakese kalakese järel välja. Suured nad ei ole — nii kevadise Kasari särje mõõtu. Aga ühel võimsa kasvuga neegril on neid juba ämber täis saamas. Tal «näkkab», muudkui veab lisa. Kuigi teised ümberringi püüavad visata sinnasamasse, toovad nende õnged ainult kas merihärjakese või krabi kaasa, neeger aga sikutab järjest kala... Muidugi kirutakse ja naljatatakse. Kõige hädisemalt õnnetu on väikesekasvuline mulatitar, nähtavasti kirklik kalanaine. Ka temal «hakkab» hästi. Kuid oma lühikese klaasfiiberridvakesega ei suuda ta kala õigesti juhtida, laseb korduvalt vastu kaid toksata ning seega õngest vabaneda. Teda õpetatakse, talle antakse seltsimehlikult nõu võtta pikem mees või pikem ritv partneriks. Aga ta ei tee väljagi, heidab aga uuesti oma sõõda 50—60 meetrit eemale veemõllu ning saab vahel harva ka mõne kala kätte...

On selge, et säärane kaldapüük sillajalamilt, keset linna kuulub muidugi seesuguste inimeste lõbude hulka, kellel mahti ega võimalusi kaugemale sõita pole. Niisamuti kui Vancouveri ümbruses on ka siin rannajoon vägagi lõhestatud, sopiline, rikas lahtedest, saarekestest ja väinadest, pakkudes kalastamiseks hiilgavaid võimalusi. Kuid merekalastus ei näi Ameerikas eriti moes olevat. Vähemalt ei kuulnud kedagi meres taga ajavat haugi või ahvenat.

Üldmulje kõnelustest jäi säärane, nagu eelistaksid Ameerika kalasportlased tegetsemist sise- või magevetel. Merelahkedel, väinades, saarte ümber polnud kuskil näha säärast kalapaatide hulka

nagu meil, kuigi näiteks Ühendriikides üksi loetakse üle 19 miljoni õngesportlase. Nende tegevusintensiivsus jääb meie omast kaugele maha. New Yorgi eelsel Hudsoni jõe suubumislahelgi lugesin ma pooltunnisel sõidul ainult 4—5 õngemeeste paati, teist sama palju ümber Manhattani saare sõites jõel. Aga ometi on siinsamas jõekäärudes ja kallastel ligemale 11-miljonilise elanikkonnaga maailmalinn. Nähtavasti ei ole sealne õngerahvas kuigi kärmas vetel käima. Nähtavasti ei minda selleks välja, et kala saada, vaid peamiselt spordilõbu pärast. Muud seletust ma tagasihoidlikkusele merepüügi asjus ei osanud leida. Ning sportlikku lõbu pakub forellijaht kohisevas kärestikus kindlasti mitmekordselt rohkem kui landivedamine mootori järel meres, välja arvatud muidugi tuunikala- või haipüük.

Niisugused on kõige pealiskaudsemad tähelepanekud kalaspordist sealpool ookeani. Mis puutub riistadesse ja püügi vahenditesse, siis on neid nii mitmesuguseid, nii vahelduvate hindadega, et parem on mitte arutama hakatagi. Peale kõige muu: ei maksa unustada, et kalasport seal maal on peamiselt nende lõbu, kelle kukkur kannab. Rahakotile vastav on loomulikult varustus, aga ka kõik muu, alates veesõidukite kasutamisest ning lõpetades pikkade retkedega põhjandratatesse forellijahile.

Andmete järgi, mis on võetud ajakirjast «Der Deutsche Angelsport», tuleb Ühendriikides keskmiselt iga ruutkilomeetri kohta kaks kalasportlast (Prantsusmaal 5, Hollandis 3). Eestis on iga mannermaa ruutkilomeetri kohta keskmiselt üks kalasportlane. Meie kalasportlaste tegevus on aga ilmselt niivõrd intensiivsem, kalapüügikirg suurem, et mulje võib jääda sootuks vastupidine. Kuid see on pealiskaudne, väline mulje, ega ütle midagi sealsete kalasportlaste tõelisest tegevusest, nende üritustest, rõõmudest ja muredest.

J. ELANGO

AHVENAPÜÜK SPINNINGUGA

Ahven on kõige populaarsem ja massilisem spordikala. Teda leidub peaaegu kõigis Eesti NSV veekogudes ja tema püügiks on rakendatavad kõik sportlikud püügiviisid, nagu õngitsemine, püük tirgu ja kirplandiga, põhjaõngega, vedeliga ja spinninguga. Peab aga ütlema, et viimane moodus on meie kalasportlaste hulgas väga vähe levinud.

Kuid ahvenapüük spinninguga pakub kalasportlasele suurt rahuldust ja ununematuid elamusi ning väärib seetõttu laialdasemat populariseerimist. Alljärgnevalt püüangi anda mõningaid näpunäiteid, kasutades selleks venekeelses kirjanduses avaldatud kogemusi ja tähelepanekuid.

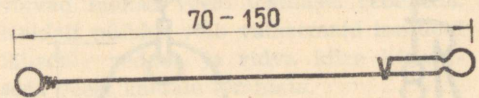
Ahvena spinninguga püüdmise edu sõltub püügiriistast, oskusest heita lanti täpselt ja tabavalt, landi ehitusest ja vedamisest, samuti püügikohtade ja -aja tundmisest.

Ahvenapüügiks kasutatava spinningu ritv peab olema elastsem haugipüügil kasutatavast, sest ahvenal on võrdlemisi õrnad mokad. Landi otsas avaldab ahven energilist vastupanu, mistõttu ta rebib sageli suu puruks ning vabaneb konkust. Nõtke ridva puhul esineb äramine-

kuid harvem. Soovitav on kasutada klaasfiibrist ühe käe ritva, mille keskmine pikkus on 1,5 kuni 1,8 m.

Eelistatavam on inertsita rull, sest sellega saab heita kerge tinaga lanti. Tammiili maksimaalne diameeter ärgu üle tagu 0,4 mm. Kõige sobivam on 0,3—0,35-mm läbimõõduga tamiil.

Selleks puhuks, kui lanti peaks haarama haug, samuti landi kiireks ja mugavaks vahetamiseks on soovitav kasutada juuresoleval joonisel 1 kujutatud vedruhaaki. Haak tuleks valmistada terastraadist, mille diameeter on 0,4—0,5 mm ja pikkus 7 kuni 15 sm. Sellise jämedusega traadi kasutamise korral ei ole karta haagi sirgekstõmbamist.

Joon. 1.

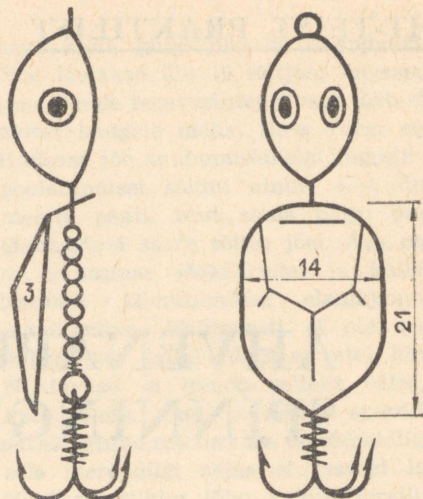
Püügivarustuse kõige tähtsamaks osaks tuleb pidada lanti. Ahven eelistab pöörlevat lanti, mille võib valmistada ise.

Missugune peab siis olema ahvena-

püügilant? Kõigepealt peab ta kiiresti, kergelt ja kärinata pöörlema, seda isegi kõige aeglasema kerimise puhul. Landi materjaliks sobib hõbe, melhior (uushõbe), messing (valgevask) ja vask. Rooste-
 tevabast terasest landid ei ole sobivad, sest nad tekitavad pöörlemisel kärinat. Võib-olla ei haara ahven neid ka liiga ereda läike pärast. Kõige suuremaid saake on saanud hõbe- ja messinglanti-
 dega.

Landi pöörleva osa (lehe) välispind olgu tahuline. Pärast stantsimist tuleb iga tahk (kant) peenikese viiliga siluda. Pöörlemisel tekitab tahkudega lant rohkem valgusehelke ja landi mäng on seetõttu elavam. Landi välispind töödeldakse pehme nahatüki ja poleerimis-
 pastaga. Peegelpind on eriti tähtis messinglanti-
 del. Ainult väga madalas ja läbipaistvas vees on otstarbekohane kasutada tumeda pinnaga lante.

Landileht tuleb telje (varre) külge kinnitada silmusega (vt. joon. 2). Arvestades niisugust rakendusmoodust ja landilehe kergest kaalu, tuleb enne kerima hakkamist teha ridvaga kerge tõmme enda poole. See paneb kerge landi pöörlema. Ahvenapüügiks sobivad ka trofimovka tüüpi landid (vt. joon. 3).

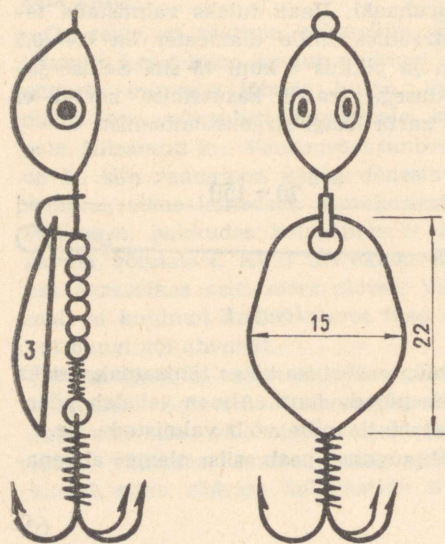
Joon. 3.

Nagu joonistel näha, on mõlemat tüüpi lanti eesmiseks osaks tina (raskus). Niisugune lant on kompaktne ja sobiv heitmiseks; konks satub harva tamiili taha.

Tina kaal võib olla väga erinev — 6 kuni 15 g — ja tuleb iga landi jaoks eraldi sobitada. Liiga suur tina koondab väikese landi puhul kogu veetakistuse endale ja raskendab seetõttu landilehe pöörlemist. Väga kerge tina hakkab kiirel kerimisel landilehe pöörlemise mõjul samuti pöörlema, põhjustades tamiili keerdumist. Tina olgu voolujoonelise kujuga.

Tina valmistamiseks võib kasutada kipsvormi. Tina tuleb töödelda viiliga, nõnda et pind oleks kare. Siis püsib värv paremini küljes. Tina tuleb katta kas õli- või nitroemailvärviga. Eesmine osa olgu tumeroheline järkjärgulise üleminekuga külgedel heleroheliseks. Alt valge. Silmad mustad. Silma ümber valge rõngas.

Lant varustatakse harilikult kahe- või kolmeharulise konksuga (nr. 5—6). Kaheharulised konksud, kui nende teravikud

Joon. 2.

asetsevad ülespidi, jäävad harvemini rampadesse kinni, kuid kolmiku otsast läheb kala harvemini ära. Vahemaa lantidilehe lõpust kuni konksu teravikuni ärgu olgu üle 5 mm. Konksusäär tuleb katta kas punase villase lõngaga või oranži mulineiidiga, sest viimane omandab märjaks saades punase värvuse. Konksu külge ei tohi tutikujulist lõngakimpu siduda, sest see pidurdab heitmisel lanti lendu. Lanti teljele võib lükkida mõned punased pärlid.

Võib püüda ka lantidega, mille küljes pole tina. Sel puhul asetseb tina lipsu küljes umbes 15—30 sm kaugusel lantidist. Niisugusel juhul on soovitatav varustada tina kaheharulise konksuga, sest ahven haarab väga sageli lanti ees asetsevat tina.

Edukas püük eeldab oskust heita lant täpselt soovitud kohta. Küllaldaseks tuleb pidada oskust tabada 2-m läbimõõduga ketast 30 m kauguselt. Kui ahvenaparv ründab maime ja vesi kalade tormitsemisest kitsal alal keeb, kindlustab ainult väikese lanti kiire, täpne ja tabav heide kala võtu. Ühtlasi tuleb eelistada vertikaalset (üle pea) heidet, sest külgeheide ei saa küllalt täpne olla.

Ahvenat tuleb peaaegu alati püüda madala veega kohtades, rampade ja vetikate vahelt. Seepärast peab oskama valida niisuguse kerimistempo, et lant liiguks vajalikus sügavuses ning samal ajal pöörleks küllaldase kiirusega. Peale selle peab oskama landiga manööverdada, ridvapitsi õigeaegse tõstmisega tõmmata lant üle vetikapõõsa või sundida teda «hüppama» üle nähtava ramba. Kõiki lanti vedamise ja kerimise üksikasju ei ole võimalik ette näha. Kõige paremaks kooliks on tegelik püük. Peab ainult rõhutama, et paljud algajad väldivad rohtukasvanud ja risustunud kohti. Selles on nende põhiline viga, sest just niisugustes kohtades viibib ahven suvel. Nad peatuvad suvel seal, kus leidub kalamaime, viimased aga liiguvad alati vee-

taimede lähikonnas. Kõige paremateks ahvenapüügikohtadeks on pooleldi rohtukasvanud jõesopid või madalad alad jõesängi hargnemiskohtades. Pole ka paha, kui valida üksikute rohusaarekestega koht jõesängis, mille sügavus ei ole üle 3 meetri.

Ahven hakkab lanti võtma maikuu teisest poolest alates. Hea püük kestab kogu suve kuni oktoobrikuuni. Koidu ajal võtab ahven halvasti. Hea võtt algab päikese tõusuga ja vältab väheste vaheaegadega 3—4 tundi. Keskpäeval võtt raugneb või esineb harva. Öhtune võtt algab 2—3 tundi enne päikese loojumist ja lõpeb, kui päikeseketas puudutab horisonti.

Ahvenaparve asukoha avastamiseks on mitu moodust. Võib paadiga läbi sõita ahvena oletatavad asukohad ja spinnin-gut vedelina kasutada. Seal, kus esineb võtt, panna paat ankrusse ja hakata loopima. Palava ilmaga aga, kui pole tahtmist aerutada, võib istuda veekogu kõrgele kaldale ja jälgida veepinda binokliga. Niipea kui ilmnevad ahvena iseloomulikud sulpsatused, võib istuda paati ja siirduda ahvenate neelukohale. Viis kuni kümme püügiminutit annavad täieliku rahulduse selle aja eest, mis ootamiseks ja otsimiseks kulutatud.

Kindel moodus ahvenaparve leidmiseks on kajakate jälgimine. Viimaste kogunemine kitsale alale on ahvenaparve asukoha kindlaks märgiks.

Paadist püüdes tuleb iga kala, ka kõige pisem, tõsta paati kahvaga, sest muidu võivad mokad veest tõstmisel rebeneda. Kaldalt püüdes võib väiksemaid isendeid lähedale vedada ja ridva kiire liigutusega veest kaldale tõmmata.

Lõpuks võib nentida, et spinninguga püüdes satuvad lanti otsa suured isendid sageli seal, kus ussiga või maimuga püüdes saadi ainult väikseid ahvenaid.

Väikest ahvenalanti võtab sageli ka muu röövkala, nagu haug ja tõugjas, samuti säinas ja turb.

TAIMSED ÕNGESÖÖDAD

Õngesöötade valik on väga mitmekesine ja laialdane. Suurte kogemuste ja pikaajalise praktikaga õngemehed on avastanud järjest uusi söötasid ja nende kasutamise viise. Paljudest söötadest on kirjutatud kalaspordi käsiraamatutes. Allpool puudutame peamiselt algajate õngitsejate huvidest lähtudes taimseid õngesöötasid, kasutades kalasportlaste A. Samarini ja M. Matvejevi näpunäiteid.

LEIB, SAI, SEPIK

1. Võetakse tükike 2—3 päeva vanust sepiikusisu, niisutatakse külmas vees ja pigistatakse kuivaks, lisatakse mõni tilk taimeõli ja muditakse sõrmede vahel, kuni tekib sitke ja tihke mass. Söödaks näpistatakse väike tükike massi ja veeretatakse näppude vahel herneterasuuruseks kuulikeseks, millesse peidetakse õngekonksu (nr. 3,5 või nr. 4) teravik ja kael. Suurematele söödakogustele antakse pirni kuju ja nendesse peidetakse õngekonks (nr. 5) tervenisti.

2. Võetakse tükike saia (koorikuta), niisutatakse vees ja pigistatakse kuivaks, hõõrutakse hoolikalt ja segatakse koguselt umbes sama hulga sooja, kooritud ja pehmekskeedetud kartuliga, lisades ka mõned tilgad taimeõli. Niiviisi saadakse aromaadne, hästi õngekonksu otsas püsiv sööt.

3. Võetakse tükike rukkileivasisu, lisatakse pisut mett ja mõned tilgad taimeõli ning muditakse sõrmede vahel, kuni tekib tihke mass — ja õngesööt ongi valmis.

4. Tükike leivasisu muljuda taimeõliga ja lasta pooleks minutiks keeva vette. Sel teel saadakse aromaadne, sitke ja pehme mass, mis hästi püsib õngekonksu otsas.

5. Taimeõliga segatud leivasisutükikest muljuda sõrmede vahel, lisades juurde pisut kohevat vatti. Niisugune sööt püsib väga kindlalt õngekonksu küljes.

6. Sõtkuda paks tainas rukki- või ni-

suhast, lisades natuke mett ja taimeõli. Sellest massist veeretada umbes 1-sentimeetrise läbimõõduga kuulikesed ja keeta neid keevas vees.

MANNATAINAS

1. Kaks kuni kolm teelusikatäit mannat keedetakse tassis vähese veega. Tekkinud pudrutükk lastakse jahtuda. Siis segatakse ta kuiva mannaga ja muditakse senikaua, kuni tekib tihke tainas, mis ei kleepu enam sõrmede külge. Tainasse sõtkutakse mõned tilgad taimeõli.

2. Kruusis aetakse keema pool klaasitäit vett. Keevasse vette puistatakse teelusikatäis peenikest suhkrut ja valatakse lisaks sama kogus taimeõli. Nüüd puistatakse juurde pool klaasitäit mannat ja segatakse aeglaselt. Manna peab kogu vee täielikult endasse imema. Tekkinud tainas lastakse jahtuda ja muditakse sõrmede vahel tarvitamiseksõlblikuks.

3. Võtta pool klaasi mannat, valada klaas ääreni täis külma vett ja jätta ööpäevaks ligunema. Tursunud manna asetada linasest riidest või marlist kotikesse, siduda kõvasti kinni ja hoida 20—25 minutit keevas vees. Selle aja jooksul keeb manna pudruks, muutub poolläbipaistvaks ja sitkeks. Õngekonks söödetakse pudrukuulikesega, mille läbimõõt on 7—15 mm. Niisugused kuulikesed püsivad väga kindlalt konksu otsas. Seda sööta võtab hästi latikas, särg, turb, säinas ja muu kala.

TOIDUKÖRRELISTE TERAD

Nis u. Üks kuni kaks klaasitäit pestud nisuteri leotatakse 5—6 tunni jooksul külmas vees, keedetakse seejärel nõrgal tulel või hautatakse, kuni terad pehmenevad. Terveks jäänud teri kasutatakse õngesöödaks, lõhkenuid — peibutussöödaks. Õngekonks (nr. 3,5 või nr. 4) söödetakse 1—2 teraga, peites teraviku tera sisse.

Kruubid. Õngesöödaks kõlbavad kõige suuremad terved pehmekskeedetud terad. Purunenud kruubid sobivad ainult peibutussöödaks. Kruupidega püütakse juunis-juulis siirdõngitsedes särgi.

Hautatud hernes. Vajaliku kogust valitud herneid leotatakse 10—12 tundi külmas vees. Seejärel keedetakse teri 20—30 minutit kerge soolaga vees, kurnatakse ning asetatakse hernerid kurnsõelaga või marlikotis suurde kastrulisse keeva vee kohale, kus hoitakse kuni hernereste vajaliku pehmenemiseni. Terved herneretad ei tohi sõrmede vahel vajutades kaheks poolduda, vaid peavad tunduma homogeense pehme **massina**. Õngekonks (nr. 4 või nr. 5) söödetakse ühe herneretaga, millesse peidetakse konksu teravik, kael ja osa säärt.

Mais. Küpse maisi kõvad terad leotatakse ja töödeldakse samuti nagu herneretadki. Pehmed piimvahaküpsed maisiterad, mis tõlvikust ettevaatlikult tingimata koos «sabaga» võetud, ei vaja mingisugust ettevalmistust. Söödaks kõlbavad ka konserveeritud maisiterad. Lühikesee säärega konks (nr. 5 või nr. 6) söödetakse ühe teraga. See on üks paremaid söötasid sasaani, karpkala ja säina õngitsemiseks.

Niitvetikas. See on roheline niitjas vetikas, mis kasvab vaiade veealuste osade küljes, veekogu põhjas lamavatel rampadel, kividel ja muudel esemetel. Õngesöödaks võetakse peenike, ainult mõnest niidist koosnev kimbuke, loputatakse hoolikalt vees, pannakse aasana

kokku ja tõmmatakse peenikesse lühikesee säärega konksu (nr. 2,5 või nr. 3) kaela ümber sõlme. Konksu külge kinnitatud kimbukese pikkus olgu 2 sm. Liigne osa tuleb ära lõigata. Kimbukese läbimõõt võib olla 1,5—2 mm. Niitvetikast söödaga püüdmiseks tuleb kasutada väga peenikest ja tundlikku püügiriista kerge ja täpselt reguleeritud ujukiga. Sööta võtab palavatel suvepäevadel siirdõngitsemisel särgi ja turb.

* * *

Õngesöötade ülaltoodud loetelu ei ole loomulikult kaugeltki ammendav. Olenevalt kohalikest oludest kasutatakse lepis- kalade õngesöödana nisu- ja maisijahust segatud tainast, pehmeid odra-, rukki-, riisi- ja tatrateri, saagotange, kergelt keedetud makaroni- ja kartulitükikesi, kibuvitsa-, sõstra-, kirsi- ja okaspajumarju ning paljusid kombineeritud söötasid.

Püügi edu sõltub ka püügikoha sisse- söötmisest ja peibutussöödast. Peibutamiseks nimetatakse sööda heitmist püügikohale (sinna, kus õnged asuvad) enne püügi algust ja perioodiliselt püügi vältel. Sissesöötamiseks nimetatakse söödama- terjali süstemaatilist loopimist võimalikult iga päev pikema aja jooksul nendesse kohtadesse, kus kavatakse õngitseda. See suunab kala ja harjutab teda toitu leidma veekogu ühes ja samas kohas. Sissesöötmiseks ja peibutamiseks kasu- tatakse kõige mitmesugusemaid, kuid tingimata värskeid kalasöötasid, nagu putrusid, kliisid, teri, kohupiima, pehmekskeedetud kartuleid, praetud leiva- kuivikuid, tükkideks lõigatud vihmausse, putukate vastseid, sipelgamune jms.

Kõik ülaltoodu käib loomulikult lepis- kalade kohta. Õngitseja saab neid sööta- sid kasutades õngega püüda latikaid, säinaid, turbi, särgi, kokri, linasked, viidikaid, sasaane, karpkalu, roosärgi ja muid lepiskalu.

PISUT KASULIKKU NÕUANNET

SIPELGAD ÖNGESÖÖDAKS

Sipelgatega õngitsemisel kasutame nõtket ritva ja peenikest tamiili (0,2 mm). Ujuki teeme kergest sulerootsust. Kõrvaldame tina. Sügavus umbes pool meetrit.

Kust saada sipelgaid? Neid on kerge leida. Võtame pesast paar peotäit koos puruga. (Pesa lammutada ei tohi! Väikesed pesakahjustused likvideerivad sipelgad kiiresti.) Sipelgad koos puruga paigutame linasesse või läbipaistvasse polüetüleenkotti.

Nüüd võtame koha sisse veekogu kaldal ja asetame ridvad «akende» kohale või üle kaldarohu. Hakkame sipelgaid väikese konksu (nr. 4) otsa kinnitama. Eelistatav on must konks. Pistame sõrme kotti. Kohe võtavad mõned sipelgad sellest kinni, Surume pöidla neile peale ja pistame kerepidi konksu otsa, jättes peapoole vabaks. Sipelgaid tuleb konksu otsa ajada 2—3 tükki. Nüüd heidame õnge vette.

Ja lähebki lahti...

Kala ei raputa sööta, ei kõiguta korki, vaid haarab otsemaid. Ujuk hakkab äkki veepinnal libisema. Kui hetkekski haakimisega hilineme, on kala läinud.

«Akendes» võtavad peamiselt roosärjed, kaldarohu taga aga särjed. Ja eriti suured. Lagedal paadist õngitsedes võtavad väiksemad särjed. Nähtavasti hirmutab paat suuremad kalad eemale.

Sipelgasööta võtab kala varakevadest sügisese jää tulekuni.

USSIDE SÄILITAMINE TALVEL

Usse võib talvel hoida puukastis metsast kogutud hallikasrohelise sambla sees. Kast olgu nõnda kindel, et ussid pilu-

dest läbi ei pääse, kuid mitte nii tihe, et vesi põhja koguneks.

Kaks kolmandikku kastist täidame samblaga, kuna ülemise kolmandiku jätame tühjaks. Ussid puistame samblale. Vigastamata ussid poevad õige pea samblasse. Kaevamisel osaliselt või raskelt vigastatud isendid jäävad samblale lebama. Neid me kasti ei jäta.

Kolme päeva möödudes tuleb usse kontrollida. Kõik ussid, kes siis, kui neid sõrmega kergelt pea juurest puudutada, ei liiguta saba otsa, tuleb ära visata.

Sammal olgu pidevalt niiske: ussid toituvad sambla kõdunemise produktidest. Lisatoitu pole vaja anda.

Ussikasti hoiame jahedas ruumis, näiteks keldris. Kinnikatmine ei ole tarvilik. Kasti asetame nõnda, et liigne vesi ära nõrgu.

Niisuguse säilitamismooduse juures muutuvad ussid kuust kuusse paremaks.

KUNSTLIK USS

Kui pole varuks sõnniku- ega vihmasusse, võib valmistada kunstliku sööda. Selleks võtame pikema säärega õngekonksu (nr. 6, 7, 8) ja kinnitame selle otsa neljast kohast läbi torgates kaheksakujuliselt kateetri kummitorujupi. See torujupp on soovitatav mitmest kohast punase õlivärviga vöödiliseks värvida. Õngekonksu teravikku ei tohi «ussisse» peita, vaid see peab vaba olema. Niisugune uss on konksu otsas liikumatu, sellepärast peab ta millegagi kala ligi meelitama. Selleks tõmmatakse torujupi õonest läbi jämedast lõngast taht, millesse iga 5 mm järele on seotud sõlm. Kogu sööt koos konksu ja lipsuga kastetakse lõhnasasse õlisse. Selleks sobib kanepi-, virsiku- või kampriõli, samuti aniisilgad.

Õngitsemisel meelitab õli lõhn kala juurde ja kompenseerib teataval määral sööda liikumatust. Püük on edukas karestikes ja põikmadalikel.

UUS ÕNGESÖÖT

Kõik kalastajad teavad, kui raske on talvel hankida ja säilitada punast sääsetõuku ja vihmaussi. Kunstlikke peibutisi aga — punast lõngajuppi, punast kummi, ahvenasilma jm. — võtab kala halvasti.

Soovitan proovida õngesöödana haugi magu. Maost tuleks lõigata kitsad nuudlikujulised ribakesed, mille laius on 1—1,5 ja pikkus 10—15 mm. Need ribakesed tuleks punaseks värvida. Sikuti või kirplandi konksu külge kinnitada niplikumiga 2—3 ribakest.

Sellel söödal on vaieldamatud head omadused: ta on loomse päritoluga ja kala ei «sülita» teda välja, kui kalastaja ongi haakimisega hilinenud; ta on vastupidav ja säilib hästi külmutatult. Seda sööta võtab ahven, kiisk, särg ja rõks.

Haugimao ribake sobib õngesöödana kasutamiseks ka suvel. Kuid siis tuleb teda soolata, mis muide kala võttu ei kahjusta.

KUIDAS LIIMIDA SÖÖTA ÕNGEKONKSU KÜLGE

Tõsist tusatuju teeb õngemehele asjaolu, kui konksu otsa aetud punane sääsetõuk tühjaks jookseb ja valgeks kortsunud niidikeseks muutub, millele isegi näljane kala tähelepanu ei pööra.

Kui hea oleks sääsetõuku, liblikaid ja muid putukaid nõndaviisi õngekonksu külge kinnitada, et nad ellu jääksid. See on võimalik, kui neid liimiga õngekonksu külge liimida.

Liimi valmistamiseks tuleb võtta kampo- lit, vaseliinõli ja kummiliimi.

Talvel võetakse 10 osa kampo- lit, 5 osa vaseliinõli ja 0,1 osa kummiliimi; suvel tuleb vaseliinõli võtta ainult 3 osa. Kampo- lit, vaseliinõli ja kummiliim aetakse mis tahes nõus sulaks. Nõu hoitakse tule ko-

nal, kuni tekivad keemismullikesed. Tekkinud massi segatakse hoolikalt pulgakese- ga või traadijupiga ja lastakse jahutada toatemperatuurini. Valmis liim valatakse püdelikestesse otsekohe pärast tulelt äravõtmist, muidu ta tarretub ja siis ei saa teda enam valada. Väga sobivad on penitsilliinipüdelikesed, mille kaanest saab pulgakese läbi pista ja sellega liimi õngekonksule määrada.

Külma ilmaga on soovitav klaasikesed hoida pöves või soojas taskus, et liim ei hanguks. Liimiga kaetud konks tuleb kiiresti sääsetõukude juurde asetada ja tõuk kleepub otsemaid konksu külge, eriti kui sääsetõuk on kuiv.

Suvel kasutatakse söötadeks kärbseid, rohutirtse ja sitikaid. Neid võib konksu külge liimida selgapidi. Kvaliteetse liimi puhul ei vabane sääsetõugud ja sitikad õngekonksu küljest isegi mitte järsu heite ja löögi puhul vastu veepinda. Pealegi säilivad nad kaua elusatena. Suurem putukas tuleb asetada nii, et ta konksu kaela peale kandma jääb.

TÄIUSLIK ÕNGERITV

Väga sobiv oleks evida üht täiuslikku õngeritva kõikide püügiviiside jaoks.

Kuidas meisterdada niisugune püügi- riist, millega saaks kala püüda paadist ja kaldalt ning mis sobiks lendõnge heit- miseks?

Tuleb võtta kolmejätkuline umbes 2,5—3 m pikkune ritv ja teha sellele korkkäepide, nagu see on ühe käe spin- ningu või lendõnge ridval. Kasutada väikest rulli. Niidiga kinnitada ridva külge väikesed traatrõngad, niitmähis aga katta lakiga. Paadist püüdes eemaldatakse keskmine ridvajätk ning ühendatakse pitsijätk tüvejätkuga selleks valgevasest valmistatud õhukeste seintega torukeste abil. Kasutada koonilist õngenööri, mis on keritud korkkäepidemele kinnitatud rullile. See nõör sobib kõigiks püügiviisi- deks ridva igasuguse pikkuse juures.

Kogunud P. Okulus

Udusel hommikul Halliste jõel Riisal.

B. BULGAKOVI foto

J. KRUSEL,
vanemibioloog

KUIDAS ERISTADA LÕHET MERIFORELLIST?

Peaaegu kõikidesse merre suubuvatesse jõgedesse tulevad kudema lõhe ja meriforell. Kasari jõgi on vist küll ainukene suurem jõgi meie vabariigis, kuhu harva eksib mõni üksik meriforell või lõhe. Meriforellid koevad nii suurtes jõgedes kui ka õige väikestes ojades, lõhe aga kasutab ainult suuremaid jõgesid. Näiteks väga harva tuleb lõhe kudema Loobu ja Pudisoo jõkke, see-eest on neis jõgedes aga rohkesti meriforelli. Paremaid meriforelli kudemise jõgesid meie vabariigis on Pidula ja Pudisoo. Seda-sama võib öelda ka väikese Toolse jõe kohta.

Esimesed eluaastad (1—3 aastat) elavad lõhed ja meriforellid jõgedes ning siirduvad siis merre. Jõgedes elutsemise perioodil on noorkalad tumedat värvi, enne merre laskumist muutuvad nad aga hõbedaläikelisteks.

Meie suuremates jõgedes võib esineda 5 lõhilase liiki, nimetatult lisaks veel mageveelised liigid: jõforell, harjus ja vikerforell.

Jõgedest õngitsemisel võib sageli õnge otsa sattuda ka lõhilaste noorkalu. Enamik õngesportlasi teab, et alamõõduliste kalade püük on rangelt keelatud ning nad vabastavad need kalad märja käega

ettevaatlikult õnge otsast ning lasevad vette tagasi. Väiksemad haavad paranevad kiiresti ega kahjusta noorkalu. Tuleb meeles pidada, et alamõõduliste lõhede ja meriforellide püüdmise eest nõutakse sisse riigile tekitatud kahju: iga lõhe eest 20 rubla ja meriforelli eest 10 rubla.

Praktika on näidanud, et mitte kõik kalasportlased ei oska teha vahet lõhilaste ja karplaste vahel, rääkimata üksikute liikide määramisest. Liikide eristamine üksteisest teeb mõnikord raskusi isegi kogenud elukutselisele kalurile. Tuleb öelda, et täiskasvanud isendite vahel on kergem vahet teha kui noorkalade vahel.

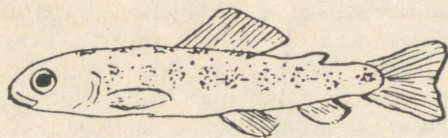
Lõhilaste sugukonna peamiseks tunnuseks on väike pehme (ilma uimekiirteta) rasvauim selja- ja sabauime vahel. Nii-sugust uime teistel kalaliikidel ei ole.

Noort lõhet tunneb hästi ära selle järgi, et tal on keha külgedel põikivöödid (8—10 vööti) (vt. joon. 1). Vaid väga kogenud silm võib eristada liike pea kuhu järgi. Lõhel, nii täiskasvanul kui ka noorel, on külgedel tumedad täpid. Need paiknevad pealpool küljejoont, allpool küljejoont on neid väga harva.

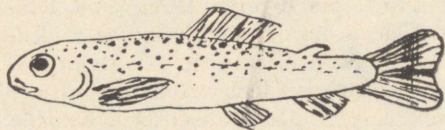
Meriforell on lõhele lähedane nii välimuselt kui eluviisilt. Üldiselt on meriforell lõhest veidi jässakam ja sabavars on tal veidi jämedam. Sabauim lõpeb enam-vähem sirgelt, vanematel isenditel pisut väljapoole kumeralt, lõhedel samuti sirgelt, noortel aga enamasti väljalõikega.

Meriforellid on värvuselt tumedamad. Tumedad täpid esinevad kogu kehal. Need ulatuvad ka allapoole küljejoont. Noortel meriforellidel puuduvad külgedel põikivöödid.

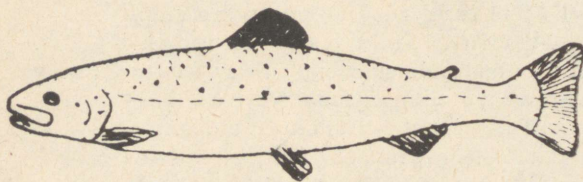
Vikerforellil on keha külgedel ja lõpuskaantel kaunis lai, punakas, kudemise ajal vikerkaarevärviline pikivööt. Küljejoone soomuste arv on tal suurem kui teistel forellidel. Vikerforellil kõigub see 135—150 vahel, kõikidel teistel jões elavatel liikidel aga 110—132 vahel.

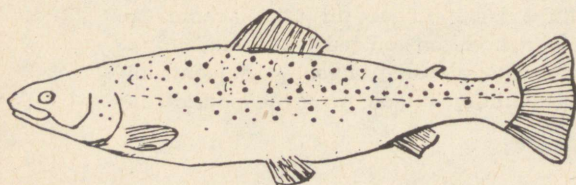
Noor lõhe

Noor meriforell

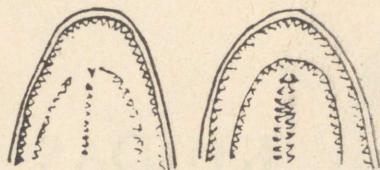

Täiskasvanud lõhe

Täiskasvanud meriforell

Harjust on kerge ära tunda välimuse järgi. Tal on seljauim suurem, see on pärakuuimest kaks korda pikem. Seljauime algus on rinnauimedele lähemal kui kõhuuimedele. Noorkaladel on ninamik

Lõhe Meriforell
Suulae hammaste paiknemise skeem (H. Riikoja järgi)

teravam kui teistel liikidel, samuti on teravamad täpid keha külgedel.

Jõeforell ehk hõrnas on mandunud, kääbuseliseks muutunud meriforelli eritõug, kes aja jooksul on kohandunud eksisteerima kiire vooluga jõgedes. Jõeforelli noorkala on niivõrd sarnane meriforellile, et ainult eriteadlased võivad kahe liigi vahel vahet teha.

Jõeforelli esineb meie jõgedes väga vähe. Kõige sagedamini on jõgedes lõhet ja meriforelli.

Kalade määrajas (H. Riikoja, «Eesti NSV kalad», 1950) eristatakse lõhet meriforellist hammaste paiknemise järgi suulae keskosas ja sahkluul. Lõhel on sise-mine hammaste kaar suulaes katkeline ja sahkluul asuvad hambad ühes reas. Meriforellil on aga seevastu hammaste kaar pidev ja sahkluul paiknevad hambad kahes reas (vt. skeemi). Praktika on aga näidanud, et need tunnused esinevad mõlematel liikidel erinevates kombinatsioonides. Seepärast on nimetatud tunnuste esinemise kohta vaja teha täien-davaid vaatlusi. Selles võivad eriteadlasi abistada ka õngesportlased. Kui ostate või püüate meriforelli või lõhe, siis vaadake hammaste asetust suulaes. Märkmed nende kohta palume saata kalakaitseorganeile.

MILLISEID KODUMAISEID KALU VÕIB PIDADA AKVAARIUMIS?

Mitmed õngemehed on esitanud küsimuse, et kas kalu, kes elutsevad meie jõgedes ja järvedes ning keda kalasportlased püüavad, võib pidada akvaariumides. Sellele küsimusele vastab zooloogikaupluse-kombinaadi direktor Alfred Piir.

* * *

Pean kohe alguses ütlema, et kõik see, millest ma allpool jutustan, ei põhine kirjanduse andmeil, vaid peamiselt isiklikel kogemustel ja tähelepanekutel.

Kodumaiste kalade pidamiseks peavad olema suuremad akvaariumid, mitte väiksemad kui 70—80 liitri mahutavusega. (Need maksavad umbes 12—17 rubla.) Liiv, mida võtate akvaariumi põhja paigutamiseks, peab olema jämedateraline. Enne akvaariumi paigutamist tuleb liiva hästi pesta, seni kui vesi jääb puhtaks. Heledat liiva ei soovita kasutada, sest see häirib kalu. Akvaariumi võib veel panna kive, kuid ettevaatlik tuleb olla selle suhtes, et sinna ei satuks dolomiiti ega lubjakive, sest need muudavad vee koosseisu. Teravaservalistel kividel tuleb enne akvaariumisse asetamist servad nüriks hõõruda, et kalad end ei vigastaks. Tsemendist valmistatud tehiskive ei soovita kasutada, sest tsement eritab aineid, mis mürgitavad vett. Küll aga soovitatakse panna akvaariumi põhja mõnest veekogust võetud väiksema ja vana lehtpuukännu. Seda sellepärast, et peaaegu kõik kodumaised kalad armastavad end peita kivide, kändude ja veetaimede varju.

Taimi peab akvaariumis olema tihe-
dalt, sest nendel on palju ülesandeid.

Tähtsaim neist on vee rikastamine hapnikuga. Peale selle on veetaimed mõnede kalaliikidele osaliseks toiduks, samuti kudemiskohaks.

Kõige sobivamad taimed on vesisammal, vesikuusk, vesikatk, vesikupp ja vallisneria.

Akvaariumis võib pidada paljusid liike kalu, kuid ma peatun siinkohal vaid nendel liikidel, millega kalasportlased kõige sagedamini oma püügiretkedel kokku puutuvad ning milliseid ma ise olen akvaariumis kasvatanud.

HAUG

Haug on meil levinumaid kalu, kes elab nii magedaveelistes jõgedes ja järvedes kui ka merelahtedes. Seejuures armastab haug selget puhast vett ning lopsakat taimestikku. Oma elukohast ta kuigi kaugemale liikuda ei armasta. Isegi akvaariumis meeldib talle olla vaikselt oma nurgas. Tuleb öelda, et seisvast veest püütud haug kohaneb akvaariumi tingimustega kiiresti.

1960. aasta kevadel püüti Aegviidu vesikonnast pärast suurvee taandumist ühest väikesest lombist neli 6 sentimeetri pikkust haugipoega ja toodi Tallinna Loomaaeda. Paigutasin haugipojad akvaariumi, mis oli 100 sm pikk, 35 sm lai ja 40 sm kõrge. Taimedest oli akvaariumis kõige rohkem vallisneriat.

Alguses andsin haugipoegadele toiduks Pirita jõest püütud lepamaime. Päevas tarvitas haugipoeg ühe lepamaimu. Nii kaua kui toiduks olid lepamaimud, elasid haugipojad rahumeelselt. Kui saabusid

külmad, tekkis lepamaimude muretsemisel raskusi. Ja nii juhtuski, et toitmises tekkis paaripäevane vahe. Kui kolmanda päeva hommikul tööle jõudsin, leidsin, et haugipoegadest kõige pisem oli põrandal maas (ilmselt põgenes tugevamate eest). Kõige suurem aga oli kuidagi ebanarilikult priske kõhuga ja kui ta avas suu, paistis kurgust väiksema suguvenna saba. Neljas haugipoeg oli pugenud taimede sisse. Ta oli võitluses saanud mitu suurt haava, nii et pidin ta salamandrile toiduooteks andma. Samal päeval saime Pirita jõest jällegi lepamaime, kuid allesjäänud haugipoeg ei pidanud neist enam mitmel päeval lugu, sest suguvennast saadud kõhutäis vajas seedimist. Haugipoeg oli toidu vastu niivõrd ükskõikne, et kui lepamaimud ujusid ta ümber ja näksisid tema suuava küljest midagi söödavat, siis ujus ta aeglaselt liigutusi tehes varjulisse kohta.

Pakase tulekuga katkes meil lepamaimude saamine Pirita jõest. Seisime küsimuse ees, mida «purikale» süüa anda. Loomaaeda toodi iga päev värskeid räimi ja kilusid. Nii tekkiski mõte pakkuda haugile kilusid, ehk meeldivad. Peab ütleva, et haug oli meiega täiesti harjunud (laskis isegi kõhu alt sügada). Kõigepealt näitasime talle kilu läbi akvaariumiklaasi. Kohe muutus haug rahutuks ja tegi liigutusi, mis tavaliselt tehakse enne saagist kinnihaaramist. Nüüd võtsin kilul sabast kinni ja liigutasin seda taimede vahel. Tulemus ei andnud end kaua oodata. Haug tegi välkkiire sööstu, kostis suur veepladin ja kilu oli minu sõrmede vahelt kadunud. Kõik edaspidine toimus ettenähtud korras. Aeglase liigutustega, saaki mitte lahti lastes, juhtis haug kilu peapoole suhu ja hakkas neelama. Hiljem harjus haug kunstliku toiduvõtmisega niivõrd, et pruukis vaid räim või kilu akvaariumi visata, kui haug selle kohe kinni haaras. Ta harjus sööma kõike, mis liikus ja mis hamba all ei «karjunud». Kui aga saak vajas põhja,

siis seda ta enam haarama ei läinud, vaid see tuli uuesti liikuma panna.

Esimese seitsme kuuga kasvas haug akvaariumis 18 sentimeetrit.

Ühel hommikul, kui tulime tööle, ei leidnud me oma sõpra enam akvaariumist. Ta oli õhtul või öösel akvaariumist välja hüpanud ning lamas nüüd kuivanult põrandal. Mõõtmisel sain tema pikkuseks 38 sm.

Nähtust tegin järelduse, et haugi võib edukalt pidada akvaariumis. Ja ka mitmekesi koos. Kuid siis peab olema rikkalikult elusat toitu, et nendel ei pruugiks vastastikku üksteist süüa. Kindlasti peab akvaariumil olema klaaskate peal.

LINASK

Linask armastab küll mudast põhja, kuid kohaneb kiiresti ka tiheda taimestikuga akvaariumis. Linaskid, kes püüti samuti Aegviidu vesikonnast ja toodi loomaaeda, olid 7—8 sentimeetri pikkused. Nad olid kuldse, selja pealt tumedama pronksja värvusega. Uimed on neil kollakad. Alguses olid linaskid akvaariumis väga kartlikud. Ükskõik millise liikumise puhul väljaspool akvaariumi pugesisid nad peitu taimede vahele ja olid kobaras koos üksteise peal. Kui aga panime akvaariumi mõne teise kalaliigi esindaja neile seltsiks, muutus linaskite käitumine korrapealt. Nad läksid isegi nii julgeks, et tulid pintseti otsast ussi võtma.

Toiduks tarvitasid linaskid pehmeleheliste taimede lehti, vihmausse, valgelimukaid, sääsevasteid ja ei ütelnud ära ka pisikestest lepamaimudest. Linaskid elavad hästi koos omasuuruste ahvenatega, kusjuures mõlemad grupid hoiavad lahku, ainult toidu otsimisel ühinevad.

AHVEN

Ahven on nagu haugki üks levinumaid kalu meie veekogudes. Ta armastab tumedat, jämeda liivaga põhja (jutt on muidugi akvaariumist). Toiduks andsin

vihmausse, sääsevastseid, loomalihakaa-
bet ja lepamaime. Ahvenad sobisid hästi
omasuuruste linaskitega. Kordagi ei mär-
ganud ma, et nende vahel oleks tüli tek-
kinud. Võib-olla tulenes niisugune rahu-
meelne kooseksisteerimine rikkalikust
toidust.

KOGER

Koger on kala, kes võib elada kõige
raskemates tingimustes. Talveks poevad
nad mudasse ja elavad ka siis, kui vesi
külmub põhjani.

Kogred armastavad taimerikast akvaa-
riumi. Akvaariumi põhjaliiv peab olema
jämedateraline ja tuleb hästi puhtaks
pesta, sest koger armastab toidu otsimi-
sel põhjas tuhnida. Soovitav on neid toita
kindlatel kellaaegadel. Nad on väga ap-
lad sööma, seepärast soovitan anda neile
toitu kaks korda päevas. Koger sööb hästi
vihmausse, sääsevastseid, lihakaabet ja
saia ning leiba. Saia ja leivaga tuleb aga
ettevaatlik olla, sest need teevad vee
häguseks.

Koger koeb ka akvaariumis.

Kogrega koos võib ühes akvaariumis
pidada hõbekokre, karpkala ja säinast.

* * *

Kõigi mainitud kalaliikide puhul on
vajalik akvaariumi pidev õhustamine.
Soovitav temperatuur — 18—22° C.

Peale mainitute olen pidanud akvaa-
riumis veel paljusid teisi kodumaiseid
kalu, nagu näiteks ogalikke, lepamaime,
kuldssäinaid, vingerjaid jt., kuid siinkohal
peatusin vaid nn. spordikaladel. Palju
oleks veel teha, et tundma õppida vee-
aluse elu saladusi. Näiteks huvitav oleks
võtta alles äsja väljakoornud maime ja
tuua neid akvaariumi ning luua neile
siin vastavad elutingimused. Seejärel aga
jälgida nende käitumist omavahel ja
koos teistest liikidest maimudega; jäl-
gida röövkalade käitumist omavahel, et
saada teada, kas küllaldase toidu puhul
esineb nende seas üksteise söömist (kan-
nibalismi) või mitte, jne. Selliste vaat-
luste tegemiseks pakub asjaarmastajatele
kalasportlastele-kalakasvatajatele oma
baasi zooloogiakauplus-kombinaat.

KAS LUTSUMÄNNAGA VÕIB LUTSU PÜÜDA?

Bülletääni toimetusele saabus küsi-
mus: «Kas lutsumännaga võib lutsu
püüda?»

Vastuseks anname sõna vanem-
ihtüoloog J. Kruuselile.

«Männaga lutsupüük on kehtivate
kalakaitse eeskirjadega keelatud.

Mänd kujutab endast haakeriista, mille
läikivad ja kõlinalat tekitavad osad meeli-
tavad lutsu ligi. Seega on lutsumännaga
konstruktsiooni kuuluvad ahvatlusvahen-
did kohandatud nii nägemis- kui ka
kuulmismeelele. Kuigi luts on üks meie

vete aplamaid röövkalu, ei ole teda
lubatud püüda haake- ja torkeriista-
dega. Seda põhjusel, et nende vahen-
ditega püüdmisel sageli vigastatakse kalu.
Vigastatud kalad aga paranevad aegla-
selt või koguni surevad, levitades sel teel
mitmesuguseid haigusi. Pealegi püütakse
lutsu öösiti, mistõttu kalade haakimine
pimedas on juhuslik ning sellest tulebki,
et väga paljusid kalu männaga püüdmisel
vigastatakse, kuid kätte ei saada.

Need ongi peamised põhjused, miks on
keelatud lutsu männaga püüda.»

SEDAVIISI SEE KÕIK ALGASKI

Kui mehel on turjal viis või kuus aastakümnet ning mõned aastakesed lisakski, siis peetakse teda juba suurte kogemustega inimeseks. Eks selles ole omajagu õigustki. Nii pika aja jooksul jõuab elus mõndagi näha ning üht-teist äragi teha. Ja kui too mees juhtub olema veel kalasportlane, siis on ta kindlasti välja tõmmanud oi-oi missuguseid kalu! Kalameeste lõkkeõhtuil kuulatakse meeleldi tema lugusid. Selle kauni spordi võluvangi sattunud noorte silmis on niisugune mees lausa kangelane!

«Eh, kus olid alles kalad! Kus oli võtmine!» Iga noore kalamehe hinges tärkab niisuguse jutu peale soov ja tahe kord ka ise niisugustele kalavetele jõuda, «...kus havved nagu palginotid vees om, ja kui üks sihuke lõvvad valla a'ab, võib ta pääär nokсата, nagu poless toda sul kaala otsan olnugi».

Mis parata, kalaspordi võlude ja mõnude hulka kuulub kindlasti ka kalamehejutt. Õngega ja spinninguga püütakse kalu, juttudega uusi kalamehi...

See oli ühel kaugel kevadel. Olin siis

alles väike, pisikest kasvu poisiklutt. Sain «kolmede» ja mõne «neljaga» (sel ajal «viisi» ei pandud) kolmandasse klassi. Ühe klassikaaslase õhutusel ja pealekäimisel ostsin isalt saadud rahaga nn. viidikaõnge, s. t. komplekti, milles olid nõör, ujuk, tina ja õng. Ridva lõikasime sara puutihnikust. Nagu too poiss mulle ütles, võis sellise «aparatuuriga» õngitseda särge, lepamaimu ja luukarnitsat.

Kohta, kus ma tol ajal elasin (45 aastat tagasi), nimetati Tapa aleviks. Asulas oli mitu tähtsat asutust: alg- ja kesk-kool, kaks vorstitööstust, torniga tule-tõrjehoone, ilma tornita, kuid kelladega palvemaja ning alevi külje all allikane Valgejõgi. Jõekaldal asusid raudtee pumbamaja ja alevi elektrijaam. Pumbamaja varustas raudtee veevärki veega, elektrijaam aga andis alevile hundisilma-valgust. Selle elektrijaama juhataja poeg oligi too poiss, kes õhutas mind õnge ostma...

Nii me siis käisimegi jõe ääres ja õngitsesime ogalikke ning lepamaimu, tõime need topsikute sees koju, kus nad mõne tunni pärast hinge heitsid. Halli-

päine naabritädi andis surnud kalakesed oma elavatele kanadele, meid aga noomis jumalakartmatuse ja loomapiinamise pärast ning keelitas palvemajja, pühapäevakooli:

«Tulge'nd pühaba laste jumalateenistusele! Kuum jutlustab na kenaste Jeesuse lapsepõlvest!»

Palvemajja minejaid meist muidugi ei saanud. Pääkesesüra sillerdaval jõel oli tugevam tõmbejõud...

Juhtus see ühel soojal pilvisel suveõhtul. Pidin parajasti just hakkama oma lepamaimumannerguga koju minema, kui äkki märkasid selja taga üht halliseguse musta täishabemega meest. Hakkas pisut kõhe tunne, sest pelgasin sääraseid süngeid habemikke. Ent hirmutunne kadus otsekohe, kui kuulsin vanamehe mahe-

dat häält ja tundsin temas ära kuulsa saarmaküti ning kalamehe:

«Poja, sul mannergus hulga maim, anna kümmekond tükki mulle, ma annan sulle suurema kala!»

Mu südames tärkas uhkustunne, et saan niisugust kanget kalameest aidata, keda alevirahvas vanaks Saarma Antsuks kutsus. Sõna lausumata valasin oma mannergu sisu tema neljakandilisse plekknõusse. Ta pani nõule sõelataolise kaane peale ja sõnas:

«Ää lats! Kae, ma jätse kogemede omo serbaku kodo ja sina päätsid mu ädast välla.»

Suure vaevaga püüdsin mõista seda murretesegust keelt, aga toonist, millega seda õeldi, taipasin, et olen korda saatnud midagi head.

«Kui tahad kala, siis tule mo'ga üten,» lausus habemik juba hoopis arusaadavamas keeles. «Täna on oodata äikest ja kala peass äste võtma!» On oodata äikest ja kala peaks hästi võtma... Sellepärast siis need lepamaimud olidki täna nii karjas mu õnge kallal, taipasin nüüd minagi.

Ja siis me läksime — Saarma Ants ees, mina järel — piki soist jõekallast Rutkaste mägede poole, kus pidid olema head forellikohad. Ühe jõekääru juures jäi vanamees seisma, aetas plekknõu minu püütud lepamaimudega vette ja vajutas nõu kõige täiega vee alla, nii et mullid veepinnal rõõmsat podinat tegid. Pikkamisi vajus nõu põhja. Seejuures hoidis vana nööri, mille üks ots oli nõu sanga külge sõlmitud. Nööri vaba otsa sõlmis ta nüüd kannujuurika külge ja läks ise sõna lausumata eemalasuvasse võsasse. Varsti tuli ta sealt tagasi sületäie leparitvadega. Need olid tal juba varem valmis varutud. Osavate liigutustega seadis ta kolm unda püügivalmis ja aetas sinnasamasse jõekääru.

«Põnev!» mõtlesin. Minu maimud siplesid konkude otsas!

«Sa, poja, jää siia!» pöördus habemik minu poole, «ma panen mõned unnad tolle suure haua veerde, sääl all. Kui forelle säält ei saagi, hakkab purikas ikka.» Võttis söödanõu ja läkski.

«Suure haua veerde — veider!» mõtlesin ma. Seniajani teadsin, et haud tähendab auku, suurt auku maa sees, kuhu maetakse inimesi. Kuhu on maetud minugi vanaema ja ema. Ja nüüd korraga — jões ka hauad! Külm judin käis üle selja. Kas siis forellid ja purikad elavad haudades? Ma vaatasin jõekääru veesügavusse, hauda. Põhja pole nähagi, vastu vaatab üksainus pimedus! Mu südan pigistas hirmu külmi käsi. Nutt kipus peale. Kas ma julgen habemiku juurde joosta? Liikumatul, otsekui kangestunud kükitasin ta seljakoti juures. Minust viie sammu kaugusel oli kaldasse torgatud lepatoigas, mille ladvaosa koos

unnahargiga ulatus vee kohale, ja seal all, hauas, siples unnaõnge otsas lepamaim, siples hirmust, mina aga siin kaldal ei jaksa hirmust end liigutada. Tuul kahistas vastaskalda tamme latvu ja unnahark hakkas puhangust kiikuma. Kaugelt, õige kaugelt kostis kõuekõminat. Ja esimesed piisad langesid põskele, mitte taevast, vaid mu enda silmist.

Mul oli hale, otsatult hale nii endast kui ka neist, kes pidid liikumatult hauas lamama või seal all siplema, nagu see vaeseke lepamaim. Oh kui kole, kui halastamatu on elu! Kellele on neid koledaid haudu vaja?!...

Läbi pisarateudu märkasin korraga, kuidas unnanööri pingule tõmbus ja... hakkas hargilt maha jooksma. All haua põhjas oli keegi, kes sikutas nõöri, kes oli lepamaimu alla kugistanud ja ise konkude külge jäänud. Nüüd tunneb ta valu ja hakkab rabelema. Äkki tõmbab veel nõöri puruks?

Juba oli kogu nõör hargilt maha jooksnud ja lepatoigas hakkas jõekääru kohal kummardusi tegema, nagu oleks ta suurte tormi-ülilide võimuses. Ent tormi polnud, vesi oli peegelsile. All haua põhjas oli keegi, kes tiris nõöri ja toigast, haua põhjas oli elu, käis võitlus elu eest!

See kõik oli toimunud mu silme all mõne sekundi vältel. Mu hirm ja haledus olid kadunud õlitatud välgu kiirusel. Häälepaelad oleksid nagu iseenesest valla pääsenud:

«Saarma Ants, Saarma Ants! Kala on unna otsas!» Unna otsas — kajas metsapadrikust vastu hele poisikesehääli.

Samas käis minust läbi kuum juga... Saarma Ants..., see oli ju habemiku sõimunimi! Oh sa halastus! Kuid tema õiget nime ma ju ei teadnudki... Teist korda ma enam ei julgenudki hüüda, äkki vanamees veel vihastab!

Kala aina sikutas nõöri ning kõigutas toigast, kuid sellest jagu ei saanud. Niipea kui nägin habemikku aeglaselt lähe-

nemas, läks mu meel otsekohe rõõmsaks. Küllap vanamees ei kuulnud mu hüüet. Ma vehkisin kätega ja hõikasin:

«Onu, onu! Suur kala on unna otsas!»

Mu kisa aga ei paistnud teda karva-võrdki häirivat — ei ta lisanud sammu ega andnud ka muud moodi märku, et ta mind kuulis.

«Küll on alles aeglane,» pahandasin mõttes mina, ise põnevusest vabisedes. Viimaks ometi jõudis habemik kohale, kuid ei kiirustanud üldsegi kala välja võtma. Südamepõhjas kirusin teda tohmaniks, igaveseks venivillemiks. Valjuhääli aga sõandasin öelda:

«Ruttu, ruttu! Kala rabeleb veel lahti!»

«Kuhu ta mehe käest pääseb,» naeratas vanamees mulle vastu. «Aga kae, sul, poju, on seda õnne kui tõrva — teised hargid ka nõõrist lagedad!»

Pöörasin end ümber ja, oh imet! Tõesti, kõigil kolmel unnal kalad otsas! Ja mina, rumal, värisesin selle ühe pärast! Mu ärevusel polnud piiri. Liikumatul jälgisin vanamehe toiminguid. Ta võttis kahva vasakusse kätte, paremaga aga hakkas tasakesi nõõri sikutama. Kala andis järele. Hoidsin põnevusest hinge kinni. Nüüd pani habemik kahva käest ning hakkas nõõri tõmbama kahe käega. Oh sa tuline triip ja keravälk! Küll nüüd läks alles tantsuks! Kala lendas veest välja, hetkeks välgatas ta lumivalge punnis kõht, siis plartsatas jõkke tagasi, nii et vesi tuiskas.

«Päris paras poiss,» pomises vana rahulikult habemesse.

«Aga kui ära läheb,» kuulsin ennast kogelevat.

«Päris paras poiss,» kordas vana, nagu ei oskakski midagi enamata öelda. Haaras siis vasaku käega kahva ja ... juba sipleski võimas kala kaldarohul. Nüüd sõlmis vana seljakoti küljest lahti väikese mõrra moodi asjanduse, asetas sipleva kalapõraka ettevaatlikult mõrda, nõõris ava kinni ja kartsumdi... plartsatas mõrd kõige kalaga vette.

«Nii seisad meile värskem ja raskem,» lausus habemik ja lisas, «sul, poju, on hää käsi — ilus forellipõrakas, oma kuus-seitse naela. Sinu oli sööt, minu oma und. Esimese kala saab süüa peremees. Viid koju ema kätte, teeb sulle suppi, praadi või soolab sisse, siis naksid teda saiaaga süüva just nagu mõni bursui.»

«Mul pole ema.»

«Eks sa kae!» tunnistasid mind kaks sinist sõbralikku silma. Mul oli tunne, et õieti alles praegu nägi ta mind kogu mu pikkuses ja lauses. «Noh, mis siis häda, oled ise mees ja peremehe eest väljas. Vii kala jaamapuhvetisse, küsi viiskümmend marka naelast! Ära vähe-maga anna! Ütle, et isa ei lubanud odavamalt anda!»

Ta tuli mu juurde ja patsutas õlale:

«Isa sul ikka on?»

«On,» vastasin, ise imelikust õnnetundest segane.

«Siis oled sa päris mehe poeg! Kae, mul pole isa oldki ja pean ka elama! Ei, ei, äda pole kedagi!»

Ja juba ta tõttaski teiste undade juurde ning peagi sulpsatas minu forellile seltsiks kaks havipurakat. Kui ilusasti see kõlas — minu forell!

Hele välgusähvatus ja südant tarduma panev kõuemürin äratasid mu õnne-uimast. Kiiresti pugesimo lähedalolevasse heinaküüni. Ilm läks päris pimedaks. Küüni ukseava muutus hetkiti silmipimestavalt heledaks ekraaniks. Kärगतused, kord kaugemal, kord päris lähedal, muutusid järjest sagedamaks ja põrutasid lahti paduvihma väravad. Võimsa kohinaga langes vihmakosk küünikatu-sele, mis siit-sealt läbi tilkuma hakkas. Südamel põues oli justkui pisut kitsavõitu. Oli see hirm, mis pugese õõnestama mu mehisust, või aukartus looduse võimsuse ees?

Vanamees võttis seljakotist plekkpudeli ja harutas ajalehepaberist lagedale soolasärjed. Ulatas siis mullegi ühe särje ja tüki leiba. Ise pani pudeli suule ja

ajas pea kuklasse. Lõbus mulksumine ning kõrisõlme liikumine üles-alla näitاسid, et vedelik vahetab taarat...

Kui me õhtueinega hakkama saime, oli ka vihm üle, mürin kaugel ning pudel tühi ja vanal parajad tuurid peal.

«See kuramuse puskarinäru pole ikka kroonupiirituse vastu, aga kust sa seda nodi võtad, millega ta monopolist välja tood!» Nende sõnade saatel süütas habemik pläru ja hall suits, vänge kui laudalehk, hakkas raskelt roomama mööda küüni, ukseava poole.

«Mis su nimi ka on?» küsis vana minult ootamatult.

«Artur.»

«Kae, mis saksik nimi! Kas su isa on mõni poodnik, mütsitreial või koguni vorstmaaker?»

«Isa on raudteelane.»

«Noh, siis on õige mees. Ma neid antivärgisaksu ei salli! Peavad teised töökodasid ja poode ning kasvatavad kõhatusid. Kui viid talle saarmanaha müüa, siis kaeb seda kui kuivand lehmakooki ning teeb näo, nagu ei kõlbaks see prügikastigi. Kui kolm tuhat annab, siis tea, et kuue tuhande eest sahkerdab edasi müüa. Aga mis sa, vaene hing, teed, nahk ei kõlba ju patta panna, aga elu tahab elada! Sinu vaeva ei pea ta millekski, aga oma seekleid hindab kullast kallimaks! Et kurat neid võtaks!» Samas läkitas ta priske tubakase süljelataka ukseava suunas ning jäi oma puskariauruste silmadega mulle otsa vaatama:

«Aga mis ma sellest sulle, põrnikale, kõnelen? Või sina õige aru saad, et kui kõik rikaste õnn vaeste vahel ära jaotada, siis jääb see küll lahjemass, sest vaeseid on palju, aga see-eest on elu õiglane... ja küll me oskame ka õnne kangemaks ajada.»

Väljas hakkas jälle sadama. Äkki tungatas mulle pähe, et pean koju minema.

«Kuhu sa selle vihmaga? Kes sind ootab, kui sul ema pole? Isa peaks sul ju ühtevalu sõidus olema, mis raudteelane

ta muidu on! Ole parem mulle seltsiks! Poeme küünipõhja heinte sisse ja teeme väikse uinaku! Kaugel see hommik enam on!» Samas vaatas ta suurt kapslitega taskukella: «Kell juba pool kaks-teist!» Suure raginaga keeras ta kella vedru üles. «Küll hommikul lähed! Jaamapuhvet tehakse lahti rongide saabumise ajaks, siis saad ka oma kalast lahti.»

Vanamehe hääletoonis oli tunda nagu palvet ning mul polnudki isu joosta läbi vihma ja märja heina koju, mis siit oma neli-viis versta kaugel oli.

«Hea küll, onu, ma jään hommikuni,» otsustasin. Korraks välgatasid vanamehe habemepuhma tagant valged hammaste klaviatuurid. «Tubli! Hommikul enne minekut kaeme veel ka unnad üle.»

Vanamees kogus heinad kokku, meisterdas sooja pesa, ise kiitis küünipere-meest, kes kõiki heinu talvel polnud ära vedanud.

«Noh, poju, poeme nüüd põhku,» lausus ta, kui toimetamistega oli valmis saanud.

Ja seal me siis lamasimegi kõrvuti nullustes heintes. Vaikselt krabises katusel vihm. Otse küüni taga hällitses vutt. Veidi eemal püüdsid kaks räaku teineteist üle räägutada. Lepavõssa peitunud toomingapuhmais pidasid laulupidu ööbird.

Mul oli heintes soe, süda äärest ääreni mõnusat õnnetunnet täis. Ma kujutasin ette, kuidas ma hakkam kalameheks, kuidas hakkam püüdma suuri kalu, niisama suuri nagu need seal jõekäärus mõrra moodi asjanduses.

Justkui minu mõtteid aimates sõnas vanamees:

«Sinust saab hää kalamees. Kasvad suureks, õpid ära ameti ja hakkad töötama. Laupäeval-pühapäeval aga pada-vai — kalale! Pole paremat mõnu kui olla vabas looduses! Pea seda mees! Ja kui sa jõepervepidi käid, siis ära talle heina! Kää ikka vanades jälgedes. Ära jäta ka

unnatokke pervesse püsti koogutama! Korja need kokku ja peida ära, et hiljem oleks käepärast. Kui laasid leparitvu, ära jäta oksa vedelema! Põleta ära ka paberid ja muu praht või peida ära! Ära jäta endast mingeid jälgi, siis oled õige kalamees! Ära ole ahne ega kade! Ära pahanda, kui kala õnge otsast ära rabab, talle peab jääma õigus võidelda oma elu eest! Õpi tundma kalade eluviisi ja ilmataadi vigureid! Kui sa seda kõike tead ja teed, siis saab sinust häa kalamees. Nüüd aga tukastame väheke!»

Mõne hetke pärast vanamees juba norises.

Mina ei suutnud aga kuidagi uinuda. Laisk suveõine vihm krabistas kui hii-reke rookatusel. Laksatas ööbik. Häälit-sesid räägud, öösorrid ja vutid. Ka minus kõik hõiskas ning helises. Mõtted ja tunded olid enneolematult elevil. Mu sügavamas põesopis sosistas keegi, vist mu parem mina:

«Vaata, poiss, sa oled praegu õnnelik! Ka õnn teeb haiget, sunnib mõtteid peas ringiratast tuiskama. Ei lase isegi magama jääda...»

Pildid pingul unnanõörist, siplevast forellist, tumedast äikesepilvest ja heledast naeratavast päikesest vilkusid mu suletud laugude taga...

«Eei, nuurhänn, läki undi kaema!» kuulsin äkki läbi une kellegi häält. See oli vana habemik, kes mind äratas. Olin siiski uinunud. Ja olingi krapsti üleval!

Hommik oli jahe. Kaste pärilisilmad sätendasid jäiselt, aga päike juba soojendas. Sibasin virgalt vanamehe kannul, kelle liigutused näisid täna hoopis kärmemad olevat. Kümnest unnast neli olid tühjad. Meie saak aga oli siiski külalt suur: neli haugi ja kaks forelli. Teise forelli viskas vanamees vette tagasi, lausudes ise: «Las kosub teine veel mõne aasta!»

Kogusime asjad kokku. Vana andis ühe haugi mulle ja sõnas: «Too keeda kodon supiss!» Ta pakkis nii enda kui

minu kalad ilusasti värske heina sisse ja alustasimegi koduteed. Mu kümme naela kala andis päris tassida.

Kivisillal läksid me teed lahku. Panin oma kandami maha, vana ulatas mulle oma suure karvase kämbla:

«Kui sulle meeldis, tule mo'ga teinekordki kalale! Ma elan, näe, seal raba veeren,» ja ta osutas viltuvajunud hursikule. «Seal ongi mu palee!»

Lai madal naer kajas hommikuvaiikus...

Me läksime seekord lahku, et veel mitmeid-mitmeid kordi koos kalal käia...

Jaama einelauapidaja kaalus mu forelli ära. «Seitse ja pool naela,» tähendas ta. Seejärel tõstis ta kala nina juurde ning nuusutas. Sealjuures tegi näo, nagu poleks kala värske, ei öelnud aga midagi. Vaatas siis küsivalt minule:

«Palju peremees kalast tahab?»

Ma kõhatasin, tegin näo, nagu mõtleksin:

«50 marka tahaks naelast, alla seda ei luba isa müüa.»

Einelauapidaja takseeris veel kord kala, keeras selle teisele küljele ja nuusutas uuesti. Nüüd ma vihastasin (tuli meelde vana Saarma nahkade lugu).

«Kala on jumalavärske, tund aega tagasi ujus alles jões.»

«Värske muidugi,» ümises omakorda einelauapidaja, «annan sulle 350 marka. See poole naela hind jäägu mulle kokapalgaks! Ajad on viletsad, kauple aga alla omahinda — päris häda kohe!» Ta kookis suurest nahktengelpungast kolm sajalist, ühe viiekümnelise ja ulatas mulle. Võtsin rahad kähku pihku ja tegin kohe minekut. Mine tea, mõtleb äkki ümber — võtab puhvetipreili palgaks ka veel poole naela raha!

Kuigi ma seda forelli ise ei püüdnud ja kuigi ma selle kala maha sahkerdasin, pean siiski ütleva, et sellest päevast peale sai minust kalamees, kes peale lepamaimu oskab nüüd ka suuremat kala veest kätte saada...

KALASPOORDI OHVER

Räägitakse, et kalasport olevat parim närvide kosutamise vahend. Unustatakse aga, et igal asjal on enam-vähem kaks otsa. Nii võin ma närvide suhtes vastupidise mõju kohta tuua näite isiklikust elust, kuigi kalasporti alal tegelen ainult sunnitud pealtvaatajana, õigemini pealtkuulajana.

Mul oli sõber, Johannes, parandamatu spinninguhaige. Töötasime koos ühes asutuses. Igal esmaspäeval oskas ta jutu viia oma pühapäevasele kalasaagile. Ta kas patsutas käega oma ümarale kõhule, väites, et endapüütud hiidhavi koorekastmes olevat võrratu delikatess, nagu tal eile oli järjekordselt võimalus veenduda, või näitas ette verise sõrme, mille paadimõlapikkune haug olla kaldale tõmbamisel ära räsinud, või tuli tööle uute pükstega, sest kättesaadud havimürakas olevat vanad lõhki rebunud.

Nagu iga teist spinningumeest, ei uskunud me tedagi. Nõudsime asjalikumat veenmismaterjali kui kaudsed vihjed, vanded ja ausõnad. Johannese poolt aegajalt asitõenditeks esitatud hiiglasoomused, ülirasked kondid ja muu haruldase zootoomilise utiili lükkasime karmilt tagasi, sest ikka oli meist keegi enne seda näinud teda hiilivat turuhoone ümbruses või kohmitsevat kalakaupluse rajoonis. Ühesõnaga: seadsime püügitulemuste usutavuse rangeks eeltingimuseks saagi enese vahetu silmade alla toomise.

Vastu igasuguseid ootusi ilmuski Johannes ühel pühapäevaõhtul minu poole ja heitis võidurõõmsalt havipuraka lauale.

«Üheksa jätan endale,» hingeldas ta, «selle ühe, ma arvan vähem kui kolmekilose, kingin sulle!»

Värske kala on mõistagi maitsev suupoolis. Vastutasuks helde kingi eest loobusime seljakotti jäänud üheksa ülekontrollimisest ega lasknud kahtluseol sigima hakata, kuidas säärane arv kalu võiks sinna mahtuda. Liiasi suurendas mu heldimust alateadlik veendumus, et kingitud purikas on Johannese esimene saak elus, ja selles valguses hiilgas ärakinkimine eriti liigutavas ohvrimeelsuse säras, mida oli solvav kahtlustava loendamisega tumestada.

Hiljem, kui Johannes oli juba läinud, kaalusin purika siiski igaks juhuks üle ja olin sunnitud kõigele heale lisaks auandma ka Johannese suhteliselt erapooletule hindamisvõimele, sest havi kaalus tõepoolest vähem kui 3 kilo, pedantselt öeldes 1 kilo ja 22 grammi.

Järgmisel hommikul ootasid kõik töökaaslased mind juba kontori trepil ja pärisid õhinal, kas on ikka õige, et Johannes oli mulle toonud endapüütud 4-kilose havi. Ma ei armasta ilmaski valetada (ilma põhjuseta), kuid tundes endal Johannese säravaid silmi ning tänu südames mõnusa prae eest, leidsin kuldse kesktee, konkreetseid kaaluandmeid mainimata: «Seekord on Johannesel õigus, havi oli tõesti tubli tükk!»

Pärastpoole hakkas mind siiski süda vaevama, eriti siis, kui juhtusin pealt kuulma, kuidas Johannes ühele tundmatule kliendile näitlikult seletas, mil kombel ta oli eile välja tõmmanud 5-kilose havi, mispärast tõe liiga julma mahasurumise pidurdamiseks kutsusin Johannese kõrvale ning üritasin ääri-veeri õiendada: «Asi on nii, kallis sõber, et kaalusin kodus su havi üle. Ta ei olnud hoopiski viis kilo raske, vaid...»

«Ah nii,» naeris Johannes kõige heatahtlikumat naeru kogu Nõukogude Liidus ja katkestas mu kõne mind ülevoolavas härdustuhinas rinnale surudes, «ma ise samuti ei pea viit kilo õigeks, sest oma hingepõhjas olen olnud kogu aeg veendumusel, et ta kaalus julgesti oma neli-viis-kuussada grammi üle selle.»

Tema lapselikult süütu näoilme päikesepaistelises kiirguses surid tõejanused sõnad mu keelele ja hambaid kokku surudes käänasin jutu teisale. Komplikatsioonita see pingutus muidugi ei jäänud, sest siitpeale hakkasin kergelt kogeleva, kui juhtusin mõnd spinningumeest nägema.

Ohtul tuli mu jutule naabrimees vastaskorterist ja soovis osta kala. Nimelt olevat ta Johannese käest teada saanud, et too olevat mulle kinkinud 6-kilose havi, keda ma üksi nagunii ei suutvat korraga ära süüa.

Naabrimehe saatsin ära viisakalt, sest sel ajal olid mul närvid ikkagi veel kurnis korras (ei saa ju eriliseks puuduseks arvata juba mainitud tühist kogelemist ja sellega kaasnenud parema labakäe

perioodilist krampikiskumist rusikasse). Samuti ei teinud ma mingit häda noorte naturalistide jaama juhatajale, kes järgmisel päeval palus temaga kaasasolevatele pioneeridele näidata siin linnas suurimat spinninguga püütud havi, püüdja andmetel 7 kilo. Isegi siis, kui kohaliku ajalehe toimetusest päriti telefoni teel täiendavaid üksikasju minu valduses oleva, Johannese poolt tabatud 8-kilose havi küsimuses, suutsin end hingeliselt vaos hoida ning ühtlasi vältida ka majanduslikku kahju, kui mitte arvestada mikrofonide purunemist vastu seinaga ja telefoninööri läbinärimist hammastega. Ent kui kohale ilmus keegi puusepp (Johannes oli andnud aadressi) ja pakkus müüa kalasoolamise tünni, mulle parajasti sobivat — 9 kilo mahutavat —, siis viskasin mehe trepist alla.

Tollest momendist peale hakkas mu tervis silmanähtavalt allamäge minema. Öösiti nägin und ihtüosaurustest ning päeval ajas isegi karbikilu mulle kanna ihule. Minus võttis võimust pidevalt kasvav seletamatu hirm mitte üks-

nes mistahes veeolevuste vastu, vaid üldse vee vastu, mispärast hakkasin jooma esialgu õlut ning kord-korralt üha veevaesemaid jooke, kuni jõudsin välja piirituseni. Ükskõik kus liikusin, ikka päriti mult andmeid Johannese püütud havirajaka kohta, ning võhivõõrad inimesed tänaval näitasid mulle näpuga, üksteisele sosistades: «Näe, kus mees, kellele meistersportlane Johannes Pura kinkis rekordhavi, kes kaalus...»

Kaal, muide, kasvas iga päevaga. Lõpuks, kui see oli jõudnud 12 kiloni, ei kannatanud ma enam välja. Otsisin Johannese üles ning paiskasin talle kõigi kuuldes näkku: «Igavene luiskaja, on saabunud su valedale haletsemisväärt ots! Võin kihla vedada aastapalga peale, et just praegu rääkisid jälle oma imeelukast, momendikaaluga kolmteist kilo, kuid...»

«Nonoh,» uratas Johannes rinda ette

ajades, «kas ma olen sinu käest kala eest raha küsinud, et hakkad kaalu maha kauplema! Aga kui juba salgama oled asunud, kuid minimaalselgi määral veel autundekübemeid omad, siis miks räägid 13 kilost, salga maha kõik 14 kilo, nii nagu havi tõeliselt kaalus!»

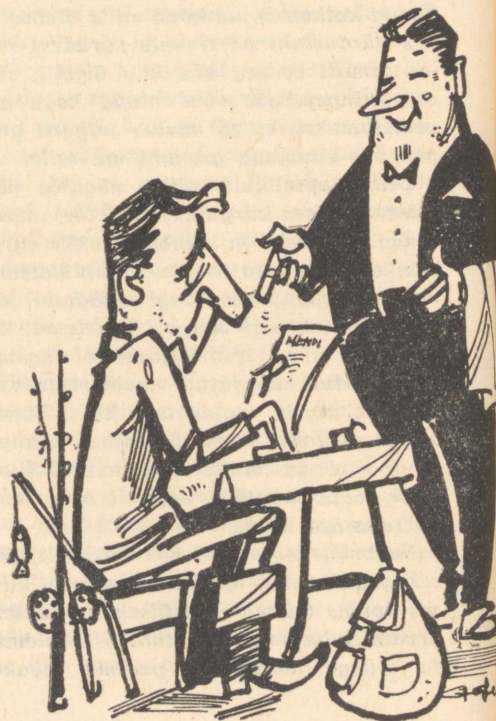
Siis ma sattusingi kohtu alla. Mind mõisteti kaastöötaja kallal teadlikult füüsilise vägivaldga tarvitamises õigeks, sest kohus võttis otsuse tegemisel arvesse mingi arstidekomisjoni ekspertiisi.

Praegu mind ametisse veel ei lasta, mispärast uudiseid töökohast ei tea. Niipalju siiski, et Johannes olla töötanud mitte ealeski minuga ära leppida. Alles eile oli ta kaevanud, et mina olevat äärmiselt kade ja tänamatu tüüp, mispärast ta kogu hingepõhjust kahetseb, et mõni aeg tagasi mulle kinkis oma elu suurima kala, 15-kilose havi.

KARIKATURISTI PLOKIST

«Einoh, silti ma nägin, aga teid mitte!»

Kahjurõõm

«Kindlasti soovite midagi kalast?»

A. TOEMETSA karikatuurid

NII ET MIS SIIS KATKI OLI?

Olgu sel õngemehel hädasid ja puudusi, mis talle iganes külge mõeldakse, aga kergeusklik ta küll ei ole. Kui too mees näiteks päev otsa tühja merd landitab ja õhtul talle kalurid rannas ütlevad, et võrkudeski pole, kala on lahest välja läinud, enne kahte nädalat ära mitte proovigi, — ega kalasportlane siis sellest veel hooli. Tema arvestus käib selle järgi, kuidas avaneb võimalus püügikohta uuesti tagasi sõita. Küllap selleks ajaks juba ka kala on!

Iga kalamees teab ju omast käest, kuidas teda otsekui elektrilaengud on tabanud järgmised väljendid: Oled sa vaadanud, missugune ilm täna on! Ja milline tuul! Millal siis veel kala saab kui mitte nüüd!

Just niimoodi Metspõnn ütleski, kui ta oma sõbrale helistas.

«Arvad või?» püüdis Kõrendik otsustamiseks aega võita. «Ma kesknädalal tulin Piraparast. Mitte tuhkagi.»

«Kesknädalal tulid!» Metspõnn ei leidnud niisuguse lihtsameelsuse peale otsekohe sõnu. «Aga mis päev täna on? Lauapäev, sõber! Tunnipealt võib muutuda, aga sina räägid oma kesknädalast.»

«Seda muidugi,» ohkas Kõrendik traadi teises otsas. «Aga... ausalt öelda, ma lubasin naisega pühapäeval marjule minna.»

«Ah marjule...» Metspõnni juturegi oleks nagu liivale kinni jooksnud. Aga ainult viivuks, sest ilmselt hakkas talle uus mõte koguni meeldima. «Tõesti, miks mitte kord ka marjule minna. Peab siis iga jumala pühapäev kala jahtima. Naised kaasa ja Pirapara lahe äärde marjule! Ma juba ammu mõtlesin, et nii peaks tegema. Suvi läheb mööda, aga

mõnu tunda ei saagi. Ja no kui me väga tahame, eks korra saame siis ju proovida ka...»

«Seda küll,» venitati nüüd jälle traadi teises otsas. «Pidime minema Vihterpallu... Aga kui sa suudad mu naisele ära rääkida, et Piraparas...»

Metspõnn leidis, et need ju peaaegu lähestikku ja miks siis rääkida ei saa. Ning nüüd ta istuski Kõrendikkude pool ja tegi Mirjale selgeks, kui head marjakohad Piraparas on.

«Ära siin vilista midagi,» kahtles Mirja juba algusest peale. «Ma tean küll. Lähete sinna oma havisid taga ajama ja marjad pole teie asigi mitte.»

Metspõnn laskis kuuldavale kahetseva ohke.

«Ma ju selge sõnaga ütlesin, et sest kaladega kantseldamisest on meil endilgi juba kõrini. Sõidame lihtsalt välja loodusesse, lööme laagri üles, väike früüštükk, kolame metsas, korjame marju, puhkame, käime suplemas... nojah, kui just uhhaa jaoks tahate, eks siis võime korraks ju proovida ka... Läheme lihtsalt puhkama.»

«Puhkama,» osatas Mirja. «Teada see teie puhkamine. Kui merel pole, voorite Pirapara poe vahet.»

«Mis sa nüüd, kullake,» manitses Metspõnn. «See mõni kord, kui me oleme läinud vaatama, kas välismaa sokke ei ole. Ma räägin sulle tõejuttu, et marju korjama. Nette ajab juba ammu peale, et lähme ja lähme.»

«Aga kas seal marju üldse on?» hakkas Mirja nagu järele andma.

«Vaat kus küsimus! Kus siis veel marju peaks olema kui mitte Piraparas. Haapsalu inimesed mujal ei käigi kui seal.»

«Aga kas sa jõhti tead?»

«Mis kohti seal tarvis teada. Metsad ümberringi, astu sisse ja korja korv täis.» Agitaator ohkas uuesti, mis pidi tähendama, et küll on raske, kui inimest ei usuta.

«Ja Nette tuleb kaasa?»

Metspõnn pidi vägisi naerma hakkama.

«Tema ju ise ajas mind siia kauplema.»

«No mis siis ikka,» otsustas Mirja. «Kui olete tõesti nõuks võtnud marjule minna, eks siis sõidame.»

Laupäeva pärastlõunal vuraski Kõrendikkude väike sõiduauto tuttavat teed Pirapara poole. Ainult et seekord olid «ülemjuhatajaiks» naised ja omajagu ruumi võtsid enda alla kogukad marjakorvid. Muidugi olid ka spinningud ja kogu muu tavaline kalavarustus autosse ära mahtunud. Korra proovimiseks, nagu mehed olid seletanud.

«Ega, ausalt öelda, ei viitsigi enam,» arutas Metspõnn valjult oma tõekspidamisi. «Küll juba neid plekke pillutud. Iseasi, et viskad paar korda, saad — on hea, ei saa — tuled ära. Peesitada tahaks, metsas käia, niisama luusida. Me võime ju Rutsiga süüa teha, kui te tahate kauem korjata. Eks ole, Ruts? Mõnusalt tahaks olla... aga mitte nagu hullumeelsed.»

Naised olid selle jutuga väga päri.

Kui hakkas lähenema teatud asula, hakkasid mehed miskipärast pilke vahetama.

«Kas Ristil peame ka või?» tegi Metspõnn juttu.

Kõrendik ei jõudnud veel i-d ega a-d öelda, kui Mirja omakorda küsis:

«Aga mida seal pidada?»

«Võtaks karbi sigarette,» oli Metspõnnil põhjendus valmis, «suitsud unusid maha.» «Mul on,» avaldas seepeale Nette, «suitsu on meil küllalt.»

Nüüd oli autos natuke aega vaikus.

Minuti-paari pärast alustas Metspõnn uuesti:

«Võtaks pudeli õlut ligi,» leidis ta nüüd. «Hea enne metsaminekut teetolmust

suud loputada. Teie panete limonaadiga pooleks...»

Ristil peetigi kinni.

Kui mehed kohalikus kaupluses leti ees seisid ja riulitel helklevat värvimängu sihtisid, sosistas Kõrendik:

«Mul viimasel ajal hakkab õllest kõht valutama. Kui võtaks kahe peale ühe...»

«Kuidas sa võtad, naised siinsamas,» muretses Metspõnn.

Aga seda muret ei jätkunud kauaks. Kui Kõrendik oli arvanud, et kõik annab rääkida, kõhatas Metspõnn hääle klaarikas ja alustas:

«Mis te, naised, arvate, kui võtaks midagi kangemat ka... Õhtul tuleb parem uni. Ja ega ööd ka enam kuigi soojad ei ole...»

«Aga te ei pidanud ju seekord jooma hakkama,» tuletas Nette otsesihhimisega meelde.

«Keegi pole sellest rääkinudki. Kui sa korraks keele vastu paned, ega see siis veel mingi joomine ole!» Kõneleja oli peaaegu solvunud. «Aga kui uss sind metsas hammustab? Siis ole hea mees andmast, eks ole.»

«Uih!» tegid naised ja väristasid end. «Ära räägi niisuguseid koledusi.»

Kui mehed olid «ühe» riulilt alla kamananud, arvas Kõrendik:

«Eks naistele peaksime ehk midagi muud võtma. Kas nemad seda tahavad...»

«Aga mida sina siis mõtled!» lükkas Metspõnn lugu kohe edasi. «Et nemad pealt vaatavad. Poemes, mis teil siin nendest magusamatest on...?»

Et arstiteaduse järgi ei pidavat magus südamele siiski hea olema, jäadi lõpuks nastroika juurde, mis oma kangusega nagu juhuslikult letilseisjale sugugi alla ei andnud.

Olle ja limonaadi suhtes, nagu teada, oli juba autos kokku lepitud.

Kui Kõrendik nende alalises kohas Piraparal masina oli peatanud, mehed välja roninud ja merele vaatasid, kõne-

les vaikimine nende vahel rohkem kui sõnad.

Siinsamas saare juures, nende kõige paremas kalavõtu kohas, oli praegu püügil neli paati.

Metspõnn laskis kuuldavale tähendusriikka vile ja lükkas kaabu kuklasse.

«Poisid! Täna tuleb siin alles löök!»

«Mida nad muidu on siia kogunenud,» toetas Kõrendik.

«Kui õige prooviks pool tundi,» leidis Metspõnn. «Naistel läheb nagunii aega...» Ja juba ta venitas naiste poole, kes autost marjakorve välja tõstsid:

«Ega teil... ega meil siis kuskile küret ole. Võib-olla enne metsaminekut hammustaks midagi. Te seate ehk hakkama. Me Rutsiga paneksime senikaua... ühe pisikese halsi, siinsamas.» Ja juba järgnes komando: «Tule, Ruts, lähme toome paadi ära.»

Kaks marjulist tormas nüüd tulistjalu paadikuuri poole, nii et nad ei kuulnudki, mida teised marjulised neile järele hõiksid.

Kiiresti-kiiresti kuuriuksed lahti, kibe-kiirelt paat vette, ruttu-ruttu auto juurde ja spinningud kokku, siva-siva paati tagasi...

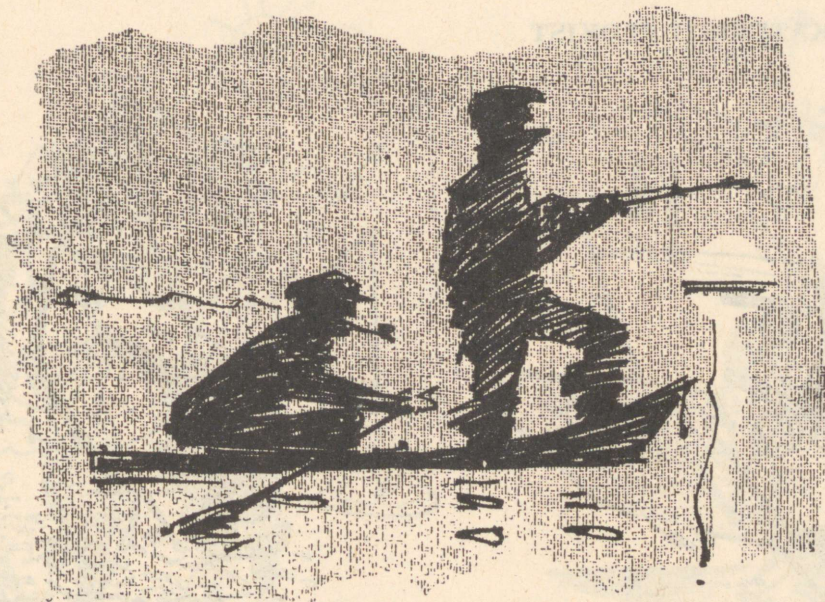
Ah et pajapuu või?... Vaadake, need hargid peavad eelmisest korrast siin kuskil olema... Ah et vett? No mis teil korra taluni jalutada on... Ah telk üles?... Ega siis keegi veel magama ei heida... Ah et vihma võib hakata sadama?... Ei neist pilvedest tule küll tibagi, need muidu na sinised... Ah et marjule? Muidugi, muidugi marjule, selleks sai ju tuldud. Ainult me enne natuke...

Ja kaks marjulist põrutasid natukeseks ära merele.

Püügilolevate paatide juurde jõudes tabas Kõrendikku ja Metspõnni teatud pettumus. Kala ei olnud võtnud enne ega võta ka nüüd. Hommikupoolel oli keegi vaid ühe nolgi saanud.

Marjulised lasksid oma veesõiduki veidi eemale triivida.

«Tead, kus kala praegu on, ah?» Metspõnn ei teinud sellest saladust. «Hane-

kivide juures, ma ütlen sulle! Alati on nii, et kui siin ei võta, kükitab kala seal madalal. Mäletad, tookord...»

Selle kahe kilomeetri peal, mis neil tuli aerudega seljataha rõhuda (mootor polnud juba linnas eluvaimu sisse võtnud), said üle räägitud mitmedki mäletamised.

Ohtu eeli, vaevu-vaevu enne pimedat, jõudsid marjulised merelt tagasi. Ka Hanekivide ega mitmete teistegi kivide juures ei olnud kala miskipärast siiski võtnud.

«Mis teil arus on!» võeti see-eest neid niigi pettunud mehi kaldal käredalt vastu. «Kas me niimoodi leppisime kokku, et lähete ja kaote!»

«Lähete ja kaote,» torises väsinud Metspõnn. «Eks sa mine ja aeruta üles Hanekivide taha ja vastu lainet tagasi, küll siis näed, kuhu sa kaod.»

«Aga kes teil käskis sinna minna? Luba-
site siinsamas visata. Me pidime hoopis marjule minema.»

«No miks te siis ei läinud?» imestas Metspõnn pesuehtsalt. «Kes teid kinni hoidis?»

«Kas sa kuuled,» hakkas nüüd ka Mirja pahandama. «Ise käkisite söögi valmis panna. Kes seda siin oleks valvama hakanud? Pealegi... Nette käis ringi. Pole siin marja ivagi!»

«Siin ei saagi marju olla,» täiendas Nette. «Igavesti soolane maa.»

«Ei saa olla,» turtsatas Metspõnn, kes oli enda rohule kaetud toidulaua kõrvale siruli vedanud. «Millal enne suisa mere ääres marju on olnud? Kaugemale tuleb minna. Te tahate nii, et astute autost välja ja hakkate korjama. Eh-he-hee. Kolhoosi uue lauda taga metsas on marju küll. Naised tassivad korvide viisi...»

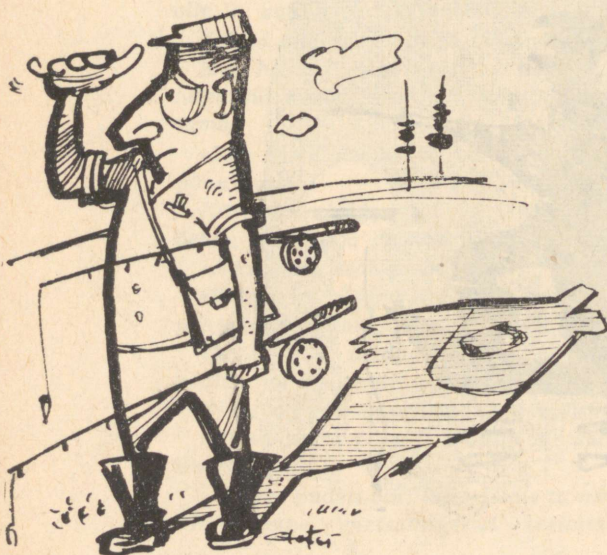
«Aga see on ju kaugel!»

«Kaugel... Kuus kilomeetrit. Pole ta kaugel midagi.»

«Kuidas me sinu arust sinna saame?»

«Väga lihtsalt. Hommikul tõuseme vara

KARIKATURISTI PLOKIST

«Sooh! Võiks nagu pihta hakata!»

«Tee nüüd kodustele selgeks, et see suitsukala pole mitte kauplusest!»

üles, istume autosse ja sõidame. On selles siis mingit kunsti. Kahte päeva järjest ei viitsigi inimene marjul käia.»

«Süda on selle rahmeldamise peale nii vesine,» juhtis Kõrendik jutu õigesse suunda. «Peaks teist nagu veidike toetama.»

«Ei no, muidugi. Mere asi ikkagi. Tõmbab korra läbi, ja ongi!» Ning Metspõnn hakkas ringi vaatama südametoe järele.

Alguses võeti üks lahti. Et naised endid mitte kõrvalejätuina ei tunneks, võeti kohe ka teisel kübar maha. Aga et naised ka nastoikast ei hoolinud — noh, see on juba nende endi asi. Õlu kadus nagu iseenesest, sest ega merevesi ju juua ei kõlba.

Pudel limonaadi jäeti naistele, kes juba magama olid läinud, hommikuks.

Poole ööni aeti tule ääres mõnusat kalamehejuttu, naerdi, ja lõpuks lauldi «lepalindu», nii et mets ja meri mõlemad marjuliste rõõmust osa said.

Hommikul jäädgi kavatsust küll veidi

kauemaks magama, aga keskpäevaks saadi ikkagi jalgele.

Nüüd pole siis muud kui auto käima... Ei, enne tuleb paat kuuri tõmmata. Aga enne kui paat kuuri tirida, võib-olla enne üks lups... Ah?

Üks lups otsustati siiski saare juurde ära teha.

Seejärel tuldi kaldale tagasi, pakiti laager kokku, tiriti paat kuuri, söödi, ja sõideti otsejooes marjametsa.

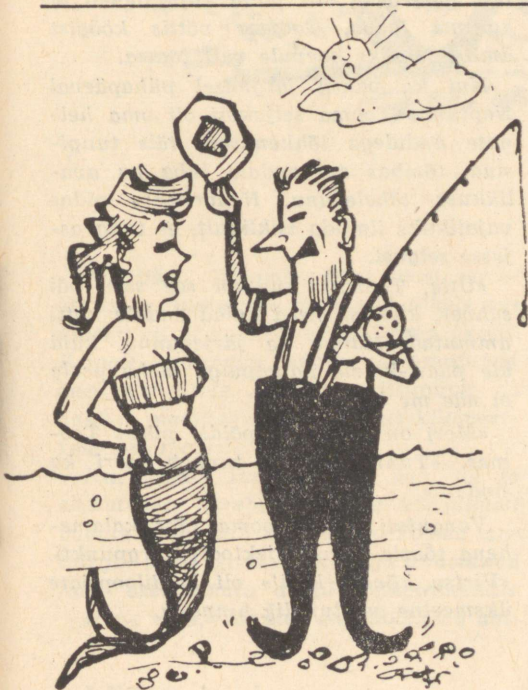
Kui sinna jõuti... hakkas juba hämar-duma.

«Just nagu hullumeelsed,» kurjustasid naised. «Ei saa ega saa merelt ära.»

«Eks neid marju jõua sügiseni veel küll ja küll korjata,» lohutas neid Metspõnn. «Praegu ongi teised veel vist toorevõitu.»

Tal oli loomulikult õigus. Pühapäevi marjulesõitmiseks oli ees veel küllalt ning meres võtab havi tegelikult hilissügiseni.

Nii et mis siis katki oli?

«Tervitus! Kas ka väiksel lanti vedamas?»

«Olete kindel, et tamiil ulatub?»

A. TÕEMETSA karikatuurid

KÕVA KÄSI

Noorena oli Toomas Virtsus tuntud aktiivse sportlasena. Aastad aga sapsasid vahel laagritesse liiva, künnivagu nüsis sammult pikkuse ja kannalt kerguse. Aeg tegi Toomast inimea dialektilise etapitähise kodukiila spordiradade äärepaneelis.

Kuid Tooma elukell alles tiksus. Varmalt sõrmitses ta mõttes läbi kõik võimalused, kuidas ja kuhu rammida uue liini esimesed sihivaiad. Sõelale jäi kalasport, mis kõigi eelduste kohaselt pidi pakkuma vahetuid kokkupuuteid ürglooduslike emotsioonidega, pidi kätkema endas vabade avaruste kordumatut poeesiat ja rikastama inimest nii vaimselt kui ka füüsiliselt kõigega, mis on vajalik terveteks eluviisideks.

Eriti aga võlus kalastamine Toomast sellepärast, et tolle spordiala spetsiifiline olemus ei piilu solvava irooniaga sinu passis fikseeritud sünniaastat ega nõua, et võistlusdressedi napid mõõtmed paljastaksid ajahaamri poolt kehailusse löödud mõlke.

Kui Toomas saabus esimeselt püügiiret-kelt, oli elukaaslane Emma keeletu: tulija prantsatas köögilauale haugipuntra, mille kogukaal ähvardas varju jätta tööduspüügi paatkonna keskmise räimeloomuse.

«Issand, sa kisud mere sedapsi paari päevaga kaladest tühjaks!»

Emma heatahtlikus hoiatuses helises kiitus elukaaslase erakordsele kalaõnnele.

«Kõva käsi, ah?» uhkeldas päevakangelane, kaabates soomuslitritest pärjatud kämbলাid vastu kummisäärikuid. «Oled sa midagi selletaolist varem näinud?»

Ei, Emma ei olnud. Tunnustavalt kor-das ta mehe sõnu: «Kõva, t õ e s t i kõva käsi!»

Mõnikord teeb küllus inimesest pil-laja. Midagi säärast juhtus ka Emmaga.

«Mis sa arvad, Toomas, kui muist an-naksime Magdale?» küsis ta hetkelise mõtlemise järel. «Töötab küll kalavastu-võtupunktis, aga ei ilma kopikata näe sealt soomustki. Tema ka üksik naiste-rahvas, palk pisuke. Paljuke nad seal kunturis ikka siis ära ei saa.»

Üksik naisterahvas oli Emma sõbratar. Tuli, viskas jala üle teise, kuppis õhku paar sigaretti, hulpis pikkade ripsme-tega ja lahkus puusi hõõritades, jättes endast tuppa sirelilõhna ja Tooma unis-tustesse patumõtte...

O tempora, o mores!

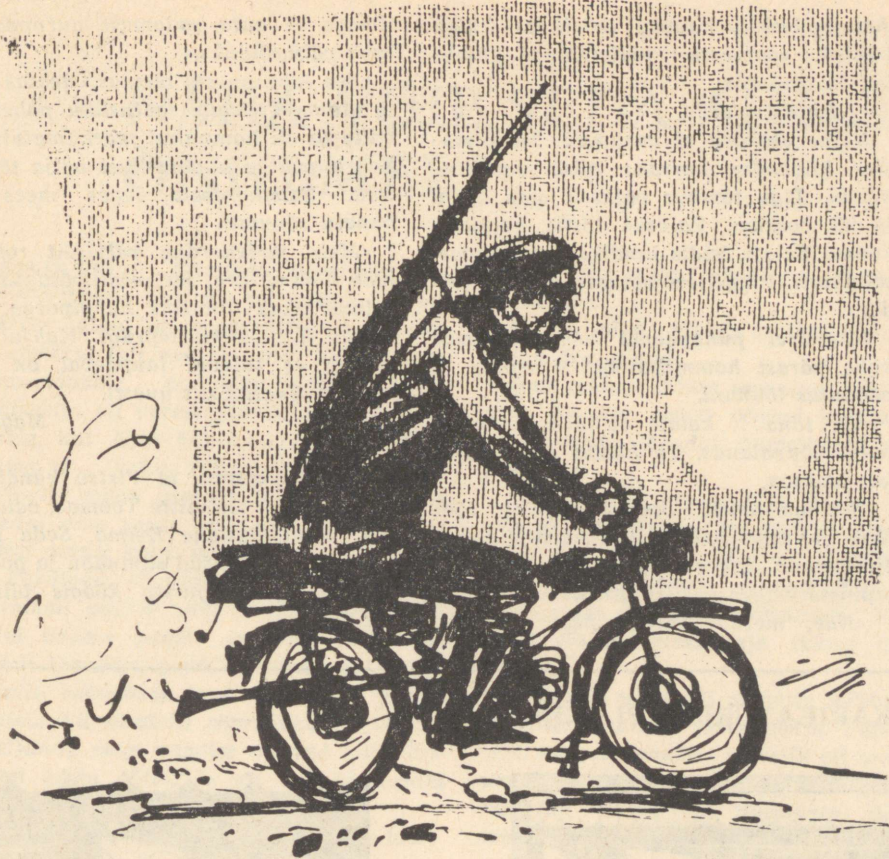
Järgmisel õhtul tuli Magda jälle, tänas Toomast kalade eest ja ümises läbi akna merele vahtides mingisugustest punas-test purjedest, mis pidid koju tooma ta kallima laeva. Toomas võttis köögist ämbri ja läks kaevule vett tooma.

Kui ka paaril järgmisel pühapäeval Neptunus Tooma seljakoti oli oma hel-dete andidega lõhkemiseni täis tuupi-nud, tõmbas see endale juba ka ava-likkuse tähelepanu. Naabrimees pidas vajalikuks ilmuda isiklikult, et tuua as-jasse selgust.

«Ütle, Toomas, kus on see salv või sahver, kust sa need kalad endale kotti ammutad. Käime ka järjepannu, kuid üle paari-kolme haugipulga mehe peale ei näe me kunagi.»

«Meri on meeste põld!» pihtis Too-mas. «Tunned merd, tunneb meri ka sind...»

Vangutati päid. Tooma täht kalame-hena tõusis oma trajektoori kõrgpunkti. «Virtsu kõvem käsi!» oli landiloopijate üksmeelne asjatundlik hinnang.

Pühapäev. Toomas väljus toast järjekordseks rünnakuks mere rikkalikele andidele. «Kivi kotti!» soovis Emma uksest. Reipalt prahvatas «võrr» summutajast õuekummelitele sinaka suitsupilve ja hakkas maantee suunas aplalt kilomeetreid rattapaarile kerima.

Kui Emma tupp tagasi tuli, lõi ta ehmatusest hambad huulde: köögilaualt vaatas talle vastu halvaakarp Tooma lantidega! Mees oli suure kiiruga unustanud koju asendamatu detaili püügirakendis.

«Pole viga,» lohutas end hoolitsev abi-

kaasa. «Küll paadisadamas märkab ja sõidab tagasi. Mis see paar kilomeetrit rattal nüüd lükata. Pikk päev alles ees — jõuab kõike.»

Möödus tund. Sama teed läks teinegi. Toomas ei tulnud ikka veel. Lõuna — Toomast ei kippu ega kõppu. Oodatav tuli, nagu ikka, koos loojanguga.

«Vaene mees!» oli naine valmis leevendama tulija õnnetust.

Kuid seda põlnud paraku tarvis. Trööstitav puistas seljakotist köögilaual ootavasse silmapesukaussi kuus paarikilost

haugivolaskit, kaapas säärikute külge puhtaks soomustest pärlendavad käämb-lad ja targutas:

«Kõva käsi, ah?»

Naine seekord ei vastanud. Ta silma-des kilgendas korraks piisk vapsiku-mürki. Tigu tõmbus vaikselt oma karpi ja jäi ootama. Valvus tõstis hagijana koonu. Salaja leidis landikarp tee tagasi seljakotti. Pingelises ootuses möödus nädal.

Järgmisel pühapäeval heitis Toomas kohe pärast hommikusööki diivanile ja põõnutas lõunani.

«Sa täna... kalale ei lähegi?» küsis naine lõunalauas. Ta hääles kõlas sõja-kas alatoon.

Toomas heitis ükskõikse pilgu läbi akna rahutult joomlevale veeväljale, kus tuulevihur ürgses rõõmutulvas ässitas taplusse valgeharjalisi lainekikkaid.

«Näe, merel jäneseid peal — selle

ilmaga ei anta sadamast aurupaadilegi luba väljasõiduks.»

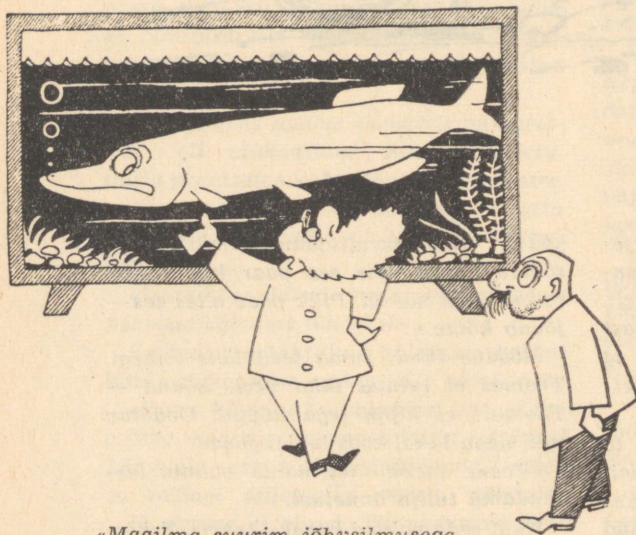
«See luba on sul olemas,» teatas naine ja ulatas Toomale saatusliku paberilehe, mille ta oli hommikul märkamatult koos sigaretipakiga kuuetaskust välja tõmma-nud. Teistkordselt luges mees läbi õnnetu sõnumi:

«Meie järjekordne väljasõit rohelisse jääb homme ära, sest vastuvõtupunkti ei tulnud täna ainustki haugipoega. Kõik ainult lest ja räimeprügi. Kahju! Loo-dame, et tuleval laupäeval on meri heldem. Teatan siis uuesti.

Magda.»

Hiljem sosistati, et Virtsu kandi «kõ-vem käsi» ei ole mitte Toomas, vaid hoo-pis ta elukaaslane Emma. Seda kinni-tasid Tooma lapitud silmnägu ja pooleks-murtud spinninguritv kõõgis pliidisuu es.

KARIKATURISTI PLOKIST

«Maailma suurim jõhvsilmusega püütud havi!»

«Millal püüdsid?»

«Siis, kui poisike olin!»

«Kord püüdsin ma nii suure kalamehe... haneks!»

P. VASSARI joonised

NÄHA VÕIB SEDA AINULT ÕNGEMEES

**SINIKAEL-
VÖRUKAEL** Üksainus pardipere pe-
sitses sel aastal Sõõrik-
järvel. Algul oli poegi neli. Ühel vara-
hommikul tuli mul aga olla tunnistajaks
masendavale draamale. Pisipartidest
väikseim oli perest jäänud veidi kauge-
male, kui äkki hakkas meeletult rabe-
lema ja . . . kadus siis vee alla. Ei ta ker-
kinudki enam veepinnale — ablas haug
vedas oma saagi kuhugi sügavusse. Nii
jäigi ainult kolm pisiparti.

Pardipere oli üpris julge — polnud ju
siinmail püssid veel kunagi paukunud.
Kui istusin paadis vaikselt, tulid nad
päris lähedale, paadi liikudes aga andsid
mulle ruttamata teed. Mõne aja pärast
saime nii headeks sõpradeks, et nad ei
peljanud isegi paadist visatud kalatüki-
kesi vastu võtta. Ja nii nad harjusidki
tiirutama paadi lähedal.

Sellest tuli hiljem tõsine pähendus.

Juhtus see nii.

Mõnikord kui haugid ja ahvenad olid
laisad võtma, panin järvele paar ketas-
unda. Üldiselt ei meeldinud mulle nen-
dega askeldada. Pole seda mõnu ega
pane südant ärevalt kappama nagu siis,
kui kork hakkab närviliselt kõikumaa,
kaob järsku vee alla ja pärast haakimist
ritv signaliseerib kala otsajäämisest. Ei ole
see ketasundadega püüdmine ikkagi õige
kalasport, see rohkem laiskade ajaviide.

Ei tundnud siinsed kaladki erilist huvi
ketasunna vastu. Kuigi seal otsas tiirutas
isuäratav särg. Ühel hommikul aga plin-
kis unna punane pool: keegi käis mind
tülitamas!

Sõudsin ligi.

Ketas oli korralikult kummuli pööra-
tud. Nöör polnud maha jooksnud. Sööda-

kalagi näis otsas olevat — läikis vee-
sügavuses.

Nii see oligi. Ainult et särjel oli pool
külge ära kistud.

Egas midagi. Panin uue elusa särjekese
otsa. Konkusu otsast võetud kalatükike-
sed viskasin lähedal purjetavale pardi-
perele.

Mõtlesin, et passin õige peale. Võib-
olla too kalakiskuja sai hamba verele ja
tuleb uuesti sööta katsuma. Küllap see
oli haug. Sai esimese sööstuga tüki kätte
ja kui siis särg jäi liikumatuks, kaotas
huvi. Ahven oleks asja ikkagi lõpuni
viinud.

Heietasin niimoodi omaette mõtteid ja
ajaviiteks uurisin järve põhja. Päike oli
juba kõrgel, roheline veteriik oli seetõttu
pruunika põhjamudani nähtav. Seal all
oli kõik vaikne ja liikumatu. Kohati
lamasid helerohelised laigud — tärkavate
vesirooside tillukesed salad. Kaugele kal-
dast on nad juba tunginud. Kasvavad ja
kasvavad, kuni ükskord järvekesest saab
suur hunnitu vesiroosaarium . . .

Unna valge kettapool seisis laisalt, lii-
kumatuna. Oli palav. Pardipere oli ku-
hugi kõrkjatihnikusse varjule pugunud.
Lõpuks tüdinesin minagi leitsakust ja
asjatust ootamisest ning tüürisin kaldale.

Ohtul järvele minnes punetas ketas
jälle mulle vastu. Pool särje külge oli
kadunud nagu hommikulgi . . . Oli see
alles pagana kaval haug — söödakala oli
paljaks roogitud täpselt konksumi!

Järgmisel hommikul kordus sama lugu.
Olin hädas otsekui Hemingway vana-
mees. Süda kargas täis. Otsustasin nüüd
passida kas või mitu päeva-ööd järjest!

Mõne aja pärast hõigati mind kaldalt

hommikusöögile. Ei teinud väljagi. Vah-
tisin ainiti unna ketast. Pool tundi hiljem
järgnes kaldalt: «Oled ära surnud või?!»
Konutasin vaikides paadis edasi. Jäin
tummaks ja liikumatuks ka hilisematele
repliikidele kaldalt.

Kustki ilmus lagedale pardipere. Hak-
kasid nagu ikka tiirutama paadi lähedal.
Ei, paraku polnud mahti nendega tegelda.
Pahaselt tüürisid nad eemale — vanad
ees, pojad-tütred kiiluvees järel nagu lili-
puttide sõjalaevastik.

Ah kui pahasti! Nad võtsid kursi otse
ketasunna peale. Võivad veel haugi oma
kümne lesta solinaga eemale peletada!

Ei jõudnud veel midagi ette võtta, kui
juba sinikael-isa sukeldus ketasunna
juures... Nüüd muidugi pole tükil ajal
vaja unda valvata — peletas haugi ära.

Otsisin paberossi välja. Kui pilgu tõst-
sin, pillasin tikutoosi: veepinnal kõikus
õrnu laineke si tekitades ketta punane
külg!

Haarasin aerud pihku. Nähtavasti oli
haug just sel hetkel sööstnud särje kal-
lale, kui pardipapa sukeldus.

Aga kuhu pardipapa ise on jäänud?
Veepinnal oli ainult neli parti. Ega ometi
langenud havi ohvriks nagu üks ta poe-
gandest?

Surusin kähku aerudele. Võib-olla saan
sinikaela veel päästa! Ketast oli juba üsna
lähedal. Aga siis... veest vulksatas välja
pardipapa! Vaatas korraks minu poole ja
ujus eemaldunud perele järele.

Ohkasin kergendatult.

Paadi külg riivas ketast. Kahmasin
selle paati.

Särjel oli jälle külg kadunud. Täpselt
kuni konksuni.

Asi oli selge. Asjata olin süüdistanud
havi. See oli ju sinikael-võrukael, kes
käis unnakalu paljaks rookimas!

Oleksin sellele pidanud tulema juba
varem. Röövkala võib ju jätta hamba-
jäljed elussöödale, selle pooleks hammus-
tada või tüki turjast välja kiskuda, mitte
aga külje puhtalt selgroomi ära näksida.

Ja veel nii taiplikult, et hoiduda konk-
sust. Selleks on ikkagi nuppu vaja.

Paar päeva olin pardiperele pahane.
Siis aga leppisime ära. Ent ketasunnad
toppisin küüni räästa alla, kuflu nad jät-
singi, et selle maailma kavalustega vähe-
tuttavad pisipardid ei saaks endale häda
teha...

NÄKINEID

Ärkasin tol hommikul
tavalisel ajal. Sirutasin
käe ette — kell näitas neljandat hom-
mikutundi. Minu äratuskell — katuse-
august sissetungiv päikesekiir — oli mil-
legipärast hiljaks jäänud. Kontrollimise
mõttes sirutasin käe kõrva äärde — jah,
kell oli väsimatult valvel, tiksus rütmi-
liselt, jagades aega olnuks ja olevaks.

Külje all olevad heinad lõhnasid ras-
kelt mündi, raudrohu ja muude tabama-
tute aroomide järele. Vastupandamatult
meeldiv oli neid lõhnu sisse hingata, ja
nõudis tõepoolest suurt tahtepingutust,
et end püsti ajada ja teha mõned sam-
mud auguni katuses.

Haigutasin mõnusalt-kuuldavalt, kui surusin silma vaateaugule.

No muidugi, kust see päikesekiir võiski tulla! Heinamaalpil, mis eraldas küüni Sõõrikjärvest, voogas tihe udu. Mitte midagi peale küüni lähedal oleva maoka saagimispuki polnud näha. Isegi õhtul saetud puujupid seal all olid kuidagi ebamäärased, vormitud.

Haigutasin veel kord magusalt. Vägisi tikkus mõte: võiks ju veel tsipake tukkuda, kuni udu hajub... Aga juba kis-kus mind kõigest hurmavatest lõhnadest täielikule ärkvele hoiatav kalamehe-mina; tahad jälle õige aja maha magada!

Heitsin kahetseva pilgu soojale heina-sülemile, õhtusest kalapüügivisimusest raskelt magavatele lastele ja kassipere-konnale ning rehitsesin kummikud lähemale.

Nojah, jällegi oli üks kassipoegadest kummiku sääرده öömajale jäänud. Oh seda uudishimulikku maailmaavastajat! Tõstsin sooja kerakese ema kõrvale, kes hakkas kohe nurru lööma.

Hakkas sellest minulgi soojem ja virgem olek. Püüdsin pisitasa välja pugeda. Isegi räästa alt haaratud udust niisked-külmad spinning ja aerud ei tundunud enam ebameeldivatena.

Udu oli ikka veel nii tihe, et ei näinudki paati, mis oli küünist vaid tubli kiviviske kaugusel. Aeg-ajalt rebenesid soiselt järvekaldalt — õrtsult — lahti

hatused udukangad ja aeglaselt siiasinna hõljudes võtsid kõige kummalise-maid, tontlikke vorme.

Õhtul oli vanaperenaine hagu pliidi alla murdes heietanud vanu mälestusi ja jutustanud, kuidas siinmail nii mõnigi kord nähtud järve kaldal vaimude hullamist ja isegi näkineide. «Olli na iks ilusa valge nigu inglī.» oli ta viimaste kohta pajatanud. «Nüüd es ole inäp nännu, silmavalgus om viletsas jäänü.»

Olin umbes pool maad paadini ära käinud, kui...

Jah, pagan võtaks, mis see siis on? Paadi kontuurid joonistusid halli akva-rellina udust, aga... paadis oli selgesti näha valge istuv kogu!

Jalg jäi teise kõrvale seisma, ei tahtnud millegipärast uut sammu teha. Võib-olla oli selles süüdi pehme rabasammal... Valge kogu aga — see näis saleda tütarlapsena — kummardus aeg-ajalt ettepoole, nagu midagi paadist otsides.

Sammal jalge all hakkas korisema. Tähendab, olin liiga kauaks ühele kohale seisma jäänud. Astusin tasahilju edasi. Paadini oli jäänud vaevalt paar meetrit, kui komistasin mättale ja aerud õlal kolksatasid. Valge kogu hüppas paadist üles ja... hõljus minema.

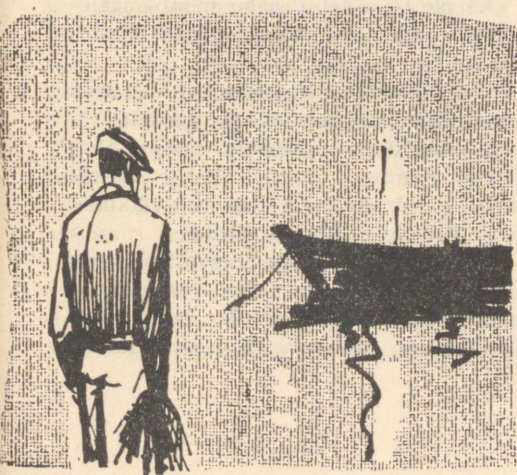
Ennäe kus näkineid, valge «nigu ingel»! See oli toonekurg! Peatselt sulas ta voo-gavatesse udupilvedesse järve kohal.

Ja korraga taipasin ma kõik. No muidugi — paadi põhjas olevat vett, kuhu ma õhtul olin jätnud elussööda, teraselt silmitsedes nägin, et vähemalt pooled rüntidest puudusid...

Nii lahenes saladus, mille üle olin juba mitu päeva pead murdnud: kuhu küll kaovad ööseks paadipõhja vette jäetud ründad ja särjed? Toonekurg oli lihtsalt leidnud endale hea toidulaua ja käinud hommikuti einetamas!

Edaspidi katsin paadi ööseks vana koti-riidega.

«Näkineiu» aga olin oma ihusilmaga ära näinud. Ja ka «vaimude» hullamise.

JUSTKUI JUUBELIJUTT

„Lõhekingas“ August Mölder

75-aastane

Kes seda nüüd enam mäletab, milline oli ilm siis, seitsekümmend viis aastat tagasi. Täna igatahes peksleb külm sügisvihm rabinal vastu aknaklaasi ja vesikaare tuul on teinud korstnast torupilli. Üks on aga kindel — ka siis oli september. Põltsamaa riidevärvimisvabriku meistri tagakambris valitses tookord mõistetav ootusärevus: poeg või tütar?

Oli poeg. Värvermeister ohkas kergendatult — kalale minnes aerumees omast käest! Kui aga kalad oleksid seda ette teadnud ja asi nende otsustada olnud, oleksid nad kindlasti valinud teise variandi...

Istume juubilariga tema töötoas ja kuulatame tormipoiste tuhinat akna taga ning tallame mõttes rohtunud radu koduses ja armsas väikelinnas, mis ajapikku on teinud endale nime oma kuulsate veinidega.

Kuigi meie tänane juubilar sündis septembris, pandi talle nimeks August. Külalapselle pärast, et ootamine tundus pikk ja august on aastas ainus «mehine» kuu. Mai või juuli sobinuks mõnele tüdrukutirtsule. Siin aga oli tegemist mehega. Ja mis kõige tähtsam — kalamehega! Kui meelevaldselt tömmata veel üks paral-

leel, pidi august asjatundjate arvates olema õngemehele aastas saagirikkamaks kuuks. Nii klapih asi ka sellest aspektist piiludes.

Oli kuidas oli, aga Augustist sai kalamees. Esimene tutvus tehti muidugi Põltsamaa jõe viidikate ja rüntidega. Siis aga avas üks mälestusväärne varakevadine päev kaheksa-aastasele õngemehele värava «suurde püüki».

See oli üks neist aprillikuu lõpp-päevadest, mil raagus pesapuul vilistab kuld-nokk ja kevadised tulvaveed kannavad oma turjal allavoolu triivivaid tahmanäolisi jääkamakaid. Isa löi laitvalt käega ja hurjutas:

«Ää ole'nd sõge! Praegu mõni õngelemineku aeg! Oota ikka, kui jää on läinud.»

Kuid kräsupäine poisiklutt ei mällanud oodata. Kuurinurgast toodi lagedale kõveraks kooldunud kasemalk hobusesabajõhvist sõlmitud õngenööriga ja «kuresaapaist» kriimuliste säärite välkudes liduti rinnakult alla jõe äärde.

Seal see siis juhtuski. Vaevalt oli ujuk jõudnud jääpankade vahel jänesehaake tehes madalikult võrendiku kurku, kui äkki oli see kalamehe silmist kadunud.

Mis edasi juhtus, sellest tõi erutuse ületulv teadvusse vaid üksikuid hämuseid nägemuse kilde. Tervikuks sai pilt alles siis, kui kaldakeltsal viskles kilone säinas. Püügi jätkamine oleks nüüd nõudnud üliinimlikke pingutusi. Sasinud sipleva kala koos nõori ja ridvaga sülle, pois lausa lendas oma kalli kandamiga toa poole. Muna tõttas õpetama kana. Ja sellest oli kasu — veerand tundi hiljem koogutasid võrendiku kohal juba kaks õngeritva...

Sellest päevast alates olid õngeritv ja ussikarp mehehakatise igapäevasteks kaaslasteks. Kuid mitte kauaks. Peagi vahetati vingerdav limukas õngekonksul eluskala vastu.

Suurim kala, mis tollest ajast on jäänud mälestuste sõelale, kaalus kümme naela. Siis oldi kümneaastane. Hilisemad «hiiglased» kustutas mälust praegu ebatavalisena tunduv kalade rohkus. Kala-veed olid tookord helded, pillavalt helded!

Kukk on usinuse ja hoolikuse sümbol. Ega muidu teda trükitud vanasti aabitsakaanele. Sellesama kukega tuli tahes-tahtmata tegemist teha ka värvermeistri aerumehel ja Põltsamaa koolipink sai endale uue poleerija. Paljudele kaladele tähendas see pikendatud eluiga, asjaosaline ise aga pidi ussikarbi asemel pauna pista krihvliitoosi.

Rahutu 1905. aasta koputas ka Põltsamaa koolitäre uksele. Keisri pilt ja pühakujud leidsid endile uue koha ruumis. Kus pildil kujutati ise jala käis. Õppeklass kihas nagu sipelgapesa päikese-poolne külg, pedagoogid olid võimetud kustutama kõrgele lahvatanud leeki. Üks lõkkepuhujast oli ka meie tänane juubilar.

Noil palavatel päevadel järgnes üks sündmus teisele. Kool suleti ja karistus-salgad pöörasid vaenumeele initsiaato-reid jälitades majad segamini. Tuli kaduda enne, kui polnud hilja. Õöpimeduse varjus ja onu saaniteki alla peidetuna

August Mölder.

G. LOSSI foto

viis teekond Jõgevale ning sealt edasi Tallinna.

Lõpetanud siin eksternina reaalkooli, jätkas õppimishimuline nooruk õpinguid Peterburi Kaubandusinstituudis. Ent erialane kõrgem haridus ei kindlustanud veel püsivat töökohta. Tuli ümber kvalifitseeruda. Juurdlevat vaimu erutas millegipärast juristikutse. Lõpetanud 1928. a. Tartu ülikooli õigusteaduse fakulteedi, asus August Mölder vannutatud advokaadina tööle Tallinnas.

Need töö- ja õpinguterohked aastad aga ei lasknud veel puukoid õngeritva uuristama. Vastupidi: just sellel perioodil tegi juubilar oma esimesed tutvused kalade kroonimata kuninga lõhega. Keila

jõgi oli Tallinna kalasportlaste käes rendil ja see lausa kubises sügiseti neist tähnelistest kaunitarildest. Algul väiksemad, siis sekka juba mõni 10—15-kilone, kuni lõpuks...

See oli 1938. aastal. Tibutas külma sügisvihma ja madalad pilved rullusid üle puude latvade. Sonimüts kaela nõrguva vihmavee kaitseks tagurpidi peas, seisis vandeadvokaat August Mölder rahutult kobrutava Keila jõe madalas kaldavees ja üritas tabada oma sinilindu. Kaks tursket poissi sahistasid juba selja taga kuluheinas, aga et kolm on igale asjale hea, sähvis ritv usinasti läbi lakamatu vihasaju.

Ja siis see juhtuski. Kaotatud pruuti tagaotsiv hiiglaslik isalõhe nägi August Möldri metall-landis mõrsjaröövi peasuüdlast ja tõttas kiiyas armuvalus nauatima kättemaksuröömu. Algas kahevõitlus, mis kestis ligemale tund aega. Alles siis tiriti tõrges saak kaaslase abiga kaldale. Sündmuskohale kogunenud kalameeste hulgas oli ahhetamist laialt — lõhehiiglane kaalus täpselt 37 kilo ja 750 grammi!

Kuuldus erakordsest saagist levis kulu- tulena ja peagi olid platsis ka leheneegrid. Lugu koos «fotosüüdistusega» ilmus «Päevalehes» ja uudis jõudis saatkonna kaudu otsaga Inglismaale. Seal tunti asja vastu elavat huvi ning paluti päevakan- gelasel saata Londoni peale üldiste and- mete asitõendina ka paar soomust. Sel- gus, et londonlaste andmetel oli too lõhe aasta suurim kala, mis Euroopa kala- sportlased olid spinninguga püüdnud. Eelmine rekord kuulus ühele inglise lordile, kes Norra vetest oli tabanud poole kilo võrra kergema kuninglõhe.

Need olid mälestusterikkad päevad. Kümme aastat hiljem püüdis August Mölder Pirita jõest kolme tunniga üheksa lõhet! Suurim neist oli kuuesteiskümne-, kõige väiksem kümnekilone!

«Nii oli vanasti. Roiskvetest rikutud lõhejõed ei meelita enam tähnikkuuelisi

pulmapoisse.» räägivad kalamehed nüüd. August Mölder muigab selle peale... Miks? Alles tunamullu tõmbas ta Pirita jõest välja 25,8 kilose lõhe. Asitõendina tõstas ta mu ette lauale kagarasse muditud õn- gekonksudega metallkalakese. Lõhe pea topis aga ripub alusele kinnitatuna klubi kantselei seinal, suu pärani, nagu meenu- taks oma viimast eksisammu.

Ja selliseid oled Sa veest välja võtnud neli tükki.

Et arvude keel statistikas on veenev, ei saa selleta ka seekord läbi. Ainult pisut Sa mõtled ja vastad küsimusele küsimusega:

«Ah et palju kokku on? Kes neid nüüd kõiki täpipealt mäletab, aga üle kaheksa- saja lõhe on küll kotti pistetud. Forellid peale selle...»

Mnjaa... Võtab nagu keeletuks. Vastu- kaaluks kõrvutan endamisi siiski oma ainsamat ja taban end mõttelt, et ka kalaspordis peaks kehtestatama kaalu- kategooriad.

...Sadu akna taga ei lakka. Nukralt tiniseb vihmaveetoru, puud pilluvad lehti rentslisse. Olen raisanud ligemale paar tundi Sinu kallist aega. Aga Sa oled vii- sakas võõrustaja ega anna seda mõista. Nagu möödamannes märgid:

«Kell kolm peame olema Pirital lõhe- tõket ehitamas. See asi pandi minu peale...»

See on signaal. Taipan, et varsti saku- tab tuulepeni mu mantlihõlma. Tean, et palju jäi ütle mata. Sa ei armasta rää- kida endast. Siiski tean Sinust märksa rohkem, kui jõudsid pajatada.

Olid üks «Kalevi» Tallinna Kalaspordi- klubi rajajaid. Seisid nii-õelda selle va- bariigi suurima kalaspordiorganisatsiooni hälli juures. (Juubelikõnedes väga popu- laarne väljend!) Algul oli teid ainult meest paarikümend. Nüüd, kaks aasta- kümnet hiljem, ulatub klubi liikmete arv ligemale kuue tuhandeni! Sa oled pidanud vastu ajaproovile ja oled kogu selle aja kuni tänaseni kandnud oma

õlgadel juhatuseliikme murederohket töökoormat. Peale selle oled Sa klubi juriidiliseks nõuandjaks, distsiplinaarkomisjoni esimeheks ja eksamikomisjoni alaliseks liikmeks. Su teeneid kalaspordi arendamisel on hinnatud klubi teenelise aktivisti aunimetusega. Sind ei tee albiks ega upsakaks see aupaiste, milles näevad Sind Sinu «relvavennad». Alati jääd Sa oma parema mina teekaaslaseks ja astud temaga südilt koos.

Nende kuue tuhande hulgas on palju Sinu õpilasi, kelle jaoks Sul on alati olnud varuks õpetlik sõna ja asjalik nõu-
anne. Pole siin läbi saadud ka koomikata. Ühe sellise loo rääkisid Sa peolauas oma õnnitlejatele.

«...Mul juba kümmekond haugipulka kotis, temal ei ühtegi. Tuleb siis mees nukra näoga minu juurde, et mis pagana häda see on, rapsab küll, aga otsa ei jää! Mina siis, et ehk on süü konksude juures. Vaatame landi järele ja — ennäe imet! — landil polegi konkse küljes! «Vaata kus sohimehed,» raputas tüssatu halvustavalt pead. «Müüvad poes ilma konksudeta lante.» Või kust pidigi esmakordselt spinningut käes hoidev mees teadma, et landi juurde ka sellised asjad käivad.»

Kui nüüd Sinult küsida: milline saak on Sulle kalavetel kõige rohkem heameelt valmistanud, siis ei ole vist vastust raske leida. Küllap selleks oli seesama Keila jõe kolmekümne seitsme kilone? Aga Põltsamaa säinas? Või koguni see Aegna saare karide vahelt püütud kaheteistkümnakilone haug? Arvan, et vastaksid nii: «Rõõmu valmistab iga õnnestumine inimese elus.» Ütleksid just nii, sest oma avara «ampluaa» juures oled Sa elus ääretult vähenõudlik.

Kalavetel on Sul olnud lausa erakordne õnn. Seesama õnn on Sind saatnud ka jahiretkil. Alles mõned aastad tagasi sat-
tus Sinu püssitorude ette seitsmeharuliste sarvedega põdrapull. Nüüd ripub vägilase uhke peaehe Sinu esiku seinal. Igal jahimehel ei ole olnud õnne omada sellist

hinnalist trofeed. Sul on. Muidugi jälitab jahimeest vahel ka ebaõnn, aga juubeli-
loos ei sobi sellest rääkida.

Sa sündisid sügiskuul. Sügis on andnud ka Su kalamehenatuurile oma kindlad näojooned. Sügis on lõhede aastaag. Sügis tegi Sinust «lõhekuninga», nagu Sind sõprade hulgas hüütakse.

Mida Sulle soovida suure tähtpäeva puhul? Ei oska nagu leida midagi sobivat. Seda va õnnepuru on Sul elus küllalt olnud. Tarvis aga läheb Sul kindlasti raudset tervist (sellest tuleneb ka pikk iga!), teravaid õngekonkse ja tugevat tamiili. Seda soovingi Sulle! Kõik muu tuleb siis juba iseenesest.

15,5-kilone lõhe oli mullu suurim, mis Pirita jõest kätte saadi. Selle püüdis Boleslav Gladin.

B. BULGAKOVI foto

REGULEERIVAIK MÄÄRUSI, EESKIRJU JA JUHENEID

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS EESTI NSV VEEKOGUDES VÄÄRISKALA EBASEADUSLIKU PÜÜGIGA ELANIKKONNA POOLT TEKITATUD JA SISSENÕUDMISELE KUULUVA KAHJU SUURUSE ARVUTAMISE TAKSI KINNITAMISE KOHTA.

Võitluse tõhustamiseks ebaseadusliku kalapüügieeskirjade rikkujate materiaalse vastutuse tõstmiseks vääristöõnduskala varudele kahju tekitamise eest Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Kinnitada ja kehtestada alates 1. märtsist 1963. a. Eesti NSV veekogudes vääriskalade ebaseadusliku püügiga elanikkonna poolt tekitatud ja sissenõudmisele kuuluva kahju suuruse arvutamise taks vastavalt lisale.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees V. KLAUSON
Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjadevalitseja G. MARTIN

Tallinn, Toompea, 9. märtsil 1963. a. nr. 125.

Lisa

Kala nimetus	Sissenõutav kahju rublades iga ebaseaduslikult püütud kala pealt (olenemata kala suurusest ja kaalust)
Lõhe	20
Iherus (meriforell)	10
Siig	2
Koha	2

JÄRVEKALAKASVATUSEGA TEGELEVATE MAJANDITE NIMESTIK

Allpool on loetletud veekogud, mis rajoonide täitevkomiteed on oma otsustega andnud põllumajanduslikele organisatsioonidele kalakasvatuse arendamiseks. Veekogude majandajail on õigus keelata või reguleerida kalapüüki nende majandada olevail veekogudel.

1. Harju rajooni Kolga kolhoos majandab Kahala järve.
2. Harju rajooni Saida sovhoos majandab Varese järve.
3. Harju rajooni «Töötava Talupoja» kolhoos majandab Limu järve.
4. Harju rajooni Kurtna Linnukasvatuse Kontrollkatsejaam majandab Kurtna tiike.
5. Jõgeva rajooni «Kungla» kolhoos majandab kolhoosi tiike.
6. Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» Rapla osakond majandab Alu tiike.
7. Põlva rajooni «Aurora» kolhoos majandab Koila järve.
8. Rapla rajooni Järlepa tõulinnukasvatuse sovhoos majandab Järlepa järve.
9. Tartu rajooni Otepää sovhoosi majandada on 6 järve: Kaarna järv, Nüpli järv, Pilkuse järv, Juusa järv, Alevi järv ja Lüüsjärv.
10. Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi majandada Tartu rajoonis on Kuningvere järv ja Mustjärv.
11. Valga rajooni Järvesalu kolhoosi majandada on 8 järve: Uibo järv, Kõverjärv, Silla järv, Kalm- ehk Väikejärv, Ahvena järv, Läbi järv, Mõrtsuka järv ja Päidla järv.
12. Valga rajooni Kalinini-nim. kolhoosi majandada on 4 järve: Koosa ehk Korijärv, Kuritse ehk Pelsi järv, Tirgu järv ja Raudjärv.
13. Valga rajooni «Võidu» kolhoosi majandada on 5 järve: Valgjärv, Koolja järv, Pikre järv, Uutsu järv ja Jääva järv.
14. Valga rajooni Kirovi-nim. kolhoosi majandada on 3 järve: Mäha järv, Kukemäe järv ja Saagjärv.
15. Võru rajooni «Linda» kolhoosi majandada on 3 järve: Hino järv, Pulli järv ja Bobra järv.
16. Võru rajooni Misso sovhoosi majandada on 14 järve: Suur-Boose järv, Väike-Boose järv, Veskijärv, Kungjärv, Saarjärv, Lõõla järv, Uhtjärv, Kallaste järv, Suur-Pehmejärv, Savijärv, Kaugjärv, Mikila järv, Kogre järv ja Hanni järv.
17. Võru rajooni Rõuge sovhoosi majandada on 10 järve ja 15 tiiki: Kakuveski paisjärv, Pärlijõe 3 veski paisjärve, Kahrila järv, Ahitse järv, Rattasjärv, Valgjärv, Tõugjärv, Suurjärv, Kausjärv, Liinjärv ja Horsa tiigid.
18. Võru rajooni Ruusmäe sovhoosi majandada on 8 järve: Suur-Preeksajärv, Väike-Preeksajärv, Palujüri järv, Hanijärv, Kaasikjärv, Murati järv, Majori järv.
19. Võru rajooni Väimela sovhoosi majandada on 2 järve: Väimela Mäejärv ja Väimela Alajärv.
20. Võru rajooni Antsla sovhoos majandab Vana-Antsla tiike.

KOOSKOLASTATUD
15. jaanuaril 1965. a.
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse
juhataja

KINNITAN
15. jaanuaril 1965. a.
R. SIRGE
Eesti NSV Spordiühingute
ja -organisatsioonide Liidu
Kalaspordiföderatsiooni presiidiumi
esimees

TÄIENDAV EESKIRI
PAUNKÜLA VEEHOIDLAL, PIRITA JÕE, HARKU JÄRVE JA TISKRE OJA,
RÄTSEPA JÄRVE JA TAMMETALU JÄRVE
SPORTLIKU KALAPÜÜGI EESKIRJADE JUURDE.

Eeskirjade «Paunküla veehoidla kalasportliku majandamise kohta» (kinnitatud Eesti NSV Spordiühingute ja organisatsioonide Liidu Nõukogu poolt 12. jaan. 1961. a.), «Pirita jõe (Vaskjala paisust kuni Paunküla veehoidlani) ja Kose-Uuemõisa «Kuivjõe» kalasportliku majandamise kohta» (kinnitatud 12. jaan. 1961. a.) «Kalapüügieeskirjad Pirita jõel kuni Vaskjala paisuni» (kinnitatud 12. jaan. 1961. a.) ja «Sportliku kalapüügi eeskirjad Harku järvel ja Tiskre ojal» (kinnitatud 12. jaan. 1961. a.) osaliseks muutmiseks ning Rätsepa järvel ja Tammetalu järvel (mõlemad Harju raj.) sportliku kalapüügi korraldamiseks:

Keelatakse alates 14. jaanuarist 1965. a. Paunküla veehoidlal, Pirita jõel (Vaskjala paisust kuni Paunküla veehoidlani) ja Kose-Uuemõisa «Kuivjõel», Pirita jõel kuni Vaskjala paisuni, Harku järvel ja Tiskre ojal, Rätsepa järvel ja Tammetalu järvel:

- 1) haugide püük, mille pikkus (ninamikust kuni sabakiirte alguseni) on alla 40 sm,
- 2) ühel isikul püüda päevas üle viie haugi ja
- 3) jää-alusel püügil söödakala (elus- või surnud kala ja konn) kasutamine (Paunküla veehoidlal on vastav keeld kehtestatud 12. detsembril 1964. a.).

VSÜ «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubi juhatus

KOOSKOLASTATUD
15. jaanuaril 1965. a.
H. TEDER
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse
juhataja

KINNITAN
15. jaanuaril 1965. a.
R. SIRGE
Eesti NSV Spordiühingute
ja -organisatsioonide Liidu
Kalaspordiföderatsiooni presiidiumi
esimees

TÄIENDAV EESKIRI
AEGVIIDU JÄRVEDEL SPORTLIKU KALAPÜÜGI EESKIRJADE JUURDE.

Käesolevaga pikendatakse kuni 31. detsembrini 1967. a. Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Nõukogu poolt 21. juunil 1961. a. kinnitatud juhendi «Sportliku kalapüügi eeskirjad Aegviidu järvedel» muutmiseks ja täiendamiseks 29. juunil 1963. a. ja 7. jaanuaril 1964. a. kehtestatud Urbukse järvel sportliku kalapüügi korraldamise eeskirjade kehtivust ja tehakse muudatusi Nikerjärvel ja Vahejärvel kalapüügiks järgmiselt:

Aegviidu Nikerjärvel, Vahejärvel ja Urbukse järvel keelatakse alates 14. jaanuarist 1965. a.:

- 1) haugide püük, mille pikkus (ninamikust kuni sabakiirte alguseni) on alla 40 sm,
- 2) ühel isikul püüda päevas üle viie haugi, ja
- 3) jää-alusel püügil söödakala (elus- või surnud kala ja konn) kasutamine.

4) Urbukse järvel igasugune kalapüük ilma VSÜ «Kalevi» Tallinna Kalaspordi-klubi poolt välja antud sportliku kalapüügi lubadeta (kaasa arvatud püük lihtkäsioõnega).

Ühtlasi lubatakse sportliku kalapüügi lubade alusel teostada Urbukse järvel püüki ka paadist.

VSÜ «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubi juhatus

KINNITATUD
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
1958. a. 15. septembri määrusega
nr. 1045

LISA nr. 4
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
31. detsembri 1958. a. määruse
nr. 474 juurde

MÄÄRUSTIK KALAVARUDE KAITSE JA KALAPÜÜGI REGULEERIMISE KOHTA NSV LIIDU VEEKOGUDES

1. Kõik veekogud (NSV Liidu territoriaalsed veed, sisemered, jõed, järved, tiigid, veehoidlad ja neisse voolavad veed), milliseid kasutatakse või saab kasutada töön-
duslike kalade, muude veeloomade ja -taimede püügiks või millistel on töön-
duslike kalavarude taastamise tähtsus, loetakse kalamajandusliku tähtsusega veekogudeks.

2. Kalavarude kaitset, kalapüügi reguleerimist, kalapüügipiirkondade eraldamist ning kalade, muude veeloomade ja -taimede püügiks lubade väljaandmist, kontrolli kalapüügieeskirjade ja käesolevast määrustikust kinnipidamise üle, kalamajandus-
likes veekogudes kalavarude taastamise ja melioratsiooni abinõude rakendamise üle teostavad kalakaitseorganid vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kinni-
tatud kalakaitseorganite teenistumäärustiku alusel.

3. Kalamajanduslike veekogude kalapüügieeskirjad kinnitatakse liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt, välja arvatud juurdelisatud loetelus nimetatud veekogud, millede kalapüügieeskirjad kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu mitme liidu-
vabariigi kasutada olevate veekogude kohta vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogu ühisel esildusel, või ühe liiduvabariigi ministrite nõukogu esildusel, kui veekogu on ühe vabariigi kasutuses.

4. Kalapüügipiirkonnad kalade ja muude veeloomade ning -taimede püügiks kala-
majanduslikest veekogudest määratakse kindlaks ja antakse kalakaitseorganite poolt tasuta tähtajatuks kasutamiseks lepingute järgi eeskätt riiklikele kalatööstuse ettevõtetele, kaluri- ja teistele kolhoosidele, kes annavad kalad üle riiklikele ette-
võtetele, ning teises järjekorras — teistele kalapüügiorganisatsioonidele.

Transpordi- ja hüdrotehniliste ehituste, raudteesildade, kauba- ja sõjasadamate, jõesadamate, laevaehitus- ja laevaremonditehaste, kindlustatud rajoonide, sõjaväe-
laagrite ja kaitsealade eraldusvööndis asuvad kalapüügipiirkonnad antakse välja samadel tingimustel kooskõlastatult eraldusvööndeid kasutavate organisatsioonidega.

Iga rannaäärse kalapüügipiirkonna kohta koostatakse pass ettenähtud vormi koha-
selt, mis lisatakse püügipiirkonna ekspluateerimise lepingu juurde.

Kalade ja muude veeloomade ning -taimede püüki väljaspool rannaäärset kala-
püügipiirkonda asuvatest veekogudest teostavad ettevõtted, kolhoosid ja asutused pileтите alusel, mis antakse välja kalakaitseorganite poolt iga laeva või püügivahendi kohta.

5. Teadusliku uurimise asutused võivad kooskõlastatult kalakaitseorganitega püüda kalu, muid veeloomi ja -taimi kalamajanduslikest veekogudest uurimise eesmärgil igal ajal ja igasuguste püügivahenditega.

6. Sportlik ja asjaarmastajalik kalapüük isiklikeks vajadusteks (kala müümise õigusega) on lubatud kõigil töötajatel tasuta kõigist veekogudest, välja arvatud kaitsealad, kalakasvatused, tiigi- ja muud kultuurkalamajandid, kusjuures peetakse kinni kehtestatud kalapüügieeskirjadest. Nimetatud otstarbeks võivad kalakaitseorganid eraldada veekogusid või üksikuid alasid.

7. Välisriikide kodanikel ja juriidilistel isikutel on keelatud tegelda töondusliku kalapüügiga, samuti muude veeloomade ja taimede püügiga NSV Liidu veekogudes, välja arvatud juhud, mis on ette nähtud NSV Liidu ja teiste riikide vahel sõlmitud kokkulepetes.

8. Kala, muude veeloomade ja -taimede püügi korral töonduslikuks otstarbeks ning isiklikuks vajaduseks NSV Liidu piiriäärsetes veekogudes tuleb kinni pidada piirirežiimi eeskirjadest.

9. Kalapüügi vajadusteks (nootade vedamine, püügivahendite kuivatamine ja remont, laevade remont, mehhanismide paigaldamine, ajutiste elu- ja tootmisruumide ehitamine ning muude tööde teostamine) antakse kalamajanduslikele organisatsioonidele õigus kasutada rannariba.

Rannaribade suuruse ja kalapüügi vajadusteks selle riba kasutamise korra määravad kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogud.

10. Ettevõtted, kolhoosid ja teised organisatsioonid, kelle kasutusse on antud kalapüügipiirkonnad, on kohustatud kooskõlastatult kalakaitseorganitega puhastama oma jõududega ja omal kulul loomuste, ujutus- ja muud püügikohad, tegema lihtsamaid kalakasvatus- ja melioratsioonitöid, rakendama abinõusid töonduslike noorkalade päästmiseks, samuti hoidma vajalikus sanitaarseisukorras rannaäärsed püüniste väljavõtmise kohad.

11. On keelatud:

a) juhtida kalamajanduslikesse veekogudesse, nende kaldale ja jääle tööstus- või kommunaalettevõtete puhastamata ning kahjutuks tegemata roiskvett, samuti muid kaladele kahjulikke jäätmeid;

b) kooskõlastamata kalakaitseorganitega eraldada vallidega kalade kudemiskohtades olevaid üleujutuspiirkondi või täastada neis kohtades lagunenuid vallesid;

c) rajada tõkkeid ja täielikult sulgeda jõgesid, sidenõvasid ja kanaleid, vett ära lasta limaanidest ja järvedest, välja arvatud need juhud, kus kooskõlastatult kalakaitseorganitega viiakse läbi sanitaaralaseid, hüdrotehnilisi või maaparanduslikke töid;

d) kooskõlastamata kalakaitseorganitega kasutada metsa parvetamiseks lõhilaste ja tuurlaste kudemispaikadeks olevaid jõgesid;

e) heita kalamajanduslikesse veekogudesse ja jätta nende veekogude jääle või üleujutatavatele kallastele laaste, puukoori, saepuru või muid jäätmeid, mis tekivad puidu tükeldamisel, talvisel palgiparvede koostamisel ja parvetuseks vajalike seadmete ehitamisel.

Koorimata puidu parvetamisel on parvetusorganisatsioonid kohustatud puhastama veekogude põhjad puukoortest ja vajupuudest lõhilaste ja tuurlaste kudemispaikades ning nende juurdepääsudes kalakaitseorganite korraldusel,

f) üles töötada lõhilaste ja tuurlaste kudemispaikadeks olevate jõgede, nende harude ja järvede kallastel metsa kuni ühe kilomeetri kaugusel kaldast; sealhulgas

lõhilaste ja tuurlaste kalakasvatustajade ning -majandite piirkonnas kuni kolme kilomeetri kaugusel kaldast;

g) rajada kalamajandusliku tähtsusega jõgedele tõkkeid, mis sulgevad üle kahe kolmandiku jõevoolust.

Metsa parvetamise lõpetamisel on metsavarumise organisatsioonid kohustatud puhastama jõed ajutistest, parvetusel kasutatud seadeldistest;

h) teostada kalamajanduslikes veekogudes kalakaitseorganite loata lõhkamistõid, välja arvatud laevaliikluseks ja metsaparvetuseks madaldunud jõgedes vajalikud pakilised süvendustööd, samuti parvetusjõgede sunniviisiliseks jääkattest vabastamiseks ning avariide vältimiseks vajalikud tööd.

Lõhkamistöödest tuleb mainitud juhtudel[®] viivitamatult teatada kalakaitseorganitele;

i) teostada kalade ja muude veeloomade püüki lõhke- või mürgainetega, samuti kasutada kalade ja delfiinide püüdmisel tulirelva või ahingut;

j) sulgeda püünistega üle $\frac{2}{3}$ jõe või sidenõva laiusest;

k) teostada kalamajanduslikes veekogudes kalakaitseorganite loata kalade ja muude veeloomade aklimatiseerimist;

l) loopida põhjasüvendus- ja põhjapuhastustöödel väljavõetud pinnast kalade kudemispakadesse ja talvitamishaudadesse, samuti leotada kalamajanduslikes veekogudes lina, kanepit, niint, nahka jms.;

m) teostada kooskõlastamatult kalakaitseorganitega veetaimestiku kogumist kalapüügi keelupiirkondades.

12. Kalamajanduslikest veekogudest vee võtmine ettevõtete vajadusteks ning niisutuseks võib toimuda ainult sel tingimusel, kui kalakaitseorganitega on kooskõlastatud spetsiaalsed seadeldised selleks, et vältida kalade sattumist veehaardeseadmetesse.

13. Kalamajanduslikele veekogudele tammisid projekteerivad ja ehitavad organisatsioonid on kohustatud kooskõlastatult kalakaitseorganitega ette nägema projektides ja eelarvetes ning rakendama abinõud kalavarude säilitamiseks ja kalakasvatuseks ning loodavate veehoidlate täielikuks ärakasutamiseks kalamajanduse otstarbel.

14. Seoses hüdroehitustega kalavarude säilitamiseks ja taastamiseks rajatud ehitused, välja arvatud kala läbilaske ja kalakaitse seadmed, antakse üle ettevõtetele ja organisatsioonidele, kellele on pandud kalakasvatuse kohustused. Kala läbilaske ja kalakaitse seadmed on hüdroelektrijaamade või niisutussüsteemide valitsuste alluvuses.

Kalakaitseorganitele antakse õigus kontrollida ja teostada järelevalvet kala läbilaske ning kalakaitse seadmete töö üle.

15. Kalakaitseinspeksioonide juhatajatel, nende asetäitjatel ja kalakaitseinspektoritel on õigus:

a) nõuda asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide ametiisikutelt, kolhoosidelt ja üksikutelt kodanikelt seletust käesoleva määrustiku ja kalapüügieeskirjade rikkumisel viimaste poolt;

b) pidada kinni käesolevat määrustikku ja kalapüügieeskirju rikkunud isikud protokoll (aktide) koostamiseks rikkumise kohta. Kui rikkujat ei ole võimalik teo kohal kindlaks teha, toimetavad kalakaitseinspektorid rikkuja lähemasse külanõukogusse või lähemasse miilitsajaoskonda tema isiku kindlakstegemiseks;

c) võtta ära isikutelt, kes rikkusid käesolevat määrustikku ja kalapüügieeskirju, nendega kaasas olevad püügiriistad ja ujuvvahendid, samuti ebaseaduslikult püütud kalad, muud veeloomad ja -taimed.

Ebaseaduslikult püütud kalad, muud veeloomad ja -taimed võetakse ära nii püügi- kohas kui ka nende vastuvõtu- ja töötlemispunktides ning realiseerimisel ja antakse üle kalatööstustele või kaubandusorganisatsioonidele kehtivate vastuvõtuhindadega.

Konfiskeeritud püügiriistad ja ujuvvahendid hoitakse alles kalakaitseorganite baasides või mujal, nende organite äranägemisel kuni küsimuse lahendamiseni rikkuja vastutuselevõtmise kohta administratiiv- või kohtu korras.

Keelatud püügiriistad antakse üle kalamajanduslikele organisatsioonidele lubatud püügiriistade valmistamiseks või hävitatakse sel juhul, kui neid ei saa kasutada muuks otstarbeks;

d) kontrollida püügiriistu ja -viise ning teostada püütud kalade, muude veeloomade ning -taimede ülevaatus püügikohtades, ladudes, vastuvõtupunktides ja kalatöös- tustes;

e) kasutada teenistussõitudel tasuta kalade, muude veeloomade ja -taimede püügiga tegelevate ettevõtete, kolhooside ja teiste organisatsioonide samas suunas sõitvaid laevu ning muud liintransporti.

16. Neil juhtudel, kui käesolevat määrustikku ja kalapüügieeskirju rikkunud isikud jäävad avastamata, realiseerivad kalakaitseorganid püütud kala ja püügiriistad ning ujuvvahendid kui peremeheta vara.

17. Kalakaitseorganite abistamiseks eraldavad töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, kolhoosid, kalatööstuse ettevõtted, vabatahtlikud spordiühingud, muud riiklikud ja ühiskondlikud organisatsioonid ning asutused ühiskondlikke kalakaitse- inspektoreid aktiivsemate töötajate hulgast nende nõusolekul.

18. Käesoleva määrustiku ja kalapüügieeskirjade rikkumise eest karistavad kala- kaitseorganid administratiivkorras rahatrahviga: ametiisikuid ja üksikuid kodanikke kuni 500* rublaga, ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone kuni 5000** rublaga. Vaja- duse korral saadetakse materjalid rikkujate kohta prokuratuuri süüdlaste krimi- naalvastutusele võtmiseks.

Trahvide määramise ja sissenõudmise korra määravad liiduvabariikide ministrite nõukogud.

19. Võitluses käesoleva määrustiku ja kalapüügieeskirjade rikkujatega silmapaist- nud riiklike ja ühiskondlike kalakaitseinspektorite premeerimiseks moodustada eri- fond järgmistest eraldistest: 50% kohtuotsuse põhjal konfiskeeritud ujuvvahendite ja püügiriistade realiseerimisest saadud summadest ning kohtu korras sissenõutud trah- vide summadest ja 30% konfiskeeritud kalade realiseerimisest saadud ning admi- nistratiivkorras sissenõutud trahvide summast. Premeerimise korra määravad liidu- vabariikide ministrite nõukogud.

20. Kalakaitseorganite juhtivatele töötajatele ja inspektoritele antakse välja eraldusmärkideta vormirõivastus, mis on sisse seatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. a. 7. augusti määrusega nr. 1068 kalatööstuse laevastiku töötajatele selles määru- ses ettenähtud tingimustel ning antakse õigus kanda relva teenistuskohustuste täit- misel.

Relva väljaandmine, kandmine, hoidmine ja kasutamine toimub kooskõlas selleks kehtestatud eeskirjadega.

21. Käesolev määrustik ei laiene kolhooside, sovhooside ja abimajandite veekogu- dele. Nende veekogude kasutamise korra määravad liiduvabariikide ministrite nõu- kogud.

* 1. jaan. 1961. a. — 50 rbl.

** 1. jaan. 1961. a. — 500 rbl.

KALAPÜÜGIEESKIRJAD BALTI MERE BASSEINI KOHTA

1. Käesolevad eeskirjad kehtivad NSV Liidu territoriaalsete ja sisemiste merevete kohta Balti meres, Neemeni jõe kohta jõesuust kuni Smalininkai asulani ja Narva jõe kohta jõesuust kuni Narva hüdroelektrijaamani.

Üldeeskirjad

2. Kalavarude kaitset, kalapüügi reguleerimist, kalapüügipiirkondade eraldamist, lubade väljaandmist kalade ja muude veeloomade püügiks ning veetaimede võtmiseks, kontrolli NSV Liidu veekogudes kalavarude kaitse ja kalapüügi reguleerimise määrustikust ja käesolevatest eeskirjadest kinnipidamise üle punktis 1. loetletud kalamajanduslikes veekogudes kalavarude taastamise ja melioratsiooni abinõude rakendamise üle teostavad Vene NFSV, Läti NSV, Leedu NSV ja Eesti NSV kalakaitseorganid oma territoriaalpiirides.

3. Kalade ja muude veeloomade püüki ning veetaimede võtmist teostavad kalapüügiorganisatsioonid nendele kalakaitseorganite poolt lepingu järgi eraldatud kalapüügipiirkondades, väljaspool kalapüügipiirkondi ja üldkasutatavates piirkondades aga piletite järgi, mis antakse välja kalakaitseorganite poolt iga püügilaeva või -vahendi kohta.

4. Ettevõtted, kolhoosid ja teised organisatsioonid, kelle kasutusse on antud kalapüügipiirkonnad, on kohustatud:

a) kooskõlastatult kalakaitseorganitega puhastama oma töøjõuga ja oma arvel loomuse-, ujutus- ja teisi püügikohti, teostama lihtsamaid kalakasvatusalaseid ja melioratsioonitöid, võtma tarvitusele abinõud töönduslike noorkalade päästmiseks, samuti hoidma vajalikus sanitaarseisukorras kalda-alad püüniste väljavõtmise kohdades;

b) tähistama kalapüügipiirkondade kaldapiirid kalakaitseorganite poolt kindlaksmääratud märkidega;

c) mitte ületama kalakaitseorganite poolt kindlaksmääratud kala väljapüügi limiiti;

d) pidama iga kalapüügipiirkonna ja püügilaeva kohta püügizurnaali kehtestatud vormi kohaselt ja esitama selle kalakaitseorganite nõudmisel, samuti esitama kalakaitseorganitele kindlaksmääratud statistilist aruandlust kalasaakide kohta liikide järgi;

e) võimaldama kalakaitseinspektoritele pääsu laevadele, tootmisruumidesse ja ladudesse püüniste ja saagi kontrollimiseks;

f) anda lepingulistel alustel sugukalu kalakasvatus- ja kontrollvaatluspunktidele;

g) märkima kalapüügilaevadele registrinumbrid: mootorlaevadele ja sõudepaatidele — laevaninal ja ahtril, purjelaevadele — laevaninal ja purjel.

5. Teadusliku uurimise asutused võivad kooskõlastatult kalakaitseorganitega vastavalt kinnitatud plaanidele teostada kalade ja muude veeloomade püüki ning veetaimede võtmist kõigis kalamajanduslikes veekogudes uurimise eesmärgil igal ajal ja igasuguste püügivahenditega.

Loa kalade ja muude veeloomade püügiks ning veetaimede võtmiseks saavad teadusliku uurimise asutused kalakaitseorganitel.

6. Sportlik ja asjaarmastajalik kalapüük isiklikeks vajadusteks (kala müümise õigusega) on lubatud kõigil töötajatel tasuta kõigis veekogudes, välja arvatud kalapüügiks keelatud kohad, kalakasvandused ja muud kultuurkalamajandid, igasuguste käsiõngedega, välja arvatud püük spinninguga jõgedes, kuhu tuleb kudema lõhe.

Sportlikuks ja asjaarmastajalikuks kalapüügiks võivad Vene NFSV, Läti NSV, Leedu NSV ja Eesti NSV kalakaitseorganid eraldada eri piirkondi.

Kalapüügiks keelatud kohad ja ajad

7. On keelatud igasugune kalapüük järgmistes kohtades:

Kogu aasta jooksul:

a) Kaliningradi (Visla) lahes 100-meetrilises vööndis Nõukogude—Poola merepiiri joonest arvates ja öösel Soome lahes 100-meetrilises vööndis Nõukogude—Soome merepiiri joonest arvates;

b) paisude, lüüside ja raudteesildade juures 500 meetri ulatuses, samuti sillasammaste ja kandetarandite vahel;

c) Knjaupasi lahes, Duobjale väinas ja Kroku-Lanka järves ning sinna suubuvates Upaite, Perkasase, Upes-Uostasi jões;

d) Atmata jões — jõesuudmest ülesvoolu kuni Šiša jõe suudmeni;

e) Minia jões — jõesuudmest kuni vana jõeharu parema kaldani ja Minia jõe vanas harus;

f) Skirvite jões — jõesuudmest koos jõeharudega kuni vana jõeharuni ja Skirvite jõe vanas harus;

g) Atmata ja Skirvite jõgede vahelistes harudes ja sidenõvades 2 km ulatuses ülesvoolu jõesuudmest arvates;

h) Kura lahes Ventes Ragase neeme ja Skirvite jõe vahelises 2 km laiuses kaldavööndis ning Skirvite jõe suudme ja Mõssovka asula vahelises 3 km laiuses kaldavööndis;

i) Gilge, Neemani, Daime jõe ja Zelenogradi kanali suudme-eelsetel aladel — 500 m ulatuses mõlemal pool suudmeid ja 2 km kaugusel Kura lahe suunas;

j) Kura lahe Klaipeda silma piirkonnas — Põhjamaulist 14 km ulatuses lõunasse;

k) Narva jões — Narva Hüdroelektrijaama tammist kuni maantee sillani, samuti suudme-eelsel alal — mõlemal pool jõesuud ühe kilomeetri ulatuses ja ühe kilomeetri kaugusel mere suunas.

Järgmistel tähtaegadel:

1) Pärnu lahes Madalmurru veealal, mida piirab mererannal põhjas — Raeküla eeslinna Teisejoone tänav, lõunas — Pärnu metskonna talu maa peal asetsev topograafiline torn ja merel — joon edelasuunas 7 km kaugusel kuni ülesseatud märkideni — 15. aprillist kuni 15. juulini;

m) Matsalu lahe idaosas kuni Suurerahu saareni — 15. maist kuni 15. juunini;

n) Haapsalu lahe idaosas kuni jooneni, mis ulatub Tahuninast Ransalu oja suudmeni, samuti Saunja, Sutlepa ning Salajõe lahes — 15. aprillist kuni 15. maini;

o) Kaliningradi (Visla) lahe kaldavööndis: 500 m laiuselt arvates pilliroopuhmastik-kudest ja seal, kus neid ei ole, 1 km laiuselt arvates kaldast — 1. maist kuni 1. juulini, välja arvatud angerjapüük mõrdadega ja räimepüük seisevnotadega;

- p) Kura lahes ja sellega külgnevais veekogudes — 20. aprillist kuni 1. septembrini.
8. On keelatud järgmiste kalaliikide püük püügikohtade ja -aegade järgi:
- a) lestapüük meres 12 miili laiuses rannavööndis — 15. jaanuarist kuni 15. aprillini;
- b) tursapüük meres traalidega 12 miili laiuses rannavööndis — 1. juunist kuni 30 septembrini;
- c) räimepüük seisevnotadega Bulju ja Kauguri karide piirkonnas kogu aasta jooksul;
- d) lõhe- ja meriforellipüük Riia ja Pärnu lahes — 1. oktoobrist kuni 30. novembrini ja vimmapüük Riia lahes — 1. maist kuni 1. juunini;
- e) lõhe- ja forellipüük Narva jões ja Neeva jõe suudme-eelsel alal 500 m raadiuse ulatuses — kogu aasta jooksul;
- f) lõhe-, meriforelli-, sterleti- ja sasaanipüük Kura lahes ja sellega külgnevais veekogudes — kogu aasta jooksul ning siiapüük lahe kalapüügipiirkondades nr. 31, 32, 48 — 1. novembrist kuni jäätumiseni;
- g) lõhe- ja meriforellipüük Kaliningradi (Visla) lahes — 15. augustist kuni 31. detsembrini ja siiapüük — kogu aasta jooksul;
- h) koha- ja latikapüük Viiburi lahes — 20. maist kuni 30. juunini.
9. Vene NFSV ja Leedu NSV kalakaitseorganid võivad vajaduse korral täiendada keelata kalapüüki Kaliningradi (Visla) ja Kura lahes kalade massilistel kudemiskohtadel.
10. Vene NFSV, Läti NSV, Leedu NSV ja Eesti NSV kalakaitseorganid lubavad meretindi, ogaliku-, järvetindi-, kiisa-, ahvena-, särje-, viidika-, lutsu- ja angerjapüüki nende poolt igal üksikul juhul määratud tähtaegadel, kohtadel ja püünistega.
11. Olenevalt hüdro meteoroloogilistest tingimustest võivad Vene NFSV, Läti NSV, Leedu NSV ja Eesti NSV kalakaitseorganid omavahelisel kokkuleppel üksikjuhtudel muuta keeluaegade kalendritähtaegu, lühendamata kogu keeluaega.
12. Laevadel on keelatud peatuda kalapüügiks keelatud kohtades, välja arvatud peatused asulate juures, tulepaakide ülespanemise ja äärmise vajaduse korral (**torm**, udu jt.).

Keelatud püünised ja püügiviisid

13. On keelatud:
- a) kalapüügiks kasutada kalakaitseorganite loata uusi püügiviise ja uue konstruksiooniga püüniseid, samuti tarvitada lõhke- või mürkaineid, tulirelva, ahingut, pootshaaki, tragi ja muid torkeriistu;
- b) sulgeda püünistega enam kui $\frac{2}{3}$ jõe või sidenõva laiusest;
- c) asetada püüniseid lähemale kui 100 m kalapüügiks keelatud aladele ja seisevnotade vahele;
- d) asetada seisevnotasid, võrke ja mõrdu malekorras;
- e) heita üheaegselt noota mõlemalt kaldalt.
14. On keelatud püük:
- a) traalidega Soome lahes idapoolse 28° idapikkust aprillis, mais, juunis ja ülejäänud ajal — ida- ja lõunapoolse joont: Kurgolovo neem — Moštšnõi saar — Seiskari saar — Krestovõi neem;
- b) traalide ja kaksiktraalidega;
- Kura ja Kaliningradi (Visla) lahes kogu aasta jooksul;
- Riia lahes ruutudes 194, 201, 208, 214, 215, 222, 223 — kogu aasta jooksul ja Riia lahes tervikuna — 15. maist kuni 15. juunini;

Riia ja Soome lahes mitte lähemal ühest kilomeetrist püügile asetatud võrguribadest ja seisevnootadest;

Riia ja Soome lahes ning Muhu väinas madalamal kui 20 m; sealjuures Soome lahes üle 50 hobujõulise võimsusega laevadel lähemal kuni 3 miili kaldast;

c) seisevnootadega:

Kura lahes üle 200 m pikkuste, Riia ja Soome lahes üle 600 m pikkustega (sealjuures Riia lahes üle 16 m sügavusega kohtades).

Nootade vahe ühes jadas peab olema vähemalt 300 m ja seisevnootade jadade vahe vähemalt 600 m, Kura lahes jadade vahe vähemalt 1000 m;

d) Kaliningradi (Visla) lahes üle 200 m pikkuste seisvate võrkpüünistega ja Kura lahes — üle 400 m pikkustega; võrkpüüniste vahe ühes jadas peab olema vähemalt 150 m ja võrkpüüniste jadade vahe vähemalt 200 m;

seisvate võrkpüüniste üldpikkus Kaliningradi (Visla) lahes ei tohi ületada poolt lahe laiust nende asetamiskohtades ja Kura lahes — 1000 m;

e) veonootadega;

suursoomkala üle 800 m pikkuste ja väike soomkala üle 300 m pikkuste nootadega Kaliningradi (Visla) ja Kura lahes;

silma suurusega alla 24 mm Riia lahes Gartsiemsi kanali ja Lielupe jõesuudme vahelises piirkonnas. Erijuhtudel kalakaitseorganite loaga võib seal kasutada alla 24 mm silma suurusega räimenootasid;

f) võrkudega lähemal kui üks kilomeeter traallaevade poolt ülesseatud märkidest;

g) Kaliningradi (Visla) lahes üle 120 m pikkuste mörrajadadega, kusjuures jadadevahelised intervallid peavad olema igas suunas vähemalt 100 m;

h) Kura lahes angerjapüünistega, kus püüniste vahe ühes jadas on alla 100 m ja jadade vahe alla 300 m.

15. Riia ja Soome lahte püügile lubatavate traallaevade arv, samuti Kura, Riia ja Soome lahte püügile lubatavate seisevnootade arv määratakse igal aastal kindlaks vastavate kalakaitseorganite poolt.

16. Püüniste asetamisel traalpüügikohtadele tuleb kohustuslikult kinni pidada järgmisest signalisatsioonist:

võrguribade otstele pannakse tähised: päeval — kaldapoolsele tähisele valge lipp ja merepoolsele — kaks punast lippu, öösel — kaldapoolsele tähisele valge tuli ja merepoolsele tähisele punane tuli;

lippude suurus on 30×60 sm, tähise varda pikkus veepinnast vähemalt 2 m.

17. Püüniste veest väljavõtmist, milliste kasutamisel rikuti kalapüügieeskirju ning äravõetud püüniste ja kalasaagi toimetamist üleandmise kohta teostab kalakaitseorganite nõudmisel rikkuja.

Püüniste silmamõõdud

18. On keelatud kasutada püüniseid väiksema silmamõõduga kui allpool esitatud:

a) traal- ja kaksiknootadel:

(millimeetrites)

tursapüügiks	40
räime- ja tindipüügiks	12
kilupüügiks	10

Traale võib kasutada kilupüügiks siis, kui üldpüügis esineb kilu vähemalt 85% kaalu järgi.

Traalnooda pära toetava koti silma suurus peab olema suurem kui noodapära silma suurus — räime- ja kilunoodal 4 korda, tursanoodal — 2 korda;

b) Kaliningradi (Visla) lahes kasutatavatel nootadel ja mõrdadel

	Pära, kast	Juhttiivad	Tiivad
Suursoomkala püügiks			
veonootadel	36	38	42
seisevnootadel	30	—	42
barkassnootadel	26	86	42
mõrdadel	26	—	36
Väikesoomkala püügiks			
veo-, seisev-, barkassnootadel ja mõrdadel	20	24	28
Angerjapüügiks			
mõrdadel	16	—	20

Iga liiki veonootade juhttiibade pikkus ei tohi ületada $\frac{1}{3}$ vastava tiiva pikkusest.

c) veo-, barkass- ja seisevnootadel ning mõrdadel:

	Pära, kast	Juhttiivad	Tiivad
suursoomkala püügiks	45	50	60
väikesoomkala püügiks	24	28	32
lestapüügiks	40	50	60
vimmapüügiks	30	36	40
meritindi ja räimepüügiks	12	16	20
angerjapüügiks	12	18	22
kilupüügiks	10	14	—
järvetindi püügiks	5	10	14

Söödakala püüdmiseks võivad kalakaitseorganid lubada kasutada noota pikkusega mitte üle 50 m ja silma suurusega mitte alla 6 mm.

Iga liiki veonootade juhttiibade pikkus ei tohi ületada $\frac{1}{3}$ vastava tiiva pikkusest:

d) võrkudel:	siiapüügiks	50	
löhepüügiks	70	vimmapüügiks	45
meriforelli püügiks	50	väikesoomkala püügiks	36
suursoomkala püügiks	60	meritindi ja räimepüügiks	14
lestapüügiks	50	kilupüügiks	11

19. Silma suurus püünistes tehakse kindlaks sel teel, et mõõdetakse 11 sõlme vahemaa võrgu niiti mööda ja saadud arv jagatakse 10-ga (maksev kuivade püüniste korral). Märgade püüniste korral on lubatud kehtestatud mõõtused 5% võrra vähendada.

20. Kalade töenduslikku mõõtu arvestatakse ninamikust (kinnise suu puhul) kuni sabauime keskmiste kiirte alguseni.

Angerja pikkust arvestatakse ninamikust kuni sabauime lõpuni.

Töödeldud (soolatud, kuivatatud, suitsutatud jne.) kala mõõdu määramisel on lubatud kehtestatud mõõtusid 4% võrra vähendada.

21. On keelatud kalade püük, vastuvõtmine, töötlemine ja säilitamine, mille töenduslikud mõõdud värskel kujul on väiksemad kui (sentimeetrites):

lõhel	56	kilul	8
meriforellil	45	linaskil	22
angerjal	45	haugil	30
kohal	40	räimel:	
latikal	29	Riia lahes koos Saaremaa ja	
siial	32	Hiiumaa ning Soome ja Kali-	
vimmal	24	ningradi lahes	10
Riia ja Soome lahe lestal	15	Balti meres	14
Balti mere lestal	19	särjel	15
tursal	30	kogrel	20

Samuti on keelatud vastu võtta ühe liigi kala teise liigi nimetuse all või «muu kala» ja «peenkala» nimetuse all.

22. Töenduslikust mõõdust vähemate kalade kaaspüük, vastuvõtmine, ümbertöötlemine ja säilitamine on lubatud järgmistes kogustes, arvuliselt:

turska traalides mitte enam kui 10% tursa üldkogusest ühe nõudmise kohta; kilu, räime ja teisi kaitse all olevaid kalu räimetraalides ja talinootades, samuti teistes püügivahendites — mitte enam kui 15% kaitse all olevate kalade üldpüügist;

soomkala järvetindi püügil mitte enam kui 5% tindi üldpüügist;

teisi kalaliike mitte enam kui 8% kaitse all olevate kalade üldkogusest ühe nõudmise kohta;

nooda- ja mõrrapüügil Kaliningradi (Visla) lahes mitte enam kui 5%, võrgupüügil mitte enam kui 8% üldpüügist ühe nõudmise kohta.

Alamõõduliste kalade väljapüügi korral üle lubatud koguste lõpetatakse püük sel kohal ja kogu saak lastakse elusalt vette tagasi või asendatakse püünised teiste suuresmasilmalistega.

23. Kalakogused, kus alamõõduliste kalade sisaldavus ületab ettenähtud koguse, olenemata sellest, kus need avastatakse, võetakse kalakaitseorganite poolt ära ning antakse üle kalatööstusele või kaubandusorganisatsioonidele kindlaksmääratud vastuvõtuhindadega ja nende hind kantakse riigitulusesse.

Vastutus kalapüügieeskirjade rikkumise eest

24. Süüdlased käesolevate kalapüügieeskirjade rikkumises võetakse vastutusele kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 15. septembri määrusega nr. 1045 kinnitatud määrustikuga kalavarude kaitse ja kalapüügi reguleerimise kohta NSV Liidu veekogudes.

KALAPÜÜGIEESKIRJAD PEIPSI JA PIHKVA JÄRVE BASSEINI KOHTA

§ 1. Käesolevad eeskirjad kehtivad:

- a) Peipsi, Lämmi-, Pihkva, Kalli, Lahe, Koosa ja Leego järvede kohta;
- b) Narva (Naroova) jõe kohta jõesuudmest kuni koseni Narva linna juures, Velikaja Zeltša, Remda, Nemolovka, Pimža, Kopanka (Kaevandu), Tšernaja, Kalli, Agali, Lahe, Lagina, Emajõe (suudmest Kastre asulani) ja Koosa jõgede kohta;
- c) Narva veehoidla kohta.

Üldalused

§ 2. Kalavarude kaitset, kalapüügi reguleerimist, kalastuspiirkondade eraldamist, lubade väljaandmist kala- ja teiste kasulikkude veeloomade püügiks, samuti kontrolli määrustiku «Kalavarude kaitse ja kalapüügi reguleerimise kohta NSV Liidu veekogudes» ja käesolevate eeskirjade täitmise ning kalavarude taastamise abinõude ja melioratsiooni läbiviimise üle paragrahvis 1 loetletud kalamajanduslikes veekogudes teostavad VNFSV ja Eesti NSV kalakaitseorganid kuuluvuse järgi.

§ 3. Kala- ja teiste kasulikkude veeloomade püüki teostavad kalapüügiorganisatsioonid kalakaitseorganite poolt lepingute alusel eraldatud kalastuspiirkondades, väljaspool kalastuspiirkondi ja üldkasutatavates piirkondades aga piletite järgi, mis antakse kalakaitseorganite poolt välja iga püügilaeva või püünise kohta.

Märkus. Kalastuspiirkondade piirid tähistatakse kaldal märkidega (postidega). Püügilaevadel peab olema laeva registri number: purjelaevadel — purjel ja laevanina mõlemal poordil, mootorlaevadel — laevanina mõlemal poordil ja ahtril, mootor- ja sõudepaatidel — paadinina mõlemal poordil.

§ 4. Ettevõtted, kolhoosid ja teised organisatsioonid, kelle kasutusse on antud kalastuspiirkonnad, on kohustatud kooskõlastatult kalakaitseorganitega:

- a) puhastama oma tööjõuga ja oma arvel loomuse, ujutus- ja teisi püügikohti, teostama lihtsamaid kalakasvatusalaseid ja melioratsioonitöid, võtma tarvitusele abinõud noorkalade päästmiseks, samuti hoidma vajalikus sanitaarseisukorras kaldaalad püüniste väljavõtmise kohtades;
- b) andma lepingulistel alustel sugukalu kalakasvatuse- ja kontroll-vaatluspunktile;
- c) mitte teostama kalastuspiirkondades kalakaitseorganite loata töid, mis muudavad veekogude looduslikke tingimusi;
- d) pidama iga kalastuspiirkonna ja püügilaeva kohta žurnaali kehtestatud vormi kohaselt, esitama selle kalakaitseorganite nõudmisel ning esitama kalakaitseorganitele statistilise aruandluse kalasaagi kohta liikide järgi;
- e) mitte ületama kalakaitseorganite poolt kindlaksmääratud püügilimiiti.

§ 5. Teadusliku uurimise asutused võivad vastavalt kinnitatud plaanidele teostada kooskõlastatult kalakaitseorganitega kala- ja teiste kasulikkude veeloomade püüki kõigis kalamajanduslikes veekogudes igal ajal ja igasuguste püünistega.

Kala- ja teiste kasulikkude veeloomade püügiks loa saanud teadusliku uurimise asutused on kohustatud varustama oma töötajaid ja laevu tunnistustega selle kohta, et neil on õigus püüda kalu ja teisi kasulikke veeloomi teaduslikuks otstarbeks.

§ 6. Sportlik ja asjaarmastajalik kalapüük isiklikuks tarbeks (müümise õiguseta) on lubatud kõigil töötajail tasuta kõigis veekogudes, välja arvatud keelualad, kala-kasvatused, tiigi- ja muud kultuurmajandid, pidades kinni käesolevatest eeskirjadest, järgmiste püünistega:

a) igasuguste käsiõngedega kogu aasta jooksul, välja arvatud landiga püük talvel;

Märkus. Kalapüük landiga talvel (välja arvatud siiapüük) on lubatud üksnes spordiühingu liikmetel.

b) vedeli ja undadega, välja arvatud püük vedeliga Narva veehoidlas ja siiapüük Peipsi järves;

c) käsikahvadega, mille läbimõõt ei ületa 1,5 meetrit, nattadega, mille võrgu külgmõõt ei ületa 1,5 meetrit, kui püüniste vette asetamiseks ja väljavõtmiseks ei kasutata paate ega mehhanisme.

§ 7. On keelatud:

a) kalapüügi- ja transpordilaevadel peatuda kalapüügiks keelatud kohtades, välja arvatud peatused asulate juures, tulepaakide ülesseadmisel ning äärmise vajaduse korral (torm, udu, avarii jt.);

b) asetada püügivahendeid malekorras vahedega alla 100 m, samuti loomusekoh-tadesse asetada seisevpüüniseid või taguda vaiu;

c) sulgeda püünistega enam kui $\frac{2}{3}$ jõe, oja, sidenõva või kanali laiusest (vabaks peab jääma veekogu sügavam osa);

d) teostada kalakaitseorganite loata uute kalaliikide ja teiste kasulikkude veeloo-made aklimatiseerimist ja kasvatamist kalamajanduslikes veekogudes;

e) leotada kalamajanduslikes veekogudes lina, kanepit ja niint.

Kalapüügiks keelatud kohad ja ajad

§ 8. On keelatud igasugune kalapüük:

a) paisude, lüüside ja raudteesildade juures 500 meetri ulatuses, samuti sillasam-maste ja kandetarandite vahel;

b) 15. maist kuni 25. juunini:

Pihkva järvel Nemolovka jõe suudmest kuni Serebrjanka neemeni, kaasa arvatud Nemolovka jõgi ja Balsovo järv, ning järvel 300 meetri kaugusel;

Velikaja jõe suudme-eelsel alal Bolšaja Listovka-Molgovovo külade joonelt Velikaja jõge mööda kuni Kusva-Piskovitši külade vahelise jooneni, kaasa arvatud Kamenka jõgi ja Pihkva järv kahe kilomeetri ulatuses järve viimastest saartest arvates;

Kalli, Leego, Koosa ja Lahe järvedel;

Lahe, Lagina, Koosa, Agali, Kalli ja Kaevandu jõgedes ja Kaevandu jõe suudme-eelsel alal 100 meetri ulatuses mõlemal pool jõesuud ja ühe kilomeetri ulatuses Peipsi järvel;

Peipsi järve kahe kilomeetri laiuses kaldavööndis Koosa jõe suu vasakust kaldast kuni 100 meetrit Emajõe suust lõuna pool asuva punktini;

Värska ja Kulei lahtedes lõuna pool joont, mis ühendab Kolpino ja Zabolotje külade tippe;

Zeltša ja Remda jõgedes ning Vilino, Dolgoje, Užini ja Barinovo järvedel;

Pedaspää lahe kaguosas järgmistes piirides: Pedaspää neeme põhjatipust üks kilomeeter Kaevandu jõesuu suunas, sealt täisnurga all lõunasse Tartu Riikliku Ülikooli katsemetsapiirkonna ja Pedaspää küla maade piirimärgini;

c) Pihkva järvel Razokovi neeme—Orlovo küla piirides, alates järve kinnikülmumisest kuni jäälagunemiseni (ruudud 21-M-N ja 22-M-N-O);

d) 1. septembrist kuni jäätumiseni:

Peipsi järvel piirkonnas, mida piirab põhjas — joon, mis ühendab Ostrovtsõ küla lõunatippu Pedaspää külaga, lõunas — joon, mis ühendab Uhtinina neeme neemega, mis asub Voronini saarest lõuna pool, ja idas — joon, mis ühendab Podborovje küla Samolovka jõesuuga;

Koosa jõe vasakust kaldast lõunasse kuni Kaevandu jõesuuni, kaasa arvatud Kaevandu jõesuu, ning kahe kilomeetri kauguseni järvel.

§ 9. On keelatud:

a) tindipüük 1. juunist kuni 15. septembrini ja 15. oktoobrist kuni jäätumiseni;

b) räabisepüük jäälagunemisest kuni 1. juulini;

c) haugipüük järgmistes jõgedes: Narva jões (kaasa arvatud Jaama ja Kareli struudgad), Zeltša ja Remda jõgedes 20. aprillist kuni 15. maini;

Velikaja jõe suudmes ja suudme-eelsel alal (Pihkva järvel kuni kahe kilomeetri ulatuses viimastest saartest arvates) 15. aprillist kuni 5. maini;

d) latikapüük Narva veehoidlas 15. maist kuni 30. juunini;

e) siiapüük Peipsi ja Lämmijärvel 20. oktoobrist kuni jäätumiseni.

Märkus. Siiapüük kalakasvatuse eesmärgil on lubatud kõikjal alates 25. oktoobrist kuni siiamarja kogumise plaani täitmiseni. Load siiapüügiks kalakasvatuse eesmärgil antakse välja vastavate kalakaitseinspeksioonide poolt.

Keelatud püünised ja püügiviisid

§ 10. On keelatud:

a) kala- ja teiste kasulikkude veeloomade püügiks kasutada kalakaitseorganite loata uusi püügiviise ja uue konstruktsiooniga püüniseid, samuti tarvitada lõhkevõvi mürkaineid, tulirelva, ahingut ja muid torkeriistu;

b) müta tarvitamine kalade hirmutamiseks 20. aprillist kuni 20. juunini;

c) heita üheaegselt noota mõlemalt kaldalt;

d) kalapüük purjetraalidega põhja pool Razokovi ja Mšeti neemede vahelist joont (Kolpina saare idakallas) ning mehhaniseeritud traalidega Pihkva ja Peipsi järvedel;

e) suursoomkala mõrdade ja muude seisevpyüniste kasutamine 400-meetrilisel vööndil Lämmijärve keskosast arvates 200 meetrit ida ja 200 meetrit lääne suunas, samuti 400 meetri laiusel vööndil Piirisaart ümbritsevate väinade laevasõiduteel ja 300 meetri laiusel vööndil Kolpina saart ümbritsevate väinade laevasõiduteel;

f) kasutada igasuguseid tõmbepüüniseid (nootasid ja käänivõrke) Peipsi järve idapoolsel ühe kilomeetri laiusel rannavööndil Ostrovtsõ küla ja Sigovitsa neeme vahelises lõigus — 15. juulist kuni 30. septembrini;

g) igasuguste püüniste kasutamine Pihkva ja Lämmijärves lõuna pool joont: Podborovje küla — Piirisaare põhjatipp — Uhtinina neem — 20. maist kuni 1. augustini;

h) kaldanootade kasutamine 20. maist kuni 1. septembrini;

i) kaldanootade kasutamine väikesoomkalade püügiks Peipsi järvel — 1. juunist kuni 1. septembrini.

Märkus. Väikesoomkala püügiks nende massilisel kudema kogunemisel lubatakse kasutada väikesoomkalavõrke ja püüniseid kalakaitseorganite poolt eraldatud kohtades.

Olenevalt kujunevatest hüdrometeoroloogilistest tingimustest võivad VNFSV ja Eesti NSV kalakaitseorganid omavahelisel kokkuleppel ja kooskõlastatult teaduslike organisatsioonidega muuta püügikeelueaga kuni 10 päeva ühes või teises suunas.

§ 11. Püüniste veest väljavõtmine, milliste kasutamisel rikuti kalapüügieeskirju, konfiskeeritud püüniste ja kalasaagi toimetamine üleandmise kohta kalakaitseorganite nõudmisel toimub eeskirjade rikkuja poolt.

Püüniste silmamõõdud

§ 12. On keelatud kasutada püüniseid väiksema silmamõõduga kui allpool esitatud (millimeetrites):

	Noodad ja mõrrad		Võrgud
	pära	juht- tiivad	
suursoomkala püügiks	36	40	70
ahvena-, särje- ja nurupüügiks . .	20	24	28
rääbisepüügiks	12	14	14
tindipüügiks	5	—	—

Märkus. Kalakaitseorganite loal võib peenesilmalisi püüniseid kasutada kiisapüügiks nende kalade kogunemise kohtades.

Kalapüügiks on lubatud kasutada «mutnikuid», mille pärasilma suurus on mitte väiksem kui 16 millimeetrit.

Silma suurus tehakse kindlaks sel teel, et mõõdetakse 11 sõlme vahemaa võrgu niiti mööda ja saadud arv jagatakse 10-ga.

Püüniste silmade mõõdud on arvestatud kuivade konserveeritud püüniste kohta. Märgade püüniste silmade mõõtmisel on lubatud mõõtusid 5% võrra vähendada.

Nootadel ja mõrdade tiibadel peab võrgulina rakendus olema $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ piirides, välja arvatud püünised tindipüügiks.

Kalade ja vähkide töõnduslikud mõõdud

§ 13. On keelatud kalade ja vähkide püük, vastuvõtmine, töötlemine ja säilitamine, mille mõõdud värskel kujul on väiksemad kui (sentimeetrites):

siial	30	haugil	30
kohal	40	rääbisel	9
latikal	30	vähil	9

Märkus. Kalade töõnduslikku mõõtu arvestatakse ninamikust (kinnise suu puhul) kuni sabauime keskmiste kiirte alguseni.

Vähki mõõdetakse silmast kuni laka lõpuni. Tööõeldud (soolatud, kuivatatud, suitsutatud jne.) kala mõõdu määramisel on lubatud kehtestatud mõõtusid 4% võrra vähendada.

§ 14. Alamõõduliste kalade kaaspüük on lubatud järgmistes kogustes:

a) nootadega ja mõrdadega püügil mitte enam kui 5% ja võrkudega püügil mitte enam kui 8% arvuliselt kaitse alla võetud kalade saagist;

b) väikesoomkala ja rääbise püügil igasuguste püünistega mitte enam kui 5% ja tindipüügil — mitte enam kui 2% kogu saagi kaalust.

Märkus. Alamõõduliste kalade väljapüügi korral üle lubatud koguste lõpetatakse püük antud kohas või asendatakse püünised teiste, suuremasilmalistega. Üle lubatud koguste väljapüütud kala, mis on alla lubatud mõõdu, tuleb elusalt vette tagasi lasta.

Vastutus käesolevate kalapüügieeskirjade rikkumise eest

§ 15. Käesolevate kalapüügieeskirjade rikkumise eest on kalakaitseorganitel õigus määrata administratiivkorras ametiisikutele ja üksikutele kodanikele rahvatrahvi kuni 500* rubla, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kuni 5000** rubla. Vajalikel juhtudel saadetakse materjalid eeskirjade rikkujate kohta prokuratuuri süüdlaste kriminaalvastutusele võtmiseks.

§ 16. Juhul, kui organisatsioon, kelle käsutusse on kalastuspiirkond antud, rikub süstemaatiliselt käesolevaid püügieeskirju ja kalastuspiirkondade kasutamise lepingut, võib lepingu lõpetada kohus, kuni kohtuotsuseni aga võivad kalakaitseorganid lepingu kehtivuse seisma panna.

Kalapüügieeskirjade süstemaatilise rikkumise korral võivad kalakaitseorganid ära võtta kalapüügipileti.

KINNITATUD

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1960. a 22. detsembri määrusega nr. 513

KALAPÜÜGIEESKIRJAD EESTI NSV SISEVEEKOGUDE KOHTA

§ 1. Käesolevad eeskirjad kehtivad:

- a) Võrtsjärve ja sellesse suubuvate jõgede kohta;
- b) Emajõe kohta koos lisajõgedega Võrtsjärvest kuni Kastre asulani;
- c) kõigi teiste siseveekogude kohta Eesti NSV piirides, välja arvatud Narva jõgi koos Narva veehoidlaga, Peipsi ja Pihkva järv koos Emajõe suudmeala veekogudega, mille kohta kehtivad eri kalapüügieeskirjad.

Üldeeskirjad

§ 2. Kalavarude kaitset, kalapüügi reguleerimist, püügipiirkondade eraldamist, lubade väljaandmist kalade ja muude veeloomade püügiks ning veetaimede võtmiseks kalamajanduslikest veekogudest, samuti kontrolli «NSVL veekogudes kalavarude kaitse ja kalapüügi reguleerimise määrustikust» ja käesolevatest eeskirjadest kinnipidamise ning kalavarude taastamise abinõude ja kalamajandusliku melioratsiooni läbiviimise üle teostab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspektsioon.

Sovhoosidele, kolhoosidele, abimajanditele ja kalaspordiorganisatsioonidele kinnistatud kalamajanduslikes veekogudes teostavad kalakaitsealaseid ja kalakasvatustlike veekoguseid ning kalamajanduslikke melioratsioonitöid nimetatud majandid omai jõul veekogude majandusplaanide kohaselt.

Märkus. Üldjärelvalvet sovhoosidele, kolhoosidele, abimajanditele ja kalaspordiorganisatsioonidele kinnistatud veekogudel teostavad riiklikud kalakaitseorganid.

§ 3. Teadusliku uurimise asutused võivad vastavalt kinnitatud plaanidele teostada kooskõlastatult kalakaitseorganitega ja veekogu majandaja teadmisel kalade ja teiste

* 1. jaan. 1961. a. — 50 rbl.

** 1. jaan. 1961. a. — 500 rbl.

veeloomade püüki kõigis kalamajanduslikes veekogudes igal ajal ja igasuguste püü-
nistega.

§ 4. Sportlik ja asjaarmastajalik kalapüük isiklikuks tarbeks müümise õiguseta on
lubatud tasuta kõigil töötajatel kõigis veekogudes lihtsa käsiõnnega, välja arvatud
keelukohad ja -ajad (loetletud § 9 ja § 11), kalakasvandused ja teised kultuurkala-
majandid.

Kalaspordlastel, kellel on kalasportlase pilet, mille on välja andnud Eesti NSV
Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Nõukogu, on kalapüük lubatud käsiõnne-
dega, kaasa arvatud spinning, üks lant ja kuni 5 ketasunda.

Märkused. 1. Pirita jõgi koos Paunküla veehoidlaga on eraldatud ainult sportlikuks kala-
püügiks, kus püük on lubatud ka keeluaegadel vastavalt Kalaspordiföderatsiooni ja Kalakaitse
Inspektsiooni poolt kehtestatud korrale.

2. Asjaarmastajalik püük kalaspordiorganisatsioonidele kinnistatud veekogudes on lubatud
Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Nõukogu eeskirjade kohaselt.

§ 5. Ettevõtted, kolhoosid ja teised organisatsioonid, kelle kasutusse on antud
kalamajanduslikud veekogud, on kohustatud kooskõlastatult kalakaitseorganitega:

a) puhastama oma tööjõuga ja omal kulul loomuse- ja teisi püügikohti, võtma
tarvitusele abinõud noorkalade päästmiseks;

b) pidama kala väljapüügi arvestust liikide järgi ja iga veekogu kohta ning mitte
ületama püügilimiti.

§ 6. On keelatud:

a) teostada ilma kalakaitseorganite loata uute kalaliikide ja veeloomade ning
-taimeliikide aklimatiseerimist ja kasvatamist kalamajanduslikes veekogudes ning
ümber paigutada kalu ja teisi veeloomi ühest veekogust teise ilma teadusliku aluseta;

b) keelukohtadele ülespandud märkide, siltide ja kuulutuste rikkumine ning hävi-
tamine.

§ 7. On keelatud juhtida kalamajanduslikesse veekogudesse tööstus- ja kommu-
naalettevõtete puhastamata roiskvett, leotada lina, kanepit, nahku ja visata veekogu-
desse, nende kaldale või jääle puukoori, oksid, laaste, saepuru ja muid metsatööstuse
jätmeid.

§ 8. Organisatsioonid, kellele kuuluvad paisud, veeäravooluseadmed ja veesulud,
on kohustatud iga kord, kui tekib vajadus veepinna alandamiseks või veevoolu sul-
gemiseks (täielikult või osaliselt), sellest aegsasti teatama kalakaitseorganitele ja
võtma tarvitusele abinõud kalavarude säilitamiseks neis veekogudes. Avariide kor-
ral, kui sellest ei ole võimalik õigeaegselt teatada Kalakaitse Inspektsioonile, koos-
tatakse kalavarude säilitamiseks tarvituselevõetud abinõude kohta akt, mille ärakiri
saadetakse Kalakaitse Inspektsioonile.

Kalapüügiks keelatud kohad ja ajad

§ 9. Igasugune kalapüük on keelatud:

a) koskede ja esimeste paisude (jõesuudmest arvates) all kõikidel merresuubuvatel
jõgedel — 100 m ulatuses ja Sindi paisu all — 500 m ulatuses;

b) kogu aasta jooksul järgmiste jõgede suudmeid ümbritsevatel veealadel: Püha-
jõe, Pada, Kunda, Toolse, Selja, Mustoja, Loobu, Valgejõe, Pudisoo, Jägala, Pirita,
Vääna ja Keila — 500 m ulatuses mõlemal pool jõesuud ja 500 m kaugusel mere
suunas;

Pärnu jõesuus — raadiusega 200 m muulide otsast ja muulide vahel;

Timmkanalil — mõlemal pool jõesuud 300 m ulatuses ja 300 m kaugusel Riia lahe suunas;

Pidula jões — lõuna pool joont, mis ühendab Teesuu oja suud Teeääre talu juures asuva vana varisenud kaevikuga;

Võrtsjärvel Emajõe väljavoolu lähikonnas, raadiusega 250 m muulidest ja Emajõel jõelähtest kuni maantee sillani;

c) jõgedes ja järvedes:

Lohja järves; Toolse jões — jõesuust kuni Selja—Kunda maantee sillani; Pidula jões koos Paja lisajõega ja paistiigis; Keila jões — jõesuust kuni koseni, kus asja-armastajalik kalapüük on lubatud kalakaitseorganite loal;

d) 1. aprillist kuni 15. juunini Harku (Tiskre), Vasalemma, Nasva ja Põduste jõgede suudmeid ümbritseval veetalal — 300 m ulatuses mõlemal pool jõesuud ja 300 m kaugusel mere suunas.

§ 10. Töönduslik püük on keelatud:

a) Kasari, Rõude ja Rannamõisa jõgede suudmete eelsetes kanalites ja Neitsaare veevoolusihil Matsalu roostikus;

b) kohaliku tähtsusega jõgedes ja ojadest.

§ 11. Jõgedes ja järvedes on keelatud:

a) meriforelli ja lõhepüük — 15. septembrist kuni 15. novembrini;

b) jõforelli püük — 15. septembrist kuni 30. novembrini;

c) harjusepüük — 1. aprillist kuni 1. juunini;

d) silmupüük — 1. märtsist kuni 30. juunini;

e) vimmapüük Pärnu, Selja ja Kasari jões — 10. maist kuni 20. juunini;

f) siiapüük Pärnu jões — 20. septembrist kuni 15. novembrini;

g) suursoomkala (haug, latikas, koha) ja säinapüük kogu Võrtsjärve ulatuses, kaasa arvatud Väike-Emajõgi jõesuust ülesjõge kuni Reinu taluni. Ohne jõgi jõesuust ülesjõge kuni Kallaste kraavini ja Oiu (Tännasilma) jõgi koos lisajõgedega jõesuust ülesjõge 3 km ulatuses — 1. aprillist kuni 15. juunini. Keelu alla kuuluvad ka nende luhaveed.

Märkus. Lõhe-, meriforelli- ja siiapüük on keelualjal ja -kohtadel lubatud ainult kalakasvatuse eesmärgil Riikliku Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspektsiooni loal.

Keelatud püünised ja püügiviisid

§ 12. On keelatud:

a) kalade püügiks tarvitada lõhke- ja mürkainet, tulirelva, harpuunpüüsi, elektri- voolu, ahingut, tragi ja muid torkeriistu ning 1. maist kuni 1. augustini kalade hirmutamiseks mütti;

Märkused. 1. Viibimist veekogude ääres või veekogudel keelatud kalapüügivahenditega loetakse kalapüügieskirjade rikkumiseks.

2. Harpuunpüüsi võivad allveespordlased kasutada kalade jahtimiseks neile selleks eraldatud veekogus.

b) enam kui $\frac{2}{3}$ jõe, oja, sidenõva või kanali lausest sulgeda püünistega. Vabaks peab jääma $\frac{1}{3}$ peavoolu jooksust;

c) ehitada tõkkeid ja asetada loomusekohtadesse seisevpüüniseid ja tagada vau;

d) motoriseeritud traalpüük Võrtsjärvel;

Märkus. Riikliku Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspektsioonil on õigus lubada kiisamutiga püüki mootorpaatidelt bioloogilise melioratsiooni eesmärgil kalakaitseorganite järelevalve all.

e) jõforelli püük käsipõhjaõngedega.

Püüniste silmamõõdud

§ 13. On keelatud tarvitada püüniseid väiksema silmamõõduga kui allpool esitatud (mm-tes):

a) nootadel ja mõrdpüünistel:

suursoomkala ja lõhepüügiks	36
siiapüügiks	34
vimmapüügiks	30
säina-, nuru-, särje- ja ahvenapüügiks	20
meritindi püügiks	12
peipsitindi püügiks	5

b) võrkudel:

suursoomkala ja meriforelli püügiks	60
säina-, ahvena-, särje- ja nurupüügiks	28

Märkus. Kalakaitseorganite loal võib peenesilmalisi püüniseid kasutada kiisa- ja ogaliku-püügiks.

Silma suurus püünistes tehakse kindlaks sel teel, et mõõdetakse 11 sõlme vahemaa võrgu niiti mööda ja saadud arv jagatakse 10-ga.

Püüniste silmade mõõdud on arvatud kuivade konserveeritud püüniste kohta. Märgade püüniste silmade mõõtmisel on lubatud mõõtusid 5% võrra vähendada.

Kalade töenduslikud mõõdud

§ 14. On keelatud kalade püük, vastuvõtmine, töötlemine ja säilitamine, mille mõõdud värskel kujul on väiksemad kui (sentimeetrites):

lõhel	56	vimmal	24
meriforellil	45	haugil	30
angerjal	45	säinal	20
kohal	40	jõeforellil	19
latikal	30	linaskil	22
siial	32	harjusel	18

Kalade mõõtu arvestatakse ninamikust (kinnise suu puhul) kuni soomuskatte lõpuni (sabauime keskmiste kiirte alguseni).

Töödeldud (soolatud, kuivatatud, suitsutatud jm.) kala mõõdu määramisel on lubatud ülaltähendatud mõõtusid 5% võrra vähendada.

Väljapüütud kala, mis on alla lubatud mõõdu, tuleb otsekohe elusalt vette tagasi lasta.

§ 15. Alamõõduliste kalade kaaspüük on lubatud nootadega ja mõrdadega püügil mitte enam kui 5% ja võrkudega püügil mitte enam kui 8% arvuliselt kaitse alla võetud kalade saagist.

Kalakogused, mis sisaldavad alamõõdulisi kalu üle lubatud koguse, olenemata sellest, kas nad avastatakse (kas püügil, kala vastuvõtupunktis või tööstuses), võetakse kalakaitseorganite poolt ära ning antakse üle kalatööstusele või kaubandusorganisatsioonidele kindlaksmääratud vastuvõtuhindadega ja nende eest saadud raha kantakse riigituludesse.

Alamõõduliste kalade kaaspüügil üle lubatud koguste on kalapüügiorganisatsioonid ja kalurid ise kohustatud otsekohe püügi sel kohal lõpetama või asendama püünised suuremasilmalistega.

Vastutus kalapüügieeskirjade rikkumise eest

§ 16. Käesolevate kalapüügieeskirjade rikkumise, selle mahitamise või kaasaaitamise eest on kalakaitseorganitel õigus määrata administratiivkorras ametiisikutele ja üksikutele kodanikele rahatrahvi kuni 500 * rubla, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kuni 5000 ** rubla. Vajalikel juhtudel saadetakse materjalid eeskirjade rikkujate kohta prokuratuuri süüdlaste kriminaalvastutusele võtmiseks.

KINNITATUD

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1960. a. 22. detsembri määrusega nr. 513

E E S K I R J A D JÕEVÄHI PÜÜGI JA VARUDE KAITSE KOHTA EESTI NSV SISEVEEKOGUDES

§ 1. Käesolevad eeskirjad kehtivad kõigi Eesti NSV territooriumil paiknevate siseveekogude kohta.

§ 2. Üldjärelevalvet käesolevate eeskirjade täitmise üle teostab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspektsioon.

§ 3. Asjaarmastajalik vähipüük isiklikuks tarbeks (müümise õigusega) on lubatud tasuta kõigil kodanikel kuni viie nataga kaldalt kõigis siseveekogudes, välja arvatud kultuurvähimajandid, keelukohad ja keeluajad (loetletud § 4).

Töönduslik vähipüük on lubatud veekogu valdajail vähimõrdadega ja nattadega.

§ 4. Vähipüük on keelatud:

a) kõigis siseveekogudes 16. septembrist kuni 25. juulini;

b) kogu aasta jooksul järgmistes veekogudes:

Kali, Noodasjärves, Kise järves (Võru rajoonis), Karu ehk Järvemetsa järves (Kingissepa rajoonis), Tänavjärves (Keila ja Haapsalu rajoonis), Soova jões (Elva rajoonis).

Märkused. 1. Punktis «b» (§4) loetletud veekogudest on lubatud vähke püüda ainult Riikliku Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspektsiooni erilubadega teistesse veekogudesse ümberpaigutamiseks.

2. Hiiümaa ja Saaremaa veekogudes on vähipüük asjaarmastajatele lubatud ainult kohalike kalakaitse organite poolt väljaantud lubade alusel.

§ 5. On keelatud püüda, hoida ja müüa alla 10 sm pikkusi vähke. Vähi mõõtu arvestatakse otsahorgi tipust laka tagaservani.

§ 6. Vähivarusid hävitavate ohtlike infektsiooniliste haiguste — vähikatku ja lapihaiguse levimise tõkestamiseks on keelatud:

* 1. jaan. 1961. a. — 50 rbl.

** 1. jaan. 1961. a. — 500 rbl.

- a) igasugune vähipüük veekogudes, kus on ilmnenud vähkide massiline suremine;
- b) desinfitseerimata vähipüüniste ja -sumpade üleviimine ühelt veekogult teisele;
- c) heita veekogudesse vähke, mis on sumpades hoidmisel või transportimisel surnud, samuti haiglasi vähke;
- d) vette tagasi lasta lapihaigust põdevaid alamõdulisi vähke.

Märkus. Desinfitseerimist võib läbi viia 2-protsendilise formaliniilahusega, lubjapiimaga pesemise, keetmise või keeva veega korduva ülevalamise teel. Enne desinfitseerimist tuleb püünised hoolikalt puhastada orgaanilisest kõntsast.

§ 7. Kõigist vähkide massilise suremise juhtumitest on veekogude valdajad kohustatud viibimatult teatama kalakaitseorganitele.

§ 8. Vähke võib ümber paigutada ühest veekogust teise ainult Riikliku Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspektsiooni loal.

§ 9. Käesolevate eeskirjade rikkumise eest on kalakaitseorganitel õigus administratiivkorras määrata üksikutele kodanikele rahatrahvi kuni 500* rubla, asutustele ja organisatsioonidele — kuni 5000** rubla.

Lisa nr. 1

KINNITATUD

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1964. a. 30. mai määrusega nr. 86

EESTI NSV SISEVEEKOGUDES JÕEVÄHI PÜÜGI JA VARUDE KAITSE EESKIRJADE TÄIENDAMISE KOHTA

Jõevähi varude suurendamiseks ja vähkide ohtlike nakkushaiguste leviku ärahoidmiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Täiendada Eesti NSV Ministrite Nõukogu 22. detsembri 1960. a. määrusega nr. 513 (ENSV MK 1960, nr. 47, art. 145) kinnitatud Eesti NSV siseveekogudes jõevähi püügi ja varude kaitse eeskirjade § 4 alapunktiga «c» järgmises sõnastuses:

c) kuni 1969. aastani järgmistes veekogudes: Palivere jões (Haapsalu rajoonis), Vihterpalu jões (Harju ja Haapsalu rajoonis), Paunküla veehoidlas koos Piritu jõega, Vasalemma jões, Pudiisoo jões koos Tõlde ja Männiku lisajõgedega (Harju rajoonis), Kuremaa järves, Raigastvere järves, Kaave, Pikknurme, Umbusi, Põltsamaa ja Kääpa jões, Saare järves (Jõgeva rajoonis), Saadjärves (Jõgeva ja Tartu rajoonis), Kurtna-Suurjärves, Nõmme, Räätsma ja Konsu järves, Rannapungerja-Rootsoja jões (Kohtla-Järve linna piirkonnas), Lutsu jões (Põlva rajoonis), Kaisma-Suurjärves, Lähkma jões, Vaskjões, Alva jões (Pärnu rajoonis), Selja ja Kunda jões (Rakvere rajoonis), Kaarna järves, Pikkjärves, Turu järves, Nüpli järves, Karula-Pikkjärves (Valga rajoonis), Sinialliku järves koos Loodi-Sinialliku ojaga, Ruhijärves koos Ulju jõega, Oisu järves koos Oisu ja Kaarli jõega, Võistre, Holstre ja Mäeküla järves, Ärma jões (Viljandi rajoonis), Navesti jões koos Saarjõega (Viljandi ja Paide rajoonis), Vägita ojas (Tännasilma jõe lisajõgi Viljandi rajoonis), Halliste jões Vana-Kariste järvest kuni Kulli sillani (Viljandi ja Pärnu rajoonis), Agali, Pangodi, Vasula, Kuningvere järves ja Mustjärves, Reola jões (Tartu rajoonis).

* 1. jaan. 1961. a. — 50 rbl.

** 1. jaan. 1961. a. — 500 rbl.

SISUKORD:

KUI ARMASTAD KALASPORTI, SIIS KAITSE JA KASVATA KALA		
E. MARTINSON. Iga kalasportlane kala kasvatama!	3	
K. KUUSK Mõningaid kalakasvatust aasta probleeme	9	
Ees seisavad suured tööd ● Vastavad kalaspordiklubide juhatuste esindajad ●	12	
A. KORP. Jutupuhumisi Sindi paisu juures	18	
V. RAJASAAR. Sport ja hasart	23	
Õ. PAHKLA. Jõevähk vajab kaitset!	26	
Õ. PAHKLA. Veekogud olgu puhtad!	28	
A. TÜVI. Teadusmees õngemehele: «Käi minu jälgedes, küll siis näkkab...»	30	
TÖÖMILT PÄRAST TÖÖPÄEVA LÖPPU		
R. TRUVE. Mitu pead on ikka mitu pead! ● Kollektiivse juhtimise kogemusi VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubis ●	34	
L. KULD. Seda puhkusevormi teise vastu ei vaheta	39	
P. SEPP. Noortel energiat jätkub	41	
H. HANSEN. Tore oli! ● Mõttekilde VSÜ «Kalev» kalasportlaste IX kokkutuleku laagrilõkke äärest, võistluspaikadelt ja mujaltki ●	44	
K. PRUULI. Norutamata, optimistlikult	48	
J. NAASKEL. Sellised latakad, et ole mees ja tõmba välja	50	
A. PÄHKLIMÄGI. Puhkepäev Paatsalu lähel	52	
Ü. TOOTSEN. Siberi kalavetel	55	
A. IVASK. Õngeritvadega Põhjalat «vallutamas»	60	
R. SIRGE. Sõnake Ameerika kalamehest	63	
ÜHT-TEIST PRAKTILIST		
J. ELANGO. Ahvenapüük spinniguga	69	
J. ELANGO. Taimsed õngesöödad	72	
P. OKULUS. Pisut kasulikku nõuannet	74	
VASTAME KÜSIMUSTELE		
Kuidas eristada lõhet meriforellist?	77	
Milliseid kodumaiseid kalu võib pidada akvaariumis?	79	
Kas lutsumännaga võib lutsu püüda?	81	
JUTUPAUN		
A. RINNE. Sedaviisi see kõik algaski	82	
P. PUSSAK. Kalaspordi ohver	88	
R. VAIDLO. Nii et mis siis katki oli?	91	
R. KULD. Köva käsi	96	
V. KAPP. Näha võib seda ainult õngemees	99	
PAJATUSI VETERANIDEST		
R. KULD. Justkui juubelijutt ● «Lõhe kuningas» August Mölder 75-aastane ●	102	
SEDA PEAB TEADMA IGA KALASPORTLANE		
● Reguleerivaid määrusi, eeskirju ja juhendeid	106	

KINDEL,
KASULIK JA
SOODNE
ON HOIDA RAHA
HOIUKASSAS!

RIIKLIKU

3%-LISE SISEVÕIDULAENU
OBLIGATSIOONIDEGA

VÕIB VÕITA

40 – 10 000 RUBLA

Võitude loosimised toimu-
vad 7 korda aastas.

OSTKE HOIUKASSADEST
3%-LISE LAENU OBLIGATSIOONE!

SÕLMIB KODANIKEGA KINDLUSTUSLEPINGUID:

ÕNNETUSJUHTUMITE VASTU

JÄÄVA TÖÖVÕIMEKAOTUSE JA SURMA PUHUL.

SEGA-ELUKINDLUSTUSE LEPINGUID

KOKKULEPITUD KESTUSE ÜLEELAMISE,
ÕNNETUSJUHTUMIST PÕHJUSTATUD
JÄÄVA TÖÖVÕIMEKAOTUSE
JA SURMAJUHTUMIKS;

HOONETELE JA KODUSELE VARALE

TULEKAHJU JA TEISTE LOODUSÕNNETUSTE VASTU;

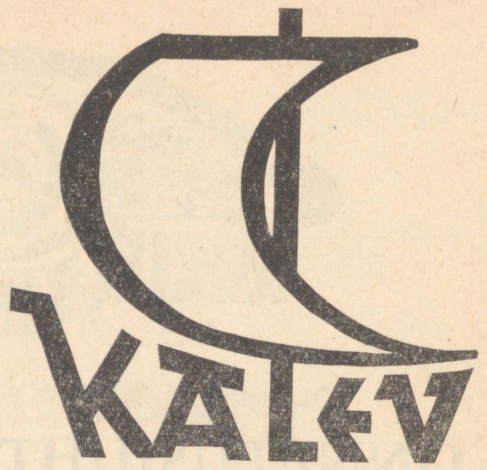

TRANSPORDIVAHENDITELE

AVARIIDE JA LOODUSÕNNETUSTE VASTU;

LÄHEMA INFORMATSIOONI SAAMISEKS
PÖÖRDUGE KINDLUSTUSINSPEKTUURIDE VÕI
RIIKLIKU KINDLUSTUSE AGENTIDE POOLE

KALASPORTLASED!

Veekogude äärde minnes
on kasulik kaasa võtta
kondiitritoodete vabriku
„KALEV“

toitvaid
maiustusi

SÄÄSE.

TÖRJEVÄHEND

Juustide
PLIIT

NÕUDKE
KAUBANDUSVÕRGUST
MEIE VABRIKU
KÕRGEKVALITEEDILISI
KUMMITOOTEID:

*kummilante,
korvpalle
ja mänguasju*

Loodusesõbrad!

KUI OLETE OTSUSTANUD SOETADA

AKVAARIUMI VÕI TERRAARIUMI,

siis palume Teid pöörduda Tallinna Zooloogiakauplus-kombinaadi poole (aadress; Tallinn, Vana-Tooma 1/3, Raekoja platsi juures, telefon 433-00), kus antakse Teile nõu akvaariumi-terraariumialastes küsimustes.

KAUPLUS-KOMBINAADIS ON SUURES VALIKUS

- akvaariumitarbeid,
- eksootilisi kalu,
- kalade ja lindude toitu,
- õngesportlastele kalasööta

(organiseeritud ettetellimisel)

KAUPLUS-KOMBINAADILT VÕITE TELLIDA VÕI
LASTA VALMISTADA

- linnu- ja loomakaavikuid (topiseid)
ja akvaariume (igasugustes mõõtudes)

KAUPLUS-KOMBINAADI OSAKOND KASVATAB
TEADUSLIKELE ASUTUSTELE

- katseloomi (merisead, küülikud, valged hiired,
valged rotid jne.).

ETTETELLIMISI VÕETAKSE VASTU KIRJALIKULT
JA KA TELEFONI TEEL

ASUTUSTELE JA ORGANISATSIOONIDELE MÜÜK
KA PANGAÜLEKANDEGA

PALUME KÜLASTADA ZOOKAUPLUS-KOMBINAATI!

TALLINNA TÖÖSTUSKAUBASTU
SPORDITARVETE KAUPLUS

„Dünamo“

NIGULISTE TN. 10, KULLASSEPA TN. 4,
TALLINNAS, TELEF. 424-44, 491-71, 497-48

SIIT

LEIAB SPORTLASKOND
SUURES VALIKUS

**SPORDI-,
KALASTUS- ja
JAHINDUSTARBEID,
FOTOAPARAATE ja
FOTOTARBEID,
SPORDITRIKOTAAŽI ja
-JALATSEID,
MOOTORRATAID,
MOTOROLLEREID ja
JALGRATAID.**

MÜÜK KA JÄRELMAKSUGA,
ASUTUSTELE PANGAÜLEKANDEGA

KÜLASTAGE MEIE KAUPLUST!

TALLINNA KAUBAMAJA

TALLINNA KAUBAMAJA

pakub suures valikus

KALASTUS-
JA JAHITARBEID

*

PAATE
JA PAADIMOOTOREID

*

MOOTORRATTAID,
MOTOROLLEREID
JA MOPEEDE

*

mitmesuguseid

SPORDIRÕIVAID
JA -JALATSEID

A-26885

34 kop.

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00430350 1